ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ετήσια Έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2020

Δεκέμβριος 2021

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑνΕΚ

ΕΠΑνΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

© INSETE Intelligence – Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση της αναφοράς στην πηγή

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΙ 7

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 9

1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ 12

1.1 Γεωμορφολογία της Περιφέρειας Αττικής 12

1.2 Διοικητικά Στοιχεία 14

1.3 Μεταφορικές Υποδομές 16

1.3.1 Αεροδρόμια 16

1.3.2 Λιμένες 18

1.3.3 Οδικοί άξονες 20

1.4 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά, 2015 και 2020 22

1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 22

1.5 Ηλικιακή Κατανομή, 2015 και 2020 24

1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας 24

1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Αττικής 25

1.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2015 ΚΑΙ 2020 26

1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 26

1.7 Μακροικονομικά Στοιχεία, 2013-2018 28

1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 28

1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Αττικής 30

1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 32

1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Αττικής 33

1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2020 35

1.8 Απασχόληση, 2015-2020 36

1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων ανά Περιφέρεια 37

1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά κατηγορία απασχόλησης 39

1.8.3 Τύπος απασχόλησης ανά Περιφέρεια 41

1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής 44

1.8.5 Φύλο απασχολούμενων ανά Περιφέρεια 47

1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής 50

1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια 53

1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά κατηγορία απασχόλησης 57
1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020 61
2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ 64
2.1 Ξενοδοχειακό Δυναμικό 2020 64
2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια 64
2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 67
2.2 Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων, 2019 70
2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 70
2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 73
2.3 Δυναμικό Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών και Επαύλεων, 2018 76
2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 76
2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 78
2.4 Κύριες και Δευτερεύουσες Κατοικίες, 2001-2011 80
2.5 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2020 83
2.5.1 Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 83
2.5.2 Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 87
3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 89
3.1 Παραδοσιακοί Οικισμοί 89
3.2 Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία 90
3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 90
3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 92
3.3 Γαλάζιες Σημαίες, 2020 94
3.4 Μαρίνες, 2020 95
3.5 Ιαματικοί φυσικοί πόροι 96
3.6 Γκολφ 96
3.7 Καζίνο 96
3.8 Καταδυτικοί προορισμοί 97
3.9 Σπηλαιολογία 99
3.10 Πεζοπορία - TREKKING 100
3.11 Αναρριχητικά πεδία 103
3.12 Ορειβατικά Καταφύγια 105

3.13 Γαστρονομία - Οινοτουρισμός 106
4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ 108
4.1 Διεθνείς Αεροπορικές Αφίξεις, 2015-2020 108
4.1.1 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 108
4.1.2 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Αττικής 110
4.2 Αεροπορικες Αφίξεις Εσωτερικού, 2015-2020 111
4.2.1 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 111
4.2.2 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Αττικής 113
4.3 Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εσωτερικού, 2015-2020 114
4.3.1 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 114
4.3.2 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 116
4.4 Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εξωτερικού, 2015-2020 118
4.5 Στοιχεία Κρουαζιέρας, 2015-2020 120
4.5.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 120
4.5.2 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Αττικής ανά λιμάνι 122
4.5.3 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 123
4.5.4 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 125
4.6 Επισκέπτες σε Μουσεία, 2015-2020 126
4.6.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 126
4.6.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 128
4.7 Επισκέπτες σε Αρχαιολογικούς Χώρους, 2015-2020 130
4.7.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 130
4.7.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 132
4.8 Εισπράξεις σε Μουσεία (σε €), 2015-2020 134
4.8.1 Εισπράξεις σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 134
4.8.2 Εισπράξεις σε μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 136
4.9 Εισπράξεις σε Αρχαιολογικούς Χώρους (σε €), 2015-2020 138
4.9.1 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 138
4.9.2 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 140

5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016-2020 142

5.1 Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016-2020 142

5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα 142

5.1.2 Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής 145

5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 147

5.1.4 Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής 149

5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 151

5.1.6 Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής 153

5.2 Βασικοί Δείκτες Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016-2020 155

5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα 155

5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής 157

5.2.3 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα 160

5.2.4 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής 162

5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα 165

5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής 168

5.3 Βασικές προτεινόμενες Στρατηγικές Κατευθύνσεις / Δράσεις στην Περιφέρεια Αττικής 171

5.4 Στοιχεία Αφίξεων – Διανυκτερεύσεων – Πληρότητας σε Ξενοδοχειακά Καταλύματα, 2015-2020 175

5.4.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 175

5.4.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 178

5.4.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 180

5.4.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 183

5.4.5 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 185

5.4.6 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα 187

5.5 Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις σε Καταλύματα Σύντομης Διαμονής, 2015-2020 188

5.5.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής 188

5.5.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής 191

5.6 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΣΕ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2015-2020 194

6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ 202
6.1 Οικονομικοί Δείκτες Απόδοσης Ξενοδοχείων, 2019 202
6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα 203
6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Αττικής 205
7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 208

ΟΡΙΣΜΟΙ

- **ΑΕΠ**: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
- **Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού**: στις αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού καταγράφονται και αλλοδαποί.
- **Αφίξεις**: ορίζονται ως οι διεθνείς αφίξεις που καταγράφονται στα κατά τόπους σημεία εισόδου (αεροδρόμια, μεθοριακοί σταθμοί, λιμάνια) της χώρας.
- **Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής**: είναι οι αφίξεις (Κατοίκων και Μη κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα**: το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Αφίξεις σε κάμπινγκ**: το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια.
- **Απασχολούμενοι**: ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποίαν απουσίαζαν προσωρινά.
- **Διανυκτερεύσεις**: το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια στα επιμέρους καταλύματα.
- **Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής**: είναι οι διανυκτερεύσεις (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα**: το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων)σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ**: το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια.
- **Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις**: οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις δεν καταγράφουν εθνικότητα αλλά χώρα προέλευσης.
- **Εισπράξεις**: το σύνολο των τουριστικών εισπράξεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια. Στο σύνολο των εισπράξεων δεν **περιλαμβάνεται το μεταφορικό κόστος (αεροπορικό, θαλάσσιο και σιδηροδρομικό) ακόμα και αν η εταιρεία είναι Ελληνική**.

- **Επισκέψεις**: ορίζονται ως οι επισκέψεις (Μη κατοίκων) που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται 2 Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια άφιξη και δύο επισκέψεις.
- **Ίδια Κεφάλαια**: περιλαμβάνει τα κεφάλαια που έχουν συνεισφέρει οι μέτοχοι στην εταιρεία είτε άμεσα είτε έμμεσα.
- **Καθαρά Πάγια**: στα καθαρά πάγια περιλαμβάνονται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας (ακίνητα, εξοπλισμός κλπ.) και τυχόν έξοδα ιδρύσεως μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων.
- **ΚΠΦ**: Κέρδος προ Φόρων.
- **ΚΠΦΤΑ**: Κέρδος προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.
- **Κύκλος Εργασιών**: είναι ο τζίρος που κάνει ένα ξενοδοχείο κατά την διάρκεια ενός έτους.
- **Μακροπρόθεσμα Δάνεια**: μακροπρόθεσμα ονομάζονται τα δάνεια με χρονική διάρκεια αποπληρωμής μεγαλύτερη του ενός έτους.
- **Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη**: ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια. Αντίθετα, η Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη αντιπροσωπεύει το σύνολο της δαπάνης που κάνει ο τουρίστας στην χώρα (που μπορεί να επισκέπτεται δύο ή περισσότερες Περιφέρειες).
- **Μέση Διάρκεια Παραμονής**: ορίζεται ως η Μέση Διάρκεια παραμονής των επισκεπτών (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια.
- **Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση**: ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια.
- **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός**: αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.
- **Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων**: η ετήσια πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων ανά Περιφέρεια.
- **ΠΟΠ:** Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης,
- **ΠΓΕ:** Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση με τίτλο: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2020 – Περιφέρεια Αττικής υλοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «*Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του*» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5003333[1]. Η μελέτη αποσκοπεί στην τεκμηρίωση του τομέα και μέσω αυτής στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το περιεχόμενο του παρόντος Παραδοτέου αφορά στην διαγνωστική ανάλυση και στις κατευθύνσεις του τουριστικού κλάδου στην Περιφέρεια Αττικής και ειδικότερα περιλαμβάνει:

Η καταγραφή των ακόλουθων στοιχείων αναφορικά με τους τουριστικούς πόρους, τις τουριστικές υποδομές, τη ζήτηση κλπ. πραγματοποιήθηκε με έρευνα από το γραφείο (desk research). Για τυχόν παρατηρήσεις / συμπληρώσεις, παρακαλούμε στείλτε μας ιμέηλ στο Regionreports@insete.gr.

- ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (πληθυσμός, ηλικιακή διάρθρωση),
- ανάλυση των βασικών μακροοικονομικών στοιχείων (ΑΕΠ, κατά Κεφαλήν ΑΕΠ),
- ανάλυση των τουριστικών υποδομών (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις, κύριες & δευτερεύουσες κατοικίες, κάμπινγκ)
- ανάλυση των βασικών μεγεθών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, έσοδα),
- ανάλυση των βασικών δεικτών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη, Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση, Μέση Διάρκεια Παραμονής),
- ανάλυση της απασχόλησης (αριθμός απασχολούμενων, φύλο, ηλικία και τύπος απασχόλησης ανά κλάδο δραστηριότητας), της εξέλιξη της ανεργίας και του οικονομικά ενεργού πληθυσμού,
- ανάλυση της αεροπορικής κίνησης (διεθνείς αφίξεις και αφίξεις εσωτερικού),

[1] Η παρούσα έκθεση αποτελεί το παραδοτέο Π.2.2.9.1 του Υποέργου 3: Δράσεις παρακολούθησης της δυναμικότητας των τουριστικών προορισμών και των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου, Δράσεις Διάχυσης/προβολής της Πράξης & Δράσεις Συντονισμού και Επιστημονικής υποστήριξης της υλοποίησης της Πράξης: Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του (MIS 5003333).

- ανάλυση της ακτοπλοϊκής κίνησης (διακινηθέντες κατά την επιβίβαση και την αποβίβαση),
- ανάλυση της οδικής κίνησης στους μεθοριακούς σταθμούς (αφίξεις Μη – Κατοίκων),
- ανάλυση της κρουαζιέρας (κίνηση κρουαζιερόπλοιων και αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας),
- ανάλυση της επισκεψιμότητας σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- ανάλυση των εισπράξεων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- καταγραφή αφίξεων – διανυκτερεύσεων – πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα,
- καταγραφή αφίξεων – διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής,
- ανάλυση βασικών δεικτών απόδοσης (Οικονομικοί και Ποιοτικοί δείκτες απόδοσης).

Για την ανάλυση του τουριστικού κλάδου της Περιφέρειας Αττικής συλλέχθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

- μακροοικονομικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις τουριστικές υποδομές από το ΞΕΕ (Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας), το ΜΗΤΕ (Μητρώο Τουριστικών Επιχειρήσεων) και την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα βασικά μεγέθη και τους βασικούς δείκτες του ελληνικού τουρισμού από την Τράπεζα της Ελλάδας,
- στοιχεία για την απασχόληση, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και την ανεργία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και την κίνηση εσωτερικού από την FRAPORT, την ΥΠΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας) και τον ΔΑΑ (Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών),
- στοιχεία για την οδική κίνηση από τους Μεθοριακούς Σταθμούς,
- στοιχεία ακτοπλοϊκής κίνησης από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία κρουαζιέρας από την Ένωση Λιμένων Ελλάδος,
- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία επισκέψεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά από την ΕΛΣΤΑΤ,

- στοιχεία για τους Παραδοσιακούς Οικισμούς από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας,
- στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία από το Υπουργείο Πολιτισμού,
- στοιχεία για τους δείκτες απόδοσης των ξενοδοχείων από την ICAP,
- στοιχεία για τις μαρίνες και τους ιαματικούς φυσικούς πόρους από το Υπουργείο Τουρισμού.

1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

1.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Χάρτης 1: Γεωγραφική αποτύπωση της Περιφέρειας Αττικής

Η Περιφέρεια Αττικής, με έκταση 3.808 km^2 (2,9% του συνόλου της χώρας), τοποθετείται γεωγραφικά στο κεντρικό τμήμα της χώρας, καταλαμβάνοντας το νοτιοανατολικό τμήμα της Στερεάς Ελλάδας. Έδρα της είναι η Αθήνα, πρωτεύουσα της Ελλάδας, η οποία συγκροτεί και τη μία εκ των δύο μεγάλων υπό-Ενοτήτων της, την «Περιφέρεια Πρωτευούσης».

Η Αττική είναι τριγωνική, ως προς το σχήμα χερσόνησος, η οποία εισέρχεται στο Αιγαίο Πέλαγος. Η οροσειρά του Κιθαιρώνα μήκους 16χλμ. τη χωρίζει στα βόρεια από την Βοιωτία, στα δυτικά βρίσκεται η θάλασσα και η διώρυγα της Κορίνθου, στο νότο ο Σαρωνικός κόλπος και το νησί της Εύβοιας βρίσκεται προς το βορρά και τις ανατολικές ακτές.

Τα κύρια στοιχεία του **ανάγλυφου**, που δίνουν και τη γενική μορφολογική εικόνα (ηπειρωτική και θαλάσσια) της Αττικής είναι τα βουνά (με κυριότερα την Πεντέλη, τον Υμηττό και την Πάρνηθα), οι λόφοι, οι πεδιάδες, οι κοιλάδες, τα ποτάμια (με κυριότερα τον Ασωπό, τον Ιλισό και τον Κηφισό), οι χείμαρροι, οι λίμνες (με σπουδαιότερη την τεχνητή λίμνη του Μαραθώνα, η οποία αποτελεί την κατεξοχήν δεξαμενή νερού της Αθήνας), οι υγρότοποι καθώς και η θάλασσα (κόλποι και όρμοι) με τις πολυσχιδείς ακτές. 60% της έκτασης της Αττικής χαρακτηρίζεται ως ημιορεινό, 30% περίπου ως πεδινό και μόλις 10% ως ορεινό.

Στην περιοχή της Αττικής το κλίμα είναι εύκρατο και χαρακτηρίζεται ως μεσογειακό, ενώ είναι γενικά ήπιο το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου. Παρόλο όμως που είναι μεσογειακό, το κλίμα της Αθήνας έχει αρκετά μεγάλη διαφορά στο εύρος των θερμοκρασιών μεταξύ καλοκαιριού και χειμώνα σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας.

Το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας Αττικής παρουσιάζει μεγάλη βιοποικιλότητα. Πολλά απειλούμενα είδη χλωρίδας και πανίδας καθώς και περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως οικότοποι προτεραιότητας από την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, σε συνδυασμό με τα γενικότερα τοπικά χαρακτηριστικά, συνθέτουν το αποκαλούμενο «Αττικό Τοπίο». Συγκεκριμένα, οι θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας στην Περιφέρεια Αττικής, με βάση την υφιστάμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία είναι:

- Εθνικό πάρκο Σχοινιά-Μαραθώνα (ΦΕΚ 395/Δ/3700),
- Ορεινός Όγκος Πάρνηθας (ΦΕΚ 336/Δ/24-07-2007),
- Όρος Υμηττός (ΦΕΚ 187/Δ/16-09-2011) και
- 24 Παραδοσιακοί Οικισμοί.

Επίσης, σημαντική αναφορά θα πρέπει να γίνει για τον υδροβιότοπο του Βουρκαρίου Μεγάρων και τον υδροβιότοπο Αλυκής στα Μεσόγεια, τα οποία αποτελούν καταφύγιο για εκατοντάδες ζώα, κυρίως μεταναστευτικά ή ενδημικά πτηνά.

1.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Περιφέρεια Αττικής χωρίζεται σε 8 Περιφερειακές Ενότητες:

Η **Π.Ε. Ανατολικής Αττικής,** περιλαμβάνει το ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας Αττικής με 13 Δήμους. Η έδρα της Ενότητας είναι ο Δήμος της Παλλήνης και η έκταση της 1.513km^2.

Η Π.Ε. Βορείου Τομέα Αθηνών, είναι σύμπλεγμα 12 αυτοδιοικητικών οντοτήτων οι οποίες εκτείνονται στο βορειοανατολικό τμήμα του λεκανοπεδίου Αττικής, το οποίο περικλείεται από την Πάρνηθα, το Πεντελικό, τον Υμηττό και τα Τουρκοβούνια. Το συγκρότημα συνορεύει με τον Κεντρικό Τομέα Αθηνών και την Ενότητα Ανατολικής Αττικής. Η έκταση του Βόρειου Τομέα Αθηνών ανέρχεται στα 138,78km^2.

Η **Π.Ε Δυτικού Τομέα Αθηνών**, είναι μια από τις οκτώ Περιφερειακές Ενότητες στις οποίες διαιρείται η Περιφέρεια Αττικής. Περιλαμβάνει το δυτικό τμήμα του λεκανοπεδίου των Αθηνών που περικλείεται από την Εθνική Οδό Αθηνών – Λαμίας και τα όρη Αιγάλεω και Ποικίλο. Συνορεύει με τις Ενότητες Κεντρικού Τομέα Αθηνών, Πειραιώς και Δυτικής Αττικής. Η έκταση της Ενότητας είναι 66,8km^2 και η έδρα της είναι ο Δήμος Περιστερίου.

Η **Π.Ε. Κεντρικού Τομέα Αθηνών**, περιλαμβάνει το αστικό τμήμα του κέντρου του λεκανοπεδίου των Αθηνών που περικλείεται από την Εθνική Οδό Αθηνών – Λαμίας, τα Τουρκοβούνια, τον Υμηττό και τον Ιλισό ποταμό. Το συγκρότημα συνορεύει με τις Ενότητες Βορείου Τομέα Αθηνών, Δυτικού Τομέα Αθηνών και Νοτίου Τομέα Αθηνών. Έδρα της Ενότητας είναι ο δήμος Αθηνών και η έκταση της είναι 87,3km^2.

Η **Π.Ε. Νοτίου Τομέα Αθηνών**, περιλαμβάνει το νοτιότερο τμήμα του λεκανοπεδίου των Αθηνών. Το συγκρότημα συνορεύει με τις Ενότητες Πειραιώς και Κεντρικού Τομέα Αθηνών. Έδρα της Ενότητας είναι ο Δήμος Γλυφάδας και η έκταση της είναι 68,9km^2.

Η **Π.Ε. Δυτικής Αττικής**, περιλαμβάνει το δυτικό τμήμα της Περιφέρειας Αττικής. Η Ενότητα περιλαμβάνει διοικητικά 5 Δήμους με έδρα τον Δήμο Ελευσίνας και η έκταση της είναι 1.004 km^2.

Η **Π.Ε. Πειραιώς**, περιλαμβάνει το αστικό τμήμα της πρώην Νομαρχίας Πειραιώς και αποτελεί το νοτιοδυτικό τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας.

Συνορεύει με τις Ενότητες Νοτίου και Κεντρικού Τομέα Αθηνών. Έδρα της Ενότητας είναι ο Δήμος Πειραιά και η έκταση της είναι 50,41km^2.

Η **Π.Ε. Νήσων**, περιλαμβάνει το νησιωτικό χώρο που περιγράφεται γεωγραφικά ως Αργοσαρωνικός, την περιοχή της Τροιζηνίας και τα νησιά των Κυθήρων. Προέρχεται ουσιαστικά από την απόσπαση του νησιωτικού τμήματος από την παλαιότερη Νομαρχία Πειραιά. Έδρα της Ενότητας είναι η Σαλαμίνα και η έκταση της είναι 878,9km^2.

1.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χάρτης 2: Μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας Αττικής

1.3.1 Αεροδρόμια

Αναφορικά με τις αεροπορικές υποδομές, η Περιφέρεια Αττικής διαθέτει 2 αεροδρόμια, τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» και τον Κρατικό Αερολιμένα Κυθήρων «Αλέξανδρος Ωνάσης».

Ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών βρίσκεται 30χλμ. ανατολικά από το κέντρο της Αθήνας, στα Σπάτα. Ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 28 Μαρτίου 2001 και αντικατέστησε το Διεθνές Αεροδρόμιο του Ελληνικού που εξυπηρετούσε την Αθήνα για 60 χρόνια. Το αεροδρόμιο έχει έναν κύριο τερματικό σταθμό, έναν δορυφορικό και δύο ασφαλτοστρωμένους διαδρόμους απογειώσεων – προσγειώσεων, τον 03R / 21L με διαστάσεις 4.000μ. μήκος και 45μ. πλάτος και τον 03L / 21R με μήκος

3.800μ. και πλάτος 45μ., και οι δύο διάδρομοι διαθέτουν σύστημα προσγείωσης ILS. Ο δορυφορικός τερματικός σταθμός χρησιμοποιείται από εταιρείες χαμηλού κόστους.

Ο Κρατικός Αερολιμένας Κυθήρων βρίσκεται στα Σύμπετρα και απέχει από την πόλη των Κυθήρων 24χλμ. Άρχισε να λειτουργεί από το 1972 και το εμβαδόν των κτιριακών του εγκαταστάσεων είναι 1.720μ. Το μήκος του αεροδιαδρόμου είναι 1.480μ. και το πλάτος 30μ. ενώ διαθέτει έναν επιβατικό και έναν πυροσβεστικό σταθμό.

1.3.2 Λιμένες

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, η Περιφέρεια Αττικής διαθέτει 2 κύρια λιμάνια, το λιμάνι του Πειραιά και το λιμάνι της Ραφήνας. Ο Πειραιάς αποτελεί το σημαντικότερο λιμάνι της Αττικής και εν γένει της Ελλάδας. Ο Οργανισμός Λιμένα Πειραιά διαχειρίζεται το μεγαλύτερο όγκο εμπορευματοκιβωτίων της χώρας και εμφανίζει το μεγαλύτερο όγκο επιβατικής κίνησης. Επίσης αποτελεί, με διαφορά, τον πρώτο σε μέγεθος και διακίνηση λιμένα της χώρας και συνιστά το σπουδαιότερο κόμβο για ανεφοδιασμό σε πρώτες ύλες και τελικά προϊόντα, για την εξυπηρέτηση της επιβατικής και τουριστικής κίνησης, αλλά και για την μεταφορά πρώτων υλών και αγαθών προς την Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου.

Παράλληλα αποτελεί διεθνές κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου αφού βρίσκεται στη διασταύρωση των θαλάσσιων οδών που συνδέουν την Μεσόγειο με τη Βόρεια Ευρώπη. Επίσης ο λιμένας του Πειραιά συνιστά τη σπουδαιότερη και μεγαλύτερη ναυπηγοεπισκευαστική βάση της χώρας. Τέλος, μια από τις δραστηριότητες του ΟΛΠ αφορά και στον ελλιμενισμό των κρουαζιερόπλοιων, μια δραστηριότητα η οποία τα τελευταία χρόνια εμφανίζει μεγάλη άνθιση, με πολλαπλά οφέλη και για την τοπική κοινωνία.

Σημαντικό λιμάνι της Περιφέρειας Αττικής αποτελεί και το λιμάνι της Ραφήνας που βρίσκεται μέσα στον αστικό ιστό του Δήμου Ραφήνας–Πικερμίου, διαθέτει 13 προβλήτες πρόσδεσης για ΕΓ/ΟΓ πλοία και 2 προβλήτες για ταχύπλοα σκάφη, αλιευτικό καταφύγιο και χερσαίους χώρους που έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετήσουν πολλαπλές δραστηριότητες τόσο της ακτοπλοΐας (εμπορευματική, επιβατική κίνηση) όσο και της αλιείας.

Τα υπόλοιπα λιμάνια της Περιφέρειας είναι:

- Λιμάνι Λαυρίου, εξυπηρετεί την ακτοπλοϊκή και εμπορευματική κίνηση με νησιά κοντά στην Αθήνα καθώς και τον ελλιμενισμό σκαφών αναψυχής και κρουαζιερόπλοιων,
- Λιμάνι Ελευσίνας, θεωρείται λιμένας μείζονος ενδιαφέροντος με έργα αναβάθμισης μικρής προτεραιότητας. Χρησιμοποιείται κυρίως για τη διακίνηση εμπορευμάτων αλλά και την ακτοπλοΐα,
- Λιμάνι Αίγινας, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή κίνηση με το λιμάνι του Πειραιά,
- Λιμένας Σπετσών, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή κίνηση με το λιμάνι του Πειραιά,

- Λιμένας Ύδρας, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή κίνηση με το λιμάνι του Πειραιά,
- Λιμένας Κυθήρων, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή κίνηση με το λιμάνι του Πειραιά, του Κίσσαμου Χανίων και της Νεάπολης Λακωνίας,
- Λιμένας Πόρου Τροιζηνίας, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή κίνηση με το λιμάνι του Πειραιά,
- Λιμένας Γαλατάς Τροιζηνίας, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή κίνηση με τον Πόρο,
- Λιμένας Φανερωμένης Σαλαμίνας, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή σύνδεση με τον Πειραιά (μικρά καράβια και Ferry Boats),
- Λιμένας Μεθάνων, εξυπηρετεί κυρίως την ακτοπλοϊκή κίνηση με το λιμάνι του Πειραιά.

1.3.3 Οδικοί άξονες

Η Αθήνα αποτελεί το κύριο κέντρο διοικητικών υπηρεσιών ως Πρωτεύουσα και κέντρο παροχής προηγμένων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, είναι ισχυρός διαμετακομιστικός σταθμός εμπορευμάτων και συγκοινωνιακός κόμβος διεθνούς επιρροής.

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Αττικής αποτελείται από μεγάλες οδικές αρτηρίες, λεωφόρους και ασφαλτοστρωμένους δρόμους.

Οι κύριες οδικές αρτηρίες που συνδέουν την Αθήνα με άλλες μεγάλες πόλεις της Ελλάδας είναι:

- Αυτοκινητόδρομος Α1, είναι ο κυριότερος οδικός άξονας της χώρας οριζόμενος ως άξονας διαπεριφερειακής σημασίας (πέραν του τμήματος βόρεια της Αττικής Οδού). Συνδέει την Αθήνα με τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη, τη Θεσσαλονίκη και έχει συνολικό μήκος 550χλμ. Αποτελεί τμήμα της Ευρωπαϊκής Οδού Ε75. Ξεκινάει από το Νέο Φάληρο και καταλήγει στο συνοριακό σταθμό των Ευζώνων.
- Αυτοκινητόδρομος Α8, είναι ο οδικός άξονας που ενώνει την Αθήνα με την Πάτρα, με συνολικό μήκος 205 χλμ. Ξεκινάει από την Ελευσίνα διέρχεται από την Κόρινθο και καταλήγει στην Πάτρα. Πρόκειται για αναβάθμιση της Νέας Εθνικής Οδού Αθηνών-Πατρών. Αποτελεί τμήμα της Ευρωπαϊκής Οδού 94. Ο Αυτοκινητόδρομος Α8 συνδέεται με τον Αυτοκινητόδρομο 7 (Κεντρικής Πελοποννήσου, γνωστός και ως Μορέας) και τον Αυτοκινητόδρομο 5 (γνωστός και ως Ιονία Οδό).

Η Αττική Οδός είναι ένας κλειστός αυτοκινητόδρομος που αποτελεί το περιφερειακό οδικό δίκτυο του Μητροπολιτικού Κέντρου της Αθήνας και κόμβο σύνδεσης των δύο κύριων αυτοκινητοδρόμων που ενώνουν την Αθήνα με την υπόλοιπη Ελλάδα, Αυτοκινητόδρομος Α1 προς τη Θεσσαλονίκη και Α8 προς την Πελοπόννησο. Το συνολικό μήκος της είναι 70 χλμ., ξεκινώντας από την Ελευσίνα (το τμήμα Διεθνής Αερολιμένας Ελευθέριος Βενιζέλος-Ελευσίνα ορίζεται ως άξονας Διαπεριφερειακής Σημασίας) και καταλήγοντας στα Σπάτα. Ο κύριος οδικός άξονας συνδέεται με δευτερεύοντες δρόμους όπως η σύνδεση Μαρκόπουλο-Λαύριο, Κορωπί-Αεροδρόμιο, την Περιφερειακή Οδό Υμηττού και την Περιφερειακή Λεωφόρο Αιγάλεω.

Η Αττική Οδός αποτελεί βασικό τόπο σύνδεσης των σημείων πρόσβασης της Περιφέρειας όπως λιμάνια (Λαύριο, Ραφήνα), μέσα σταθερής τροχιάς, το Διεθνές Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος και τους βασικούς οδικούς άξονες. Επιπλέον, έχει

συμβάλει σημαντικά στην διαχείριση της κυκλοφορίας της Περιφέρειας και στη γενικότερη ανάπτυξη της.

Αναφορά θα πρέπει να γίνει για το σιδηροδρομικό και προαστιακό σιδηρόδρομο καθώς και για το τραμ της Αττικής. Το σιδηροδρομικό δίκτυο ενώνει Πειραιά – Αθήνα – Πελοπόννησο με μήκος γραμμής 726χλμ. Ο προαστιακός σιδηρόδρομος της Αθήνας αποτελεί μια υπηρεσία που εξυπηρετεί αστικά, προαστιακά και Περιφερειακά κέντρα στην Αττική και στις όμορες Ενότητες. Το 1ο δίκτυο προαστιακού σιδηροδρόμου στην Αθήνα ήταν αυτό που ένωνε το λιμάνι του Πειραιά με το Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος». Αργότερα το δίκτυο επεκτάθηκε μέχρι την Κόρινθο και το Κιάτο, ενώ σήμερα στο προαστιακό δίκτυο εντάσσεται και η γραμμή προς τη Χαλκίδα.

Το τραμ της Αθήνας είναι ένα μεταφορικό μέσο σταθερής τροχιάς στην πρωτεύουσα. Το τραμ διαθέτει 3 γραμμές, οι δύο από αυτές, έχοντας αρχικά κοινή πορεία, συνδέουν το κέντρο της Αθήνας μέσω Νέου Κόσμου και Νέας Σμύρνης, με το Παλαιό Φάληρο, και από εκεί ακολουθούν χωριστές, αλλά παραλιακές διαδρομές, με τη μια γραμμή να κατευθύνεται προς το Νέο Φάληρο και την άλλη προς τη Βούλα. Η 3η γραμμή συνδυάζει τα παραλιακά τμήματα των άλλων δύο, συνδέοντας απευθείας το Νέο Φάληρο με τη Βούλα.

Στην Περιφέρεια Αττικής, λειτουργεί το Μετρό της Αθήνας, το μοναδικό δίκτυο μετρό στην Ελλάδα. Το Μετρό της Αθήνας είναι το δίκτυο υπόγειου και επίγειου μητροπολιτικού σιδηροδρόμου της πόλης των Αθηνών, του Πειραιά και των προαστίων τους. Εξυπηρετεί το πολεοδομικό συγκρότημα Αθήνας-Πειραιά ενώ προσφέρει και πρόσβαση στο Διεθνές Αεροδρόμιο Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» που βρίσκεται στην Ανατολική Αττική. Το δίκτυο του Μετρό αποτελείται από 3 γραμμές με συνολικά 64 σταθμούς. Οι τελευταίοι χρονικά σταθμοί του μετρού που δόθηκαν σε εμπορική λειτουργία (6 Ιουλίου του 2020) αφορούσαν στην επέκταση της Γραμμής 3 προς Πειραιά και αφορούσε τους σταθμούς Αγ. Βαρβάρα, Κορυδαλλός και Νίκαια. Οι υπόλοιποι τρείς σταθμοί της επέκτασης της Γραμμής 3 (Δημοτικό Θέατρο, Μανιάτικα και Πειραιάς) θα δοθούν σε εμπορική λειτουργία το καλοκαίρι του 2022.

1.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2015 ΚΑΙ 2020

1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώνει η ΕΛΣΤΑΤ, ο υπολογιζόμενος πληθυσμός της Ελλάδας την περίοδο 2015-2020 σημείωσε μείωση κατά -1% (από 10,9 εκατ. το 2015 σε 10,7 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν μείωση την περίοδο 2015-2020, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+1%, από 632 χιλ. το 2015 σε 637 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (+4%, από 335 χιλ. το 2015 σε 348 χιλ. το 2020) και Βορείου Αιγαίου (+16%, από 198 χιλ. το 2015 σε 230 χιλ. το 2020).

Πίνακας 1: Εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2015 και 2020

Περιφέρεια	2015	2020	%Δ 2015 - 2020
Αττική	**3.822.843**	**3.738.901**	**-2%**
Κεντρική Μακεδονία	1.893.878	1.872.102	-1%
Θεσσαλία	733.663	715.115	-3%
Δυτική Ελλάδα	673.263	651.065	-3%
Κρήτη	631.513	636.504	1%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	606.490	598.613	-1%
Πελοπόννησος	583.431	572.151	-2%
Στερεά Ελλάδα	557.753	556.002	0%
Νότιο Αιγαίο	334.865	347.512	4%
Ήπειρος	339.142	333.265	-2%
Δυτική Μακεδονία	276.423	264.670	-4%
Βόρειο Αιγαίο	197.695	229.516	16%
Ιόνια Νησιά	207.059	203.149	-2%
Ελλάδα	**10.858.018**	**10.718.565**	**-1%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Υπολογιζόμενος Πληθυσμός - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού στις 13 Περιφέρειες της χώρας για το 2020, παρατηρούμε ότι το 52% του συνόλου είναι συγκεντρωμένο στις Περιφέρειες Αττικής (35%) και Κεντρικής Μακεδονίας (17%), στις οποίες ανήκουν και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη).

Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020

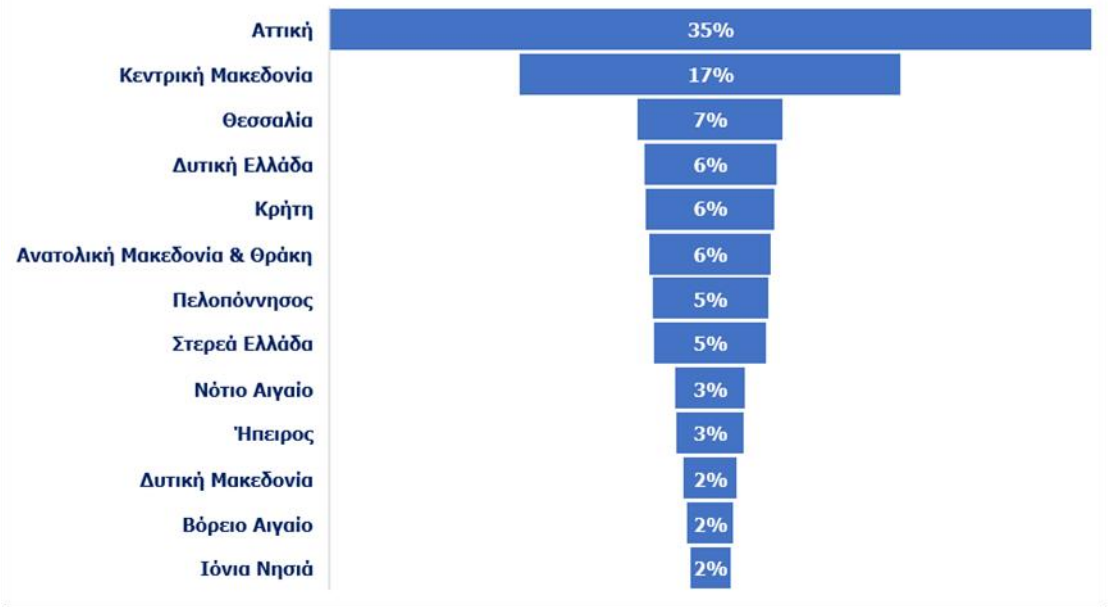

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Αττικής την περίοδο 2015-2020, σημείωσε μείωση κατά -2% (από 3,8 εκατ. το 2015 σε 3,7 εκατ. το 2020). Στον Υπολογιζόμενο Πληθυσμό της ΕΛΣΤΑΤ δεν υπάρχουν στοιχεία για τις επιμέρους Ενότητες της Περιφέρειας Αττικής.

1.5 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ, 2015 ΚΑΙ 2020

1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή, παρατηρούμε γήρανση του πληθυσμού της Ελλάδας την περίοδο 2015-2020. Συγκεκριμένα, οι ηλικίες 0-44 ετών κατέγραψαν μείωση των μεριδίων τους, με εξαίρεση τις ηλικίες 15-19 ετών (+2%), ενώ αντίθετα αύξηση κατέγραψαν οι ηλικίες άνω των 45 ετών. Στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0-14 ετών (-6%), 20-24 ετών (-9%), 25-29 ετών (-9%) και 30-44 ετών (-11%) και αύξηση οι ηλικίες 15-19 ετών (+2%), 45-64 ετών (+3%) και 65+ ετών (+4%). Αναφορικά με τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45-64 ετών (28%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (22%), 30-44 ετών (20%), 15-29 ετών (15%) και 0-14 ετών (14%).

Διάγραμμα 2: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας, 2015 και 2020

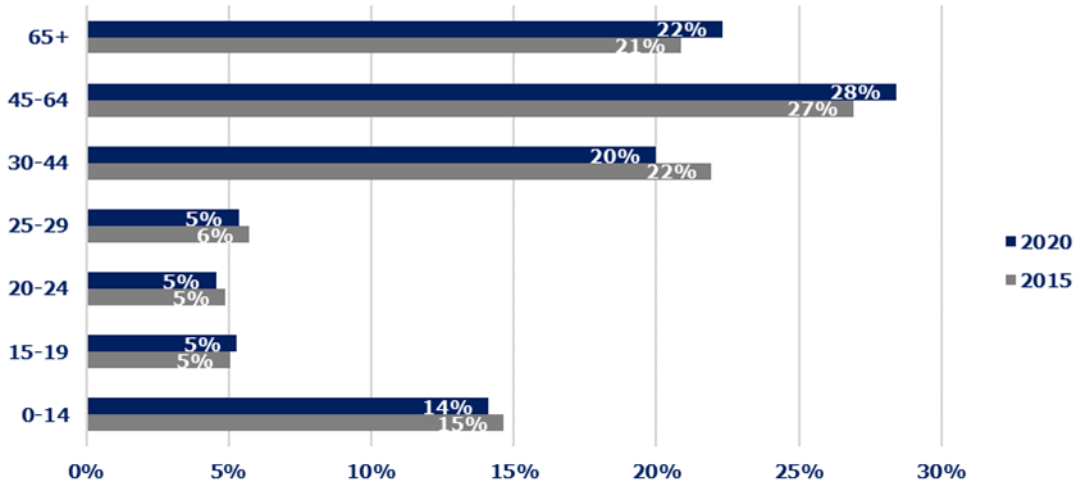

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Αττικής

Παρόμοια εικόνα με το σύνολο της χώρας παρατηρούμε και στην Περιφέρεια Αττικής, με εξαίρεση τις ηλικίες 15-19 ετών όπου καταγράφεται μείωση σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας που σημειώνεται αύξηση. Συγκεκριμένα, στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0-14 ετών (-6%), 15-19 ετών (-4%), 20-24 ετών (-5%), 25-29 ετών (-6%) και 30-44 ετών (-14%) και αύξηση οι ηλικίες 45-64 ετών (+2%) και 65+ ετών (+7%). Όσον αφορά τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45-64 ετών (29%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (21%), 30-44 ετών (21%), 15-29 ετών (15%) και 0-14 ετών (14%).

Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Αττικής, 2015 και 2020

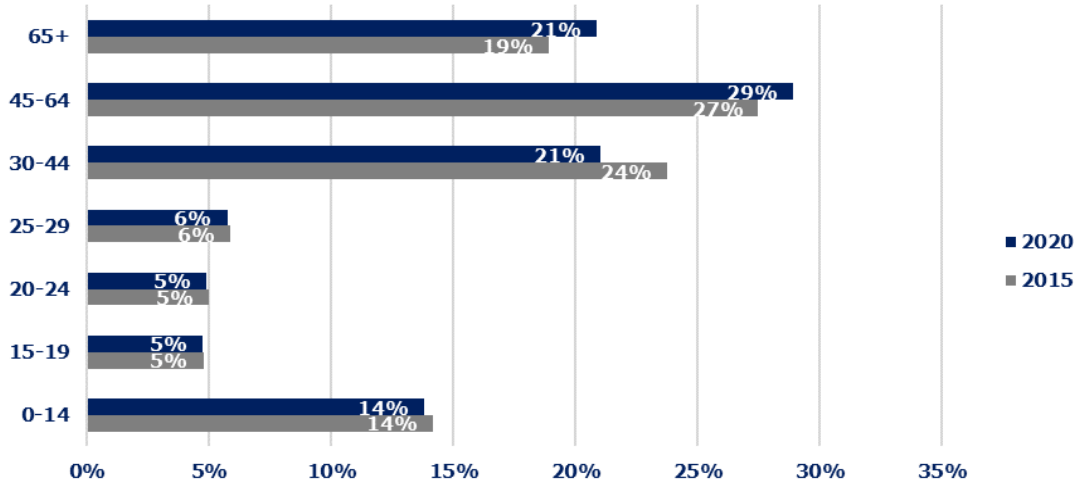

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2015 ΚΑΙ 2020

Η ΕΛΣΤΑΤ διενεργεί κάθε χρόνο την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, η οποία εκτός από στοιχεία απασχόλησης περιλαμβάνει εκτιμήσεις για τον πληθυσμό, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, δείκτες απασχόλησης και ανεργίας κ.α. Ο **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.

1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Οι ηλικίες άνω των 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 85% και 86% του πληθυσμού της χώρας τα έτη 2015 και 2020 αντίστοιχα, εκ των οποίων το 52% και 51% για τα έτη 2015 και 2020 αντίστοιχα αποτελεί τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της. Στις επιμέρους Περιφέρειες, δεν παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις και για τα δύο έτη, με το ποσοστό των ηλικιών 15+ ετών για το 2015 να κυμαίνεται μεταξύ 83%-87% ενώ για το 2020 μεταξύ 84%-87%.

Αναφορικά με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό για το 2020 καταγράφεται στις Περιφέρειες Κρήτης (54%), Αττικής (53%) και Βορείου Αιγαίου (53%) ενώ στον αντίποδα το χαμηλότερο ποσοστό για το 2020 εντοπίζεται στις Περιφέρειες Ηπείρου (46%), Δυτικής Μακεδονίας (47%), Κεντρικής Μακεδονίας (49%), Θεσσαλίας (49%), Δυτικής Ελλάδας (49%) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (49%).

Η πλειοψηφία του οικονομικά ενεργού πληθυσμού όπως είναι φυσικό απαντάται και για τα 2 έτη στις μεγάλες αστικές Περιφέρειες της χώρας (54% και για τα δύο έτη), Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες σημειώνουν μικρότερα μερίδια κάτω από το 10%.

Πίνακας 2: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2015 και 2020

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015 και 2020						
	2015			2020		
	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού
Αττική	**86%**	**54%**	**37%**	**86%**	**53%**	**37%**
Κεντρική Μακεδονία	85%	51%	17%	86%	49%	17%
Θεσσαλία	85%	51%	7%	86%	49%	7%
Δυτική Ελλάδα	85%	51%	6%	86%	49%	6%
Κρήτη	83%	54%	6%	84%	54%	6%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	85%	50%	5%	86%	49%	5%
Πελοπόννησος	86%	53%	5%	86%	52%	5%
Στερεά Ελλάδα	86%	51%	5%	86%	50%	5%
Νότιο Αιγαίο	83%	56%	3%	84%	52%	3%
Ήπειρος	87%	47%	3%	87%	46%	3%
Δυτική Μακεδονία	86%	49%	2%	87%	47%	2%
Ιόνια Νησιά	85%	52%	2%	86%	50%	2%
Βόρειο Αιγαίο	86%	46%	2%	85%	53%	2%
Ελλάδα	**85%**	**52%**	**100%**	**86%**	**51%**	**100%**

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

***επί του συνόλου των ηλικιών 15+**

Η Περιφέρεια Αττικής καταγράφει τον υψηλότερο οικονομικά ενεργό πληθυσμό στο σύνολο της χώρας (37% και για τα δύο έτη), ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών ήταν 54% το 2015 και 53% το 2020. Τέλος, η Περιφέρεια Αττικής εμφανίζει το 2ο υψηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού και για τα δύο έτη.

1.7 ΜΑΚΡΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, 2013-2018

1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι την περίοδο 2013-2018 το ΑΕΠ της χώρας σημείωσε οριακή αύξηση κατά +0,1% (από € 179.616 εκατ. το 2013 σε € 179.727 εκατ. το 2018), επιβεβαιώνοντας την στροφή της ελληνικής οικονομίας που ξεκίνησε το 2017 σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες την περιόδο 2013-2018 είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (-0,1%, από € 86,0 δισ. το 2013 σε € 85,9 δισ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (-3%, από € 8,2 δισ. το 2013 σε € 7,9 δισ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-1%, από € 7,0 δισ. το 2013 σε € 6,9 δισ. το 2018), Δυτικής Μακεδονίας (-19%, από € 5,0 δισ. το 2013 σε € 4,1 δισ. το 2018), Ηπείρου (-3%, από € 4,0 δισ. το 2013 σε € 3,9 δισ. το 2018) και Βορείου Αιγαίου (-4%, από € 2,6 δισ. το 2013 σε € 2,5 δισ. το 2018) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+3%, από € 23,9 δισ. το 2013 σε € 24,6 δισ. το 2018), Κρήτης (+6%, από € 8,6 δισ. το 2013 σε € 9,1 δισ. το 2018), Θεσσαλίας (+2%, από € 8,9 δισ. το 2013 σε € 9,1 δισ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+2%, από € 8,2 δισ. το 2013 σε € 8,4 δισ. το 2018), Πελοποννήσου (+0,3%, από € 8,0 δισ. το 2013 σε € 8,0 δισ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+2%, από € 6,1 δισ. το 2013 σε € 6,2 δισ. το 2018) και Ιονίων Νήσων (+4%, από € 3,1 δισ. το 2013 σε € 3,2 δισ. το 2018) αύξηση.

Πίνακας 3: ΑΕΠ Περιφερειών της Χώρας, 2013-2018 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	%Δ 2013-2018
Αττικής	**86.013**	**84.699**	**83.483**	**82.898**	**84.651**	**85.918**	**0%**
Κεντρικής Μακεδονίας	23.923	23.435	23.776	23.748	24.063	24.607	3%
Κρήτης	8.596	8.826	8.816	8.596	8.847	9.071	6%
Θεσσαλίας	8.924	8.902	8.970	8.821	8.927	9.060	2%
Στερεάς Ελλάδας	8.162	7.938	8.021	8.128	8.322	8.353	2%
Πελοποννήσου	7.998	7.817	7.961	7.922	8.071	8.025	0%
Δυτικής Ελλάδας	8.220	8.095	8.021	7.822	7.845	7.942	-3%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	6.974	6.818	6.778	6.795	6.813	6.873	-1%
Νοτίου Αιγαίου	6.077	6.175	6.083	5.850	5.940	6.183	2%
Δυτικής Μακεδονίας	5.047	4.945	4.700	4.308	4.302	4.107	-19%
Ηπείρου	4.041	3.987	3.925	3.889	3.875	3.933	-3%
Ιονίων Νήσων	3.075	3.154	3.083	3.029	3.059	3.183	4%
Βορείου Αιγαίου	2.566	2.559	2.492	2.430	2.436	2.471	-4%
Ελλάδα	**179.616**	**177.349**	**176.110**	**174.237**	**177.152**	**179.727**	**0%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, όπως είναι φυσιολογικό την μεγαλύτερη συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας έχουν οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, που αποτελούν και την καρδιά της οικονομικής δραστηριότητας, συνεισφέροντας το 61% του ΑΕΠ της.

Διάγραμμα 4: Ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

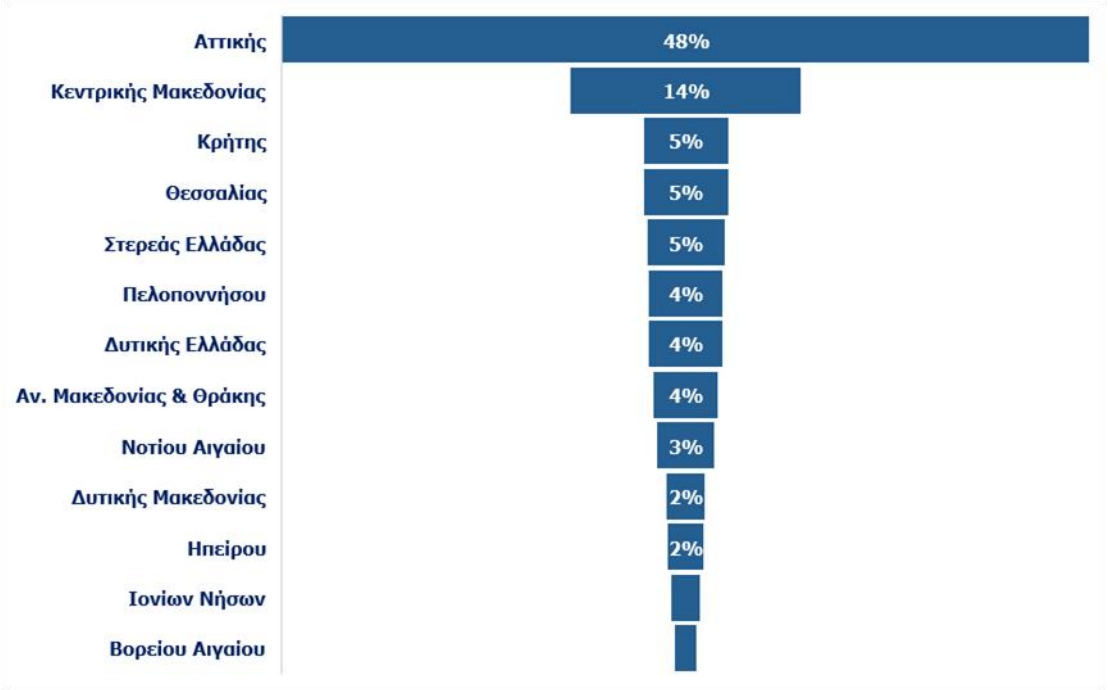

1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Αττικής

Η εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Αττικής την περίοδο 2013-2018 εμφανίζει οριακή μείωση σε αντίθεση με την οριακή αύξηση που καταγράφεται στο σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2013-2018 η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε μείωση του ΑΕΠ της κατά -0,1% (από € 86.013 εκατ. το 2013 σε € 85.918 εκατ. το 2018). Παρόλα αυτά, από το 2016 έχει ξεκίνησει η στροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Διάγραμμα 5: Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Αττικής (σε εκατ. €), 2013-2018

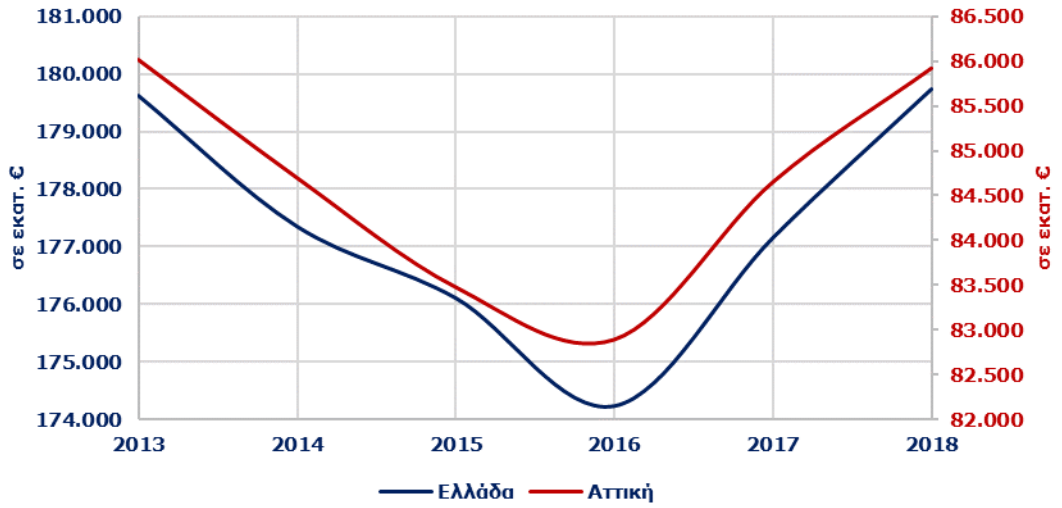

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες την περίοδο 2013-2018 η εικόνα είναι μικτή, με τις Ενότητες Κεντρικού Τομέα Αθηνών (-0,1%, από € 30.544 εκατ. το 2013 σε € 30.527 εκατ. το 2018), Βορείου Τομέα Αθηνών (-0,4%, από € 15.627 εκατ. το 2013 σε € 15.568 εκατ. το 2018), Ανατολικής Αττικής (-1%, από € 10.253 εκατ. το 2013 σε € 10.134 εκατ. το 2018) και Δυτικής Αττικής (-4%, από 4.214 εκατ. το 2013 σε € 4.027 εκατ. το 201) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Ενότητες Νοτίου Τομέα Αθηνών (+2%, από € 10.068 το 2013 σε € 10.289 το 2019), Πειραιώς & Νήσων (+1%, από € 9.678 εκατ. το 2013 σε € 9.740 εκατ. το 2018) και Δυτικού Τομέα Αθηνών (+0,1%, από € 5.628 εκατ. το 2013 σε € 5.634 εκατ. το 2018) αύξηση.

Πίνακας 4: ΑΕΠ της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013-2018 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Ενότητα	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	%Δ 2013-2018
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	30.544	30.252	29.645	29.398	30.028	30.527	0%
Βόρειος Τομέας Αθηνών	15.627	15.572	15.426	15.301	15.641	15.568	0%
Νότιος Τομέας Αθηνών	10.068	9.953	9.771	9.793	10.140	10.289	2%
Ανατολική Αττική	10.253	9.926	9.952	9.886	9.934	10.134	-1%
Πειραιώς & Νήσων	9.678	9.541	9.329	9.209	9.538	9.740	1%
Δυτικός Τομέας Αθηνών	5.628	5.621	5.457	5.454	5.523	5.634	0%
Δυτική Αττική	4.214	3.835	3.902	3.857	3.846	4.027	-4%
Αττική	**86.013**	**84.699**	**83.483**	**82.898**	**84.651**	**85.918**	**0%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2013-2018 αυξήθηκε κατά +2% (από € 16.381 το 2013 σε € 16.745 το 2018). Επιμέρους η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-1%, από € 18.154 το 2013 σε € 18.054 το 2018), Δυτικής Μακεδονίας (-15%, από € 18.025 το 2013 σε € 15.319 το 2018), Δυτικής Ελλάδας (-0,02%, από € 12.085 το 2013 σε € 12.082 το 2018), Βορείου Αιγαίου (-11%, από € 12.890 το 2013 σε € 11.434 το 2018), Ηπείρου (-0,3%, από € 11.812 το 2013 σε € 11.775 το 2018) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-0,02%, από € 11.448 το 2013 σε € 11.446 το 2018) να καταγράφουν μείωση του κατά Κεφαλήν ΑΕΠ τους ενώ αντίθετα οι Ενότητες Αττικής (+4%, από € 22.121 το 2013 σε € 22.915 το 2018), Ιονίων Νήσων (+5%, από € 14.789 το 2013 σε € 15.587 το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+3%, από € 14.585 το 2013 σε € 15.030 το 2018), Κρήτης (+5%, από € 13.634 το 2013 σε € 14.302 το 2018), Πελοποννήσου (+2%, από € 13.649 το 2013 σε € 13.943 το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+5%, από € 12.538 το 2013 σε € 13.125 το 2018) και Θεσσαλίας (+4%, από € 12.065 το 2013 σε € 12.578 το 2018) αύξηση.

Πίνακας 5: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2013-2018 (σε €)

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	%Δ 2013-2018
Αττικής	**22.121**	**22.038**	**21.957**	**21.946**	**22.484**	**22.915**	**4%**
Νοτίου Αιγαίου	18.154	18.441	18.169	17.382	17.488	18.054	-1%
Ιονίων Νήσων	14.789	15.210	14.921	14.718	14.921	15.587	5%
Στερεάς Ελλάδας	14.585	14.213	14.405	14.624	14.976	15.030	3%
Δυτικής Μακεδονίας	18.025	17.815	17.082	15.798	15.912	15.319	-15%
Κρήτης	13.634	13.983	13.958	13.596	13.975	14.302	5%
Πελοποννήσου	13.649	13.379	13.674	13.656	13.964	13.943	2%
Κεντρικής Μακεδονίας	12.538	12.343	12.589	12.620	12.813	13.125	5%
Θεσσαλίας	12.065	12.101	12.262	12.122	12.331	12.578	4%
Δυτικής Ελλάδας	12.085	11.983	11.958	11.743	11.856	12.082	0%
Βορείου Αιγαίου	12.890	12.917	12.641	12.140	11.746	11.434	-11%
Ηπείρου	11.812	11.723	11.614	11.574	11.576	11.775	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	11.448	11.225	11.193	11.257	11.318	11.446	0%
Ελλάδα	**16.381**	**16.282**	**16.275**	**16.169**	**16.472**	**16.745**	**2%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Αττικής

Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Αττικής εμφάνισε παρόμοια εικόνα με αυτήν που καταγράφηκε στο σύνολο της χώρας, αν και με πιο έντονα χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2013-2018 η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της κατά +4% (από € 22.121 το 2013 σε € 22.915 το 2018).

Διάγραμμα 6: Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Αττικής (σε €), 2013-2018

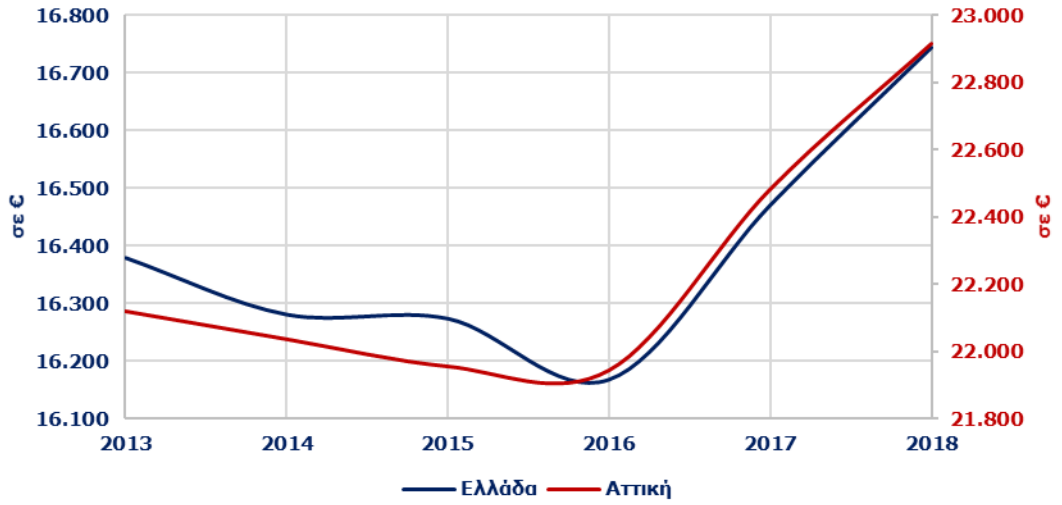

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, την περίοδο 2013-2018 όλες οι Περιφερειακές Ενότητες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Δυτική Αττική (-8%, από € 24.356 το 2013 σε € 22.349 το 2018) και την Ανατολική Αττική (-5%, από € 18.923 το 2013 σε € 17.917 το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (+9%, από € 30.484 το 2013 σε € 33.239 το 2018), Βόρειος Τομέας Αθηνών (+4%, από € 25.795 το 2013 σε € 26.895 το 2018), Νότιος Τομέας Αθηνών (+5%, από € 18.583 το 2013 σε € 19.605 το 2018), Πειραιώς & Νήσων (+7%, από € 18.322 το 2013 σε € 19.567 το 2018) και Δυτικός Τομέας Αθηνών (+3%, από € 11.355 το 2013 σε € 11.646 το 2018).

Πίνακας 6: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2013-2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	%Δ 2013-2018
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	30.484	31.055	31.169	31.525	32.573	33.239	9%
Βόρειος Τομέας Αθηνών	25.795	25.938	25.927	25.959	26.778	26.895	4%
Δυτική Αττική	24.356	21.962	22.181	21.717	21.451	22.349	-8%
Νότιος Τομέας Αθηνών	18.583	18.536	18.361	18.453	19.149	19.605	5%
Πειραιώς και Νήσων	18.322	18.314	18.157	18.130	18.954	19.567	7%
Ανατολική Αττική	18.923	18.141	18.053	17.744	17.652	17.917	-5%
Δυτικός Τομέας Αθηνών	11.355	11.491	11.302	11.313	11.407	11.646	3%
Αττική	**22.121**	**22.038**	**21.957**	**21.946**	**22.484**	**22.915**	**4%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2020

Η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας το 2020 ήταν της τάξης του 3,7% ή € 6,1 δισ. Λόγω της προσεγγιστικής φύσης των στοιχείων του πίνακα, η εικόνα που αναδεικνύει είναι κατά κύριο λόγο ενδεικτική. Παρόλα αυτά είναι εντυπωσιακή η συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων και της Κρήτης.

Τα έσοδα της Περιφέρειας Αττικής από τον τουρισμό το 2020, αντιπροσώπευαν το 18% (€ 1,1 δισ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ανήλθε σε 1%. Επίσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που κάναμε, το ΑΕΠ της Περιφέρειας Αττικής το 2020 σημείωσε μείωση κατά -8% (από € 85.918 εκατ. το 2018 σε € 79.034 εκατ. το 2020).

Πίνακας 7: Συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2020

Περιφέρεια	% κατανομή εσόδων εισερχόμενου τουρισμού 2020	αναλογία άμεσης τουριστικής δαπάνης 2020 - σε € εκ.	ΑΕΠ Περιφερειών 2020*- σε εκ.	άμεση συμβολή τουρισμού στο ΑΕΠ Περιφέρειας με στοιχεία 2020	κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2018 - σε €
Ν. Αιγαίο	29%	1.771	5.687	31%	18.054
Κρήτη	20%	1.214	8.344	15%	14.302
Αττική	**18%**	**1.073**	**79.034**	**1%**	**22.915**
Κεντ. Μακεδονία	10%	581	22.636	3%	13.125
Ιόνια Νησιά	10%	629	2.928	21%	15.587
Πελοπόννησος	3%	186	7.382	3%	13.943
Αν. Μακεδονία & Θράκη	2%	129	6.322	2%	11.446
Θεσσαλία	2%	122	8.334	1%	12.578
Ήπειρος	2%	116	3.618	3%	11.775
Δυτ. Ελλάδα	2%	98	7.306	1%	12.082
Στερεά Ελλάδα	1%	83	7.684	1%	15.030
Δυτ. Μακεδονία	1%	38	3.778	1%	15.319
Β. Αιγαίο	1%	35	2.273	2%	11.434
Σύνολο Χώρας	**100%**	**6.075**	**165.326**	**4%**	**16.745**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Η κατανομή του ΑΕΠ των Περιφερειών είναι εκτίμηση λαμβάνοντας υπόψιν την ποσοστιαία κατανομή του 2018

*Το ΑΕΠ των Περιφερειών είναι προσωρινό και υπόκειται σε αλλαγή

1.8 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ[2], 2015-2020

Στην ενότητα αυτή δίδονται στοιχεία για την εξέλιξη του συνόλου της απασχόλησης ανά Περιφέρεια καθώς επίσης και στοιχεία για την εξέλιξη της απασχόλησης στους κλάδους των καταλυμάτων, της εστίασης και των λοιπών κλάδων. Επίσης, αναλύονται στοιχεία απασχόλησης ανά τύπο (πλήρης-μερικής), ηλικιακή διάρθρωση και φύλο απασχολούμενων τόσο συνολικά όσο και στα καταλύματα, την εστίαση και τους λοιπούς κλάδους. Τέλος, παρέχονται στοιχεία ανεργίας ανά Περιφέρεια.

Αν και μέρος της δραστηριότητας της εστίασης δεν αφορά στον τουρισμό, η εποχικότητα που παρουσιάζουν τα στοιχεία απασχόλησης σε αυτήν ταυτίζεται με την εποχικότητα του Ελληνικού τουρισμού. Ως εκ τούτου θεωρούμε την δραστηριότητα της εστίασης ως κλάδο του τουρισμού. Επίσης, σημειώνουμε ότι υπάρχουν άλλες τουριστικές δραστηριότητες (πχ μεταφορές, ταξιδιωτικά γραφεία) που περιλαμβάνονται σε άλλες κατηγορίες και δεν καταγράφονται στα παρόντα στοιχεία. Τέλος, τα στοιχεία προέρχονται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ και η περίοδος αναφοράς είναι τα έτη 2015, 2019 και 2020. Αναφορικά με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, σημειώνουμε τα εξής:

- Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού είναι δειγματοληπτική και διεξάγεται από την ΕΛΣΤΑΤ,
- Ως απασχολούμενοι ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά.

[2] Λόγω της δειγματοληπτικής μεθόδου της ΕΕΔ, εκτιμήσεις <5.000 πρέπει να λαμβάνονται ενδεικτικά καθώς συνοδεύονται από μεγάλα δειγματοληπτικά σφάλματα (CV~20%).

1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των απασχολούμενων την περίοδο 2015-2019 στο σύνολο της χώρας κατέγραψε αύξηση κατά +8% (από 3,6 εκατ. το 2015 σε 3,9 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση των απασχολούμενων τους, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (+106 χιλ. ή +8%, από 1,3 εκατ. το 2015 σε 1,4 εκατ. το 2019), Κρήτης (+44 χιλ. ή 21%, από 209 χιλ. το 2015 σε 253 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+42 χιλ. ή +7%, από 601 χιλ. το 2015 σε 643 χιλ. το 2019) και Θεσσαλίας (+23 χιλ. ή 10%, από 230 χιλ. το 2015 σε 253 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι απασχολούμενοι στο σύνολο της χώρας σημείωσαν μείωση κατά -1% (από 3,9 εκατ. το 2019 σε 3,9 εκατ. το 2020). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+2%, από 1,4 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (+1%, από 215 χιλ. το 2019 σε 217 χιλ. το 2020), Πελοποννήσου (+1%, από 211 χιλ. το 2019 σε 214 χιλ. το 2020) και Δυτικής Μακεδονίας (+0,04%, από 87 χιλ. το 2019 σε 87 χιλ. το 2020) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-1%, από 643 χιλ. το 2019 σε 639 χιλ. το 2020), Θεσσαλίας (-0,5%, από 253 χιλ. το 2019 σε 252 χιλ. το 2020), Κρήτης (-8%, από 253 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-5%, από 215 χιλ. το 2019 σε 204 χιλ. το 2020), Στερεάς Ελλάδας (-3%, από 194 χιλ. το 2019 σε 189 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 133 χιλ. το 2019 σε 118 χιλ. το 2020), Ηπείρου (-4%, από 113 χιλ. το 2019 σε 109 χιλ. το 2020), Βορείου Αιγαίου (-3%, από 75 χιλ. το 2019 σε 73 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-7%, από 77 χιλ. το 2019 σε 72 χιλ. το 2020) μείωση.

Πίνακας 8: Εξέλιξη του αριθμού των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττική	**1.335.896**	**1.442.366**	**1.471.711**	**8%**	**2%**
Κεντρική Μακεδονία	600.756	642.691	638.820	7%	-1%
Θεσσαλία	229.766	253.248	252.071	10%	0%
Κρήτη	209.134	252.984	231.493	21%	-8%
Δυτική Ελλάδα	206.191	214.683	216.616	4%	1%
Πελοπόννησος	193.237	211.431	213.930	9%	1%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	197.901	214.647	203.593	8%	-5%
Στερεά Ελλάδα	181.007	194.168	188.853	7%	-3%
Νότιο Αιγαίο	132.339	132.973	117.636	0%	-12%
Ήπειρος	105.272	112.748	108.753	7%	-4%
Δυτική Μακεδονία	81.243	87.085	87.116	7%	0%
Βόρειο Αιγαίο	64.967	74.817	72.813	15%	-3%
Ιόνια Νησιά	72.984	77.188	72.074	6%	-7%
Σύνολο	**3.610.693**	**3.911.030**	**3.875.479**	**8%**	**-1%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (38%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (7%), Κρήτης (6%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Πελοποννήσου (6%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 7: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2020

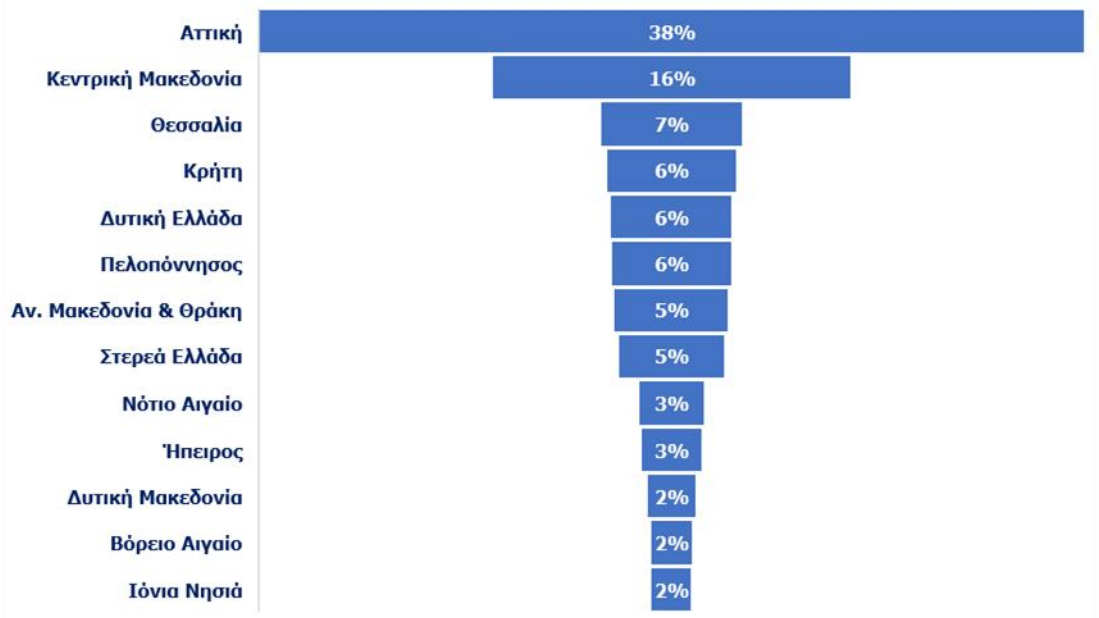

1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά κατηγορία απασχόλησης

Οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +8% (από 1,3 εκατ. το 2015 σε 1,4 εκατ. το 2019). Όλες οι επιμέρους κατηγορίες σημείωσαν αύξηση: Λοιποί κλάδοι (+7%, από 1,2 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019), εστίαση (+26%, από 80 χιλ. το 2015 σε 100 χιλ. το 2019) και καταλύματα (+35%, από 10 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Αττικής σημείωσαν αύξηση κατά +2% (από 1,4 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2020). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τους απασχολούμενους στους Λοιπούς κλάδους (+2%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2020) και την εστίαση (+1%, από 100 χιλ. το 2019 σε 101 χιλ. το 2020) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα στα καταλύματα (-14%, από 14 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2020) μείωση.

Πίνακας 9: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2020

Κλάδος	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Λοιποί Κλάδοι	1.245.804	1.328.117	1.358.742	7%	2%
Εστίαση	79.663	100.188	100.902	26%	1%
Καταλύματα	10.429	14.061	12.067	35%	-14%
Σύνολο	**1.335.896**	**1.442.366**	**1.471.711**	**8%**	**2%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για την Περιφέρεια Αττικής, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των απασχολούμενων όπως είναι φυσικό εντοπίζεται στους Λοιπούς κλάδους (από 93% το 2015 σε 92% το 2020) ενώ μικρότερα είναι τα μερίδια στην εστίαση (από 6% το 2015 σε 7% το 2020) και τα καταλύματα (1% καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο).

Διάγραμμα 8: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2020

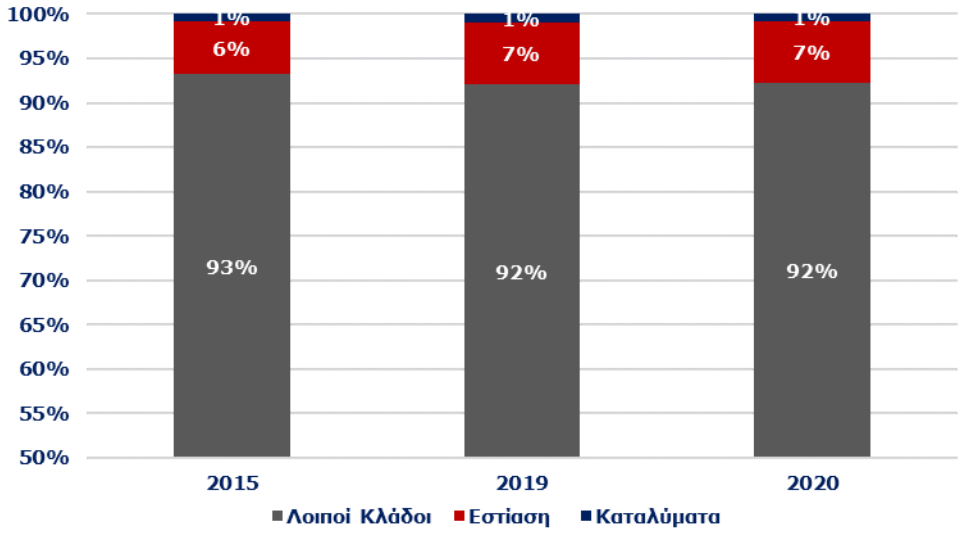

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.3 Τύπος απασχόλησης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με τον τύπο απασχόλησης στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2015-2019, παρατηρούμε ότι οι απασχολούμενοι με πλήρη απασχόληση σημείωσαν αύξηση κατά +9% (από 3,3 εκατ. το 2015 σε 3,6 εκατ. το 2019) ενώ αυτοί με μερική απασχόληση αύξηση κατά +5% (από 343 χιλ. το 2015 σε 361 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση της πλήρους απασχόλησης, με εξαίρεση την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (-4%, από 126 χιλ. το 2015 σε 121 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη στην πλήρη απασχόληση σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+103 χιλ. ή +9%, από 1,2 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019), Κρήτης (+50 χιλ. ή +26%, από 189 χιλ. το 2015 σε 239 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+31 χιλ. ή +6%, από 546 χιλ. το 2015 σε 576 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (+24 χιλ. ή +14%, από 175 χιλ. το 2015 σε 199 χιλ. το 2019). Στην μερική απασχόληση την περίοδο 2015-2019, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση με εξαίρεση τις Περιφέρειες Πελοποννήσου (-33%, από 18 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019), Κρήτης (-30%, από 20 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019), Δυτικής Ελλάδας (-4%, από 18 χιλ. το 2015 σε 18 χιλ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (-2%, από 3 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις στην μερική απασχόληση την περίοδο 2015-2019 σε απόλυτα μεγέθη, καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+11 χιλ. ή +20%, από 55 χιλ. το 2015 σε 66 χιλ. το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+5 χιλ. ή +85%, από 6 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019), Αττικής (+4 χιλ. ή +3%, από 148 χιλ. το 2015 σε 151 χιλ. το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+3 χιλ. ή +28%, από 11 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι απασχολούμενοι πλήρης απασχόλησης σημείωσαν πτώση κατά -0,3% (από 3,6 εκατ. το 2019 σε 3,5 εκατ. το 2020) ενώ τις μερικής μείωση κατά -7% (από 361 χιλ. το 2019 σε 336 χιλ. το 2020). Επιμέρους, η εικόνα στην πλήρη απασχόληση είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+3%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (+0,3%, από 576 χιλ. το 2019 σε 578 χιλ. το 2020), Θεσσαλίας (+0,02%, από 220 χιλ. το 2019 σε 220 χιλ. το 2020), Πελοποννήσου (+2%, από 199 χιλ. το 2019 σε 203 χιλ. το 2020) και Στερεάς Ελλάδας (+0,2%, από 177 χιλ. το 2019 σε 177 χιλ. το 2020) να καταγράφουν αύξηση απασχολούμενων ενώ οι Περιφέρειες Κρήτης (-8%, από 239 χιλ. το 2019 σε 220 χιλ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (-1%, από 197 χιλ. το 2019 σε 196 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-6%, από 200 χιλ. το 2019 σε 188 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-11%, από 121 χιλ. το 2019 σε 108 χιλ. το 2020), Ηπείρου (-5%, από 105 χιλ. το 2019 σε 101 χιλ. το 2020), Δυτικής Μακεδονίας (-1%, από 80 χιλ. το 2019 σε 79 χιλ. το 2020), Βορείου Αιγαίου (-3%, από 70 χιλ.

το 2019 σε 68 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-6%, από 74 χιλ. το 2019 σε 70 χιλ. το 2020) μείωση.

Σε ότι αφορά τους απασχολούμενους μερικής απασχόλησης την περίοδο 2019-2020 η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι αρνητική, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (+18%, από 18 χιλ. το 2019 σε 21 χιλ. το 2020), Ηπείρου (+14%, από 7 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2020), Δυτικής Μακεδονίας (+9%, από 7 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2020) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+6%, από 14 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2020). Οι υψηλότερες μείωσεις σε απόλυτα μεγέθη στην μερική απασχόληση καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (-11 χιλ. ή -8%, από 151 χιλ. το 2019 σε 140 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-6 χιλ. ή -9%, από 66 χιλ. το 2019 σε 60 χιλ. το 2020) και Στερεάς Ελλάδας (-6 χιλ. ή -32%, από 18 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2020).

Πίνακας 10: Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια και ανά τύπο απασχόλησης, 2015-2020

Περιφέρεια	Τύπος Απασχόλησης	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττικής	**Πλήρης**	**1.188.212**	**1.290.923**	**1.331.879**	**9%**	**3%**
	Μερική	**147.684**	**151.444**	**139.832**	**3%**	**-8%**
Κεντρικής Μακεδονίας	Πλήρης	545.507	576.379	578.391	6%	0%
	Μερική	55.249	66.313	60.428	20%	-9%
Θεσσαλίας	Πλήρης	199.104	219.707	219.757	10%	0%
	Μερική	30.662	33.541	32.314	9%	-4%
Κρήτης	Πλήρης	189.086	238.866	219.913	26%	-8%
	Μερική	20.048	14.118	11.580	-30%	-18%
Δυτικής Ελλάδας	Πλήρης	187.878	197.020	195.772	5%	-1%
	Μερική	18.313	17.663	20.843	-4%	18%
Πελοποννήσου	Πλήρης	175.315	199.489	203.181	14%	2%
	Μερική	17.922	11.942	10.749	-33%	-10%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Πλήρης	186.703	200.265	188.350	7%	-6%
	Μερική	11.198	14.383	15.244	28%	6%
Στερεάς Ελλάδας	Πλήρης	164.851	176.667	176.997	7%	0%
	Μερική	16.156	17.501	11.856	8%	-32%
Νοτίου Αιγαίου	Πλήρης	126.101	121.418	107.802	-4%	-11%
	Μερική	6.238	11.555	9.834	85%	-15%
Ηπείρου	Πλήρης	98.203	105.495	100.510	7%	-5%
	Μερική	7.069	7.253	8.243	3%	14%
Δυτικής Μακεδονίας	Πλήρης	74.739	79.978	79.358	7%	-1%
	Μερική	6.504	7.107	7.758	9%	9%
Βορείου Αιγαίου	Πλήρης	61.889	70.071	68.179	13%	-3%
	Μερική	3.077	4.746	4.634	54%	-2%
Ιονίων Νήσων	Πλήρης	69.862	74.137	69.521	6%	-6%
	Μερική	3.122	3.050	2.553	-2%	-16%
Ελλάδα	**Πλήρης**	**3.267.448**	**3.550.414**	**3.539.611**	**9%**	**0%**
	Μερική	**343.244**	**360.616**	**335.868**	**5%**	**-7%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στην πλήρη απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (38%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (6%), Κρήτης (6%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Πελοποννήσου (6%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 9: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων πλήρους απασχόλησης ανά Περιφέρεια, 2020

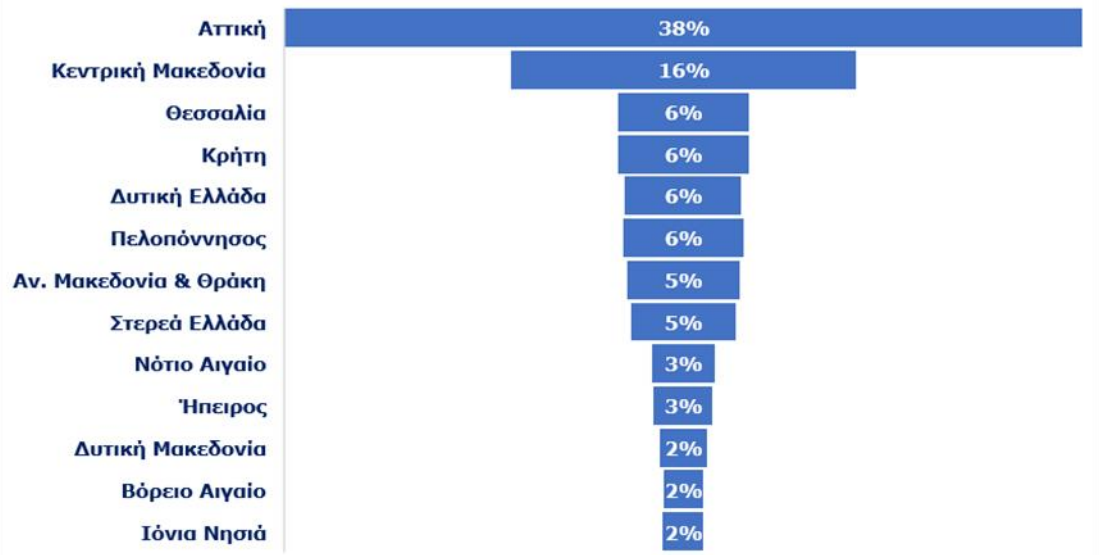

Στην μερική απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (42%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (18%), Θεσσαλίας (10%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Κρήτης (3%), Πελοποννήσου (3%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (2%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Βορείου Αιγαίου (1%) και Ιονίων Νήσων (1%).

Διάγραμμα 10: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων μερικής απασχόλησης ανά Περιφέρεια, 2020

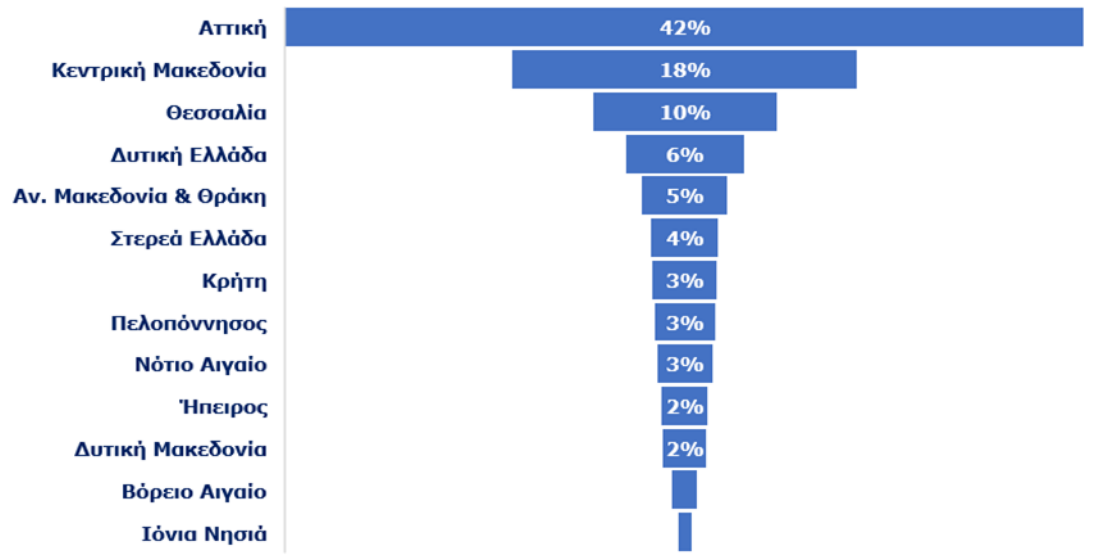

1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής

Οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019, σημείωσαν αύξηση κατά +9% (από 1,2 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019) ενώ οι απασχολούμενοι μερικής αύξηση κατά +3% (από 148 χιλ. το 2015 σε 151 χιλ. το 2019). Επιμέρους, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στους Λοιπούς κλάδους σημείωσαν αύξηση κατά +8% (από 1,1 εκατ. το 2015 σε 1,2 εκατ. το 2019) ενώ οι μερικής μείωση κατά -2% (από 126 χιλ. το 2015 σε 123 χιλ. το 2019), στην εστίαση οι πλήρης αύξηση κατά +24% (από 59 χιλ. το 2015 σε 73 χιλ. το 2019) και οι μερικής αύξηση κατά +32% (από 21 χιλ. το 2015 σε 27 χιλ. το 2019) ενώ στα καταλύματα οι πλήρης αύξηση κατά +39% (από 9 χιλ. το 2015 σε 13 χιλ. το 2019) και οι μερικής μείωση κατά -4% (από 1 χιλ. το 2015 σε 1 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι απασχολούμενοι πλήρης απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής κατέγραψαν αύξηση κατά +3% (από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2020) ενώ οι μερικής μείωση κατά -8% (από 151 χιλ. το 2019 σε 140 χιλ. το 2020). Επιμέρους, οι απασχολούμενοι πλήρης απασχόλησης σημείωσαν πτώση στην εστίαση (-1%, από 73 χιλ. το 2019 σε 72 χιλ. το 2020) και στα καταλύματα (-14%, από 13 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2020) και αύξηση στους λοιπούς κλάδους (+4%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2020). Σε ότι αφορά την μερική απασχόληση, οι λοιποί κλάδοι (-10%, από 123 χιλ. το 2019 σε 110 χιλ. το 2020) και τα καταλύματα (-22%, από 1 χιλ. το 2019 σε 804 απασχολούμενους το 2020) κατέγραψαν πτώση ενώ η εστίαση (+4%, από 27 χιλ. το 2019 σε 29 χιλ. το 2020) αύξηση.

Πίνακας 11: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά τύπο απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2020

Κλάδος	Τύπος απασχόλησης	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Λοιποί κλάδοι	Πλήρης	1.119.985	1.205.180	1.248.306	8%	4%
	Μερική	125.818	122.937	110.436	-2%	-10%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	Πλήρης	58.878	72.718	72.310	24%	-1%
	Μερική	20.784	27.470	28.592	32%	4%
Καταλύματα	Πλήρης	9.348	13.025	11.263	39%	-14%
	Μερική	1.082	1.037	804	-4%	-22%
Αττική	**Πλήρης**	**1.188.212**	**1.290.923**	**1.331.879**	**9%**	**3%**
	Μερική	**147.684**	**151.444**	**139.832**	**3%**	**-8%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους την περίοδο 2015-2020, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στους λοιπούς κλάδους (από 90% το 2015 σε 92% το 2020) εμφάνισαν υψηλότερο μερίδιο έναντι των μερικής απασχόλησης (από 10% το 2015 σε 8% 2020).

Διάγραμμα 11: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς κλάδους ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

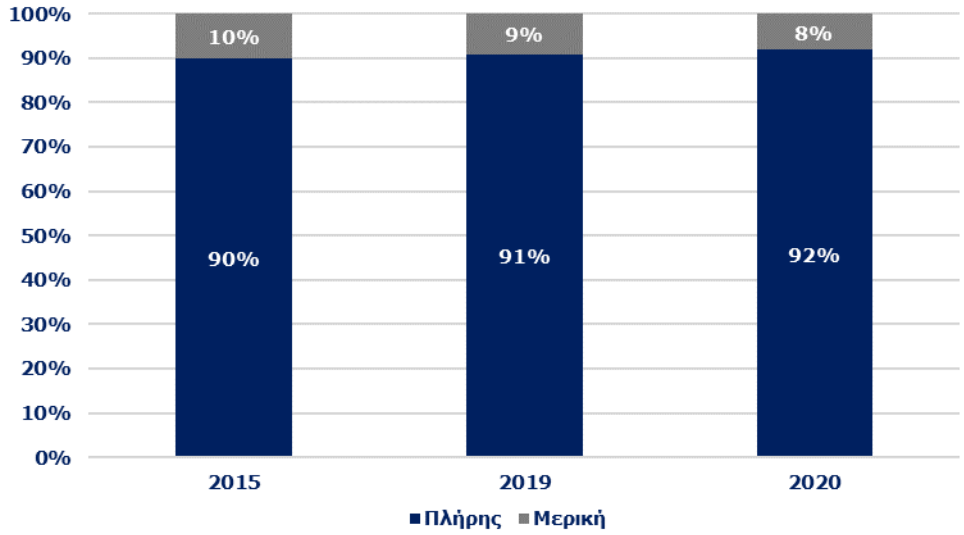

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά τους απασχολούμενους στην εστίαση, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης (από 74% το 2015 σε 72% το 2020) καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 26% το 2015 σε 28% το 2020).

Διάγραμμα 12: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην εστίαση ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

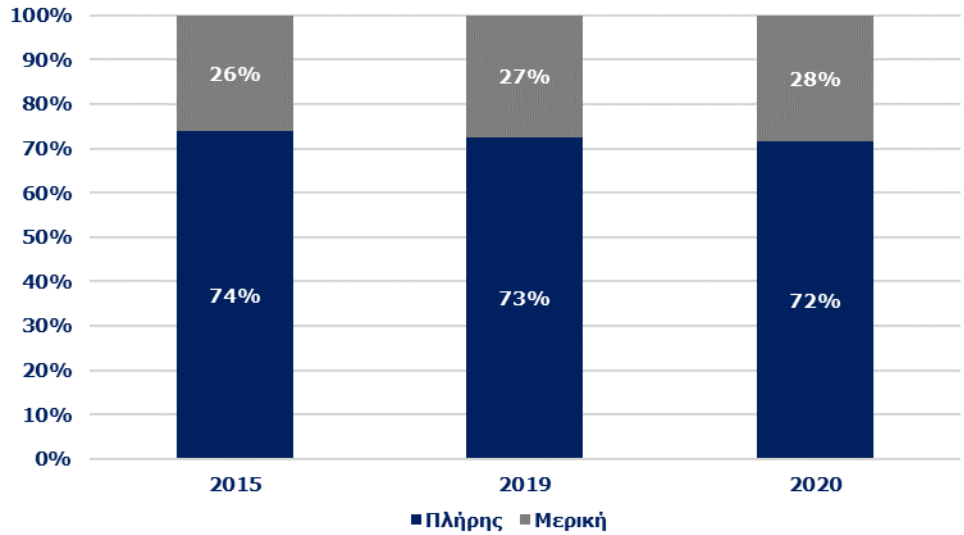

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τους απασχολούμενους στα καταλύματα, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης (από 90% το 2015 σε 93% το 2020) καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 10% το 2015 σε 7% το 2020).

Διάγραμμα 13: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα καταλύματα ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

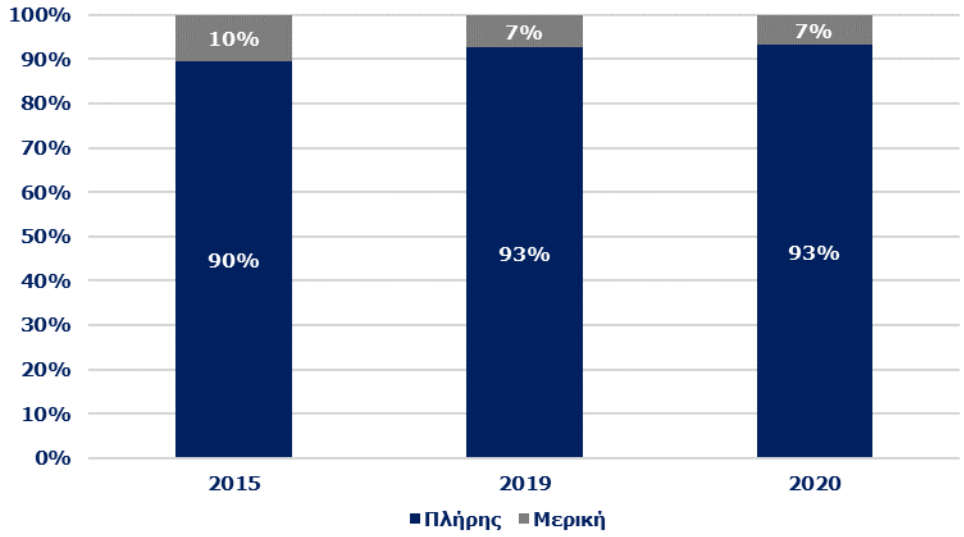

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Συμπερασματικά, στην Περιφέρεια Αττικής η μερική απασχόληση είναι πιο έντονη στις δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης απ' ότι στους λοιπούς κλάδους και τα καταλύματα.

1.8.5 Φύλο απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2015-2019, παρατηρούμε ότι οι άνδρες απασχολούμενοι σημείωσαν αύξηση κατά +9% (από 2,1 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +8% (από 1,5 εκατ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση των ανδρών και γυναικών απασχολούμενων, με εξαίρεση την Δυτική Ελλάδα που σημείωσε οριακή μείωση στις γυναίκες απασχολούμενες (-0,3%, από 82 χιλ. το 2015 σε 82 χιλ. το 2019). Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη στους άνδρες απασχολούμενους σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+60 χιλ. ή +8%, από 748 χιλ. το 2015 σε 808 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+27 χιλ. ή +8%, από 345 χιλ. το 2015 σε 372 χιλ. το 2019) και Κρήτης (+21 χιλ. ή +18%, από 122 χιλ. το 2015 σε 143 χιλ. το 2019) ενώ στις γυναίκες στις Περιφέρειες Αττικής (+46 χιλ. ή +8%, από 588 χιλ. το 2015 σε 634 χιλ. το 2019), Κρήτης (+22 χιλ. ή +26%, από 88 χιλ. το 2015 σε 110 χιλ. το 2019) και Κεντρικής Μακεδονίας (+15 χιλ. ή +6%, από 256 χιλ. το 2015 σε 271 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι άνδρες απασχολούμενοι στο σύνολο της χώρας σημείωσαν πτώση κατά -1% (από 2,3 εκατ. το 2019 σε 2,2 εκατ. το 2020) ενώ οι γυναίκες οριακή μείωση κατά -0,2% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020). Επιμέρους, η εικόνα στην πλήρη απασχόληση είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+1%, από 808 χιλ. το 2019 σε 813 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (+0,3%, από 372 χιλ. το 2019 σε 373 χιλ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (+1%, από 133 χιλ. το 2019 σε 134 χιλ. το 2020) και Πελοποννήσου (+1%, από 123 χιλ. το 2019 σε 124 χιλ. το 2020) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Θεσσαλίας (-3%, από 150 χιλ. το 2019 σε 145 χιλ. το 2020), Κρήτης (-7%, από 143 χιλ. το 2019 σε 133 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-5%, από 127 χιλ. το 2019 σε 120 χιλ. το 2020), Στερεάς Ελλάδας (-4%, από 125 χιλ. το 2019 σε 120 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 78 χιλ. το 2019 σε 68 χιλ. το 2020), Ηπείρου (-1%, από 65 χιλ. το 2019 σε 64 χιλ. το 2020), Δυτικής Μακεδονίας (-1%, από 53 χιλ. το 2019 σε 52 χιλ. το 2020), Βορείου Αιγαίου (-3%, από 45 χιλ. το 2019 σε 43 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-6%, από 45 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2020) μείωση.

Σε ότι αφορά τις γυναίκες, η εικόνα είναι επίσης μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+4%, από 634 χιλ. το 2019 σε 658 χιλ. το 2020), Θεσσαλίας (+4%, από 103 χιλ. το 2019 σε 107 χιλ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (+1%, από 82 χιλ. το 2019 σε 83 χιλ. το 2020), Πελοποννήσου (+2%, από 88 χιλ. το 2019 σε 90 χιλ. το 2020) και Δυτικής Μακεδονίας (+2%, από 34 χιλ. το 2019 σε 35 χιλ. το 2020) να

καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-2%, από 271 χιλ. το 2019 σε 266 χιλ. το 2020), Κρήτης (-11%, από 110 χιλ. το 2019 σε 98 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-5%, από 88 χιλ. το 2019 σε 84 χιλ. το 2020), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 69 χιλ. το 2019 σε 69 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-11%, από 55 χιλ. το 2019 σε 49 χιλ. το 2020), Ηπείρου (-7%, από 48 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2020), Βορείου Αιγαίου (-2%, από 30 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-7%, από 32 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2020) μείωση.

Πίνακας 12: Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια και ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2020

Περιφέρεια	Φύλο απασχολούμενων	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττική	**Άνδρες**	**747.590**	**808.049**	**813.277**	**8%**	**1%**
	Γυναίκες	**588.306**	**634.317**	**658.434**	**8%**	**4%**
Κεντρική Μακεδονία	Άνδρες	344.547	371.786	372.880	8%	0%
	Γυναίκες	256.209	270.905	265.940	6%	-2%
Θεσσαλία	Άνδρες	134.903	150.333	145.354	11%	-3%
	Γυναίκες	94.863	102.915	106.717	8%	4%
Κρήτη	Άνδρες	121.631	143.067	133.431	18%	-7%
	Γυναίκες	87.503	109.917	98.062	26%	-11%
Δυτική Ελλάδα	Άνδρες	123.993	132.765	134.052	7%	1%
	Γυναίκες	82.198	81.918	82.564	0%	1%
Πελοπόννησος	Άνδρες	111.743	123.344	124.359	10%	1%
	Γυναίκες	81.494	88.087	89.571	8%	2%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Άνδρες	115.996	126.742	120.035	9%	-5%
	Γυναίκες	81.905	87.906	83.558	7%	-5%
Στερεά Ελλάδα	Άνδρες	112.313	125.121	120.237	11%	-4%
	Γυναίκες	68.694	69.047	68.615	1%	-1%
Νότιο Αιγαίο	Άνδρες	77.739	77.847	68.460	0%	-12%
	Γυναίκες	54.601	55.126	49.176	1%	-11%
Ήπειρος	Άνδρες	61.830	64.717	64.118	5%	-1%
	Γυναίκες	43.442	48.031	44.635	11%	-7%
Δυτική Μακεδονία	Άνδρες	50.592	53.017	52.239	5%	-1%
	Γυναίκες	30.651	34.068	34.876	11%	2%
Βόρειο Αιγαίο	Άνδρες	42.255	44.827	43.281	6%	-3%
	Γυναίκες	22.711	29.989	29.532	32%	-2%
Ιόνια Νησιά	Άνδρες	41.230	44.712	41.830	8%	-6%
	Γυναίκες	31.753	32.476	30.244	2%	-7%
Ελλάδα	**Άνδρες**	**2.086.363**	**2.266.326**	**2.233.555**	**9%**	**-1%**
	Γυναίκες	**1.524.330**	**1.644.704**	**1.641.924**	**8%**	**0%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (36%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (17%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Κρήτης (6%), Πελοποννήσου (6%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 14: Ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2020

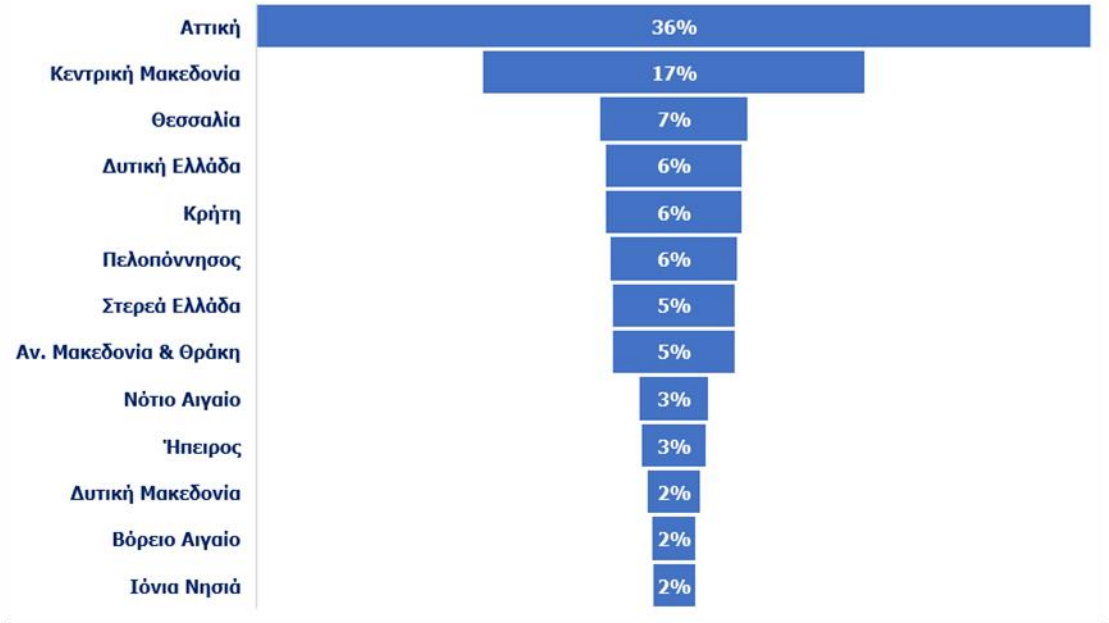

Σε ότι αφορά την ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2020, το υψηλότερο ποσοστό σημειώνεται στην Περιφέρεια Αττικής (40%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (6%), Κρήτης (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (2%).

Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2020

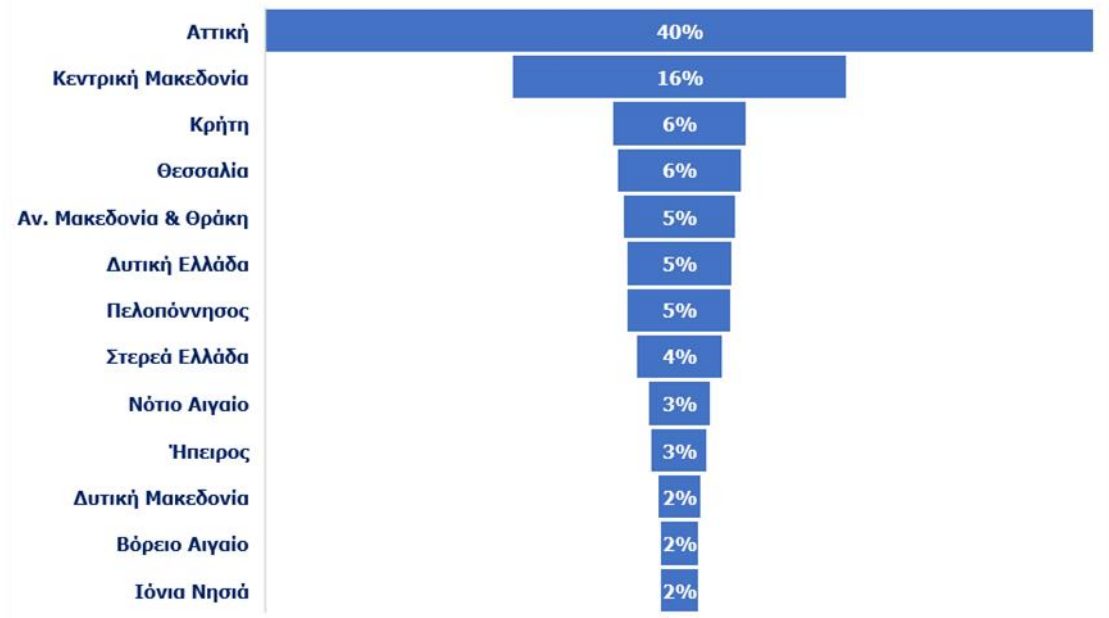

1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής

Οι άνδρες απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019, σημείωσαν αύξηση κατά +8% (από 748 χιλ. το 2015 σε 808 χιλ. το 2019) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +8% (από 588 χιλ. το 2015 σε 634 χιλ. το 2019). Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι στους λοιπούς κλάδους σημείωσαν αύξηση κατά +7% (από 694 χιλ. το 2015 σε 743 χιλ. το 2019) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +6% (από 552 χιλ. το 2015 σε 585 χιλ. το 2019), στην εστίαση οι άνδρες απασχολούμενοι αύξηση κατά +22% (από 48 χιλ. το 2015 σε 58 χιλ. το 2019) και οι γυναίκες αύξηση κατά +32% (από 32 χιλ. το 2015 σε 42 χιλ. το 2019) ενώ στα καταλύματα οι άνδρες αύξηση κατά +11% (από 6 χιλ. το 2015 σε 7 χιλ. το 2019) και οι γυναίκες αύξηση κατά +71% (από 4 χιλ. το 2015 σε 7 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι άνδρες απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Αττικής σημείωσαν αύξηση κατά +1% (από 808 χιλ. το 2019 σε 813 χιλ. το 2020) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +4% (από 634 χιλ. το 2019 σε 658 χιλ. το 2020). Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι στα καταλύματα σημείωσαν μείωση κατά -23% (από 7 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2020) ενώ στους λοιπούς κλάδους (+1%, από 743 χιλ. το 2019 σε 749 χιλ. το 2020) και την εστίαση (+2%, από 58 χιλ. το 2019 σε 59 χιλ. το 2020) αύξηση. Σε ότι αφορά τις γυναίκες, οι λοιποί κλάδοι (+4%, από 585 χιλ. το 2019 σε 610 χιλ. το 2020) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα η εστίαση (-1%, από 42 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2020) και τα καταλύματα (-6%, από 7 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2020) μείωση.

Πίνακας 13: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά φύλο απασχολούμενων και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2020

Κλάδος	Φύλο απασχολούμενων	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Λοιποί κλάδοι	Άνδρες	693.765	743.156	748.996	7%	1%
	Γυναίκες	552.038	584.961	609.746	6%	4%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	Άνδρες	47.610	58.019	58.982	22%	2%
	Γυναίκες	32.053	42.169	41.920	32%	-1%
Καταλύματα	Άνδρες	6.215	6.874	5.300	11%	-23%
	Γυναίκες	4.214	7.188	6.767	71%	-6%
Αττική	**Άνδρες**	**747.590**	**808.049**	**813.277**	**8%**	**1%**
	Γυναίκες	**588.306**	**634.317**	**658.434**	**8%**	**4%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στους λοιπούς κλάδους την περίοδο 2015-2020, οι άνδρες απασχολούμενοι (από 56% το 2015 σε 55% το 2020) εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τις γυναίκες (από 44% το 2015 σε 45% το 2020).

Διάγραμμα 16: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2020

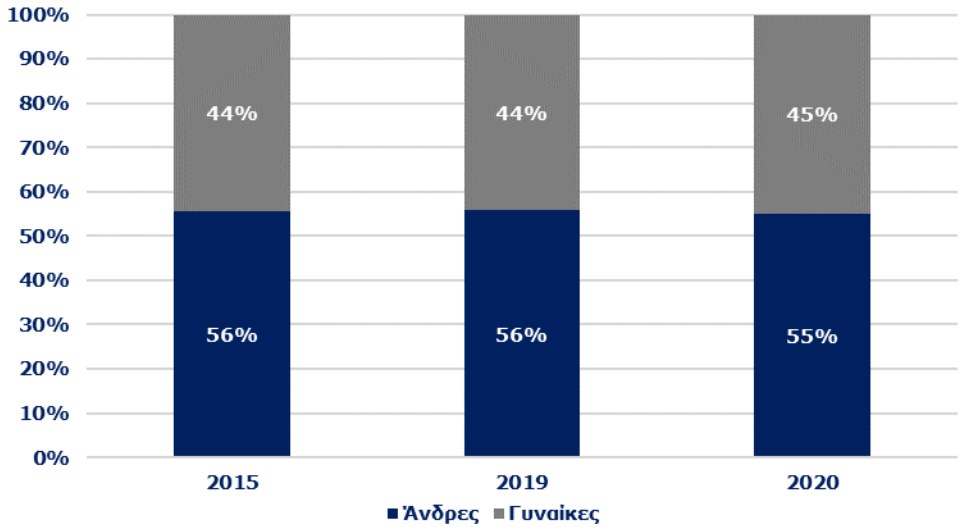

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Παρόμοια είναι η εικόνα στην εστίαση, με τους άνδρες απασχολούμενους να εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια (από 60% το 2015 σε 58% το 2020) σε σύγκριση με αυτά των γυναικών (από 40% το 2015 σε 42% το 2020).

Διάγραμμα 17: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2020

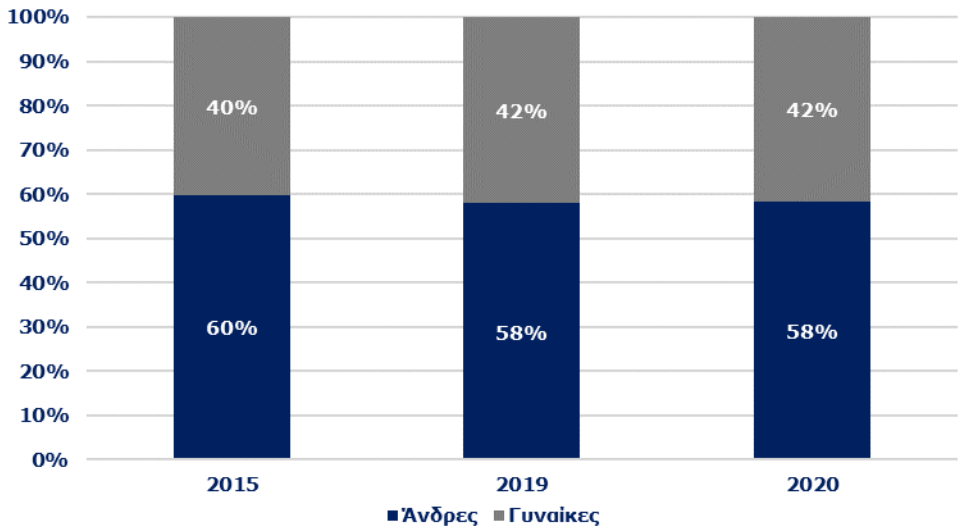

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε αντίθεση με τους λοιπούς κλάδους και την εστίαση, οι γυναίκες απασχολούμενες στον κλάδο των καταλυμάτων εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια (με εξαίρεση το 2015, 2015: 40%, 2019: 51% και 2020: 56%) σε σύγκριση με αυτά των ανδρών (2015: 60%, 2019: 49% και 2020: 44%).

Διάγραμμα 18: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2020

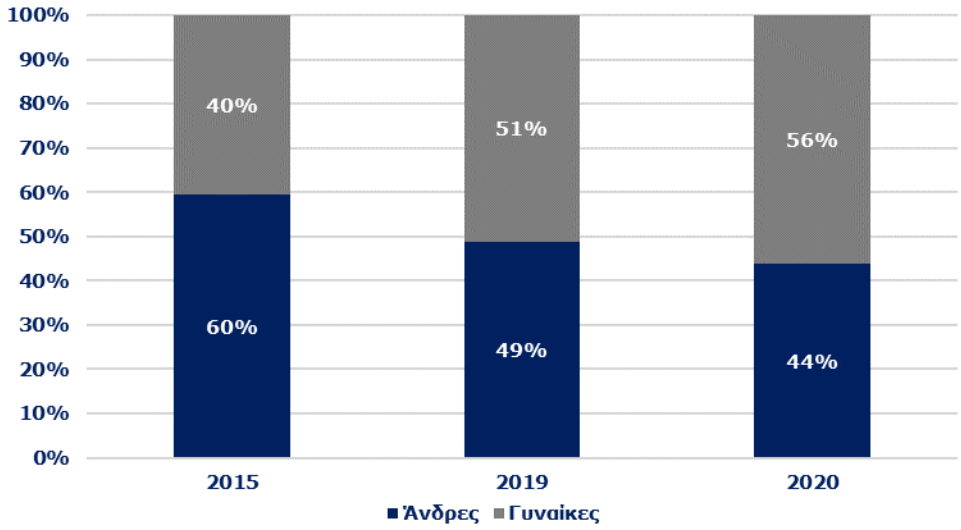

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με την ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων, παρατηρούμε ότι όλες οι ηλικιακές ομάδες σημείωσαν αύξηση την περίοδο 2015-2019, με εξαίρεση τις ηλικίες 25-34 ετών (-3%, από 815 χιλ. το 2015 σε 786 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες ηλικιακές κατηγορίες: 15-24 ετών (+8%, από 140 χιλ. το 2015 σε 151 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+2%, από 1,1 εκατ. το 2015 σε 1,2 εκατ. το 2019), 45-54 ετών (+13%, από 1,0 εκατ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019) και 55+ (+31%, από 524 χιλ. το 2015 σε 687 χιλ. το 2019).

Επιμέρους, την περίοδο 2015-2019, μείωση σημειώθηκε στις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (-34%), Δυτικής Ελλάδας (-27%), Πελοποννήσου (-23%), Στερεάς Ελλάδας (-7%) και Νοτίου Αιγαίου (-6%), στις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-18%), Δυτικής Μακεδονίας (-14%), Αττικής (-7%), Ηπείρου (-6%), Ιονίων Νήσων (-6%), Στερεάς Ελλάδας (-4%) και Κεντρικής Μακεδονίας (-2%) και στις ηλικίες 35-44 ετών στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (-8%), Θεσσαλίας (-6%), Νοτίου Αιγαίου (-5%), Δυτικής Μακεδονίας (-0,3%) και Κεντρικής Μακεδονίας (-0,1%).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις την περίοδο 2015-2019, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+59%, από 3 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019) και Βορείου Αιγαίου (+29%, από 3 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019), για τις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+7%, από 48 χιλ. το 2015 σε 52 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (+7%, από 34 χιλ. το 2015 σε 37 χιλ. το 2019), για τις ηλικίες 35-44 ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+17%, από 65 χιλ. το 2015 σε 76 χιλ. το 2019) και Βορείου Αιγαίου (+14%, από 17 χιλ. το 2015 σε 20 χιλ. το 2019), για τις ηλικίες 45-54 ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+25%, από 56 χιλ. το 2015 σε 70 χιλ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (+20%, από 25 χιλ. το 2015 σε 30 χιλ. το 2019) και για τις ηλικίες 55+ ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+46%, από 30 χιλ. το 2015 σε 43 χιλ. το 2019) και Αττικής (+39%, από 157 χιλ. το 2015 σε 218 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (-5%, από 151 χιλ. το 2019 σε 144 χιλ. το 2020), 25-34 ετών (-5%, από 786 χιλ. το 2019 σε 747 χιλ. το 2020) και 35-44 ετών (-4%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2020) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 45-54 ετών (+2%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2020) και 55+ ετών (+5%, από 687 χιλ. το 2019 σε 719 χιλ. το 2020) αύξηση.

Επιμέρους, την περίοδο 2019-2020, αύξηση σημειώθηκε στις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Αττικής (+12%) και Δυτικής Μακεδονίας (+2%), στις ηλικίες 25-34 ετών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (+15%), στις ηλικίες 35-44 ετών στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (+0,1%) και Πελοποννήσου (+0,2%) στις ηλικίες 45-54 ετών στις Περιφέρειες Αττικής (+3%), Κεντρικής Μακεδονίας (+3%), Θεσσαλίας (+1%), Δυτικής Ελλάδας (+7%), Πελοποννήσου (+1%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+2%), Στερεάς Ελλάδας (+3%), Ηπείρου (+0,5%) και Βορείου Αιγαίου (+6%) και στις ηλικίες 55+ ετών στις Περιφέρειες Αττικής (+10%), Κεντρικής Μακεδονίας (+3%), Θεσσαλίας (+5%), Κρήτης (+4%), Πελοποννήσου (+5%), Στερεάς Ελλάδας (+8%), Ηπείρου (+7%), Δυτικής Μακεδονίας (+10%) και Ιονίων Νήσων (+3%).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις την περίοδο 2019-2020, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (-40%, από 7 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-36%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2020), για τις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-23%, από 30 χιλ. το 2019 σε 23 χιλ. το 2020) και Κρήτης (-16%, από 52 χιλ. το 2019 σε 43 χιλ. το 2020), για τις ηλικίες 35-44 ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (-14%, από 76 χιλ. το 2019 σε 66 χιλ. το 2020) και Ηπείρου (-13%, από 35 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2020), για τις ηλικίες 45-54 ετών στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-10%, από 22 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2020) και Δυτικής Μακεδονίας (-4%, από 30 χιλ. το 2019 σε 28 χιλ. το 2020) και για τις ηλικίες 55+ ετών στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-10%, από 23 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2020) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-5%, από 42 χιλ. το 2019 σε 40 χιλ. το 2020).

Πίνακας 14: Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	Ηλικιακή διάρθρωση	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττική	**15-24**	**49.544**	**57.161**	**63.837**	**15%**	**12%**
	25-34	**324.892**	**301.567**	**298.036**	**-7%**	**-1%**
	35-44	**435.152**	**449.035**	**441.981**	**3%**	**-2%**
	45-54	**369.588**	**416.252**	**427.331**	**13%**	**3%**
	55+	**156.719**	**218.351**	**240.525**	**39%**	**10%**
Κεντρική Μακεδονία	15-24	20.242	23.636	21.077	17%	-11%
	25-34	128.351	126.150	122.261	-2%	-3%
	35-44	187.973	187.775	182.120	0%	-3%
	45-54	173.447	193.294	198.727	11%	3%
	55+	90.743	111.836	114.635	23%	3%
Θεσσαλία	15-24	7.677	9.373	9.225	22%	-2%
	25-34	48.188	50.918	47.096	6%	-8%
	35-44	71.309	67.239	66.814	-6%	-1%
	45-54	63.656	73.557	74.167	16%	1%
	55+	38.936	52.162	54.768	34%	5%
Κρήτη	15-24	10.256	11.792	8.930	15%	-24%
	25-34	48.372	51.598	43.335	7%	-16%
	35-44	64.886	76.167	65.536	17%	-14%
	45-54	56.043	70.319	69.000	25%	-2%
	55+	29.577	43.109	44.692	46%	4%
Δυτική Ελλάδα	15-24	9.704	7.122	7.031	-27%	-1%
	25-34	42.399	42.604	41.406	0%	-3%
	35-44	63.726	58.683	58.760	-8%	0%
	45-54	55.508	61.730	65.747	11%	7%
	55+	34.855	44.545	43.672	28%	-2%
Πελοπόννησος	15-24	6.318	4.861	4.602	-23%	-5%
	25-34	34.438	36.827	36.353	7%	-1%
	35-44	54.864	57.402	57.509	5%	0%
	45-54	58.126	64.851	65.821	12%	1%
	55+	39.491	47.490	49.646	20%	5%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	15-24	8.444	9.036	7.783	7%	-14%
	25-34	44.626	44.998	38.793	1%	-14%
	35-44	58.169	59.987	57.065	3%	-5%
	45-54	54.984	58.758	59.990	7%	2%
	55+	31.678	41.869	39.963	32%	-5%
Στερεά Ελλάδα	15-24	7.587	7.082	4.223	-7%	-40%
	25-34	39.369	37.929	33.596	-4%	-11%
	35-44	54.978	57.861	55.146	5%	-5%
	45-54	50.973	56.595	58.507	11%	3%
	55+	28.100	34.701	37.380	23%	8%
Νότιο Αιγαίο	15-24	7.919	7.445	5.226	-6%	-30%
	25-34	37.132	30.316	23.472	-18%	-23%
	35-44	40.028	37.849	34.900	-5%	-8%
	45-54	29.600	34.697	33.545	17%	-3%
	55+	17.661	22.665	20.493	28%	-10%
Ήπειρος	15-24	2.469	2.963	2.757	20%	-7%
	25-34	21.079	19.796	18.962	-6%	-4%
	35-44	32.804	34.789	30.188	6%	-13%
	45-54	30.086	32.437	32.585	8%	0%
	55+	18.833	22.764	24.261	21%	7%
Δυτική Μακεδονία	15-24	4.145	2.727	2.792	-34%	2%
	25-34	14.190	12.196	14.006	-14%	15%
	35-44	25.668	25.596	23.252	0%	-9%
	45-54	24.827	29.727	28.461	20%	-4%
	55+	12.414	16.838	18.606	36%	10%
Βόρειο Αιγαίο	15-24	3.296	4.246	3.483	29%	-18%
	25-34	17.602	18.107	17.101	3%	-6%
	35-44	17.419	19.772	18.554	14%	-6%
	45-54	16.039	18.812	20.030	17%	6%
	55+	10.610	13.879	13.645	31%	-2%
Ιόνια Νησιά	15-24	2.504	3.971	2.551	59%	-36%
	25-34	14.175	13.302	12.780	-6%	-4%
	35-44	20.636	21.066	19.667	2%	-7%
	45-54	21.158	22.465	20.279	6%	-10%
	55+	14.510	16.383	16.798	13%	3%
Ελλάδα	**15-24**	**140.105**	**151.415**	**143.517**	**8%**	**-5%**
	25-34	**814.814**	**786.309**	**747.198**	**-3%**	**-5%**
	35-44	**1.127.613**	**1.153.220**	**1.111.491**	**2%**	**-4%**
	45-54	**1.004.035**	**1.133.493**	**1.154.188**	**13%**	**2%**
	55+	**524.125**	**686.593**	**719.085**	**31%**	**5%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά ηλικιακή κατηγορία για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικιακές ομάδες 45-54 ετών (30%) και 35-44 ετών (29%) και ακολουθούν οι ηλικίες 25-34 ετών (19%), 55+ ετών (19%) και 15-24 ετών (4%).

Διάγραμμα 19: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά ηλικιακή ομάδα, 2020

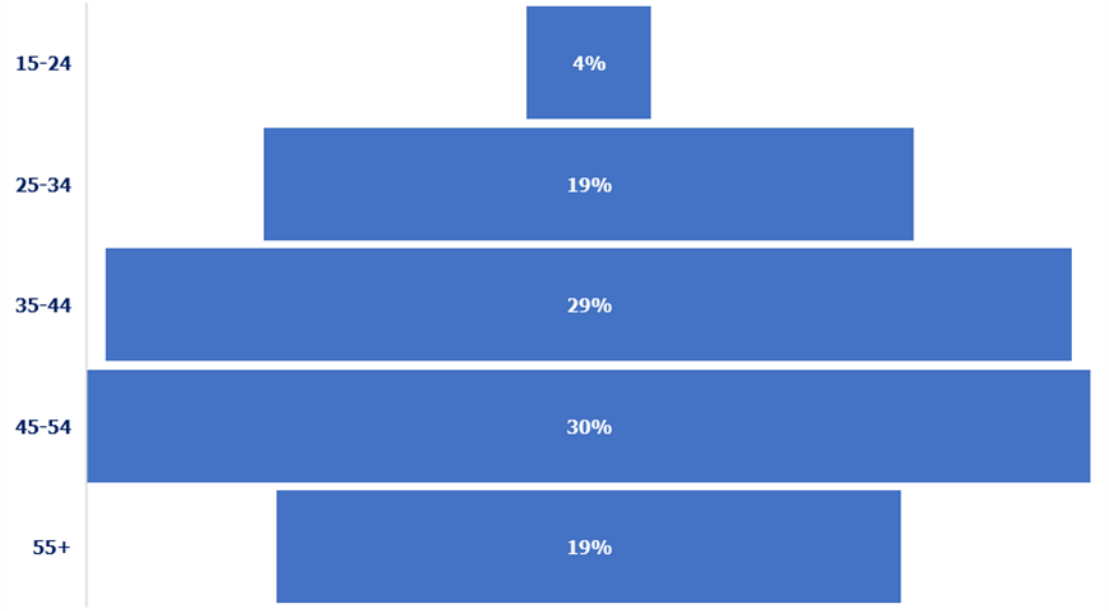

1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά κατηγορία απασχόλησης

Η εικόνα στις ηλικιακές ομάδες για την Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019 είναι θετική, με εξαίρεση τις ηλικίες 25-34 ετών (-7%, από 325 χιλ. το 2015 σε 302 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες κατηγορίες: 15-24 ετών (+15%, από 50 χιλ. το 2015 σε 57 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+3%, από 435 χιλ. το 2015 σε 449 χιλ. το 2019), 45-54 ετών (+13%, από 370 χιλ. το 2015 σε 416 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+39%, από 157 χιλ. το 2015 σε 218 χιλ. το 2019).

Στους επιμέρους κλάδους, η εικόνα στους Λοιπούς είναι θετική, με εξαίρεση τις ηλικίες 25-34 ετών (-12%, από 292 χιλ. το 2015 σε 258 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες κατηγορίες: 15-24 ετών (+8%, από 38 χιλ. το 2015 σε 41 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+3%, από 413 χιλ. το 2015 σε 427 χιλ. το 2019), 45-54 ετών (+11%, από 353 χιλ. το 2015 σε 393 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+40%, από 150 χιλ. το 2015 σε 210 χιλ. το 2019). Στην εστίαση όλες οι ηλικίες σημειώνουν αύξηση: 15-24 ετών (+34%, από 12 χιλ. το 2015 σε 16 χιλ. το 2019), 25-34 ετών (+32%, από 30 χιλ. το 2015 σε 39 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+2%, από 19 χιλ. το 2015 σε 20 χιλ. το 2019), 45-54 ετών (+39%, από 14 χιλ. το 2015 σε 20 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+21%, από 5 χιλ. το 2015 σε 6 χιλ. το 2019). Στα καταλύματα η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις ηλικίες 35-44 ετών (-11%, από 3 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες κατηγορίες: 15-24 ετών (+204%, από 352 απασχολούμενους το 2015 σε 1 χιλ. το 2019), 25-34 ετών (+33%, από 3 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019), 45-54 ετών (+70%, από 2 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+44%, από 2 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (+12%, από 57 χιλ. το 2019 σε 64 χιλ. το 2020), 45-54 ετών (+3%, από 416 χιλ. το 2019 σε 427 χιλ. το 2020) και 55+ ετών (+10%, από 218 χιλ. το 2019 σε 241 χιλ. το 2020) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 25-34 ετών (-1%, από 302 χιλ. το 2019 σε 298 χιλ. το 2020) και 35-44 ετών (-2%, από 449 χιλ. το 2019 σε 442 χιλ. το 2020) μείωση.

Στους επιμέρους κλάδους, η εικόνα στους Λοιπούς είναι θετική, με εξαίρεση τις ηλικίες 35-44 ετών (-2%, από 427 χιλ. το 2019 σε 419 χιλ. το 2020). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικίες: 15-24 ετών (+10%, από 41 χιλ. το 2019 σε 44 χιλ. το 2020), 25-34 ετών (+2%, από 258 χιλ. το 2019 σε 263 χιλ. το 2020), 45-54 ετών (+3%, από 393 χιλ. το 2019 σε 403 χιλ. το 2020) και 55+ ετών (+9%, από 210 χιλ. το 2019 σε 229 χιλ. το 2020). Στην εστίαση όλες οι ηλικίες σημειώνουν αύξηση, με

εξαίρεση τις ηλικίες 25-34 ετών (-18%, από 39 χιλ. το 2019 σε 32 χιλ. το 2020). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες κατηγορίες: 15-24 ετών (+17%, από 16 χιλ. το 2019 σε 18 χιλ. το 2020), 35-44 ετών (+7%, από 20 χιλ. το 2019 σε 21 χιλ. το 2020), 45-54 ετών (+8%, από 20 χιλ. το 2019 σε 21 χιλ. το 2020) και 55+ ετών (+35%, από 6 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2020). Στα καταλύματα η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (+3%, από 1 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2020) και 55+ ετών (+39%, από 2 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2020) να καταγράφουν αύξηση και τις ηλικίες 25-34 ετών (-35%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2020), 35-44 ετών (-27%, από 3 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2020) και 45-54 ετών (-20%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2020) μείωση.

Πίνακας 15: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2020

Περιφέρεια	Ηλικιακή διάρθρωση	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Λοιποί κλάδοι	15-24	37.585	40.508	44.425	8%	10%
	25-34	291.814	257.809	262.732	-12%	2%
	35-44	412.837	426.723	419.053	3%	-2%
	45-54	353.309	392.932	403.173	11%	3%
	55+	150.260	210.144	229.359	40%	9%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	15-24	11.607	15.582	18.307	34%	17%
	25-34	29.841	39.466	32.499	32%	-18%
	35-44	19.259	19.600	20.961	2%	7%
	45-54	14.163	19.731	21.295	39%	8%
	55+	4.792	5.809	7.841	21%	35%
Καταλύματα	15-24	352	1.071	1.105	204%	3%
	25-34	3.238	4.292	2.805	33%	-35%
	35-44	3.056	2.712	1.967	-11%	-27%
	45-54	2.117	3.588	2.863	70%	-20%
	55+	1.667	2.398	3.326	44%	39%
Αττική	**15-24**	**49.544**	**57.161**	**63.837**	**15%**	**12%**
	25-34	**324.892**	**301.567**	**298.036**	**-7%**	**-1%**
	35-44	**435.152**	**449.035**	**441.981**	**3%**	**-2%**
	45-54	**369.588**	**416.252**	**427.331**	**13%**	**3%**
	55+	**156.719**	**218.351**	**240.525**	**39%**	**10%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων για τους λοιπούς κλάδους της Περιφέρειας Αττικής, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 35-44 ετών (από 33% το 2015 σε 31% το 2020) και 45-54 ετών (από 28% το 2015 σε 30% το 2020) και ακολουθούν οι ηλικίες 25-34 ετών (από 23% το 2015 σε 19% το 2020) και 55+ ετών (από 12% το 2015 σε 17% το 2020). Μικρότερα μερίδια σημειώθηκαν στις ηλικίες 15-24 ετών (3% καθ ' όλην την εξεταζόμενη περίοδο).

Διάγραμμα 20: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

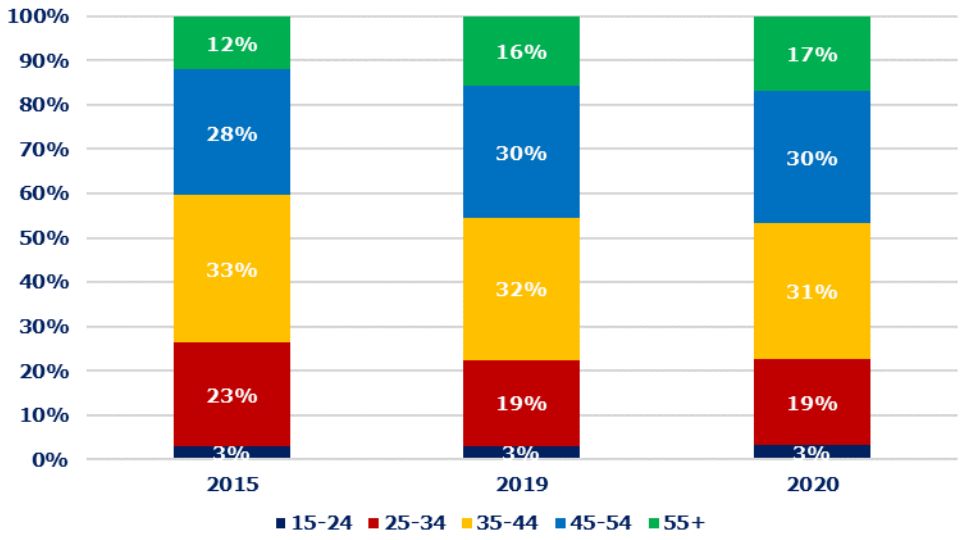

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε ότι αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στην εστίαση για την Περιφέρεια Αττικής, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 25-34 ετών (από 37% το 2015 σε 32% το 2020), 35-44 ετών (από 24% το 2015 σε 21% το 2020), 45-54 ετών (από 18% το 2015 σε 21% το 2020) και 15-24 ετών (από 15% το 2015 σε 18% το 2020). Μικρότερα μερίδια καταγράφηκαν στις ηλικίες 55+ ετών (από 6% το 2015 σε 8% το 2020).

Διάγραμμα 21: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

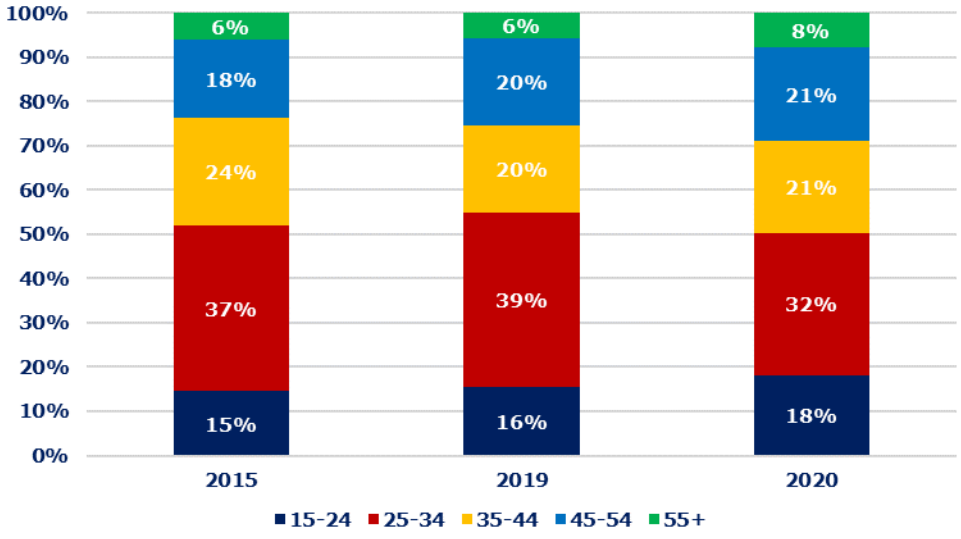

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στα καταλύματα για την Περιφέρεια Αττικής, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 55+ ετών (από 16% το 2015 σε 28% το 2020), 45-54 ετών (από 20% το 2015 σε 24% το 2020), 25-34 ετών (από 31% το 2015 σε 23% το 2020) και 35-44 ετών (από 29% το 2015 σε 16% το 2020). Μικρότερα μερίδια καταγράφονται στις ηλικίες 15-24 ετών (από 3% το 2015 σε 9% το 2020).

Διάγραμμα 22: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

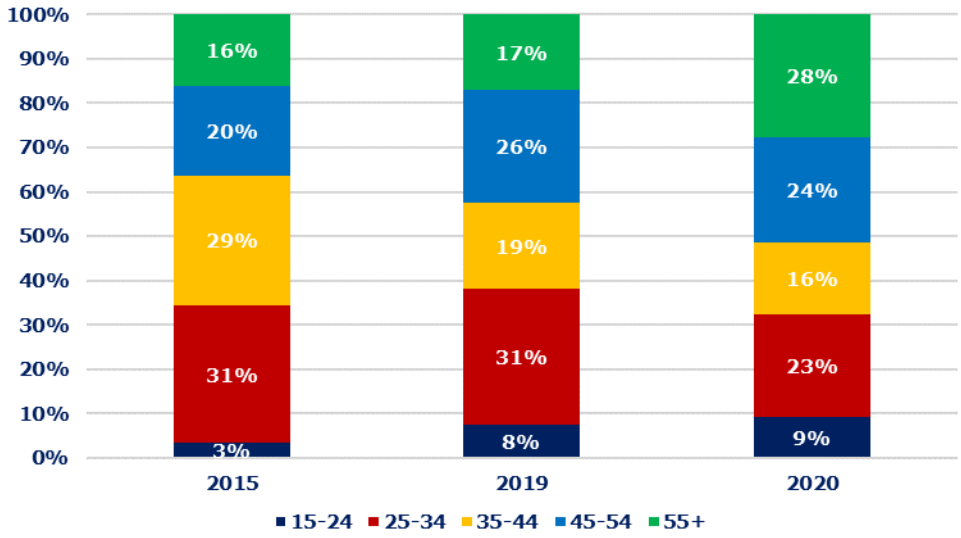

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι στην Περιφέρεια Αττικής τα καταλύματα και η εστίαση προσφέρουν μεγαλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης στις νεότερες ηλικίες (15-34 ετών) απ' ότι οι λοιποί κλάδοι.

1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Η ανεργία στην Ελλάδα την περίοδο 2015-2019 σημείωσε μείωση κατά -32% (από 1.197 χιλ. το 2015 σε 819 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των ανέργων τους, με εξαίρεση την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (+12%, από 14 χιλ. το 2015 σε 16 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (-35% ή -155 χιλ., από 449 χιλ. το 2015 σε 294 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (-25% ή -54 χιλ., από 211 χιλ. το 2015 σε 157 χιλ. το 2019), Κρήτης (-50% ή -33 χιλ., από 67 χιλ. το 2015 σε 33 χιλ. το 2019), Θεσσαλίας (-32% ή -27 χιλ., από 85 χιλ. το 2015 σε 58 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (-48% ή -27 χιλ., από 55 χιλ. το 2015 σε 29 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η ανεργία σημείωσε μείωση κατά -8% (από 819 χιλ. το 2019 σε 755 χιλ. το 2020). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (-18%, από 294 χιλ. το 2019 σε 240 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-8%, από 157 χιλ. το 2019 σε 144 χιλ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (-13%, από 68 χιλ. το 2019 σε 60 χιλ. το 2020), Θεσσαλίας (-11%, από 58 χιλ. το 2019 σε 51 χιλ. το 2020), Πελοποννήσου (-5%, από 29 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2020), Δυτικής Μακεδονίας (-25%, από 28 χιλ. το 2019 σε 21 χιλ. το 2020) και Βορείου Αιγαίου (-10%, από 16 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2020) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (+45%, από 33 χιλ. το 2019 σε 48 χιλ. το 2020), Στερεάς Ελλάδας (+11%, από 40 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+2%, από 41 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2020), Ηπείρου (+7%, από 22 χιλ. το 2019 σε 24 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (+12%, από 21 χιλ. το 2019 σε 24 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (+25%, από 11 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2020) αύξηση.

Αναφορικά με το ποσοστό των ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για το 2020, παρατηρούμε ότι τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (11%), Αττικής (14%), Βορείου Αιγαίου (16%) και Ιονίων Νήσων (16%) και τα υψηλότερα στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (22%), Δυτικής Μακεδονίας (20%) και Στερεάς Ελλάδας (19%).

Πίνακας 16: Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015, 2019 και 2020								
	2015		2019		2020		%Δ	
Περιφέρεια	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	2015-2019	2019-2020
Αττική	**449**	**25%**	**294**	**17%**	**240**	**14%**	**-35%**	**-18%**
Κεντρική Μακεδονία	211	26%	157	20%	144	18%	-25%	-8%
Δυτική Ελλάδα	82	28%	68	24%	60	22%	-17%	-13%
Θεσσαλία	85	27%	58	19%	51	17%	-32%	-11%
Κρήτη	67	24%	33	12%	48	17%	-50%	45%
Στερεά Ελλάδα	63	26%	40	17%	45	19%	-36%	11%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	60	23%	41	16%	42	17%	-32%	2%
Πελοπόννησος	55	22%	29	12%	27	11%	-48%	-5%
Ήπειρος	34	25%	22	16%	24	18%	-35%	7%
Νότιο Αιγαίο	23	15%	21	14%	24	17%	-9%	12%
Δυτική Μακεδονία	36	31%	28	25%	21	20%	-21%	-25%
Βόρειο Αιγαίο	14	18%	16	18%	14	16%	12%	-10%
Ιόνια Νησιά	17	19%	11	12%	14	16%	-36%	25%
Σύνολο	**1.197**	**25%**	**819**	**17%**	**755**	**16%**	**-32%**	**-8%**

Πηγή: ΕΕΔ ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (32%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (19%), Δυτικής Ελλάδας (8%), Θεσσαλίας (7%), Κρήτης (6%), Στερεάς Ελλάδςα (6%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (6%), Πελοποννήσου (4%), Ηπείρου (3%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (3%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 23: Ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

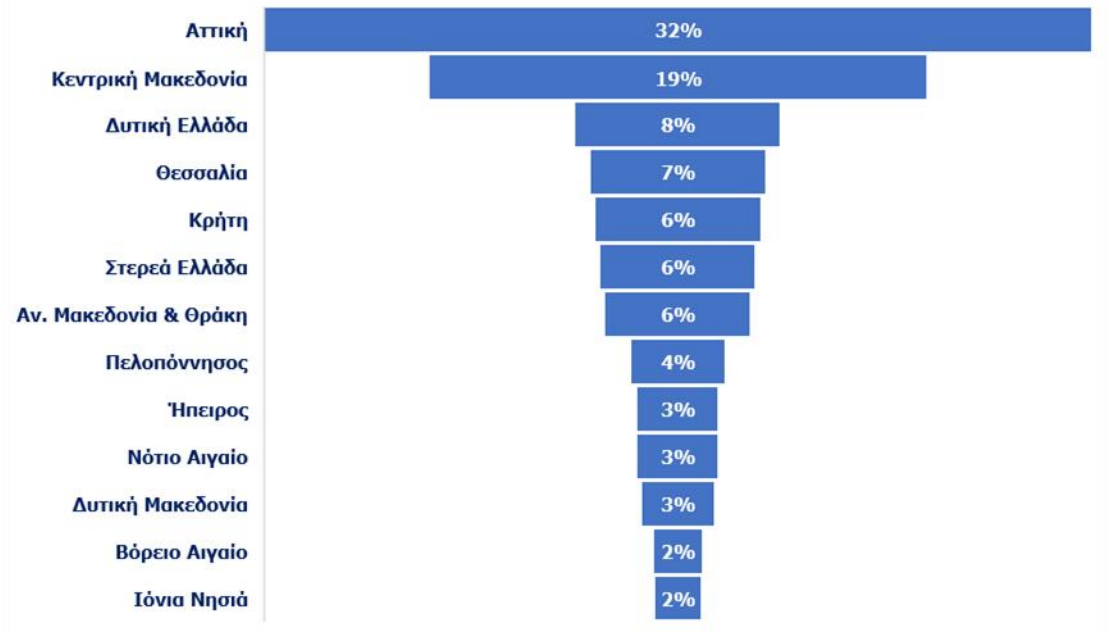

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Αττικής καταγράφει το 32% των ανέργων της χώρας, σημειώνοντας την περίοδο 2019-2020 μείωση κατά -18% (από 294 χιλ. το 2019 σε 240 χιλ. το 2020) ενώ την περίοδο 2015-2019 μείωση κατά -35% (από 449 χιλ. το 2015 σε 294 χιλ. το 2019). Παράλληλα εμφανίζει το 2020 και το 2ο χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της (14% έναντι 17% το 2019 και 25% το 2015) στο σύνολο των 13 Περιφερειών.

2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

2.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ 2020

2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό[3] Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 17: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020

Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020							
Περιφέρεια		**5***	**4***	**3***	**2***	**1***	**Σύνολο**
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	234	403	557	800	201	2.195
	Δωμάτια	33.240	34.987	21.146	20.893	3.122	113.388
	Κλίνες	69.441	70.996	41.471	40.139	6.145	228.192
Κρήτη	Μονάδες	139	341	392	586	180	1.638
	Δωμάτια	24.063	32.650	17.219	19.122	4.471	97.525
	Κλίνες	50.452	64.818	32.569	34.323	8.552	190.714
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	66	161	262	427	74	990
	Δωμάτια	9.539	13.109	14.507	13.193	1.522	51.870
	Κλίνες	19.708	25.952	28.592	25.348	2.954	102.554
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	57	131	288	325	376	1.177
	Δωμάτια	9.445	10.304	10.357	8.399	7.908	46.413
	Κλίνες	19.726	20.802	21.060	16.631	15.651	93.870
Αττική	**Μονάδες**	**43**	**133**	**158**	**244**	**113**	**691**
	Δωμάτια	**7.387**	**9.816**	**7.050**	**7.371**	**2.267**	**33.891**
	Κλίνες	**14.252**	**19.019**	**13.267**	**13.606**	**4.816**	**64.960**
Πελοπόννησος	Μονάδες	29	138	241	215	65	688
	Δωμάτια	2.840	4.958	6.473	4.738	841	19.850
	Κλίνες	6.099	9.840	12.855	9.000	1.632	39.426
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	8	48	160	245	60	521
	Δωμάτια	686	3.033	5.100	5.531	1.032	15.382
	Κλίνες	1.519	6.089	9.852	10.430	1.951	29.841
Θεσσαλία	Μονάδες	30	121	139	192	71	553
	Δωμάτια	1.497	3.772	3.932	4.292	1.305	14.798
	Κλίνες	3.064	7.598	7.756	8.231	2.666	29.315
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	13	32	116	156	69	386
	Δωμάτια	1.215	2.061	3.635	3.333	1.061	11.305
	Κλίνες	2.527	4.294	7.164	6.504	2.071	22.560
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	8	34	137	166	43	388
	Δωμάτια	939	1.844	4.766	3.882	668	12.099
	Κλίνες	1.909	3.521	9.152	7.277	1.299	23.158
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	5	44	105	97	24	275
	Δωμάτια	1.471	2.626	3.183	2.426	295	10.001
	Κλίνες	3.146	5.227	6.029	4.641	578	19.621
Ήπειρος	Μονάδες	15	100	170	132	21	438
	Δωμάτια	1.198	1.990	3.318	2.270	354	9.130
	Κλίνες	2.524	4.243	6.747	4.420	703	18.637
Δυτική Μακεδονία	Μονάδες	4	16	58	35	12	125
	Δωμάτια	99	373	1.461	715	241	2.889
	Κλίνες	219	807	3.238	1.562	818	6.644
Σύνολο	**Μονάδες**	**651**	**1.702**	**2.783**	**3.620**	**1.309**	**10.065**
	Δωμάτια	**93.619**	**121.523**	**102.147**	**96.165**	**25.087**	**438.541**
	Κλίνες	**194.586**	**243.206**	**199.752**	**182.112**	**49.836**	**869.492**

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

[3] Λόγω μη δημοσίευσης πλέον των στοιχείων του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται σε αυτή την Ενότητα προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από την βάση του ΞΕΕ.

Η Ελλάδα το 2020 διέθετε 10.065 ξενοδοχειακές μονάδες με 438.541 δωμάτια και 869.492 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής, που δέχονται και τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών, αντιπροσωπεύουν το 66% του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας (6.691 ξενοδοχειακές μονάδες).

Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (36%) και 3* (28%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 5* (6%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες 4* (17%) και 1* (13%).

Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανεμημένη, με εξαίρεση τα 1*. Συγκεκριμένα: 5* το 21%, 4* το 28%, 3* το 23%, 2* το 22% και 1* μόλις το 6%. Παρόμοια εικόνα και στις κλίνες 5* το 22%, 4* το 28%, 3* το 23%, 2* το 21% και 1* το 6%.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα 5* παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 6% των ξενοδοχειακών μονάδων εντούτοις κατέχουν το 21% των δωματίων και το 22% των κλινών.

Τέλος, οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (36%) και της Κρήτης (21%) έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό 5* ξενοδοχείων αντιπροσωπεύοντας το 57% του συνόλου.

Διάγραμμα 24: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Ελλάδα, 2020

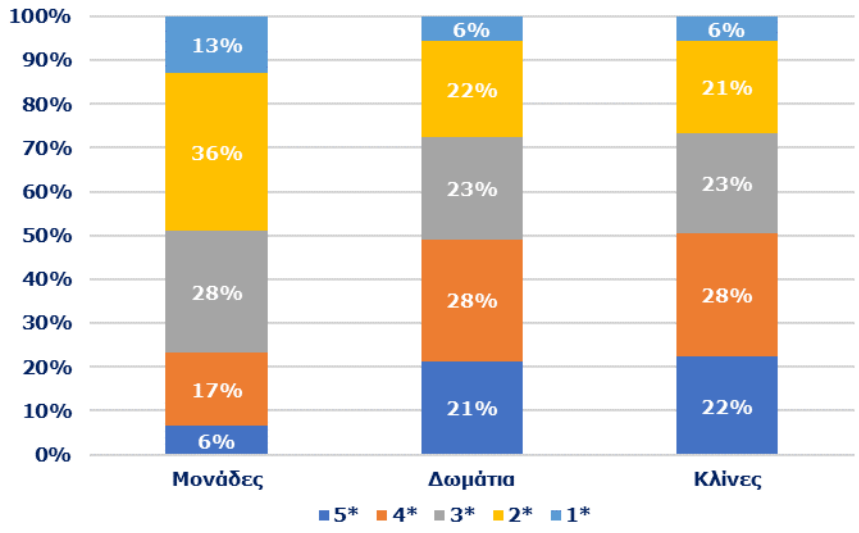

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και

της Αττικής αντιπροσωπεύουν το 2020 το 78% των ξενοδοχειακών δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 25: Ποσοστιαία κατανομή ξενοδοχειακών δωματίων ανά Περιφέρεια, 2020

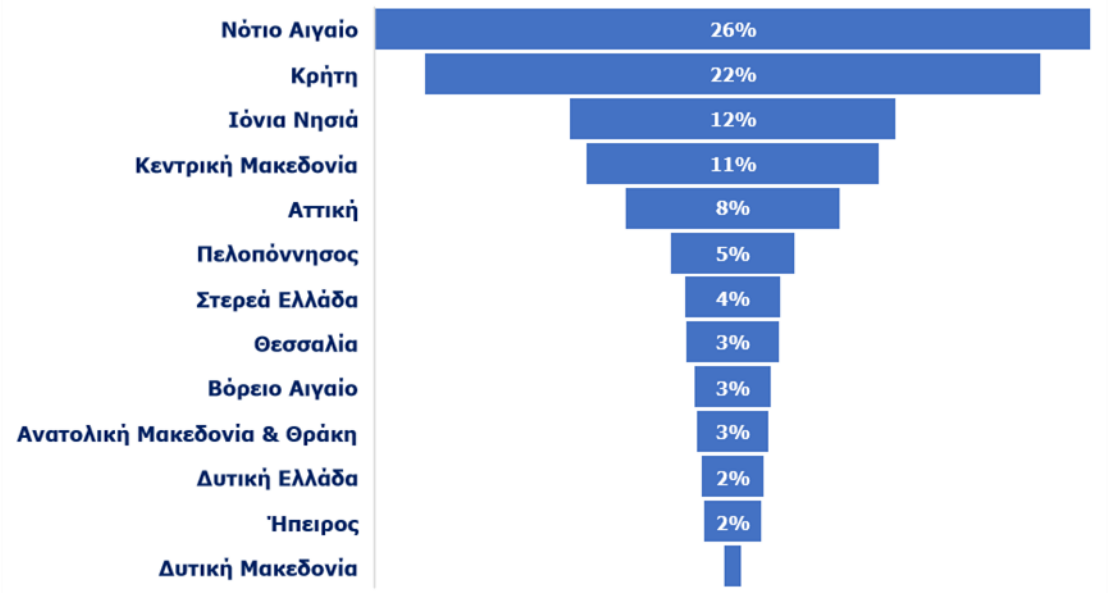

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2010-2020, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+83%), 4* (+19%) και 3* (+10%) και μείωση στα 2* (-22%) και 1* (-14%).

Διάγραμμα 26: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της Ελλάδας (2010=100), 2010-2020

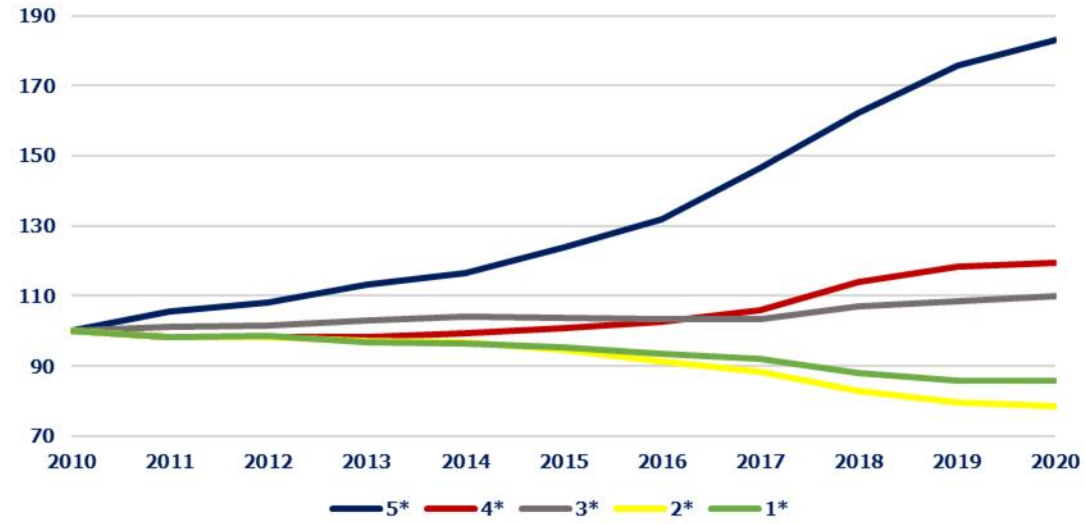

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2020 το 7% των μονάδων, το 8% των δωματίων και το 7% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 691 μονάδες με 33.891 δωμάτια και 64.960 κλίνες.

Πίνακας 18: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Ξενοδοχειακό δυναμικό 2020							
Ενότητα		**5***	**4***	**3***	**2***	**1***	**Σύνολο**
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	Μονάδες	23	68	65	65	51	**272**
	Δωμάτια	4.522	5.758	3.377	2.157	1.222	**17.036**
	Κλίνες	8.591	10.802	6.022	3.902	2.720	**32.037**
Ανατολική Αττική	Μονάδες	9	18	20	29	2	**78**
	Δωμάτια	1.967	1.806	1.269	1.032	36	**6.110**
	Κλίνες	3.869	3.892	2.782	1.977	68	**12.588**
Νησιά Αττικής	Μονάδες	4	23	50	78	42	**197**
	Δωμάτια	159	556	1.223	1.664	608	**4.210**
	Κλίνες	326	1.065	2.313	3.156	1.214	**8.074**
Νότιος Τομέας Αθηνών	Μονάδες	2	15	10	18	3	**48**
	Δωμάτια	400	1.087	572	610	59	**2.728**
	Κλίνες	843	2.077	1.037	1.056	110	**5.123**
Πειραιάς	Μονάδες	1	2	7	23	10	**43**
	Δωμάτια	77	57	450	860	238	**1.682**
	Κλίνες	125	116	815	1.543	508	**3.107**
Βόρειος Τομέας Αθηνών	Μονάδες	4	5	4	13	3	**29**
	Δωμάτια	262	216	131	499	63	**1.171**
	Κλίνες	498	405	239	954	118	**2.214**
Δυτική Αττική	Μονάδες	0	2	2	9	0	**13**
	Δωμάτια	0	336	28	234	0	**598**
	Κλίνες	0	662	59	432	0	**1.153**
Δυτικός Τομέας Αθηνών	Μονάδες	0	0	0	9	2	**11**
	Δωμάτια	0	0	0	315	41	**356**
	Κλίνες	0	0	0	586	78	**664**
Σύνολο	**Μονάδες**	**43**	**133**	**158**	**244**	**113**	**691**
	Δωμάτια	**7.387**	**9.816**	**7.050**	**7.371**	**2.267**	**33.891**
	Κλίνες	**14.252**	**19.019**	**13.267**	**13.606**	**4.816**	**64.960**

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών, παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (35%), 3* (23%), 4* (19%) και 1* (16%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 5* (6%). Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανεμημένη, με εξαίρεση τα 1*: 5* (22%), 4* (29%), 3* (21%), 2* (22%) και 1* (7%).

Παρόμοια εικόνα με τα δωμάτια συναντάμε και στις κλίνες, 5* (22%), 4* (29%), 3* (20%), 2* (21%) και 1* (7%).

Διάγραμμα 27: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Αττικής, 2020

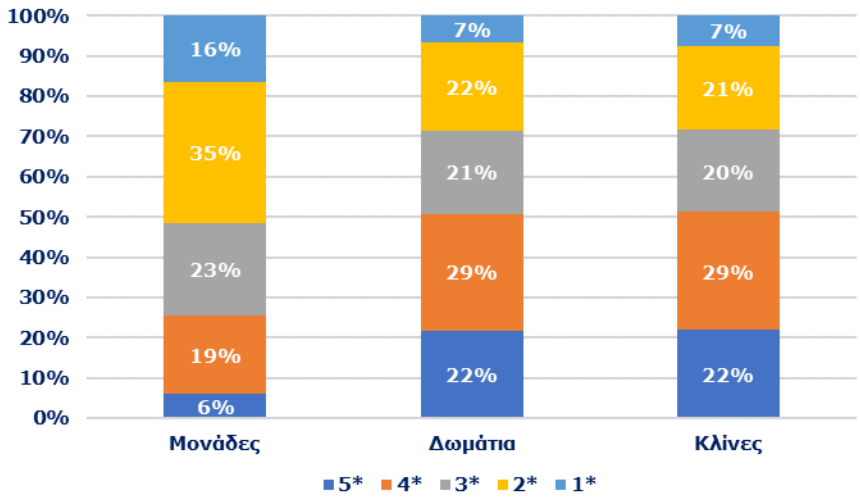

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών αντιπροσωπεύει το 50% των δωματίων της Περιφέρειας με 272 μονάδες, 17.036 δωμάτια και 32.037 κλίνες,
- Η Ενότητα Ανατολικής Αττικής διαθέτει το 18% του δυναμικού της Περιφέρειας με 78 μονάδες, 6.110 δωμάτια και 12.588 κλίνες,
- Η Ενότητα Νήσων αντιπροσωπεύει το 12% του δυναμικού της Περιφέρειας με 197 μονάδες, 4.210 δωμάτια και 8.074 κλίνες,
- Η Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών διαθέτει το 8% του δυναμικού της Περιφέρειας με 48 μονάδες, 2.728 δωμάτια και 5.123 κλίνες,
- Η Ενότητα Πειραιώς διαθέτει το 5% του δυναμικού με 43 μονάδες, 1.682 δωμάτια και 3.107 κλίνες,
- Η Ενότητα Βορείου Τομέα Αθηνών διαθέτει το 3% του δυναμικού της Περιφέρειας με 29 μονάδες, 1.171 δωμάτια και 2.214 κλίνες,
- Η Ενότητα Δυτικής Αττικής αντιπροσωπεύει το 2% του δυναμικού με 13 μονάδες, 598 δωμάτια και 1.153 κλίνες και
- Η Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών διαθέτει το 1% του δυναμικού με 11 μονάδες, 356 δωμάτια και 664 κλίνες.

Διάγραμμα 28: Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε δωμάτια της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

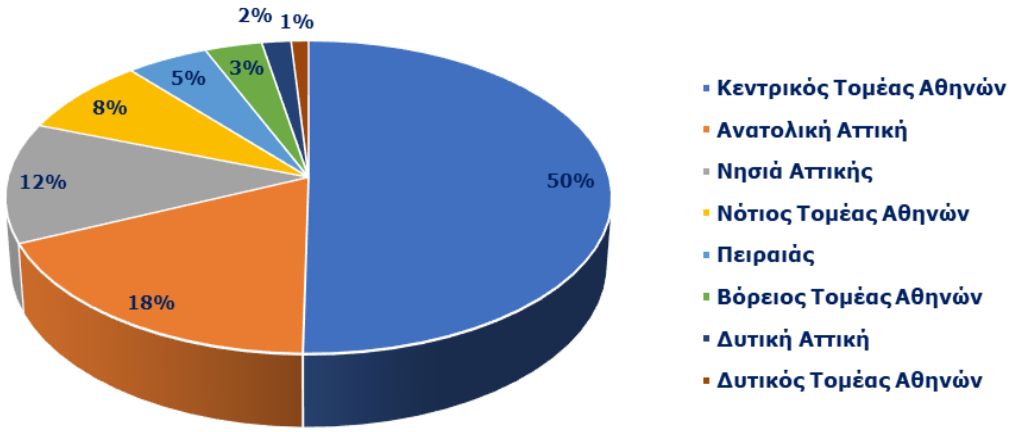

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2010-2020, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+16%), 4* (+23%) και μείωση στα 3* (-1%), 2* (-20%) και 1* (-8%).

Διάγραμμα 29: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Αττικής (2010=100), 2010-2020

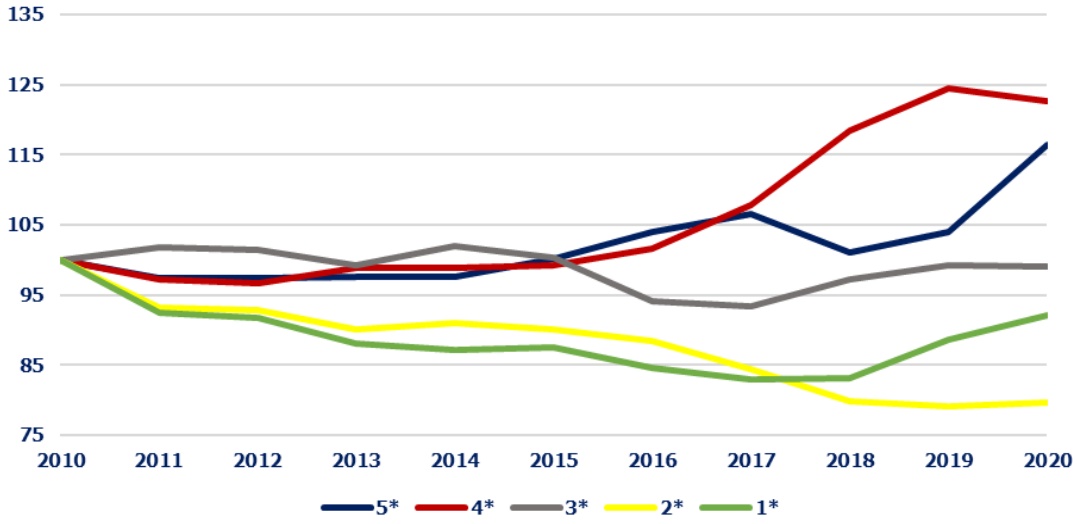

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.2 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 2019

2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 19: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019

Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων ανά Περιφέρεια, 2019						
Περιφέρεια		**4Κ**	**3Κ**	**2Κ**	**1Κ**	**Σύνολο**
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	582	2.060	3.517	1.165	7.324
	Δωμάτια	4.564	15.892	23.591	6.891	50.938
	Κλίνες	11.060	36.879	53.146	15.229	116.314
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	103	977	1.857	1.128	4.065
	Δωμάτια	869	7.688	13.249	7.255	29.061
	Κλίνες	2.144	17.211	31.707	17.225	68.287
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	157	812	2.063	1.222	4.254
	Δωμάτια	1.320	5.767	12.398	6.331	25.816
	Κλίνες	3.296	14.411	29.350	15.067	62.124
Κρήτη	Μονάδες	137	1.171	1.507	523	3.338
	Δωμάτια	1.243	9.294	10.470	3.135	24.142
	Κλίνες	2.987	22.037	23.698	7.036	55.758
Θεσσαλία	Μονάδες	48	375	922	348	1.693
	Δωμάτια	401	2.267	6.096	2.175	10.939
	Κλίνες	1.089	5.602	13.901	4.788	25.380
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	49	447	532	238	1.266
	Δωμάτια	346	3.567	3.494	1.271	8.678
	Κλίνες	826	7.804	7.621	2.690	18.941
Ήπειρος	Μονάδες	132	480	523	192	1.327
	Δωμάτια	1.189	2.880	2.917	993	7.979
	Κλίνες	2.914	7.238	6.766	2.196	19.114
Πελοπόννησος	Μονάδες	66	411	608	196	1.281
	Δωμάτια	508	2.814	3.518	939	7.779
	Κλίνες	1.336	6.878	8.494	2.267	18.975
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	25	210	676	241	1.152
	Δωμάτια	240	1.546	4.221	1.315	7.322
	Κλίνες	549	3.921	9.858	2.832	17.160
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	10	157	669	121	957
	Δωμάτια	64	1.181	4.408	658	6.311
	Κλίνες	179	2.896	9.843	1.396	14.314
Αττική	**Μονάδες**	**124**	**133**	**338**	**180**	**775**
	Δωμάτια	**1.211**	**1.233**	**2.425**	**1.008**	**5.877**
	Κλίνες	**2.863**	**2.786**	**5.329**	**2.226**	**13.204**
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	21	102	105	45	273
	Δωμάτια	141	731	639	232	1.743
	Κλίνες	345	1.674	1.493	543	4.055
Δυτική Μακεδονία	Μονάδες	18	38	32	3	91
	Δωμάτια	113	274	224	14	625
	Κλίνες	244	612	524	33	1.413
Σύνολο	**Μονάδες**	**1.472**	**7.373**	**13.349**	**5.602**	**27.796**
	Δωμάτια	**12.209**	**55.134**	**87.650**	**32.217**	**187.210**
	Κλίνες	**29.832**	**129.949**	**201.730**	**73.528**	**435.039**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Λόγω μη δημοσίευσης νέων στοιχείων από την βάση του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται στην συγκεκριμένη Ενότητα είναι τα τελευταία διαθέσιμα.

Η Ελλάδα το 2019 διέθετε 27.796 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων με 187.210 δωμάτια και 435.039 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσώπευαν το 2019 το 74% του δυναμικού ενοικιαζόμενων δωματίων της χώρας (20.674 μονάδες). Το top-5 των Περιφερειών, με εξαίρεση την Θεσσαλία αντί για την Αττική, παραμένει ίδιο και για το δυναμικό των ενοικιαζόμενων δωματίων.

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες 2Κ (48%), 3Κ (27%) και 1Κ (20%) και χαμηλή στις μονάδες με 4Κ (5%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4Κ (7%), 3Κ (29%), 2Κ (47%) και 1Κ (17%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4Κ (7%), 3Κ (30%), 2Κ (46%) και 1Κ (17%). Σε αντίθεση με το ξενοδοχειακό δυναμικό και τα 5* ξενοδοχεία, που αν και αποτελούν μόλις το 6% των μονάδων κατέχουν το 21% των δωματίων και το 22% των κλινών, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια με 4Κ δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα δωμάτια και στις κλίνες.

Διάγραμμα 30: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Ελλάδα, 2019

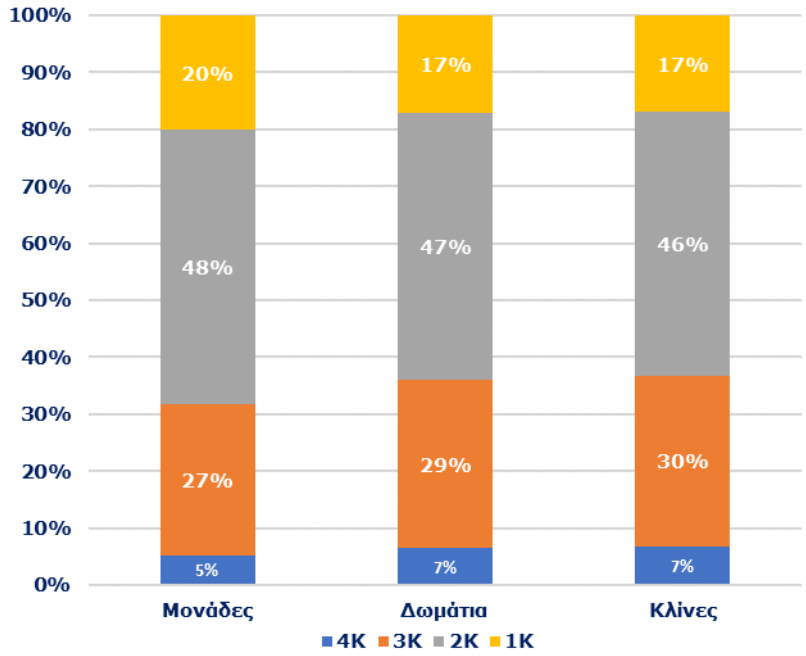

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Την μεγαλύτερη συγκέντρωση σε μονάδες με 4Κ έχουν οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (40%), Ιονίων Νήσων (11%), Κρήτης (9%) και Ηπείρου (9%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 4Κ. Ενώ οι Περιφέρειες με την μεγαλύτερη συγκέντρωση στις μονάδες με 3 Κ είναι το Νότιο Αιγαίο (28%), η Κρήτη (16%), η Κεντρική Μακεδονία (13%) και τα Ιόνια Νησιά (11%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 3Κ.

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύουν το 2019 το 75% των δωματίων της χώρας. Παρόμοια είναι η εικόνα και για τις κλίνες στις επιμέρους Περιφέρειες.

Διάγραμμα 31: Ποσοστιαία κατανομή των ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019

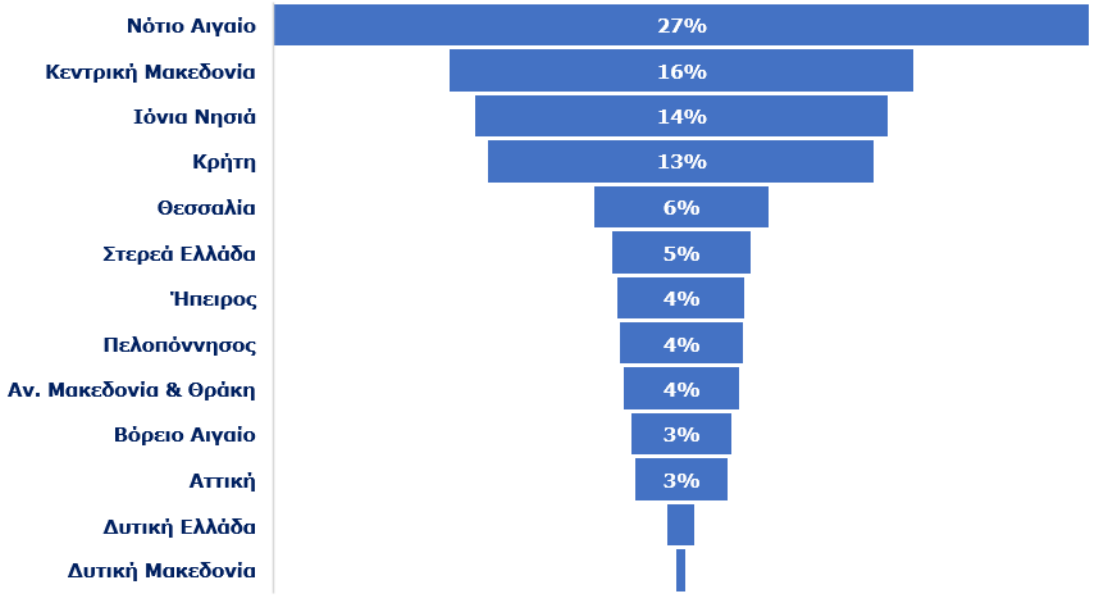

2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2019 το 3% των μονάδων, το 3% των δωματίων και το 3% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 775 μονάδες με 5.877 δωμάτια και 13.204 κλίνες.

Πίνακας 20: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2019						
Ενότητα		**4Κ**	**3Κ**	**2Κ**	**1Κ**	**Σύνολο**
Νήσων	Μονάδες	53	113	302	133	**601**
	Δωμάτια	471	1.053	2.207	735	**4.466**
	Κλίνες	1.092	2.359	4.844	1.641	**9.936**
Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Μονάδες	44	1	4	12	**61**
	Δωμάτια	489	15	21	65	**590**
	Κλίνες	1.209	19	70	166	**1.464**
Πειραιώς	Μονάδες	2	3	25	31	**61**
	Δωμάτια	13	22	155	177	**367**
	Κλίνες	31	50	318	357	**756**
Ανατολικής Αττικής	Μονάδες	4	12	5	3	**24**
	Δωμάτια	28	112	28	25	**193**
	Κλίνες	67	288	62	44	**461**
Βόρειου Τομέα Αθηνών	Μονάδες	12	2	1	0	**15**
	Δωμάτια	149	16	11	0	**176**
	Κλίνες	308	40	28	0	**376**
Νοτίου Τομέα Αθηνών	Μονάδες	7	0	0	0	**7**
	Δωμάτια	47	0	0	0	**47**
	Κλίνες	119	0	0	0	**119**
Δυτικής Αττικής	Μονάδες	1	2	1	1	**5**
	Δωμάτια	5	15	3	6	**29**
	Κλίνες	20	30	7	18	**75**
Δυτικού Τομέα Αθηνών	Μονάδες	1	0	0	0	**1**
	Δωμάτια	9	0	0	0	**9**
	Κλίνες	17	0	0	0	**17**
Σύνολο	**Μονάδες**	**124**	**133**	**338**	**180**	**775**
	Δωμάτια	**1.211**	**1.233**	**2.425**	**1.008**	**5.877**
	Κλίνες	**2.863**	**2.786**	**5.329**	**2.226**	**13.204**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες με 2Κ (44%) και χαμηλότερη στις μονάδες με 1Κ (23%), 3Κ (17%) και 4Κ (16%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4Κ (21%), 3Κ (21%), 2Κ (41%) και 1Κ (17%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4Κ (22%), 3Κ (21%), 2Κ (40%) και 1Κ (17%).

Διάγραμμα 32: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Περιφέρεια Αττικής, 2019

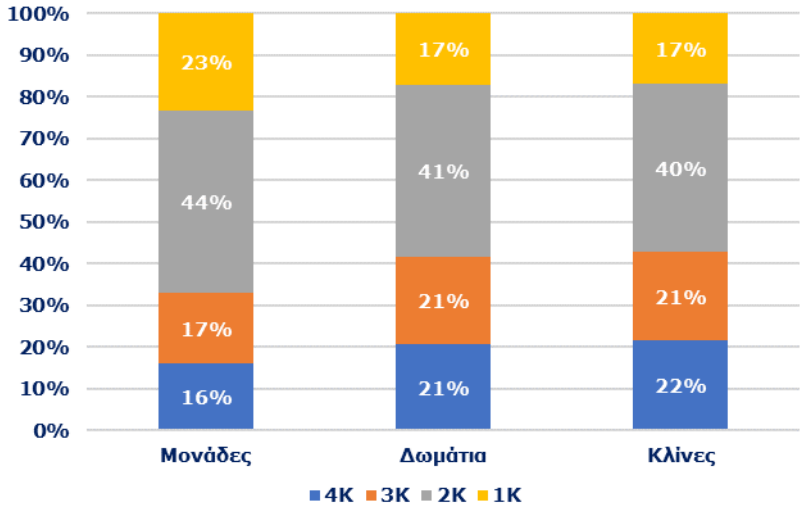

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Νήσων αντιπροσωπεύει το 76% του δυναμικού δωματίων της Περιφέρειας με 601 μονάδες, 4.466 δωμάτια και 9.936 κλίνες,
- Η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών διαθέτει το 10% του δυναμικού της Περιφέρειας με 61 μονάδες, 590 δωμάτια και 1.464 κλίνες,
- Η Ενότητα Πειραιά αντιπροσωπεύει το 6% του δυναμικού της Περιφέρειας με 61 μονάδες, 367 δωμάτια και 756 κλίνες,
- Η Ενότητα Ανατολικής Αττικής διαθέτει το 3% του δυναμικού της Περιφέρειας με 24 μονάδες, 193 δωμάτια και 461 κλίνες,
- Η Ενότητα Βορείου Τομέα Αθηνών διαθέτει το 3% του δυναμικού με 15 μονάδες, 176 δωμάτια και 376 κλίνες,
- Η Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών αντιπροσωπεύει το 1% του δυναμικού της Περιφέρειας με 7 μονάδες, 47 δωμάτια και 119 κλίνες,
- Η Ενότητα Δυτικής Αττικής διαθέτει το 0,5% του δυναμικού της Περιφέρειας με 5 μονάδες, 29 δωμάτια και 75 κλίνες και

- Η Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών διαθέτει το 0,2% του δυναμικού με 1 μονάδα, 9 δωμάτια και 17 κλίνες.

Διάγραμμα 33: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019

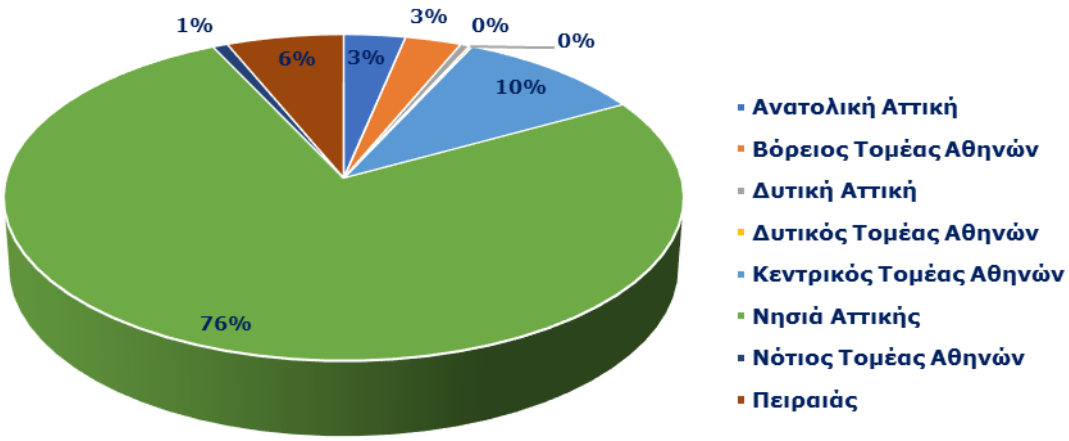

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.3 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΥΛΕΩΝ, 2018

2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Λόγω μη δημοσίευσης νέων στοιχείων από την βάση του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται στην συγκεκριμένη Ενότητα είναι τα τελευταία διαθέσιμα.

Επίσης, η Ελλάδα το 2018 διέθετε και 11.415 τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις με 17.300 δωμάτια και 90.910 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Πελοποννήσου αντιπροσώπευαν το 2018 το 79% του δυναμικού των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας (9.055 δωμάτια).

Πίνακας 21: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018			
Περιφέρεια	**Μονάδες**	**Δωμάτια**	**Κλίνες**
Νοτίου Αιγαίου	3.862	4.972	28.326
Ιονίων Νησιών	2.235	3.432	18.691
Κρήτης	2.306	3.159	17.623
Πελοποννήσου	652	1.384	6.125
Αττικής	**483**	**744**	**4.232**
Στερεάς Ελλάδας	240	709	2.763
Κεντρικής Μακεδονίας	411	672	3.445
Θεσσαλίας	502	648	3.531
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	242	599	2.383
Βορείου Αιγαίου	228	384	1.473
Δυτικής Ελλάδας	129	277	1.084
Ηπείρου	98	256	949
Δυτικής Μακεδονίας	27	64	285
Σύνολο	**11.415**	**17.300**	**90.910**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, παρατηρούμε ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (29%), των Ιονίων Νήσων (20%), της Κρήτης (18%) και της Πελοποννήσου (8%) αντιπροσώπευαν το 2018 το 75% των δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 34: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

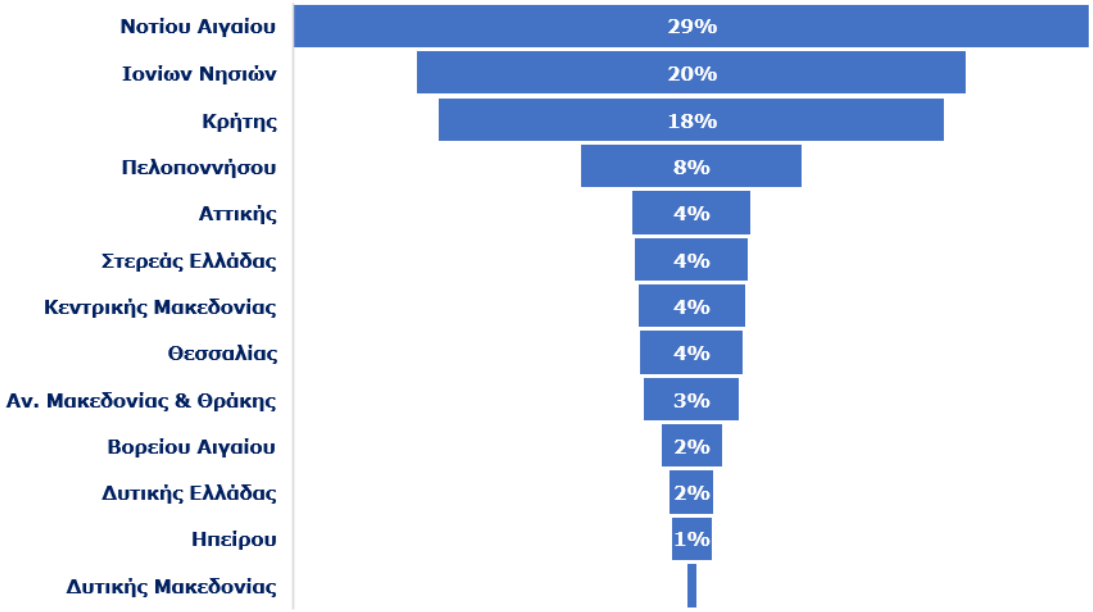

Η εικόνα διαφοροποιείται ελαφρώς στις κλίνες με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (31%), των Ιονίων Νήσων (21%), της Κρήτης (19%) και της Πελοποννήσου (7%) να αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 78% των κλινών της χώρας.

Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2018 το 79% των μονάδων, το 75% των δωματίων και το 78% των κλινών.

2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2018 το 4% των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας, το 4% των δωματίων και το 5% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 483 μονάδες με 744 δωμάτια και 4.232 κλίνες.

Πίνακας 22: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Περιφέρεια Αττικής ανά Ενότητα, 2018			
Ενότητα	**Μονάδες**	**Δωμάτια**	**Κλίνες**
Νήσων	256	444	2.312
Ανατολική Αττική	175	242	1.568
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	27	28	160
Νότιος Τομέας Αθηνών	14	15	103
Βόρειος Τομέας Αθηνών	5	5	33
Πειραιώς	1	5	17
Δυτική Αττική	3	3	30
Δυτικός Τομέας Αθηνών	2	2	9
Σύνολο	**483**	**744**	**4.232**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Νήσων αντιπροσώπευε το 60% του δυναμικού δωματίων της Περιφέρειας με 256 μονάδες, 444 δωμάτια και 2.312 κλίνες,
- Η Ενότητα Ανατολικής Αττικής διέθετε το 33% του δυναμικού της Περιφέρειας με 175 μονάδες, 242 δωμάτια και 1.568 κλίνες,
- Η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών αντιπροσώπευε το 4% του δυναμικού της Περιφέρειας με 27 μονάδες, 28 δωμάτια και 160 κλίνες,
- Η Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών διέθετε το 2% του δυναμικού με 14 μονάδες, 15 δωμάτια και 103 κλίνες,
- Η Ενότητα Βορείου Τομέα Αθηνών αντιπροσώπευε το 1% του δυναμικού με 5 μονάδες, 5 δωμάτια και 33 κλίνες,
- Η Ενότητα Πειραιώς διέθετε το 1% του δυναμικού με 1 μονάδες, 5 δωμάτια και 17 κλίνες,
- Η Ενότητα Δυτικής Αττικής διέθετε το 0,4% του δυναμικού με 3 μονάδες, 3 δωμάτια και 30 κλίνες και
- Η Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών αντιπροσώπευε το 0,3% του δυναμικού με 2 μονάδες, 2 δωμάτια και 9 κλίνες.

Διάγραμμα 35: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

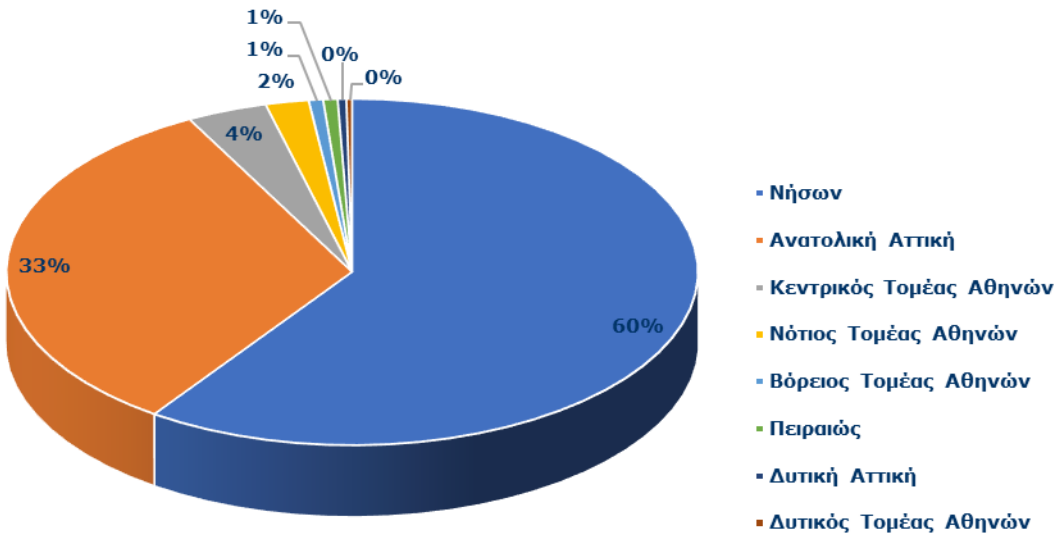

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.4 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, 2001-2011

Στην Ενότητα αυτή γίνεται η καταγραφή του συνόλου των κατοικιών καθώς επίσης των κενών και των δευτερεύουσων και εξοχικών κατοικιών. Η καταγραφή αυτή γίνεται λόγω της σημαντικής αύξησης των βραχυχρόνιων μισθώσεων (μέσω Airbnb κ.α.) στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Οι κενές και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες αποτελούν ή μπορούν να αποτελέσουν καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κατοικιών που διενεργήθηκε το 2011, η Ελλάδα σημείωσε αύξηση στο σύνολο των κατοικιών της κατά +17% (από 5.476.162 το 2001 σε 6.384.353 το 2011). Σε απόλυτες τιμές, οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίστηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+290.780 κατοικίες ή +16%), Κεντρικής Μακεδονίας (+163.354 κατοικίες ή +18%) και Κρήτης (+70.989 ή +23%). Σημαντικά υψηλότερη αύξηση (+56%) παρουσίασαν οι κενές κατοικίες (από 1.439.041 το 2001 σε 2.249.813 το 2011) και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες κατά +47% (από 922.228 το 2001 σε 1.351.845 το 2011). Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι κενές κατοικίες μαζί με τις εξοχικές και δευτερεύουσες αντιπροσώπευαν το 56% του συνόλου των κατοικιών, με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (14%) και Κεντρικής Μακεδονίας (9%).

Η Περιφέρεια Αττικής εμφάνισε αύξηση στις κατοικίες της κατά +16% (από 1,8 εκατ. το 2001 σε 2,1 εκατ. το 2011), κατά +78% στις κενές κατοικίες (από 343 χιλ. το 2001 σε 609 χιλ. το 2011) και +64% στις δευτερεύουσες & εξοχικές κατοικίες (από 180 χιλ. το 2001 σε 295 χιλ. το 2011).

Πίνακας 23: Δυναμικό κύριων και δευτερευουσών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2001-2011

Περιφέρεια	Σύνολο Κατοικιών, 2011	Σύνολο Κενών, 2011	Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες, 2011	Κενές & Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες ως % επί του συνόλου, 2011	%Δ Σύνολο Κατοικιών 2001 - 2011	%Δ Σύνολο Κενών 2001 - 2011	%Δ Εξοχικές & Δευτερ. 2001 - 2011
Αττικής	**2.121.155**	**609.058**	**295.178**	**14%**	**16%**	**78%**	**64%**
Κεντρική Μακεδονία	1.076.148	360.990	200.295	9%	18%	62%	56%
Πελοποννήσου	411.462	198.386	148.239	5%	14%	35%	28%
Θεσσαλίας	397.301	132.749	87.891	3%	14%	54%	43%
Δυτικής Ελλάδας	390.609	148.250	100.941	4%	14%	56%	54%
Κρήτης	381.737	140.099	81.656	3%	23%	61%	44%
Στερεάς Ελλάδας	359.236	158.234	115.324	4%	15%	43%	35%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	340.682	105.333	64.864	3%	20%	63%	85%
Νοτίου Αιγαίου	229.919	113.284	75.257	3%	22%	41%	32%
Ηπείρου	204.948	76.560	53.682	2%	16%	46%	40%
Ιονίων Νήσων	160.298	79.591	43.839	2%	22%	50%	41%
Δυτική Μακεδονία	159.409	55.294	34.087	1%	15%	58%	52%
Βορείου Αιγαίου	151.449	71.985	50.592	2%	7%	17%	13%
Ελλάδα	**6.384.353**	**2.249.813**	**1.351.845**	**56%**	**17%**	**56%**	**47%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των κατοικιών βρίσκονται στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας όπου εντοπίζονται και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Συγκεκριμένα, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσώπευαν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας.

Διάγραμμα 36: Ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

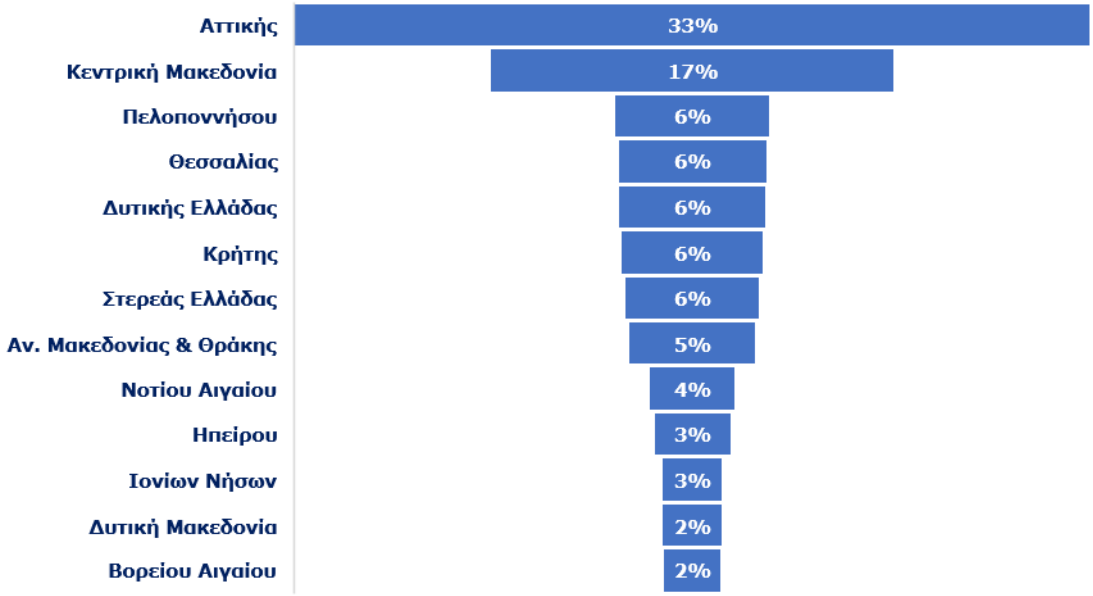

Η εικόνα στην ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών είναι παρόμοια με το σύνολο των κατοικιών, με μικρές διαφοροποιήσεις ανά Περιφέρεια. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στην Περιφέρεια Αττικής.

Διάγραμμα 37: Ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

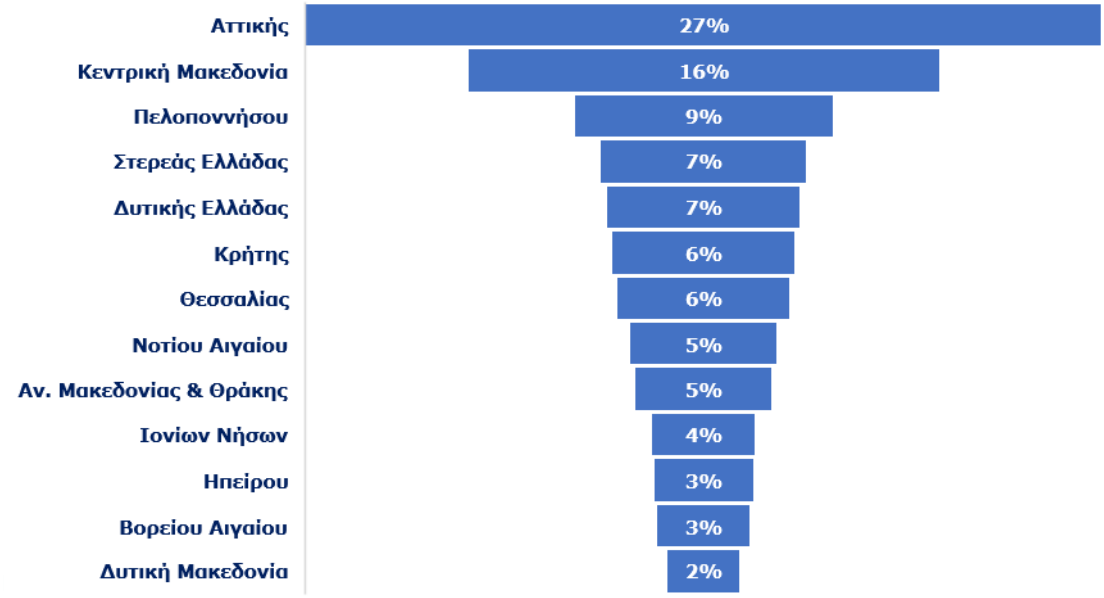

Αναφορικά με τις εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες παρατηρούμε ότι η Αττική (22%), η Κεντρική Μακεδονία (15%) και η Πελοπόννησος (11%) σημειώνουν τα μεγαλύτερα μερίδια, αντιπροσωπεύοντας το 48% του συνόλου της χώρας.

Διάγραμμα 38: Ποσοστιαία κατανομή των εξοχικών & δευτερεύουσων κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

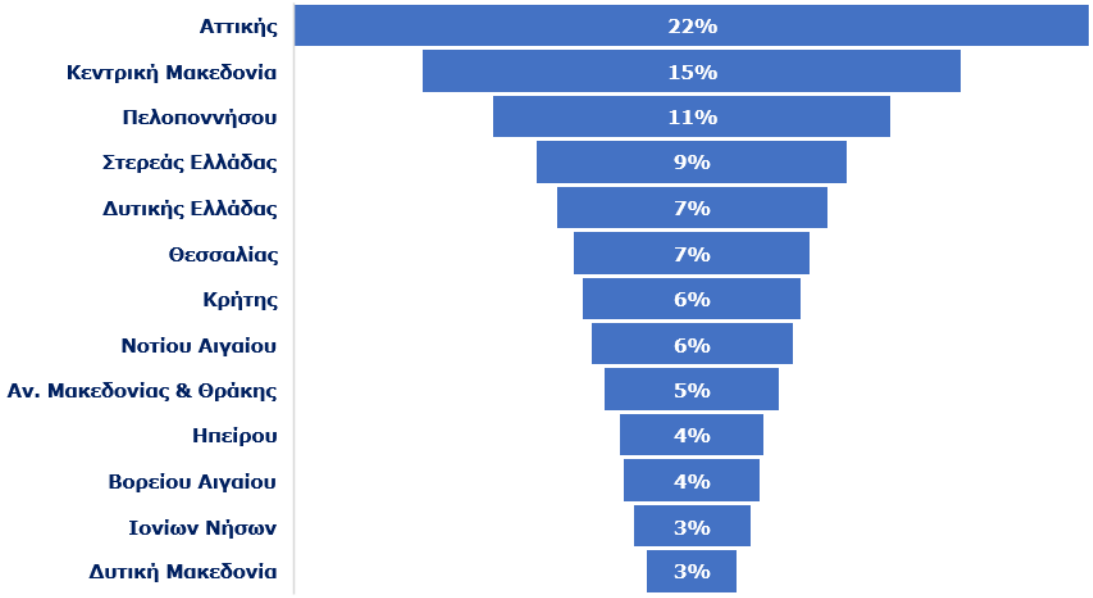

Συμπερασματικά, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύουν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας εκ των οποίων το 43% των κενών κατοικιών και το 37% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2011 το 33% των κατοικιών της Ελλάδας, εκ των οποίων το 27% των κενών κατοικιών και το 22% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

2.5 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2020

2.5.1 Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Πίνακας 24: Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

Δυναμικό Κάμπινγκ στην Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020							
Περιφέρεια		**5***	**4***	**3***	**2***	**1***	**Σύνολο**
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	0	11	10	45	4	70
	Οικίσκοι	0	38	83	204	26	351
	Θέσεις	0	2.451	1.259	2.531	236	6.477
Πελοπόννησος	Μονάδες	0	0	9	45	2	56
	Οικίσκοι	0	0	17	41	0	58
	Θέσεις	0	0	1.001	2.968	131	4.100
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	0	2	6	23	3	34
	Οικίσκοι	0	0	114	162	0	276
	Θέσεις	0	22	396	1.652	540	2.610
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	0	6	2	6	4	18
	Οικίσκοι	0	0	0	1	0	1
	Θέσεις	0	963	266	557	642	2.428
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	0	1	3	20	0	24
	Οικίσκοι	0	26	0	143	0	169
	Θέσεις	0	101	259	1.506	0	1.866
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	0	1	5	17	0	23
	Οικίσκοι	0	41	15	12	0	68
	Θέσεις	0	120	408	1.129	0	1.657
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	0	2	8	11	1	22
	Οικίσκοι	0	50	52	14	0	116
	Θέσεις	0	360	474	703	30	1.567
Ήπειρος	Μονάδες	0	0	3	13	0	16
	Οικίσκοι	0	0	0	21	0	21
	Θέσεις	0	0	204	898	0	1.102
Θεσσαλία	Μονάδες	1	0	0	13	1	15
	Οικίσκοι	0	0	0	9	0	9
	Θέσεις	75	0	0	755	196	1.026
Κρήτη	Μονάδες	0	1	1	12	1	15
	Οικίσκοι	0	0	0	14	0	14
	Θέσεις	0	90	18	552	100	760
Αττική	**Μονάδες**	**0**	**2**	**1**	**5**	**2**	**10**
	Οικίσκοι	**0**	**0**	**0**	**6**	**0**	**6**
	Θέσεις	**0**	**222**	**78**	**356**	**80**	**736**
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	0	0	0	1	0	1
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	0	0	46	0	46
Σύνολο	**Μονάδες**	**1**	**26**	**48**	**211**	**18**	**304**
	Οικίσκοι	**0**	**155**	**281**	**627**	**26**	**1.089**
	Θέσεις	**75**	**4.329**	**4.363**	**13.653**	**1.955**	**24.375**

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα το 2020 διέθετε 304 μονάδες κάμπινγκ με 1.089 οικίσκους και 24.375 θέσεις. Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (69%) και 3* (16%) κάμπινγκ και χαμηλή στα 4* (9%), 1* (6%) και 5* (0,3%).

Η εικόνα στους οικίσκους ανά κατηγορία αστεριού είναι: 4* (14%), 3* (26%), 2* (58%) και 1* (2%) ενώ παρόμοια είναι και η εικόνα στις θέσεις 5* (0,3%), 4* (18%), 3* (18%), 2* (56%) και 1* (8%). Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι το μοναδικό 5* κάμπινγκ καταγράφεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Διάγραμμα 39: Κατανομή μονάδων, οικίσκων και θέσεων ανά κατηγορία αστεριού στην Ελλάδα, 2020

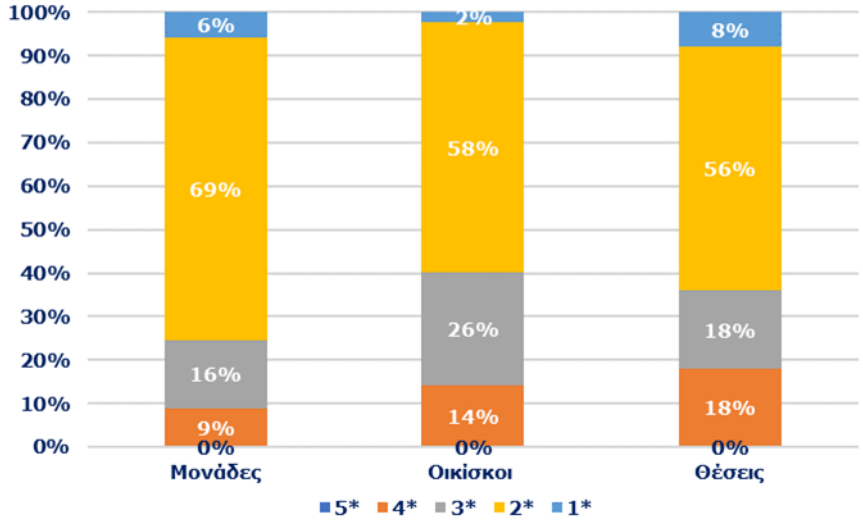

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των μονάδων των κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία βρίσκεται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 53% του συνόλου της χώρας. Αξιοσημείωτο είναι, ότι τουριστικές Περιφέρειες όπως τα Ιόνια Νησιά (8%) και η Κρήτη (5%) καταγράφουν μικρό δυναμικό στα κάμπινγκ.

Διάγραμμα 40: Ποσοστιαία κατανομή των μονάδων κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

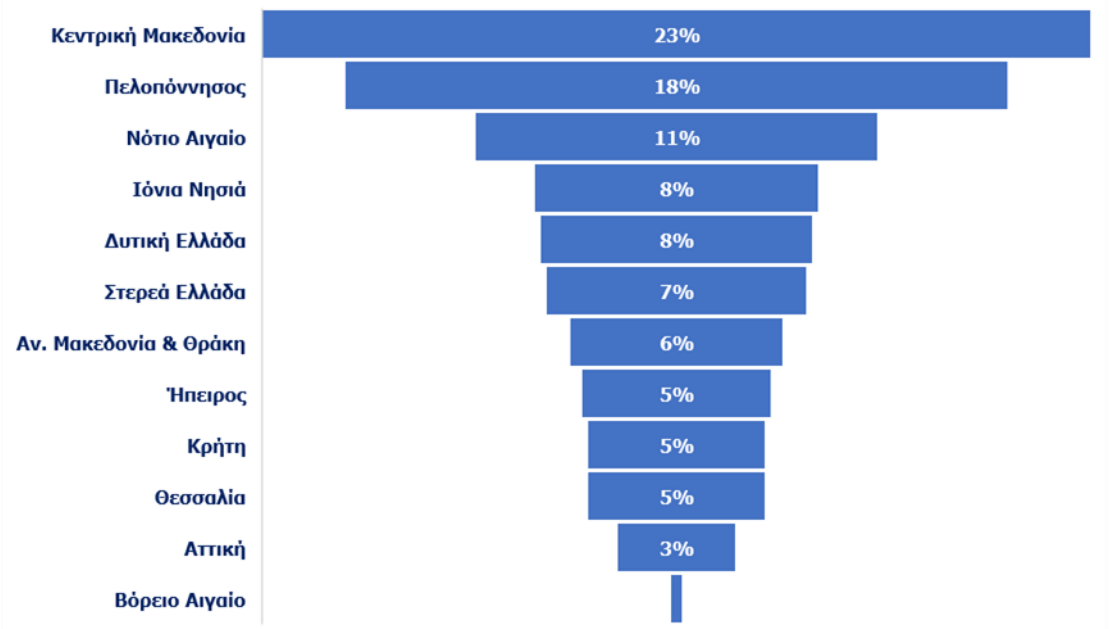

Όσον αναφορά τους οικίσκους, η εικόνα διαφοροποιείται, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων να καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια αντιπροσωπεύοντας το 73% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 41: Ποσοστιαία κατανομή των οικίσκων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

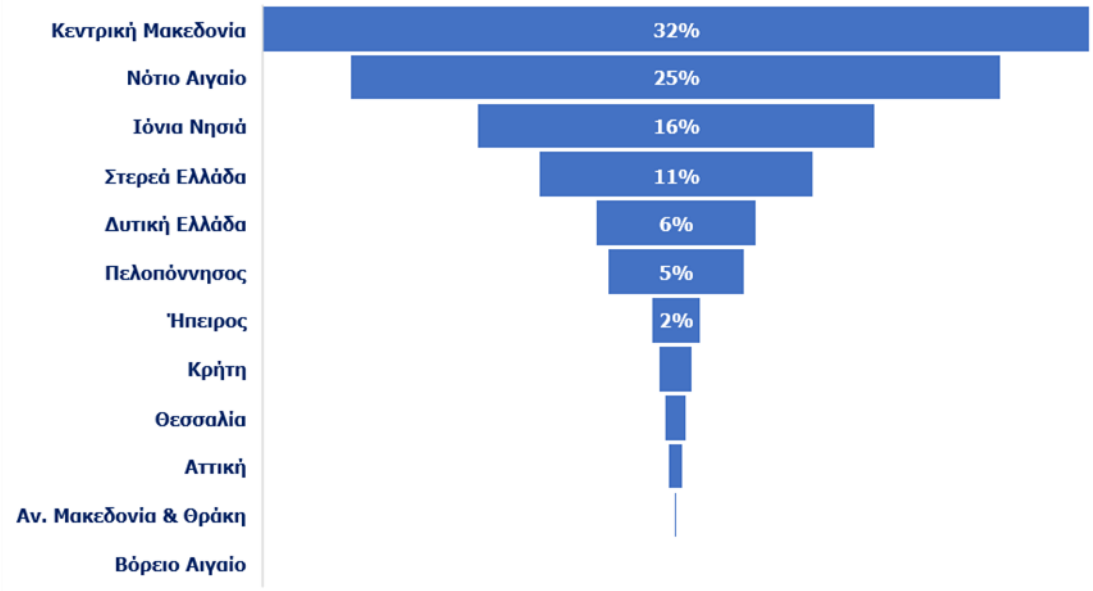

Τέλος, στις θέσεις των κάμπινγκ, τα μεγαλύτερα μερίδια καταγράφονται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 54% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 42: Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

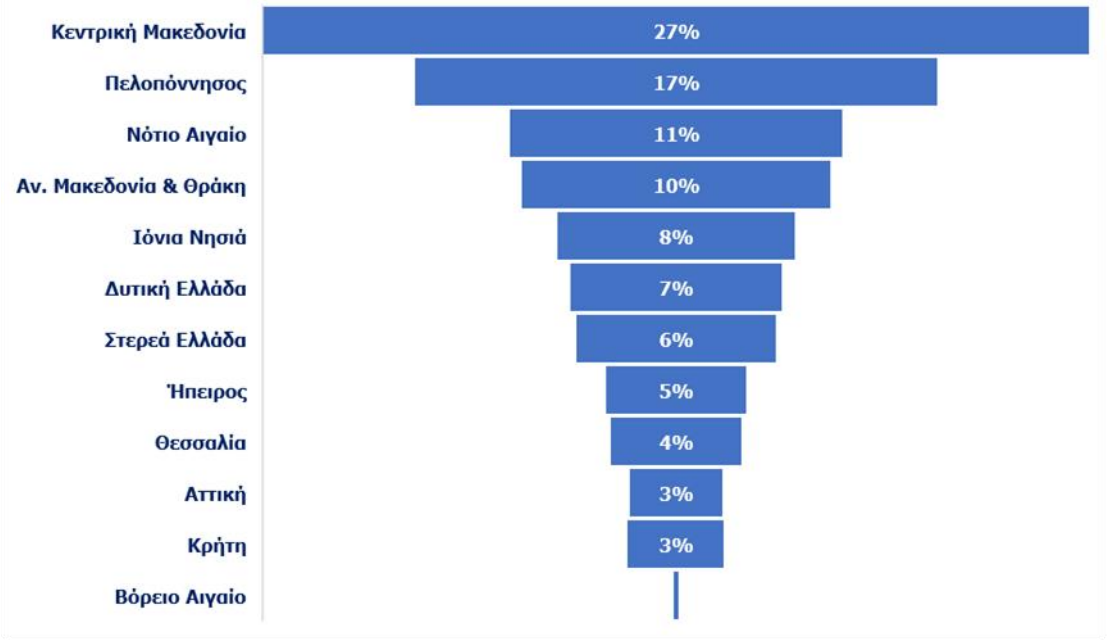

2.5.2 Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2020 το 3% των μονάδων της χώρας, το 1% των οικίσκων και το 3% των θέσεων. Συνολικά διαθέτει 10 μονάδες με 6 οικίσκους και 736 θέσεις.

Πίνακας 25: Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Δυναμικό Κάμπινγκ 2020						
Ενότητα		**4***	**3***	**2***	**1***	**Σύνολο**
Ανατολική Αττική	Μονάδες	1	1	4	0	**6**
	Οικίσκοι	0	0	6	0	**6**
	Θέσεις	100	78	290	0	**468**
Βόρειος Τομέας Αθηνών	Μονάδες	1	0	0	0	**1**
	Οικίσκοι	0	0	0	0	**0**
	Θέσεις	122	0	0	0	**122**
Νησιά Αττικής	Μονάδες	0	0	0	2	**2**
	Οικίσκοι	0	0	0	0	**0**
	Θέσεις	0	0	0	80	**80**
Δυτικός Τομέας Αθηνών	Μονάδες	0	0	1	0	**1**
	Οικίσκοι	0	0	0	0	**0**
	Θέσεις	0	0	66	0	**66**
Σύνολο	**Μονάδες**	**2**	**1**	**5**	**2**	**10**
	Οικίσκοι	**0**	**0**	**6**	**0**	**6**
	Θέσεις	**222**	**78**	**356**	**80**	**736**

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Ανατολικής Αττικής αντιπροσωπεύει το 64% του δυναμικού των θέσεων της Περιφέρειας με 6 μονάδες, 6 οικίσκους και 468 θέσεις,
- Η Ενότητα Βορείου Τομέα Αθηνών διαθέτει το 17% του δυναμικού της Περιφέρειας με 1 μονάδα, 0 οικίσκους και 122 θέσεις,
- Η Ενότητα Νήσων διαθέτει το 11% του δυναμικού της Περιφέρειας με 2 μονάδα, 0 οικίσκους και 80 θέσεις και
- Η Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών διαθέτει το 9% του δυναμικού της Περιφέρειας με 1 μονάδα, 0 οικίσκους και 66 θέσεις.

Διάγραμμα 43: Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

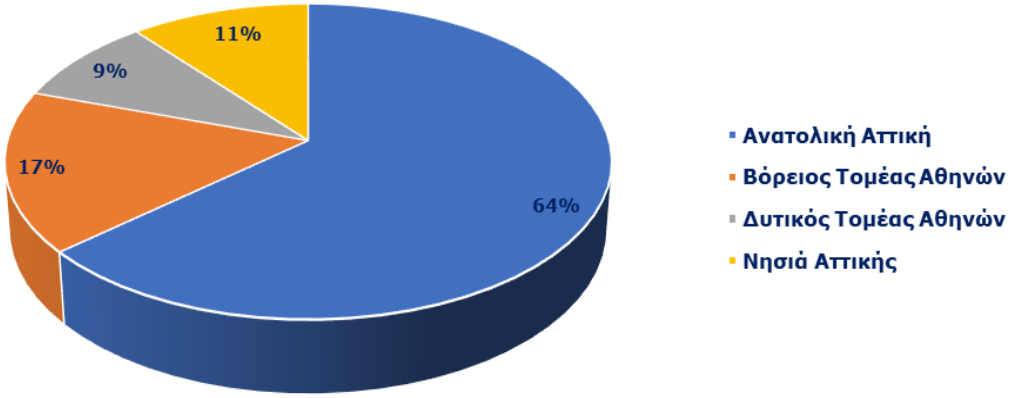

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Οι Παραδοσιακοί οικισμοί, είναι οικισμοί με ιδιαίτερη «ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική» φυσιογνωμία διατηρώντας αναλλοίωτη την εικόνα που είχαν στον παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα. Με ευθύνη του ΥΠΕΚΑ (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας), 856 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου καταγράφονται 24 παραδοσιακοί οικισμοί.

Πίνακας 26: Παραδοσιακοί Οικισμοί

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ						
ΑΤΤΙΚΗ	**ΠΕΙΡΑΙΑΣ**	**ΑΙΓΙΝΑ**	**ΚΥΘΗΡΑ**	**ΠΟΡΟΣ**	**ΣΠΕΤΣΕΣ**	**ΥΔΡΑ**
ΑΘΗΝΑ (ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ)	ΑΚΤΗ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ (ΚΑΣΤΕΛΛΑ)	ΠΑΧΕΙΑ ΡΑΧΗ	ΑΡΩΝΙΑΔΙΚΑ	ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΡΟΥ	ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΣΠΕΤΣΩΝ	ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΥΔΡΑΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ	ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΙΓΙΝΑΣ	ΚΑΣΤΡΙΣΙΑΝΙΚΑ			
ΕΞΑΡΧΕΙΑ-ΜΟΥΣΕΙΟ-ΣΤΡΕΦΗ	ΠΕΙΡΑΙΑΣ		ΚΑΤΩ ΧΩΡΑ			
ΘΗΣΕΙΟ	ΠΟΡΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ		ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ			
ΚΗΦΗΣΙΑ (ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ)			ΧΩΡΑ ΚΥΘΗΡΩΝ			
ΛΑΥΡΙΟ (ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ ΛΑΥΡΙΟΥ)						
ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ						
ΝΕΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ (ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ)						
ΠΕΡΙΟΧΗ ΨΥΡΡΗ						
ΠΛΑΚΑ						

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ

3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής συσσωρεύει έναν μεγάλο αριθμό ιστορικών και λατρευτικών χώρων στην δικαιοδοσία της, που αποτελούν κάθε χρόνο πόλο έλξης για εκατομμύρια τουρίστες τόσο από το εξωτερικό όσο και από το εσωτερικό. Ένας από τους πλέον εμβληματικούς αρχαιολογικούς χώρους είναι αυτός της Ακρόπολης, που δεσπόζει στον ομώνυμο βράχο, που αποτελεί το μνημείο της φωτεινότερης περιόδου που γνώρισε η ανθρώπινη ιστορία, του χρυσού Αθηναϊκού αιώνα. Οι ενοποιημένοι αρχαιολογικοί χώροι γύρω από την Ακρόπολη, η Αγορά και ο Άρειος Πάγος, οι Λόφοι και οι Δήμοι της Αρχαίας Αθήνας, ο Κεραμεικός, η Βιβλιοθήκη του Αδριανού, η ρωμαϊκή αγορά, το Ολυμπιείο, η Πύλη του Αδριανού και το Καλλιμάρμαρο αποτελούν μια ενότητα γεμάτη από την ηχώ σπουδαίων φιλοσόφων, ρητόρων, καλλιτεχνών και επιστημόνων. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η Ακρόπολη χαρακτηρίστηκε το 1987 ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Επίσης, στην Περιφέρεια Αττικής συναντάμε την Μονή Δαφνίου η οποία έχει χαρακτηριστεί το 1990 ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, ως σειριακή εγγραφή μαζί με την Μονή Οσίου Λουκά στο Στείρι Βοιωτίας και τη Νέα Μονή Χίου.

Επίσης, σημαντικούς λατρευτικούς χώρους συναντάμε στην Ενότητα Ανατολικής Αττικής όπως ο Ναός του Ποσειδώνα στο Σούνιο, ο Ναός της Αρτέμιδος στην Αρχαία Βραυρώνα, ο αρχαίος οικισμός Ραμνούς ή Ραμνούντας στον Δήμο Μαραθώνα όπου υπήρχε και λατρευτικός χώρος της θεάς Νέμεσης, ο αρχαιολογικός χώρος Αμφιαράειο όπου υπήρχε ιερός χώρος και μαντείο αφιερωμένο στον μυθικό ήρωα Αμφιάραο κ.α.

Τέλος, στην Ενότητα Νήσων οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι είναι ο Ναός της Αφαίας στην Αίγινα, ο Αρχαιολογικός Χώρος Κολώνας και ο Ναός του Απόλλωνα στην Αίγινα, η Αρχαία Σαλαμίνα, το Ιερό των Μουσών/Αρδαλίδων στην Τροιζήνα, ο Αρχαιολογικός Χώρος Ιερού του Ποσειδώνα στον Πόρο κ.α.

Οι χαρακτηρισμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Αττικής παρατίθενται κατωτέρω.

Πίνακας 27: Αρχαιολογικοί χώροι στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Αρχαιολογικοί Χώροι - Μνημεία στην Περιφέρεια Αττικής									
Κεντρικός Τομέας Αθηνών			**Βόρειος Τομέας Αθηνών**	**Δυτικός Τομέας Αθηνών**	**Δυτικής Αττικής**	**Ανατολικής Αττικής**	**Πειραιά**	**Νήσων**	
74ο Δημοτικό Σχολείο στην Πλάκα	Δημαρχείο Αθηνών	Ναός του Άρη	Εκκλησία Αγίου Γεωργίου	Ιερό του Απόλλωνα στο Δαφνί	Αγία Τριάδα Μεγάρων (σημερινό Νέο Μέλι)	Αμφιάρειο Ωρωπού	21ο Δημοτικό Σχολείο	Αρχαία Τροιζήνα	Αρχοντικό Σωτηρίου Αναργύρου (Ντάπια Σπετσών)
Αγορανομείο	Δυτικοί Λόφοι Αθηνών	Ναός του Ηφαίστου	Κτήριο Δημοτικού Σχολείου στην οδό Ελ. Βενιζέλου της Νέας Ερυθραίας	Ιερό του Απόλλωνος	Αρχαία Ελευσίνα	Αρχαία Βραυρώνα		Αρχαιολογικός Χώρος Αφαίας	Ρώσικος Ναύσταθμος
Αέρηδες (μνημείο)	Εθνική Βιβλιοθήκη	Ναός του Ολυμπίου Διός	Σπήλαιο Νταβέλη ή Αμώμων	Ναός της Αφροδίτης Δαφνίου	Αρχαίες Παγαί (Αλεποχώρι)	1ο Δημοτικό Σχολείο Κορωπίου		Αρχοντικό Παύλου Κουντουριώτη (Ύδρα)	Το Παλιό Λιμάνι Σπετσών
Ακαδημία Αθηνών	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	Νομική Σχολή Αθηνών			Αρχαίο Θέατρο στις Αχαρνές	Θολωτός τάφος στον Αρνό Μαραθώνα		1ο Δημοτικό Σχολείο Πόρου	Νεοκλασική κατοικία του Σωτήριου Ανάργυρου
Ακαδημία Αθηνών	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο	Οδός των Παναθηναίων			Αρχαίο Φρούριο Αιγοσθένων	Θορικός		Εϋνάρδειον Διαδασκαλείον	Βασιλικοί Τάφοι της Μαγούλας
Ακαδημία Πλάτωνος	Η Νότια Κλιτύς της Ακρόπολης	Οι Καρυάτιδες			Αρχαιολογικός Χώρος Ελευθερών	Ιερό Ποσειδώνος και Αθηνάς στο Σούνιο		Ευριπίδειο Θέατρο	Η Σπηλιά του Μπεκίρη
Ακρόπολη Αθηνών	Η Πνύκα	Οι φιλοσοφικές σχολές και η Οικία Ω			Φρούριο Φυλής	Ικάριον Αττικής		Η Μητρόπολη της Αίγινας	Αναργύρειος-Κοργιαλένειος Σχολή Σπετσών
Άρειος Πάγος	Η Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας	Οφθαλμιατρείο Αθηνών				Κτήριο στην Οινόη Μαραθώνα		Ιερό Ποσειδώνος στην Καλαυρεία Πόρου	Ιστορικό Αρχείο Κυθήρων
Αρσάκειο Αθηνών	Ηρώδειο	Παλαιό Πιλοποιείο Πουλόπουλου				Μαραθώνας, Μπρεζίζα: Ιερό των Αιγύπτιων Θεών		Μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής	Μηλαπιδέα Κυθήρων
Αρχαία Ιερά οδός	Θέατρο Διονύσου	Πύλη του Αδριανού				Μεταλλευτικό Συγκρότημα Καμάριζας Λαυρίου		Μοναστήρι Φανερωμένης	Το Κάστρο των Αντικυθήρων
Αρχαιολογικός Χώρος Δημόσιου Σήματος	Θόλος Αρχαίας Αγοράς	Ρωμαϊκά Λουτρά Ζαππείου				Ραμνούς		Μονή Αγίου Νικολάου Λεμονιών	Γέφυρα Κατουνίου Κυθήρων
Αρχαιολογικός χώρος Κεραμεικού	Ιερά Σπήλαια Πανός Διός Απόλλωνα Υπακραίου	Σιδηροδρομικός σταθμός Πειραιώς - Αθηνών - Πελοποννήσου				Σούριζα (Δρυμός) Λαυρεωτικής		Οικία Άγγελου Σικελιανού	Αρχαιολογικός χώρος Κολώνας
Αρχαιολογικός Χώρος Λυκείου	Ιερό της Αγλαύρου	Σπήλαιο Προφήτη Ηλία Ριζούπολης				Σπήλαιο (Δολίνη) Βραώνας		Πόλη της Αρχαίας Σαλαμίνας	Το Αρχοντικό του Χατζηγιάννη Μέξη στις Σπέτσες
Αρχαιολογικός χώρος Οδού Αιόλου	Ιλίου Μέλαθρον, κατοικία Ερ. Σλήμαν	Σταθμός ΜΕΤΡΟ ¨Ελαιώνας¨				Σπήλαιο Κίτσου		Πύργος του Μαρκέλλου	Μινωικό Ιερό Κορυφής στα Κύθηρα
Αρχαιολογικός χώρος Πλατείας Κοτζιά	Κτήριο Γυμνασίου στην Κυψέλη Αθηνών	Στοά Ελευθερίου Διός				Σπήλαιο Κουτούκι		Τάφος του Γεωργίου Καραϊσκάκη	
Αρχαίος Ναός της Αθηνάς	Μαράσλειος Παιδαγωγική Ακαδημία	Στοά του Αττάλου				Σπήλαιο Λεοντάρι		Το Σπήλαιο του Ευριπίδη	
Ασκληπιείο	Μέγαρο της Παλαιάς Βουλής	Σχολικά κτήρια του 54ου και του 55ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών				Σπήλαιο Νυμφολήπτου ή Πάνος ή Αρχεδήμου			
Βάθρο του Αγρίππα	Μενδρεσές Αθηνών	Τα Προπύλαια				Σπήλαιο Πανός (Οινόη ΙΙ)			
Βιβλιοθήκη του Αδριανού	Μνημείο Λυσικράτους	Το Παναθηναϊκό Στάδιο				Τύμβος Αθηναίων στο Μαραθώνα			
Βόρεια κλιτύς Ακροπόλεως	Μνημείο του Λυσικράτη	Υδραγωγείο-υδατογέφυρα στην Αλσούπολη				Φρούριο Σουνίου			
Βουλευτήριο Αρχαίας Αγοράς	Μνημείο Φιλοπάππου	Υδραγωγείο-υδατογέφυρα στην Ελευθερούπολη							
Βουλή των Ελλήνων	Ναός της Αγροτέρας Αρτέμιδος	Υπαίθριος Εκθεσιακός χώρος Πλατείας Συντάγματος							
Γκάζι	Ναός της Αθηνάς Νίκης	Χορηγικό Μνημείο του Θρασύλλου							
Γυμνάσιο ή «Ανάκτορο των Γιγάντων»	Ναός της Ρώμης και του Αυγούστου	Χορηγικό Μνημείο του Νικία							
		Ωρολόγιο Ανδρονίκου Κυρρήστου							

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Στο ανωτέρω πολιτιστικό απόθεμα της Περιφέρειας Αττικής θα πρέπει να προστεθούν πλήθος εξειδικευμένων μουσείων, που φωτίζουν όλες τις πτυχές της αρχαίας και νεότερης ιστορίας της Περιφέρειας. Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο σε επισκεψιμότητα Μουσείο της Ακρόπολης, το οποίο περιλαμβάνει μοναδικά αριστουργήματα, κυρίως πρωτότυπα έργα της αρχαϊκής και κλασσικής ελληνικής τέχνης που συνδέονται άμεσα με τον ιερό βράχο της αθηναϊκής Ακρόπολης.

Άλλα σημαντικά μουσεία της Περιφέρειας είναι το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο το οποίο απαριθμεί πάνω από 11.000 εκθέματα, κυρίως από την Αττική αλλά και από άλλες περιοχές της Ελλάδας, προσφέροντας στον επισκέπτη ένα πανόραμα του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού από τις αρχές της προϊστορίας έως την ύστερη αρχαιότητα. Το Επιγραφικό Μουσείο, στο οποίο φυλάσσονται 14.078 επιγραφές από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους έως τους παλαιοχριστιανικούς, το Μουσείο της Αρχαίας Αγοράς το οποίο περιλαμβάνει ευρήματα των ανασκαφών της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αρχαία Αγορά, το Αρχαιολογικό Μουσείο Βραυρώνας στο οποίο εκθέτονται ευρήματα από την ανασκαφή του Ιερού της Βραυρώνας, το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αίγινας στο οποίο εκθέτονται ευρήματα από τις ανασκαφές στον αρχαιολογικό χώρο της Κολώνας κ.α.

Τα χαρακτηρισμένα από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού Μουσεία της Περιφέρειας Αττικής παρατίθενται κατωτέρω.

Πίνακας 28: Μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής							
Κεντρικός Τομέας Αθηνών		**Νότιος Τομέας Αθηνών**	**Βόρειος Τομέας Αθηνών**	**Πειραιώς**	**Νήσων**	**Δυτικής Αττικής**	**Ανατολικής Αττικής**
Αρχαιολογικό Μουσείο Κεραμεικού	Αρχαιολογική Έκθεση στο σταθμό Μετρό ¨Ακρόπολις¨	Πινακοθήκη Δημήτρη Πιερίδη	Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή	Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά	Αρχαιολογικό Μουσείο Κολώνας Αίγινας	Αρχαιολογικό Μουσείο Ελευσίνας	Αρχαιολογική Συλλογή Αχαρνών
Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο	Δημοτική Βιβλιοθήκη Αθηνών		Σπαθάρειο Μουσείο Θεάτρου Σκιών	Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά	Αρχαιολογικό Μουσείο Κυθήρων	Αρχαιολογικό Μουσείο Μεγάρων	Αρχαιολογική Συλλογή στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών ¨Ελευθέριος Βενιζέλος¨
Δημοτική Πινακοθήκη Αθηνών	Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο			Ελληνικό Ναυτικό Μουσείο	Αρχαιολογικό Μουσείο Σαλαμίνας	Μουσείο Σκίτσου	Αρχαιολογικό Μουσείο Βραυρώνας
Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείου Αλεξάνδρου Σούτζου	Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης				Αρχαιολογικό Μουσείο του Πόρου	Σιδηροδρομικό Μουσείο Αθηνών	Αρχαιολογικό Μουσείο Λαυρίου
Εθνικό Ιστορικό Μουσείο	Επιγραφικό Μουσείο				Αρχοντικό Παύλου Κουντουριώτη		Αρχαιολογικό Μουσείο Μαραθώνα
Ελληνικό Εβραϊκό Μουσείο	Μουσείο Γουναροπούλου				Ιστορικό Αρχείο-Μουσείο Ύδρας		Διαδραστικό Αγροτικό Λαογραφικό Μουσείο Βαρνάβα
Θεατρικό Μουσείο	Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Οργάνων				Μουσείο Μεταβυζαντινής Τέχνης και Ιστορίας Ύδρας		Ευρωπαϊκό Μουσείο Άρτου
Ίδρυμα Νικολάου Π. Γουλανδρή-Μουσείο Κυκλαδίτικης Τέχνης	Μουσείο και Κέντρο Μελέτης του Ελληνικού Θεάτρου				Μουσείο Σπετσών		Μουσείο Βορρέ
Κανελλοπούλειο Μουσείο	Μουσείο Κοσμήματος Ηλία Λαλαούνη				Μουσείο Χρήστου Καπράλου		Μουσείο Ζυγομαλά
Μουσείο Αρχαίας Αγοράς Αθηνών	Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας				Σπίτι-Μουσείο της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας		Ορυκτολογικό Μουσείο Λαυρίου
Μουσείο Ελευθερίου Βενιζέλου	Μουσείο Μαρίνας Κοτοπούλη				Το Ιστορικό Μουσείο της Αίγινας		
Μουσείο Ελληνικής Παραδοσιακής Τέχνης	Μουσείο Μικρασιατικού Ελληνισμού ¨Φιλιώ Χαϊδεμένου¨				Χατζοπούλειο Δημοτική Βιβλιοθήκη		
Μουσείο Μπενάκη	Μουσείο Νεώτερης Κεραμικής						
Μουσείο της Ιστορίας της Ελληνικής Ενδυμασίας	Μουσείο Τηλεπικοινωνιών ΟΤΕ						
Νέο Μουσείο Ακρόπολης	Μουσείο Χαρακτικής και Γραφικών Τεχνών						
Νομισματικό Μουσείο	Μουσείο-Καλλιτεχνική Συλλογή Εθνικής Τραπέζης						
Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα	Φιλοτελικό Μουσείο						
Πολεμικό Μουσείο							

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.3 ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ, 2020

Στην Περιφέρεια Αττικής βραβεύτηκαν το 2020 δέκα εννέα παραλίες με γαλάζια σημαία[4]. Συγκεκριμένα:

- Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών (4): Αστέρας Γλυφάδας, Γλυφάδα, Γλυφάδα Α, Γλυφάδα Β,
- Ενότητα Ανατολικής Αττικής (13): Μπρεξίδα, Σχοινιάς/Καράβι, Διασταύρωση, Λίμνη, Αυλάκι, Λαγονήσι 1 – Grand Beach/Grand Resort Lagonisi, Λαγονήσι 2 – Mediterraneo/Grand Resort Lagonisi, Λαγονήσι 3 – Κοχύλια/Grand Resort Lagonisi, Μαύρο Λιθάρι/Eden Beach, Αστέρας Βουλιαγμένης/Astir Beach Vouliagmenis, Βάρκιζα, Βούλα Α, Βουλιαγμένη,
- Ενότητα Νήσων (2): Αγ. Μαρίνα, Ασκέλι/Νέα Αίγλη.

[4] Τα στοιχεία για τις γαλάζιες σημαίες προέρχονται από την ιστοσελίδα blueflag.gr

3.4 ΜΑΡΙΝΕΣ, 2020

Σύμφωνα με το Τμήμα Χωροθέτησης Υποδομών Θαλάσσιου Τουρισμού του Υπουργείου Τουρισμού, στην Ελλάδα έχουν χωροθετηθεί με πράξη χαρακτηρισμού 60 μαρίνες με δυναμικό 18.705 θέσεων. Αρκετές από τις μαρίνες, είναι βραβευμένες από το πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης». Επίσης, έχουν χωροθετηθεί 94 Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών με 6.565 θέσεις ελλιμενισμού καθώς και 12 ξενοδοχειακοί λιμένες/τουριστικές λιμενικές εγκαταστάσεις με δυναμικότητα 362 θέσεων.

Στην Περιφέρεια Αττικής καταγράφονται δέκα μαρίνες με 4.572 θέσεις ελλιμενισμού. Συγκεκριμένα, οι μαρίνες ανά Ενότητα είναι:

- Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών: Αγ. Κοσμάς (337 θέσεις), Άλιμος (1.080 θέσεις), Βουλιαγμένη (103 θέσεις), Γλυφάδα (780 θέσεις), Καλλιθέα (415 θέσεις) και Παλαιό Φάληρο/Μαρίνα Φλοίσβου (315 θέσεις),
- Ενότητα Πειραιώς: Ζέα (625 θέσεις) και Φάληρο ΣΕΦ (162 θέσεις),
- Ενότητα Ανατολικής Αττικής: Όρμος Πάνορμος Λαυρεωτικής (685 θέσεις) και
- Ενότητα Νήσων: Μέθανα (70 θέσεις).

Επίσης, στην Περιφέρεια Αττικής έχουν χωροθετηθεί και έξι Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών (4 στην Ενότητα Νήσων, 1 στην Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών και 1 στην Ενότητα Δυτικής Αττικής) με 445 θέσεις ελλιμενισμού.

3.5 ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ιαματικές πηγές ονομάζονται οι πηγές τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά νερά πηγάζουν από πετρώματα και κατά τη διαδρομή τους μέχρι την επιφάνεια της Γης, αποκτούν τα μεταλλικά συστατικά τους στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση. Το Ελληνικό Κράτος μέσω της Ειδικής Επιτροπής Προστασίας Φυσικών Ιαματικών Πόρων του Υπουργείου Τουρισμού είχε προβεί στην αναγνώριση 70 Ιαματικών Φυσικών Πόρων.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Αττικής έχουν αναγνωριστεί πέντε Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι:

- Νερό Λίμνης Βουλιαγμένης,
- Πηγή Αιξώνης (Γλυφάδα),
- Πηγή Αγίου Νικολάου, Δήμου Τροιζηνίας,
- Πηγή Αγίων Αναργύρων, Δήμου Τροιζηνίας και
- Πηγή Μεθάνων (Αι Πηγαί), Δήμου Τροιζηνίας.

3.6 ΓΚΟΛΦ

Στην Περιφέρεια Αττικής και συγκεκριμένα στην περιοχή της Γλυφάδας της Ενότητας Νοτίου Τομέα Αθηνών συναντάμε ένα γήπεδο γκολφ. Το par 72 γήπεδο «Κ. Καραμανλής» σχεδιάστηκε από τον Donald Harradine είναι 18 οπών και άνοιξε για πρώτη φορά το 1966. Οι εγκαταστάσεις του γκολφ είναι έκτασης 530 περίπου στρεμμάτων. Το γήπεδο απέχει από το κέντρο της πόλης των Αθηνών μόλις 12χλμ.

3.7 ΚΑΖΙΝΟ

Η Περιφέρεια Αττικής διαθέτει στην επικράτεια της 1 Καζίνο, το Καζίνο Mont Parnes. Το καζίνο βρίσκεται στο βουνό της Πάρνηθας σε υψόμετρο 1.055μ, σε απόσταση μόλις 17χλμ. από το κέντρο της Αθήνας. Το καζίνο της Πάρνηθας εγκαινιάστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και αποτελεί ένα από τα παλαιότερα χερσαία καζίνο της Ελλάδας.

Στις 15 Αυγούστου 2013 το καζίνο κατέθεσε αίτηση μετακίνησης του από την Πάρνηθα και μετεγκατάσταση του σε νέο χώρο.

3.8 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

Σύμφωνα με γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού απελευθερώθηκαν μέσω ΚΥΑ, οι οργανωμένες και καθοδηγούμενες καταδύσεις σε 91 ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων. Τα ναυάγια (16) που αποδίδονται στην καταδυτική κοινότητα της Περιφέρειας Αττικής είναι:

- Ελληνικό επιβατηγό ατμόπλοιο ΠΑΤΡΙΣ. Βυθίστηκε, από ατύχημα, την 15η Ιουνίου 1927, πλησίον της νησίδας Πάτροκλος στον Σαρωνικό Κόλπο. Μέγιστο βάθος 72 μέτρα.
- Βρετανικό καλωδιακό πλοίο RETRIEVER. Βυθίστηκε από τη γερμανική αεροπορία, τον Απρίλιο του 1941, πλησίον του αεροδρομίου του Ελληνικού. Μέγιστο βάθος 54 μέτρα.
- Βρετανικό φορτηγό ατμόπλοιο CLAN CUMMING. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη, τον Απρίλιο του 1941, ανατολικά της Αίγινας. Μέγιστο βάθος 90 μέτρα.
- Ιταλικό ναρκαλιευτικό R.D.7. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη, την 15η Ιουνίου 1942, νοτιοδυτικά της Αίγινας. Μέγιστο βάθος 100 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- Ιταλικό φορτηγό ατμόπλοιο MONROSA. Βυθίστηκε την 25η Οκτωβρίου 1941, ανοικτά της Αναβύσσου, από βρετανικό υποβρύχιο. Μέγιστο βάθος 92 μέτρα.
- Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΠΕΤΑΛΛΟΙ. Βυθίστηκε από τη γερμανική αεροπορία την 6η Απριλίου 1941, βορειοανατολικά της Αίγινας. Μέγιστο βάθος 76 μέτρα.
- Ιταλικό τορπιλοβόλο ALDEBARAN. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε βρετανική νάρκη την 20η Οκτωβρίου 1941 πλησίον της νησίδας Σαν Τζώρτζης. Μέγιστο βάθος 102 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- Γερμανικό αποβατικό LOKFÄHRE. Βυθίστηκε από συμμαχικά πυρά πλησίον της νήσου Αρσίδας, την 10η Οκτωβρίου 1944. Μέγιστο βάθος 108 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- Ιταλικό αντιτορπιλικό CURTATONE. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη πλησίον των Φλεβών, την 20ή Μαίου 1941. Μέγιστο βάθος 96 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- Ελληνικό αντιτορπιλικό ΥΔΡΑ. Βυθίστηκε πλησίον της νησίδας Λαγούσα (Αίγινα), την 22α Απριλίου 1941. Μέγιστο βάθος 54 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- Ελληνικό ατμόπλοιο ΡΟΖΑ ΒΛΑΣΗ. Βυθίστηκε από μετατόπιση φορτίου ,νότια του Σουνίου, την 24η Δεκεμβρίου 1959. Μέγιστο βάθος 60 μέτρα.

- Ελληνικό ναυαγοσωστικό ΜΙΜΗΣ. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη ανατολικά της Αίγινας, την 29η Μαρτίου 1941. Μέγιστο βάθος 80 μέτρα.
- ΑΓΙΟΣ ΜΑΡΚΟΣ, Σαλαμίνα. Βυθίστηκε την 21ή Απριλίου 1941, στη θέση Κακή Βίγλα Σαλαμίνας. Μέγιστο Βάθος 45 μέτρα.
- Ιταλικό τορπιλοβόλο ALTAIR. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε βρετανική νάρκη, την 20ή Οκτωβρίου 1941, πλησίον της νησίδας Πάτροκλος. Μέγιστο βάθος 130 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- Ιταλικό αεροσκάφος Savoia-Marchetti SM 79 «Sparviero». Κατέπεσε από έλλειψη καυσίμων, την 5η Αυγούστου 1944, πλησίον του Πόρου. Μέγιστο βάθος 60 μέτρα. Πολεμικό αεροπλάνο.
- Γερμανικό υποβρύχιο U-133. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη την 14η Μαρτίου 1942, ανατολικά της Αίγινας. Μέγιστο βάθος 74 μέτρα. Πολεμικό υποβρύχιο.

Τέλος, στα νότια παράλια της Αττικής (Ανάβυσσος, Λαγονήσι, Βάρη) έχουν ανοίξει καταδυτικές σχολές εκμάθησης αλλά και ενοικίασης καταδυτικού εξοπλισμού τα οποία προσφέρουν εκπαιδευτικά προγράμματα και εκδρομές κατάδυσης. Μερικοί καταδυτικοί προορισμοί είναι οι νήσοι Πάτροκλος, Ποθητός, Ποθητάκι, Αρσίδα, Μαρκέλου, Μακρόνησος κ.α.

3.9 ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

Στην Περιφέρεια Αττικής εντοπίζονται περίπου 60 σπήλαια εκ των οποίων μόνο τα τέσσερα είναι επισκέψιμα από το κοινό. Συγκεκριμένα, τα επισκέψιμα σπήλαια είναι:

- Το σπήλαιο Κουτούκι της Παιανίας, στις ανατολικές παρυφές του Υμηττού, σε υψόμετρο 510 μέτρων, απέχει μόλις 35 χλμ. από την Αθήνα. Ανακαλύφθηκε το 1936 και χαρτογραφήθηκε το 1954. Ξεκίνησε να αξιοποιείται τουριστικά τη δεκαετία του ’60, ενώ από το 2000 η χρήση του έχει ανατεθεί στο Υπουργείο Πολιτισμού. Η μοναδική του αίθουσα, διαστάσεων 60χ60, χωρίζεται φυσικά σε μικρότερες, με ποικιλία σταλακτικών σχηματισμών. Η πρόσβαση του γίνεται από τεχνητή σήραγγα 17 μέτρων διότι η φυσική του είσοδος βρίσκεται στην οροφή του σπηλαίου.
- Το σπήλαιο Πανός, στους πρόποδες της Πάρνηθας, στο δήμο Φυλής, εντοπίζεται σε χαράδρα σε υψόμετρο 620 μέτρων. Το σπήλαιο αποτελείται από δύο αίθουσες που συνδέονται με ένα πολύ στενό και χαμηλό διάδρομο τον οποίο μπορούμε να περάσουμε έρποντας. Διαθέτει σταλακτικές λεκάνες -η δεύτερη αίθουσα έχει μια μεγάλη λεκάνη με σταλακτικό υλικό- και πολυάριθμα λυχνάρια, περίπου 2.000, τα οποία βρέθηκαν από την αρχαιολογική έρευνα, για αυτό αποκαλείται και Λυχνοσπηλιά.
- Η σπηλιά της Πεντέλης, γνωστή και ως σπηλιά του Νταβέλη, αλλά και ως σπηλιά των Αμώμων, διότι σε αυτήν έβρισκαν ησυχαστήριο ασκητές στα βυζαντινά χρόνια, βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά του βουνού, σε υψόμετρο 700 μέτρων. Υπήρξε ιερό του Πανός, ανακαλύφθηκε από τους αρχαίους Έλληνες καθώς λάξευαν για την παραγωγή του πεντελικού μαρμάρου, ενώ εξερευνήθηκε πλήρως από τους σπηλαιολόγους Ιώαννη και Άννα Πετρόχειλου. Η εντυπωσιακή είσοδος οδηγεί σε κατηφορικό θάλαμο μήκους 112 μέτρων, με κατακόρυφο βάραθρο15 μέτρων. Στην σημερινή του είσοδο βρίσκονται δύο μικροί, εντυπωσιακοί ναοί, το εκκλησάκι του Αγίου Σπυρίδωνα και το παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου, τα οποία αποτελούν τους μόνους επισκέψιμους χώρους του σπηλαίου.
- Το σπήλαιο της Αγίας Σοφίας Μυλοποτάμου, αποτελεί το μόνο τουριστικά αξιοποιημένο σπήλαιο των Κυθηρων. Βρίσκεται σε μια απόκρημνη περιοχή δυτικά των Κυθήρων, 60 περίπου μέτρα πάνω από την θάλασσα. Κάποτε ήταν ιερό των Νυμφών και μετέπειτα λατρευτικός χώρος στα χριστιανικά χρόνια. Το σπήλαιο έχει συνολική έκταση 2.000 τετρ. Μέτρα. Οι σταλακτίτες και σταλαγμίτες προσφέρουν θέαμα μοναδικό με τη χρωματική τους ποικιλία, σε αποχρώσεις του κόκκινου, του άσπρου και του μαύρου. Εντός του σπηλαίου βρίσκεται το εκκλησάκι της ομώνυμης Αγίας.

3.10 ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ - TREKKING

Οι κυριότερες πεζοπορικές διαδρομές που καταγράφονται στην Περιφέρεια Αττικής ανά Ενότητα είναι:

Βόρειος Τομέας Αθηνών

- Θρακομακεδόνες-Χούνη-καταφύγιο Μπάφι,
- Θρακομακεδόνες-Χούνη-καταφύγιο Φλαμπούρι,
- Θρακομακεδόνες-Χούνη-Αγ. Τριάδα,
- Θρακομακεδόνες-Κορομηλιά-καταφύγιο Φλαμπούρι,
- Καταφύγιο Μπάφι-Κορομηλιά-Σφάκιζα-Θρακομακεδόνες,
- Καταφύγιο Μπάφι-Χαράδρα Χούνης-Θρακομακεδόνες,
- Καταφύγιο Φλάμπουρι-Χαράδρα Χούνης-Θρακομακεδόνες,
- Θέση Μέλια-Κεραμίδι-κορυφή Κυρά-Αγ. Τριάδα,
- Ρέμα Αγ. Τριάδας-τελεφερίκ,
- Αγ. Τριάδα-καταφύγιο Μπάφι-Λυκοποριά-Μόλα,
- Αγ. Τριάδα-διασταύρωση Μον Παρνές-Ναυτικό-Σκίπιζα,
- Αγίας Τριάδα-Αυχένας Καμπέρας-Άγιος Γεώργιος Κεραμιδίου-Ρέμα Αγίου Γεωργίου-Μετόχι,
- Μετόχι-Κεραμίδι-Ταμίλθι-Σπήλαιο Πάνος-Άρμα-μονή Κλειστών,
- Άγιος Κυπριανός-Ταμιλθί-Ρέμα Μπόντιας-Πετράλωνα-Αυχένας Πάνος,
- Φυλή-Κελαδώνας-Σπήλαιο Πάνος-Άρμα-Μονή Κλειστών,
- Αυχένας Πάνος (Πλάτανα)-Λοιμικό-Αγ. Νικόλαος-Βούτημα-Αυλώνας,
- Μόλα-Σαλονίκη-Αυλώνας,
- Μόλα-Παλιομήλεσι-Σφενδάλη,
- Μόλα-Μεσιανό Νερό-Ρέμα Γκούρας-Κατσιμίδι,
- Πηγή Παλιοχώρι-Σκίπιζα-Περιφερειακό Μονοπάτι,
- Σκίπιζα-διάσελο Πάνα-Μαυρόρεμα – Λοιμικό,
- Σκίπιζα-Πλατύ βουνό-Πηγή Γκούρα-Ντράσιζα-Λοιμικό,
- Αγία Παρασκευή-Σπήλαιο Πανός,
- Μόλα-Λοιμικό,
- Αγία Παρασκευή-Τερψιθέα,
- Κορακοβούνι-Αγία Ελεούσα,
- Πράσινο Μονοπάτι,
- Παπάγου-Παιανία,
- Οδός Λιθαγωγίας,
- Παπάγου-Πύργος Ανθούσας.

Ανατολική Αττική

- Σφενδάλη-Παλιομήλεσι-Μόλα,
- Σφενδάλη-Παλιομήλεσι-Σαλονίκι-Λοιμικό,
- Βρυσάκι-Πύργος Ανθούσας,
- Πύργος-Σπηλιά της Νυχτερίδας,
- ΟΤΕ-Σπηλιά του Λιονταριού,
- Πύργος Ανθούσας-Ι.Μ. Αστερίου,
- Πύργος Ανθούσας-Καλοπούλα.

Δυτική Αττική

- Χασιά-πηγή Ταμίλθι-Αγ. Παρασκευή-Ρουμάνι-Διάσελο Πάνα-Σκίπιζα,
- Χασιά-πηγή Ταμίλθι-Σπήλαιο Πανός-Αγ. Παρασκευή-πηγή Γκούρα,
- Πηγή Φυλής-Φρούριο Φυλής-Ελευσίνα,
- Λουτράκι-Κόλπος Αλκυονιδών,
- Ο δρόμος των Πύργων,
- Ερυθρές-Βίλια.

Νότιος Τομέας Αθηνών

- Τερψιθέα-διάσελο Σταυρού-Κορωπί,
- Σφηττία Οδός.

Κεντρικός Τομέας Αθηνών

- Μονή Καισαριανής-πηγή Καλοπούλα-Γλυκά Νερά.

Νήσων

<u>Μέθανα</u>

- Ηφαιστειακή διαδρομή στο νησί των Μεθάνων,
- Κάστρο Φαβιέρου,
- Καμένη Χώρα-Άγιος Ανδρέας,
- Μεγαλοχώρι-Σταυρόλογγος,
- Μέθανα-Μάλι Μπάρδι,
- Σταυρόλογγος-Καμένη Χώρα,

Ύδρα

- Καστράκι-Κάστρο,
- Άγιος Νικόλαος,
- Χούντα του Ρήγα,
- Ζούβρα-Φάρος Ζούβρας,
- Αγία Φωτεινή-Αγία Ματρώνα- Αγία Τριάδα,
- Αγία Ευπραξία-Προφήτης Ηλίας-Έρος,
- Βλυχός-Παλαμίδας,
- Επισκοπή-Ζογέρι-Μπίστι-Νίσιζα-Άγιος Νικόλαος,
- Άγιος Μάμας-Κλιμάκι.

3.11 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Τα κυριότερα αναρριχητικά πεδία[5] στην Περιφέρεια Αττικής ανά Ενότητα είναι:

Ανατολική Αττική

- Αναρριχητικό πεδίο Κακιά Θάλασσα, το πεδίο βρίσκεται στην Κερατέα Αττικής με βορειοδυτικό προσανατολισμό το οποίο είναι κατάλληλο για σκαρφάλωμα το καλοκαίρι. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι VI – IX,
- Αναρριχητικό πεδίο Αγ. Μαρίνα, το πεδίο βρίσκεται στην Αγ. Μαρίνα λίγο μετά τη Βάρκιζα. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι 5c – 7b,
- Αναρριχητικό πεδίο Βραχόκηπος, το πεδίο βρίσκεται κοντά στο Κορωπί σε ρήγμα βράχου. Το σκαρφάλωμα κινείται κυρίως σε αρνητικά και κάποια κάθετα τμήματα. Λόγω της συγκεκριμένης μορφολογίας του βράχου, οι περισσότερες διαδρομές είναι υψηλής δυσκολίας ενώ απουσιάζουν οι εύκολες. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών κυμαίνεται από 6a – 7c,
- Αναρριχητικό πεδίο Μαυροσουβάλας, το πεδίο βρίσκεται βορειοανατολικά της Αθήνας σε απόσταση 3χλμ. από τον οικισμό της Μαυροσουβάλας του Δήμου Ωρωπού. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι 5b – 8c.

Κεντρικός Τομέας Αθηνών

- Αναρριχητικό πεδίο Προφήτης Ηλίας, το πεδίο βρίσκεται στο βουνό του Υμηττού και ενδείκνυται για παραδοσιακή αναρρίχηση. Το πεδίο έχει βόρειο προσανατολισμό και η αναρρίχηση γίνεται όλο τον χρόνο. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών κυμαίνεται από IV – VIII,
- Αναρριχητικό πεδίο Καράβι Πλώρη, το πεδίο βρίσκεται στην δυτική πλευρά του Υμηττού, πάνω από τον δήμο Βύρωνα. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Κόκκινο πεδίο, το πεδίο βρίσκεται 100μ. χαμηλότερα από το πεδίο Καράβι Πλώρη. Ήταν αρχαίο λατομείο ενώ παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον λόγω της εναλλασσόμενης δυσκολίας. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι V – VII.

[5] Τα στοιχεία για τα αναρριχητικά πεδία προέρχονται από την ιστοσελίδα sportsmag.gr

Βόρειος Τομέας Αθηνών

- Αναρριχητικό πεδίο Σπηλιά Νταβέλη, πρόκειται για πεδίο που βρίσκεται στην νοτιοδυτική πλευρά του όρους Πεντέλη σε υψόμετρο 700μ. στην είσοδο του ομώνυμου σπηλαίου. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι V – IX.

Δυτική Αττική

- Αναρριχητικό πάρκο Πλάτωσι, το πεδίο βρίσκεται κοντά στην Αθήνα και είναι για αθλητική αναρρίχηση. Ο προσανατολισμός του πεδίου το κάνει μια καλή επιλογή για αναρρίχηση και τους ζεστούς μήνες του χρόνου καθώς οι περισσότερες διαδρομές δεν βλέπουν ποτέ ήλιο. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι 6b – 8a,
- Αναρριχητικό πεδίο Βαρυμπόμπης, το πεδίο βρίσκεται κοντά στον οικισμό των Θρακομακεδόνων, 20χλμ. περίπου από το κέντρο της Αθήνας στους πρόποδες της Πάρνηθας. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι 2 – 7+,
- Αναρριχητικό πεδίο Χούνη, το πεδίο βρίσκεται βόρεια της Αθήνας στις παρυφές της Πάρνηθας και συνορεύει με τον οικισμό των Θρακομακεδόνων. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι VI – IX,
- Αναρριχητικό πεδίο Πηγή Αβράμη, το πεδίο βρίσκεται στην Δυτική Πάρνηθα. Τα βράχια της πηγής Αβράμη έχουν νότιο προσανατολισμό και η καλύτερη εποχή για σκαρφάλωμα είναι από τον Μάρτιο έως τον Οκτώβριο. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι V – IX,
- Αναρριχητικό πεδίο Αλογόπετρα, το πεδίο βρίσκεται στην Δυτική Πάρνηθα, διαθέτει 38 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας 4c – 7a/7a+,
- Αναρριχητικό πεδίο Αχαρνείς, το πεδίο βρίσκεται πάνω από την νότια πλευρά του οικισμού της Φυλής. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι 4a – 7b.

3.12 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Τα ορειβατικά καταφύγια[6] που καταγράφονται στην Περιφέρεια Αττικής είναι:

- Καταφύγιο **Μπάφι**, το καταφύγιο βρίσκεται στο όρος Πάρνηθα σε υψόμετρο 1.138μ. και σε απόσταση 2,5χλμ. από το καζίνο της Πάρνηθας Mont Parnes. Το καταφύγιο έχει δυναμικότητα 70 ατόμων,
- Καταφύγιο **Φλαμπούρι**, το καταφύγιο βρίσκεται στο όρος Πάρνηθα σε υψόμετρο 1.143μ. και σε απόσταση 35χλμ. από την Αθήνα. Το καταφύγιο έχει δυναμικότητα 40 ατόμων,
- Καταφύγιο **Κωνσταντίνος Αυγουστίνος**, το καταφύγιο βρίσκεται στην Πάρνηθα στην τοποθεσία Κατσιμίδι σε υψόμετρο 639μ. και ανήκει στο Σύστημα Προσκόπων Αθηνών από το 1990. Το καταφύγιο έχει δυναμικότητα 20 ατόμων.

[6] Τα στοιχεία για τα ορειβατικά καταφύγια προέρχονται από την ιστοσελίδα topoGuide.gr.

3.13 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ - ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στην Αθήνα υπάρχουν τόσο ελληνική όσο και διεθνής κουζίνα (γαλλική, ιταλική, ινδική, γιαπωνέζικη, μεξικάνικη, ισπανική και χορτοφαγική κουζίνα ή φαγητό δρόμου με εδέσματα από όλο τον κόσμο). Υπάρχουν πολλά εστιατόρια, ταβέρνες, ψησταριές, σνακ μπαρ, και μεζεδοπωλεία για όλα τα γούστα και για όλα τα βαλάντια. Επίσης, θα βρείτε βραβευμένους σεφ και εστιατόρια με αστέρια του οδηγού της Michelin.

Στην Περιφέρεια Αττικής τα προϊόντα με ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ[7] είναι: το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Τροιζηνίας (ΠΟΠ), το Φυστίκι Αίγινας (ΠΟΠ), το Φυστίκι Μεγάρων (ΠΟΠ), τα Σύκα Βραβρώνας Μαρκόπουλου Μεσογείων (ΠΓΕ) και η Φέτα (ΠΟΠ, όλες οι Ενότητες). Οι πρώτες ύλες και τα αγροτικά προϊόντα της Περιφέρειας αποτελούν την βάση για παραδοσιακά πιάτα όπως: η μελιτζανόπιτα στην Αίγινα, το ψάρι αλά Σπετσιώτα, οι τσίπιλιες, οι γκόγκλιες, οι κιούρλιες και τα πικάντικα μύδια σε Σπέτσες-Ύδρα-Πόρο-Μέθανα, η φρίσσα παστή, οι τηγανίτες Κούλουρης και το κουγκουλουάρι στην Σαλαμίνα και το Βενετσιάνικο παστίτσιο, τα ξεροτήγανα, η βεχτόλαδεια και το μπούντινο στα Κύθηρα. Επιπροσθέτως, στην Περιφέρεια συναντάμε και παραδοσιακά γλυκίσματα όπως: τα αμυγδαλωτά Σπετσών, τα αμυγδαλωτά Ύδρας, τα μουστοκούλουρα Σαλαμίνας, το αχλαδάκι, οι ροζέδες και ο Μαστός της Αφροδίτης στα Κύθηρα.

Ο αμπελώνας[8] της Αττικής είναι από τους μεγαλύτερους αμπελώνες στην Ελλάδα, που αναπτύσσεται περιμετρικά και ενίοτε πολύ κοντά στην πρωτεύουσα Αθήνα. Ο Αμπελώνας Μεσογείων είναι ο αρχαιότερος και μεγαλύτερος αμπελώνας στην Ελλάδα και απαρτίζεται από 26 οινοπαραγωγούς. Η κυρίαρχη ποικιλία σταφυλιού που καλλιεργείται και ευδοκιμεί σε αυτόν, χάρη στο μικρόκλιμα της περιοχής είναι το Σαββατιανό, από το οποίο παράγονται ανοιχτόχρωμα κρασιά, με ελαφριά γεύση, ντελικάτα αρώματα και χαμηλή οξύτητα. Το Σαββατιανό χρησιμοποιείται κύριως για την παραγωγή της ρετσίνας. Το σύνολο των αμπελώνων της Περιφέρειας Αττικής παράγει τους οίνους ΠΓΕ Αττική και ΠΓΕ Ρετσίνα Αττικής ενώ οι οίνοι που παράγονται από τους αμπελώνες των Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, Αττικής, Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας φέρουν την ένδειξη ΠΓΕ Στερεά Ελλάδα.

[7] Τα προϊόντα με ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ προέρχονται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

[8] Οι πληροφορίες που αφορούν τον οινοτουρισμό προέρχονται από τις ιστοσελίδες Δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδος και Οινικές εξερευνήσεις.

Επιμέρους στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής παράγονται οι οίνοι ΠΓΕ Ανάβυσσος στην ευρύτερη περιοχή της δημοτικής κοινότητας Αναβύσσου, ΠΓΕ Βιλίτσα που βρίσκεται νοτιοδυτικά της Παιανίας (αποτελεί τον μόνο οίνο που περιέχει μόνο ξενική ποικιλία), ΠΓΕ Κορωπί στην δημοτική κοινότητα Κρωπίας, ΠΓΕ Μαρκόπουλο, ΠΓΕ Παιανία, ΠΓΕ Παλλήνη, ΠΓΕ Πλαγιές Πεντελικού και ΠΓΕ Σπάτα. Επίσης, από το 1979 η Ρετσίνα που παράγεται στην Περιφέρεια Αττικής απέκτησε το δικαίωμα να φέρει γεωγραφική ένδειξη και να εντάσσεται πλέον στην κατηγορία των οίνων ΠΓΕ της Ελλάδας. Οι ρετσίνες που παράγονται στην Ενότητα Ανατολικής Αττικής και φέρουν την ένδειξη ΠΓΕ είναι: η Ρετσίνα Μεσογείων, η Ρετσίνα Παιανίας, η Ρετσίνα Παλλήνης, η Ρετσίνα Πικερμίου και η Ρετσίνα Σπάτων.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Αττικής, παράγονται οι οίνοι ΠΓΕ Γεράνια από αμπέλια που βρίσκονται στο βουνό Γεράνια στο νοτιοδυτικό τμήμα της Αττικής και ΠΓΕ Ίλιον από αμπέλια που βρίσκονται στην εξοχική κατοικία της πρωην βασιλικής οικογένειας της Ελλάδας. Η ρετσίνα που παράγεται στην Ενότητα Δυτικής Αττικής και φέρει την ένδειξη ΠΓΕ είναι η Ρετσίνα Μεγάρων.

Τέλος, στην Περιφέρεια συναντάμε το Μουσείο Οίνου ενώ παράλληλα υπάρχουν πολλά επισκέψιμα οινοποιεία όπως: το κτήμα Βασιλείου, η οινοποιία Παπαγιαννάκου, η οινοποιία Αναγνώστου, το κτήμα Κοκοτού, το Οινοποιείο Ζεγγίνης, το Οινοποιείο Νικολού, οι Αμπελώνες Μάρκου, η Οινοποιία Αλλαγιάννης, η Οινοποιία Μεγαπάνος, το Κελλάρι Παπαχρήστου και το Οινοποιείο Μπουτάρη.

4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ, 2015-2020

4.1.1 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ελλάδα την περίοδο 2015-2019, σημειώθηκε αύξηση κατά +39% (από 15,5 εκατ. το 2015 σε 21,6 εκατ. το 2019) στις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις. Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των αφίξεων τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (-7%, από 222 χιλ. το 2015 σε 207 χιλ. το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (-5%, από 3 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+77%, από 87 χιλ. το 2015 σε 153 χιλ. το 2019), Αττικής (+54%, από 4,2 εκατ. το 2015 σε 6,4 εκατ. το 2019) και Κεντρικής Μακεδονίας (+50%, από 1,6 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019).

Στον αντίποδα την περίοδο 2019-2020, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις σημείωσαν πτώση κατά -74% (από 21,6 εκατ. το 2019 σε 5,5 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-74% ή -4,8 εκατ. αφίξεις, από 6,4 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-74% ή -3,4 εκατ. αφίξεις, από 4,6 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2020), Κρήτης (-75% ή -3,4 εκατ. αφίξεις, από 4,5 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2020), Ιονίων Νήσων (-74% ή -2,0 εκατ. αφίξεις, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 677 χιλ. το 2020) και Κεντρικής Μακεδονίας (-70% ή -1,6 εκατ. αφίξεις, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 709 χιλ. το 2020).

Πίνακας 29: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Αττικής	**4.159.014**	**6.414.709**	**1.642.326**	**54%**	**-74%**
Νοτίου Αιγαίου	3.571.426	4.617.315	1.189.621	29%	-74%
Κρήτης	3.483.319	4.455.810	1.104.057	28%	-75%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.556.788	2.341.743	709.158	50%	-70%
Ιονίων Νήσων	1.916.497	2.644.287	677.014	38%	-74%
Δυτικής Ελλάδας	263.269	385.152	88.748	46%	-77%
Θεσσαλίας	171.373	205.802	38.714	20%	-81%
Πελοποννήσου	86.508	153.364	38.128	77%	-75%
Βορείου Αιγαίου	221.795	207.098	25.723	-7%	-88%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	85.993	122.933	22.331	43%	-82%
Στερεάς Ελλάδας	3.256	3.100	950	-5%	-69%
Ηπείρου	0	14.776	4		-100%
Δυτικής Μακεδονίας	0	0	0		
Ελλάδα	**15.519.238**	**21.566.089**	**5.536.774**	**39%**	**-74%**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αφίξεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής[9] (30%), Νοτίου Αιγαίου (21%), Κρήτης (20%), Κεντρικής Μακεδονίας (13%) και Ιονίων Νήσων (12%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες υποδέχτηκαν το 2020 το 96% του συνόλου των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας.

Διάγραμμα 44: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020

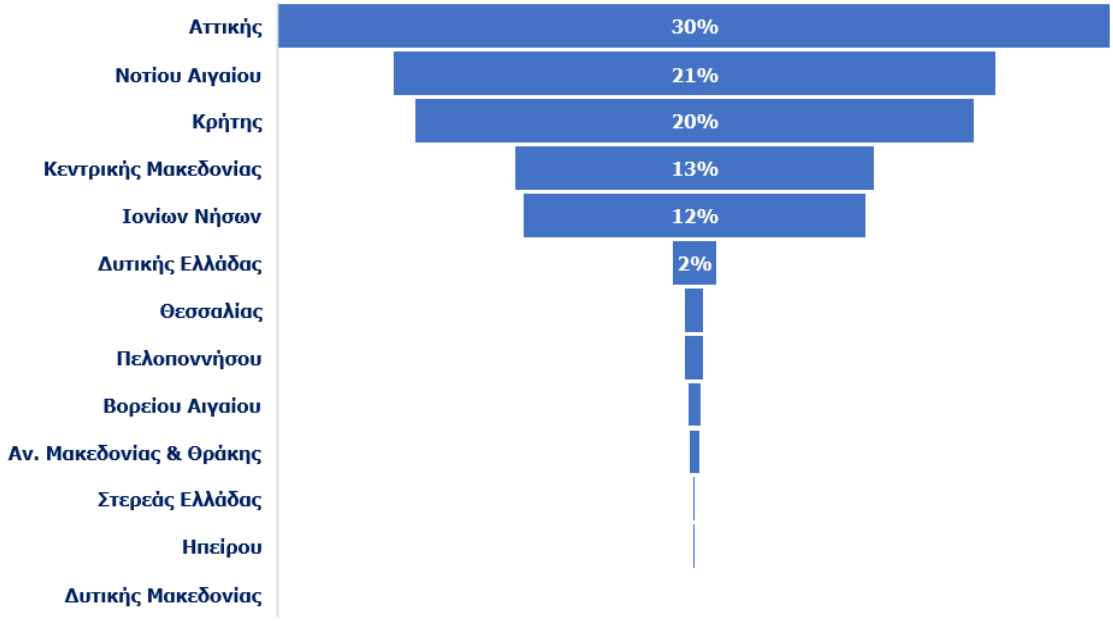

[9] Για τα στοιχεία του αεροδρόμιου της Αθήνας ¨Ελευθέριος Βενιζέλος¨, λόγω των διαταραχών της συγκεκριμένης έρευνας ή/και του μικρού μεγέθους δείγματος κατά την περίοδο Μαρτίου 2020-Ιουνίου 2021, οι αντίστοιχες εκτιμήσεις του όγκου των επιβατών πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσοχή και να αποφεύγονται οι συγκρίσεις.

4.1.2 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Αττικής

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2020 το 30% των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, τα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση των διεθνών αφίξεων κατά +54% (από 4,2 εκατ. το 2015 σε 6,4 εκατ. το 2019). Επιμέρους, στο αεροδρόμιο Αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος κατευθύνεται το σύνολο των διεθνών αφίξεων της Περιφέρειας, σημειώνοντας την περίοδο 2015-2019 αύξηση κατά +54% (από 4,2 εκατ. το 2015 σε 6,4 εκατ. το 2019) ενώ αντίθετα στο αεροδρόμιο των Κυθήρων καταγράφεται μείωση κατά -69% (από 7 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν πτώση κατά -74% (από 6,4 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020). Επιμέρους, το αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος κατέγραψε μείωση των διεθνών αφίξεων κατά -74% (από 6,4 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020) ενώ το αεροδρόμιο των Κυθήρων μείωση κατά -95% (από 2 χιλ. το 2019 σε 108 αφίξεις το 2020).

Πίνακας 30: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Ανατολικής Αττικής	4.152.275	6.412.593	1.642.218	54%	-74%
Νήσων	6.739	2.116	108	-69%	-95%
Αττική	**4.159.014**	**6.414.709**	**1.642.326**	**54%**	**-74%**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence

4.2 ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2015-2020

4.2.1 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στα αεροδρόμια της Ελλάδας, την περίοδο 2015-2019, σημειώθηκε αύξηση κατά +22% (από 7,1 εκατ. το 2015 σε 8,6 εκατ. το 2019) στις αφίξεις εσωτερικού. Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-2%, από 1,1 εκατ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019), Στερεάς Ελλάδας (-32%, από 7 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (-5%, από 5 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+76%, από 7 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019), Θεσσαλίας (+63%, από 16 χιλ. το 2015 σε 27 χιλ. το 2019) και Νοτίου Αιγαίου (+56%, από 1,0 εκατ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019).

Στον αντίποδα την περίοδο 2019-2020, οι αφίξεις εσωτερικού σημείωσαν πτώση κατά -61% (από 8,6 εκατ. το 2019 σε 3,4 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-62% ή -2,5 εκατ. αφίξεις, από 4,0 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-65% ή -1,1 εκατ. αφίξεις, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 568 χιλ. το 2020), Κρήτης (-55% ή -547 χιλ. αφίξεις, από 992 χιλ. το 2019 σε 444 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-60% ή -646 χιλ. αφίξεις, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 425 χιλ. το 2020) και Βορείου Αιγαίου (-46% ή -204 χιλ. αφίξεις, από 443 χιλ. το 2019 σε 239 χιλ. το 2020).

Πίνακας 31: Αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Αττικής	**3.282.544**	**3.989.842**	**1.508.299**	**22%**	**-62%**
Νοτίου Αιγαίου	1.044.427	1.630.081	568.185	56%	-65%
Κρήτης	897.968	991.611	444.389	10%	-55%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.097.676	1.070.857	425.219	-2%	-60%
Βορείου Αιγαίου	372.542	442.720	239.133	19%	-46%
Ιονίων Νήσων	177.775	259.208	98.435	46%	-62%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	119.360	151.263	75.477	27%	-50%
Ηπείρου	43.048	50.993	17.573	18%	-66%
Θεσσαλίας	16.344	26.594	9.468	63%	-64%
Πελοποννήσου	6.821	12.013	5.180	76%	-57%
Στερεάς Ελλάδας	7.485	5.108	3.030	-32%	-41%
Δυτικής Ελλάδας	5.489	5.214	1.917	-5%	-63%
Δυτικής Μακεδονίας	3.442	3.547	1.360	3%	-62%
Ελλάδα	**7.074.921**	**8.639.051**	**3.397.665**	**22%**	**-61%**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2020, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (44%), Νοτίου Αιγαίου (17%), Κρήτης (13%) και Κεντρικής Μακεδονίας (13%). Δηλαδή τα αεροδρόμια των 4 αυτών Περιφερειών υποδέχτηκαν το 2020 το 87% των αφίξεων εσωτερικού της Ελλάδας.

Διάγραμμα 45: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού στα αεροδρόμια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020

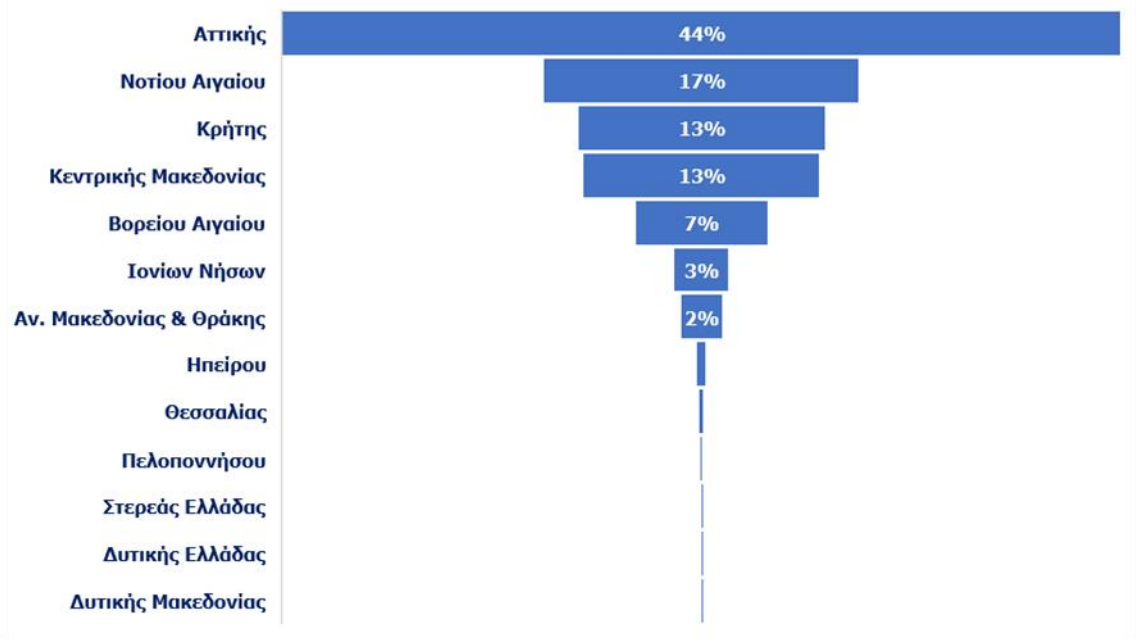

4.2.2 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Αττικής

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2020 το 44% των αφίξεων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, τα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση αφίξεων κατά +22% (από 3,3 εκατ. το 2015 σε 4,0 εκατ. το 2019). Επιμέρους, το αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος εξυπηρετεί την πλειοψηφία των αφίξεων της Περιφέρειας, σημειώνοντας την περίοδο 2015-2019 αύξηση κατά +22% (από 3,3 εκατ. το 2015 σε 4,0 εκατ. το 2019) ενώ το αεροδρόμιο των Κυθήρων αύξηση κατά +16% (από 14 χιλ. το 2015 σε 16 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι αφίξεις εσωτερικού στα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν πτώση κατά -62% (από 4,0 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2020). Επιμέρους, το αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος κατέγραψε μείωση αφίξεων κατά -62% (από 4,0 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2020) ενώ το αεροδρόμιο των Κυθήρων μείωση κατά -62% (από 16 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2020).

Πίνακας 32: Αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Ανατολικής Αττικής	3.268.575	3.973.656	1.502.084	22%	-62%
Νήσων	13.969	16.186	6.215	16%	-62%
Αττική	**3.282.544**	**3.989.842**	**1.508.299**	**22%**	**-62%**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

4.3 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2015-2020

4.3.1 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ενότητα αυτή καταγράφονται οι διακινηθέντες (επιβίβαση και αποβίβαση με Ε/Γ και Ο/Γ) επιβάτες εσωτερικού από τους κατά τόπους λιμένες της χώρας.

Οι διακινηθέντες εσωτερικού την περίοδο 2015-2019, στους λιμένες της χώρας σημείωσαν αύξηση κατά +10% (από 65,2 εκατ. το 2015 σε 71,5 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες της χώρας σημείωσαν αύξηση στους διακινηθέντες επιβάτες, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (-31%, από 6,2 εκατ. το 2015 σε 4,3 εκατ. το 2019) και Βορείου Αιγαίου (-25%, από 1,7 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+34% ή +3,8 εκατ., από 11,0 εκατ. το 2015 σε 14,8 εκατ. το 2019), Αττικής (+5% ή +1,5 εκατ., από 29,0 εκατ. το 2015 σε 30,5 εκατ. το 2019), Κρήτης (+38% ή +869 χιλ., από 2,3 εκατ. το 2015 σε 3,1 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+17% ή +800 χιλ., από 4,7 εκατ. το 2015 σε 5,5 εκατ. το 2019).

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2020, οι διακινήθεντες επιβάτες στους λιμένες της χώρας εμφάνισαν πτώση κατά -44% (από 71,5 εκατ. το 2019 σε 40,2 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-34% ή -10,3 εκατ., από 30,5 εκατ. το 2019 σε 20,2 εκατ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-58% ή -8,6 εκατ., από 14,8 εκατ. το 2019 σε 6,2 εκατ. το 2020), Ιονίων Νήσων (-53% ή -2,9 εκατ., από 5,5 εκατ. το 2019 σε 2,6 εκατ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-55% ή -2,5 εκατ., από 4,6 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2020), Κρήτης (-56% ή -1,7 εκατ., από 3,1 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2020) και Δυτικής Ελλάδας (-33% ή -1,4 εκατ., από 4,3 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2020).

Πίνακας 33: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττικής	**28.950.459**	**30.485.427**	**20.183.785**	**5%**	**-34%**
Νοτίου Αιγαίου	11.040.557	14.793.013	6.167.635	34%	-58%
Δυτικής Ελλάδας	6.249.616	4.337.932	2.890.613	-31%	-33%
Ιονίων Νήσων	4.700.327	5.500.435	2.577.267	17%	-53%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	3.942.035	4.560.142	2.035.990	16%	-55%
Κρήτης	2.268.104	3.137.320	1.394.396	38%	-56%
Στερεάς Ελλάδας	2.114.039	2.219.910	1.359.023	5%	-39%
Ηπείρου	1.560.773	1.760.639	821.696	13%	-53%
Βορείου Αιγαίου	1.715.910	1.282.019	794.225	-25%	-38%
Πελοποννήσου	540.283	984.872	770.269	82%	-22%
Θεσσαλίας	1.309.660	1.546.644	699.843	18%	-55%
Κεντρικής Μακεδονίας	837.902	878.349	470.780	5%	-46%
Ελλάδα	**65.229.665**	**71.486.702**	**40.165.522**	**10%**	**-44%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (50%) και Νοτίου Αιγαίου (15%). Δηλαδή οι δύο αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 65% της συνολικής διακίνησης της Ελλάδας για το 2020.

Διάγραμμα 46: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020

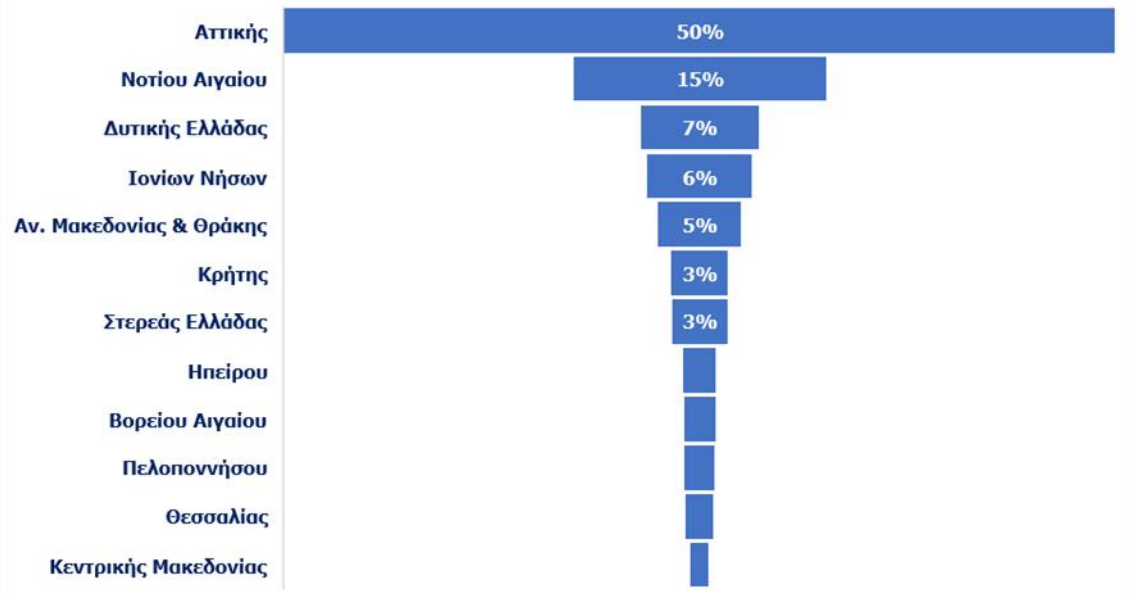

4.3.2 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής για το 2020, αντιπροσωπεύει το 50% των διακινηθέντων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, οι λιμένες της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση στην διακίνηση επιβατών κατά +5% (από 29,0 εκατ. το 2015 σε 30,5 εκατ. το 2019). Στις επιμέρους Ενότητες η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση την Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής (-3%, από 477 χιλ. το 2015 σε 462 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Πειραιώς (+6%, από 14,9 εκατ. το 2015 σε 15,8 εκατ. το 2019), Νήσων (+3%, από 10,9 εκατ. το 2015 σε 11,2 εκατ. το 2019) και Ανατολικής Αττικής (+15%, από 2,6 εκατ. το 2015 σε 3,0 εκατ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η διακίνηση επιβατών στα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -34% (από 30,5 εκατ. το 2019 σε 20,2 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες κατέγραψαν μείωση: Πειραιώς (-36%, από 15,8 εκατ. το 2019 σε 10,1 εκατ. το 2020), Νήσων (-27%, από 11,2 εκατ. το 2019 σε 8,2 εκατ. το 2020), Ανατολικής Αττικής (-47%, από 3,0 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020) και Δυτικής Αττικής (-26%, από 462 χιλ. το 2019 σε 342 χιλ. το 2020).

Πίνακας 34: Διακινηθέντες εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Πειραιώς	14.935.399	15.807.496	10.077.119	6%	-36%
Νήσων	10.941.019	11.221.969	8.177.303	3%	-27%
Ανατολικής Αττικής	2.597.221	2.994.444	1.587.076	15%	-47%
Δυτικής Αττικής	476.820	461.518	342.287	-3%	-26%
Αττική	**28.950.459**	**30.485.427**	**20.183.785**	**5%**	**-34%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας για το 2020, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Πειραιώς αντιπροσωπεύει το 50% της επιβατικής κίνησης και ακολουθούν οι Ενότητες Νήσων (41%), Ανατολικής Αττικής (8%) και Δυτικής Αττικής (2%).

Διάγραμμα 47: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

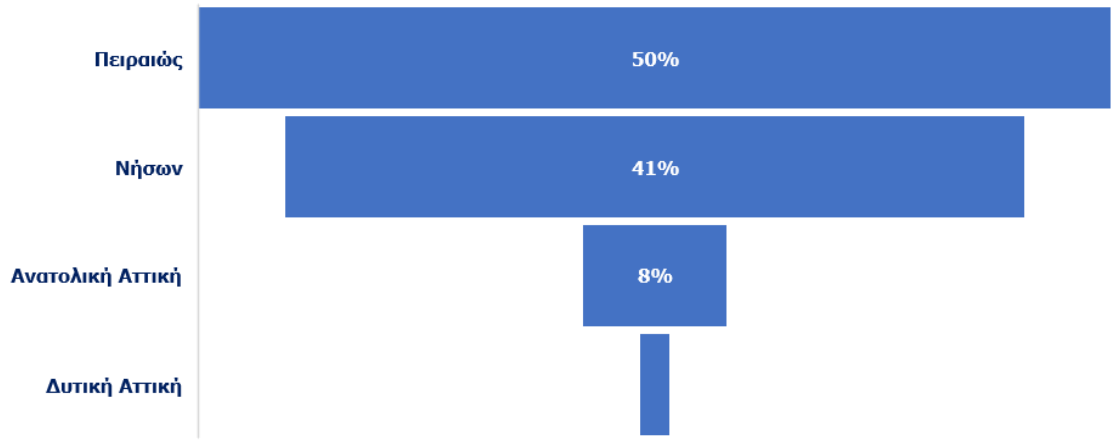

4.4 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2015-2020

Οι διακινηθέντες εξωτερικού την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +3% (από 1,7 εκατ. το 2015 σε 1,8 εκατ. το 2019). Στις επιμέρους Περιφέρειες, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (-1%, από 971 χιλ. το 2015 σε 957 χιλ. το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-20%, από 603 χιλ. το 2015 σε 482 χιλ. το 2019) να καταγράφουν μείωση διακινηθέντων ενώ αντίθετα η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (λιμάνι Κέρκυρας) (+114%, από 162 χιλ. το 2015 σε 347 χιλ. το 2019) αύξηση. Επίσης, οι Λοιποί λιμένες σημείωσαν αύξηση στους διακινηθέντες τους κατά +19% (από 6 χιλ. το 2015 σε 7 χιλ. το 2019).

Σε όλα τα λιμάνια την περίοδο 2019-2020 σημειώθηκε μείωση διακινηθέντων εξωτερικού. Συγκεκριμένα: Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (-57%, από 957 χιλ. το 2019 σε 413 χιλ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-55%, από 482 χιλ. το 2019 σε 219 χιλ. το 2020), Ιονίων Νήσων (λιμάνι Κέρκυρας) (-93%, από 347 χιλ. το 2019 σε 24 χιλ. το 2020) και Λοιποί Λιμένες (-74%, από 7 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2020).

Πίνακας 35: Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Ηπείρου	971.012	956.710	413.177	-1%	-57%
Δυτικής Ελλάδας	603.312	482.198	218.765	-20%	-55%
Ιονίων Νήσων	162.221	347.485	24.367	114%	-93%
Λοιπές	5.631	6.694	1.724	19%	-74%
Ελλάδα	**1.742.176**	**1.793.087**	**658.033**	**3%**	**-63%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στην Περιφέρεια Ηπείρου (63%) και ακολούθως στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (33%), Ιονίων Νήσων (4%) και Λοιπών (0,3%).

Διάγραμμα 48: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020

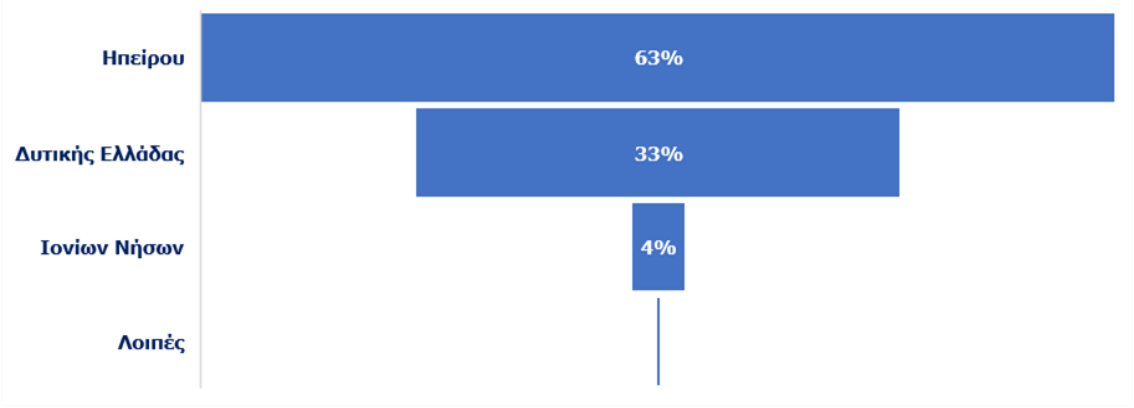

4.5 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΣ, 2015-2020

4.5.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε μείωση κατά -9% (από 4.294 το 2015 σε 3.899 το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+35%, από 293 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 397 κρουαζιερόπλοια το 2019), Ιονίων Νήσων (+9%, από 527 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 573 κρουαζιερόπλοια το 2019) και Πελοποννήσου (+10%, από 165 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 182 κρουαζιερόπλοια το 2019). Οι μεγαλύτερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-11% ή -228 κρουαζιερόπλοια, από 1.981 το 2015 σε 1.761 το 2019), Βορείου Αιγαίου (-60% ή -93 κρουαζιερόπλοια, από 155 το 2015 σε 62 το 2019), Θεσσαλίας (-60% ή -53 κρουαζιερόπλοια, από 88 το 2015 σε 35 το 2019) και Αττικής (-8% ή -55 κρουαζιερόπλοια, από 680 το 2015 σε 625 το 2019).

Η εικόνα την περίοδο 2019-2020 είναι αρνητική για όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-97% ή -1.706 κρουαζιερόπλοια, από 1.761 το 2019 σε 55 το 2020), Ιονίων Νήσων (-97% ή -557 κρουαζιερόπλοια, από 573 το 2019 σε 16 το 2020), Αττικής (-88% ή -549 κρουαζιερόπλοια, από 625 το 2019 σε 76 το 2020), Κρήτης (-91% ή -363 κρουαζιερόπλοια, από 397 το 2019 σε 34 το 2020), Δυτικής Ελλάδας (-95% ή -191 κρουαζιερόπλοια, από 201 το 2019 σε 10 το 2020) και Πελοποννήσου (-100% ή -182 κρουαζιερόπλοια, από 182 το 2019 σε 0 το 2020).

Πίνακας 36: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττικής	**680**	**625**	**76**	**-8%**	**-88%**
Νοτίου Αιγαίου	1.989	1.761	55	-11%	-97%
Κρήτης	293	397	34	35%	-91%
Ιονίων Νήσων	527	573	16	9%	-97%
Δυτικής Ελλάδας	245	201	10	-18%	-95%
Θεσσαλίας	88	35	6	-60%	-83%
Στερεάς Ελλάδας	83	45	3	-46%	-93%
Βορείου Αιγαίου	155	62	1	-60%	-98%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	23	7	1	-70%	-86%
Κεντρικής Μακεδονίας	35	6	1	-83%	-83%
Ηπείρου	11	5	1	-55%	-80%
Πελοποννήσου	165	182	0	10%	-100%
Ελλάδα	**4.294**	**3.899**	**204**	**-9%**	**-95%**

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική (37%), το Νότιο Αιγαίο (27%), η Κρήτη (17%) και τα Ιόνια Νησιά (8%) δέχονται το μεγαλύτερο αριθμό κρουαζιερόπλοιων, αντιπροσωπεύοντας για το 2020 το 89% της κίνησης στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 49: Ποσοστιαία κατανομή της κίνησης των κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

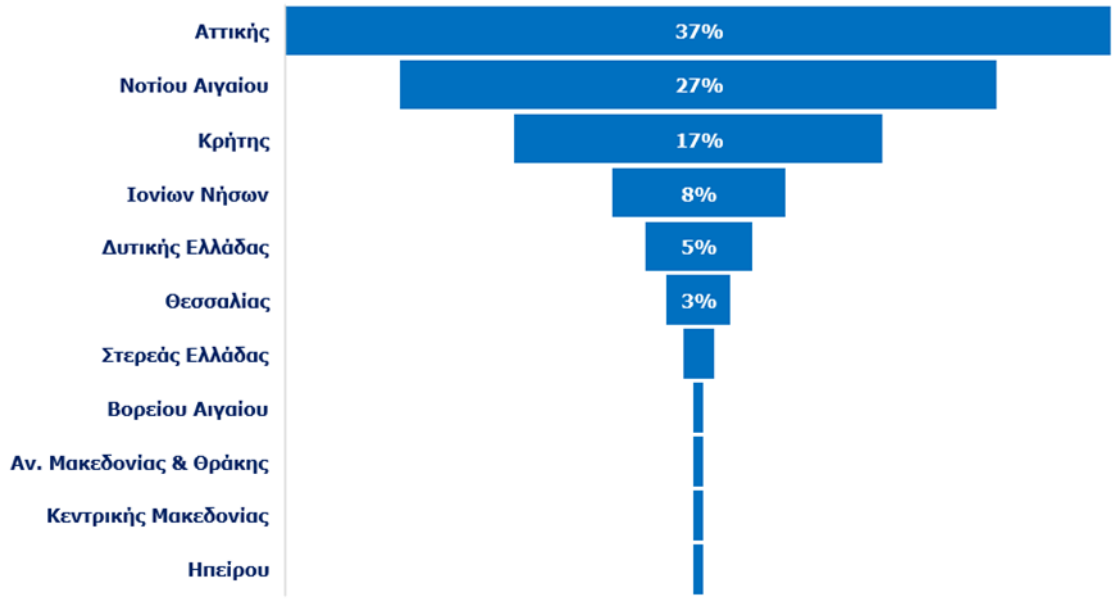

4.5.2 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Αττικής ανά λιμάνι

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2020 το 37% της κίνησης κρουαζιερόπλοιων της χώρας. Την περίοδο 2015-2019 τα λιμάνια της Περιφέρειας (Πειραιάς, Κύθηρα και Λαύριο) κατέγραψαν μείωση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά -8% (από 680 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 625 κρουαζιερόπλοια το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με το λιμάνι του Πειραιά (+0,2%, από 621 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 622 κρουαζιερόπλοια το 2019) να καταγράφει οριακή αύξηση και τα λιμάνια των Κυθήρων (-25%, από 4 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 3 κρουαζιερόπλοια το 2019) και του Λαυρίου (-100%, από 55 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 0 κρουαζιερόπλοια το 2019) μείωση.

Την περίοδο 2019-2020 η εικόνα είναι επίσης αρνητική, καταγράφοντας μείωση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά -88% (από 625 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 76 κρουαζιερόπλοια το 2020). Η όποια κίνηση καταγράφηκε το 2020 αφορούσε στο λιμάνι του Πειραιά.

Πίνακας 37: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

Λιμάνι	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Πειραιάς	621	622	76	0%	-88%
Κύθηρα	4	3	0	-25%	-100%
Λαύριο	55	0	0	-100%	
Αττική	**680**	**625**	**76**	**-8%**	**-88%**

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

4.5.3 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +12% (από 5,0 εκατ. το 2015 σε 5,5 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+71%, από 356 χιλ. το 2015 σε 607 χιλ. το 2019), Αττικής (+7%, από 1,0 εκατ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019), Ιονίων Νήσων (+30%, από 802 χιλ. το 2015 σε 1,0 εκατ. το 2019) και Νοτίου Αιγαίου (+13%, από 2,0 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019). Οι μεγαλύτερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Θεσσαλίας (-80% ή -61 χιλ., από 76 χιλ. το 2015 σε 15 χιλ. το 2019), Βορείου Αιγαίου (-78% ή -60 χιλ., από 77 χιλ. το 2015 σε 17 χιλ. το 2019), Δυτικής Ελλάδας (-10% ή -46 χιλ., από 461 χιλ. το 2015 σε 415 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (-40% ή -43 χιλ., από 109 χιλ. το 2015 σε 65 χιλ. το 2019).

Η εικόνα την περίοδο 2019-2020 είναι αρνητική για όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-99,5% ή -2,3 εκατ., από 2,3 εκατ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2020), Αττικής (-98% ή -1,1 εκατ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 17 χιλ. το 2020), Ιονίων Νήσων (-99% ή -1,0 εκατ., από 1,0 εκατ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2020), Κρήτης (-97% ή -587 χιλ., από 607 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2020) και Δυτικής Ελλάδας (-98% ή -407 χιλ., από 415 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2020).

Πίνακας 38: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κρήτης	355.699	607.268	20.103	71%	-97%
Αττικής	**1.026.014**	**1.098.591**	**16.640**	**7%**	**-98%**
Ιονίων Νήσων	802.316	1.044.160	11.170	30%	-99%
Νοτίου Αιγαίου	1.996.720	2.260.723	10.617	13%	-100%
Δυτικής Ελλάδας	460.972	414.935	7.589	-10%	-98%
Θεσσαλίας	76.051	15.429	392	-80%	-97%
Στερεάς Ελλάδας	17.851	5.168	162	-71%	-97%
Ηπείρου	4.057	1.053	102	-74%	-90%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	13.061	2.699	45	-79%	-98%
Κεντρικής Μακεδονίας	26.356	4.865	28	-82%	-99%
Βορείου Αιγαίου	76.803	17.217	26	-78%	-100%
Πελοποννήσου	108.543	65.392	0	-40%	-100%
Ελλάδα	**4.964.443**	**5.537.500**	**66.874**	**12%**	**-99%**

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Κρήτη (30%), η Αττική (25%), τα Ιόνια Νησιά (17%) και το Νότιο Αιγαίο (16%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας για το 2020 το 88% των συνολικών αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας.

Διάγραμμα 50: Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

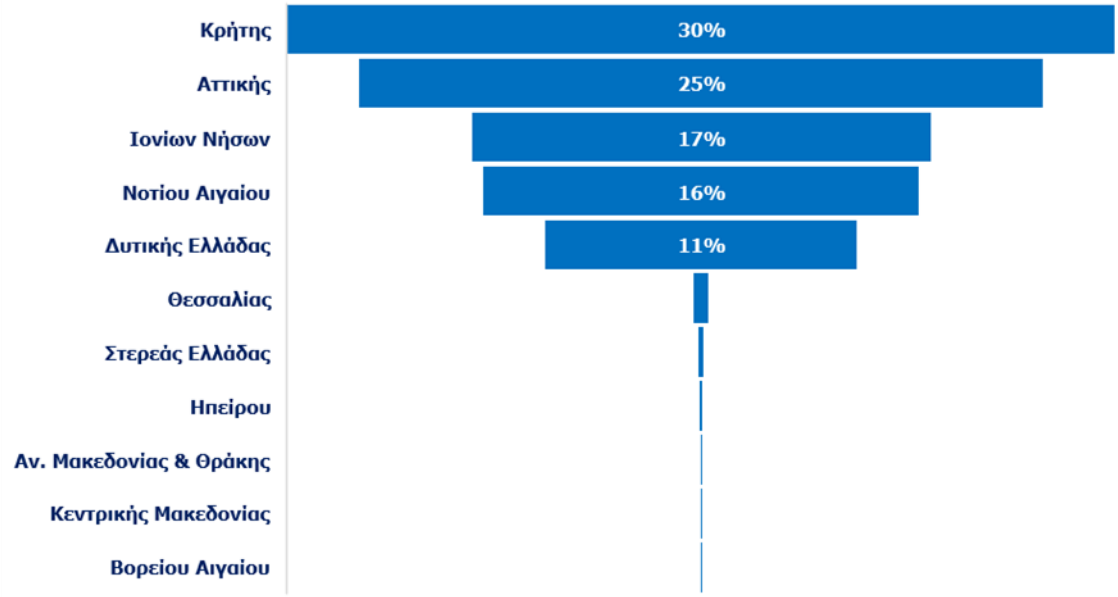

4.5.4 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 2020 το 25% των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας της χώρας. Την περίοδο 2015-2019 τα λιμάνια της Περιφέρειας (Πειραιάς, Κύθηρα και Λαύριο) κατέγραψαν αύξηση στις αφίξεις επιβατών κατά +7% (από 1,0 εκατ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019), σε αντίθεση με την κίνηση των κρουαζιερόπλοιων που κατέγραψε μείωση. Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με το λιμάνι του Πειραιά (+12%, από 980 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ το 2019) να καταγράφει αύξηση και τα λιμάνια των Κυθήρων (-52%, από 1 χιλ. το 2015 σε 500 αφίξεις το 2019) και του Λαυρίου (-100%, από 45 χιλ. το 2015 σε 0 αφίξεις το 2019) μείωση.

Την περίοδο 2019-2020 η εικόνα είναι επίσης αρνητική, καταγράφοντας μείωση στις αφίξεις επιβατών κατά -98% (από 1,1 εκατ. το 2019 σε 17 χιλ. το 2020). Για το 2020, μόνο το λιμάνι του Πειραιά κατέγραψε αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας.

Πίνακας 39: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Αττικής, 2015-2020

Λιμάνι	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Πειραιάς	980.149	1.098.091	16.640	12%	-98%
Κύθηρα	1.050	500	0	-52%	-100%
Λαύριο	44.815	0	0	-100%	
Αττική	**1.026.014**	**1.098.591**	**16.640**	**7%**	**-98%**

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

4.6 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ, 2015-2020

4.6.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση κατά +34% (από 4,4 εκατ. επισκέπτες το 2015 σε 5,9 εκατ. επισκέπτες το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση το Βόρειο Αιγαίο (-6%, από 51 χιλ. το 2015 σε 48 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Κρήτης (+171% ή +533 χιλ., από 312 χιλ. το 2015 σε 845 χιλ. το 2019), Αττικής (+21% ή +490 χιλ., από 2,3 εκατ. το 2015 σε 2,8 εκατ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+27% ή +147 χιλ., από 541 χιλ. το 2015 σε 688 χιλ. το 2019) και Στερεά Ελλάδα (+41% ή +114 χιλ., από 277 χιλ. το 2015 σε 391 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας μειώθηκε κατά -81% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-81% ή -1,8 εκατ., από 2,8 εκατ. το 2019 σε 526 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-79% ή -397 χιλ., από 688 χιλ. το 2019 σε 144 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-78% ή -363 χιλ., από 536 χιλ. το 2019 σε 116 χιλ. το 2020), Κρήτης (-88% ή -210 χιλ., από 845 χιλ. το 2019 σε 102 χιλ. το 2020), Στερεάς Ελλάδας (-82% ή -207 χιλ., από 391 χιλ. το 2019 σε 70 χιλ. το 2020) και Δυτικής Ελλάδας (-85% ή -141 χιλ., από 223 χιλ. το 2019 σε 34 χιλ. το 2020).

Πίνακας 40: Επισκέπτες σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττική	**2.295.545**	**2.785.289**	**525.909**	**21%**	**-81%**
Κεντρική Μακεδονία	541.193	687.717	143.828	27%	-79%
Νότιο Αιγαίο	478.588	535.992	115.611	12%	-78%
Κρήτη	312.274	845.477	102.370	171%	-88%
Στερεά Ελλάδα	276.968	390.509	69.591	41%	-82%
Δυτική Ελλάδα	174.653	223.303	33.526	28%	-85%
Πελοπόννησος	69.232	102.647	32.543	48%	-68%
Ιόνια Νησιά	61.135	80.883	21.398	32%	-74%
Ήπειρος	56.059	59.056	16.164	5%	-73%
Θεσσαλία	40.395	69.460	14.099	72%	-80%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	41.502	50.866	10.755	23%	-79%
Βόρειο Αιγαίο	50.847	47.913	10.080	-6%	-79%
Δυτική Μακεδονία	7.451	16.815	5.030	126%	-70%
Ελλάδα	**4.405.842**	**5.895.927**	**1.100.904**	**34%**	**-81%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2020 αντιπροσωπεύει σχεδόν τις μισές επισκέψεις (48%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κεντρική Μακεδονία (13%), το Νότιο Αιγαίο (11%) και η Κρήτη (9%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 81% των επισκέψεων στα Μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2020.

Διάγραμμα 51: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

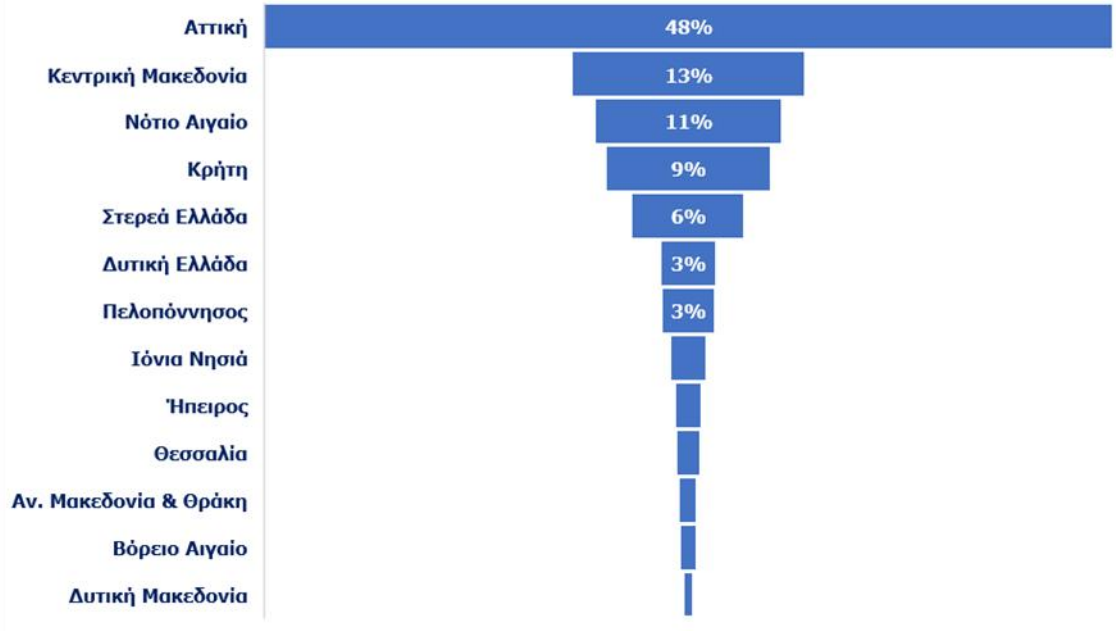

4.6.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε την περίοδο 2015-2019 αύξηση στην επισκεψιμότητα των μουσείων της κατά +21% (από 2,3 εκατ. το 2015 σε 2,8 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (+21%, από 2,3 εκατ. το 2015 σε 2,8 εκατ. το 2019), Νήσων (+49%, από 9 χιλ. το 2015 σε 13 χιλ. το 2019), Πειραιώς (+18%, από 13 χιλ. το 2015 σε 15 χιλ. το 2019), Ανατολικής Αττικής (+19%, από 2 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019) και Δυτικής Αττικής (από 1 χιλ. το 2015 σε 1 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, ο αριθμός των επισκεπτών σε μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -81% (από 2,8 εκατ. το 2019 σε 526 χιλ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (-81%, από 2,8 εκατ. το 2019 σε 516 χιλ. το 2020), Νήσων (-67%, από 13 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2020), Πειραιώς (-69%, από 15 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2020), Ανατολικής Αττικής (-66%, από 2 χιλ. το 2019 σε 667 επισκέπτες το 2020) και Δυτικής Αττικής (-72%, από 1 χιλ. το 2019 σε 401 επισκέπτες το 2020).

Πίνακας 41: Επισκέπτες σε μουσεία της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	2.270.984	2.753.385	515.711	21%	-81%
Νήσων	9.016	13.400	4.400	49%	-67%
Πειραιώς	12.844	15.139	4.730	18%	-69%
Ανατολικής Αττικής	1.634	1.942	667	19%	-66%
Δυτικής Αττικής	1.067	1.423	401	33%	-72%
Αττική	**2.295.545**	**2.785.289**	**525.909**	**21%**	**-81%**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία για το 2020, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών (98%) καταγράφει σχεδόν το σύνολο των επισκέψεων σε μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής και ακολουθούν οι Ενότητες Νήσων (1%), Πειραιώς (1%), Ανατολικής Αττικής (0,1%) και Δυτικής Αττικής (0,1%).

Διάγραμμα 52: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

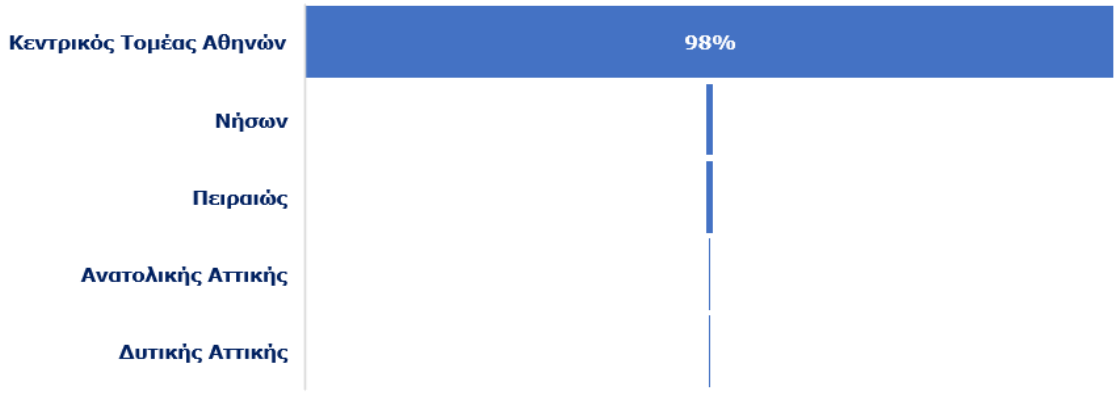

4.7 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ, 2015-2020

4.7.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση κατά +32% (από 10,3 εκατ. επισκέπτες το 2015 σε 13,7 εκατ. επισκέπτες το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-9%, από 1,6 εκατ. το 2015 σε 1,5 εκατ. το 2019), Ιονίων Νήσων (-0,003%, από 237 χιλ. το 2015 σε 237 χιλ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (-28%, από 3 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+50% ή +2,1 εκατ., από 4,1 εκατ. το 2015 σε 6,2 εκατ. το 2019), Κρήτης (+45% ή +673 χιλ., από 1,5 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019), Πελοποννήσου (+33% ή +481 χιλ., από 1,4 εκατ. το 2015 σε 1,9 εκατ. το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (+26% ή +85 χιλ., από 324 χιλ. το 2015 σε 409 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, ο αριθμός των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας μειώθηκε κατά -80% (από 13,7 εκατ. το 2019 σε 2,7 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-83% ή -5,2 εκατ., από 6,2 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2020), Κρήτης (-80% ή -1,7 εκατ., από 2,2 εκατ. το 2019 σε 438 χιλ. το 2020), Πελοποννήσου (-78% ή -1,5 εκατ., από 1,9 εκατ. το 2019 σε 429 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-78% ή -1,2 εκατ., από 1,5 εκατ. το 2019 σε 336 χιλ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (-81% ή -432 χιλ., από 532 χιλ. το 2019 σε 100 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-78% ή -311 χιλ., από 398 χιλ. το 2019 σε 87 χιλ. το 2020) και Στερεάς Ελλάδας (-81% ή -330 χιλ., από 409 χιλ. το 2019 σε 79 χιλ. το 2020).

Πίνακας 42: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττική	**4.145.093**	**6.234.154**	**1.048.633**	**50%**	**-83%**
Κρήτη	1.482.109	2.155.260	437.586	45%	-80%
Πελοπόννησος	1.441.529	1.922.164	428.560	33%	-78%
Νότιο Αιγαίο	1.638.165	1.495.796	336.136	-9%	-78%
Δυτική Ελλάδα	486.368	532.089	100.091	9%	-81%
Κεντρική Μακεδονία	350.106	398.153	87.102	14%	-78%
Στερεά Ελλάδα	324.175	409.071	78.918	26%	-81%
Ιόνια Νησιά	236.949	236.943	75.313	0%	-68%
Ήπειρος	80.677	88.471	29.639	10%	-66%
Βόρειο Αιγαίο	53.177	92.014	27.727	73%	-70%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	63.209	78.638	19.880	24%	-75%
Θεσσαλία	15.817	18.662	1.771	18%	-91%
Δυτική Μακεδονία	2.679	1.936	568	-28%	-71%
Ελλάδα	**10.320.053**	**13.663.351**	**2.671.924**	**32%**	**-80%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική αντιπροσωπεύει το 39% των επισκέψεων που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (16%), η Πελοπόννησος (16%) και το Νότιο Αιγαίο (13%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 84% των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2020.

Διάγραμμα 53: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

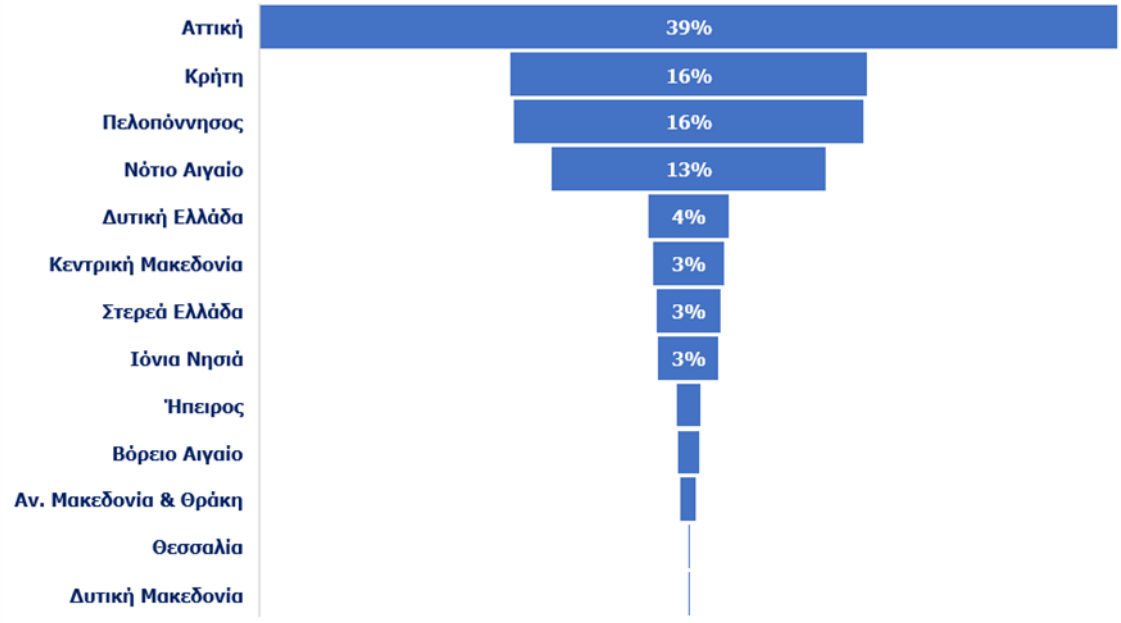

4.7.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε την περίοδο 2015-2019 αύξηση στην επισκεψιμότητα των αρχαιολογικών της χώρων κατά +50% (από 4,1 εκατ. το 2015 σε 6,2 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (+53%, από 3,7 εκατ. το 2015 σε 5,7 εκατ. το 2019), Ανατολική Αττική (+29%, από 307 χιλ. το 2015 σε 397 χιλ. το 2019), Νήσων (+52%, από 74 χιλ. το 2015 σε 111 χιλ. το 2019) και Δυτικής Αττικής (+6%, από 43 χιλ. το 2015 σε 46 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -83% (από 6,2 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (-85%, από 5,7 εκατ. το 2019 σε 879 χιλ. το 2020), Ανατολική Αττική (-68%, από 397 χιλ. το 2019 σε 127 χιλ. το 2020), Νήσων (-72%, από 111 χιλ. το 2019 σε 32 χιλ. το 2020) και Δυτικής Αττικής (-76%, από 46 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2020).

Πίνακας 43: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	3.721.654	5.679.636	879.218	53%	-85%
Ανατολική Αττική	306.917	397.396	126.910	29%	-68%
Νήσων	73.522	111.451	31.695	52%	-72%
Δυτική Αττική	43.000	45.671	10.810	6%	-76%
Αττική	**4.145.093**	**6.234.154**	**1.048.633**	**50%**	**-83%**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2020, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών (84%) καταγράφει την πλειοψηφία των επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Αττικής και ακολουθούν οι Ενότητες Ανατολικής Αττικής (12%), Νήσων (3%) και Δυτικής Αττικής (1%).

Διάγραμμα 54: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

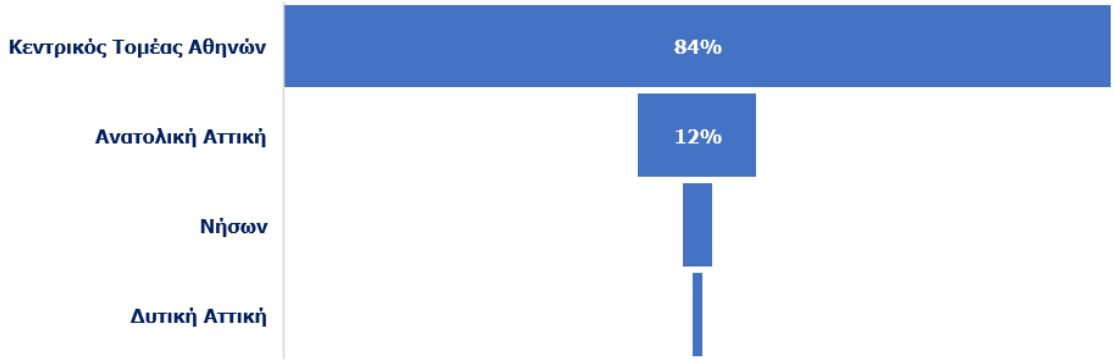

4.8 ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ (ΣΕ €), 2015-2020

4.8.1 Εισπράξεις σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +88% (από € 12,4 εκατ. το 2015 σε € 23,3 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Θεσσαλίας (-3%, από € 27 χιλ. το 2015 σε € 26 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+113% ή + € 7,2 εκατ., από € 6,4 εκατ. το 2015 σε € 13,5 εκατ. το 2019), Κρήτης (+89% ή + € 1,1 εκατ., από € 1,2 εκατ. το 2015 σε € 2,3 εκατ. το 2019), Στερεάς Ελλάδας (+77% ή + € 908 χιλ., από € 1,2 εκατ. το 2015 σε € 2,1 εκατ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+73% ή + € 581 χιλ., από € 800 χιλ. το 2015 σε € 1,4 εκατ. το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (+79% ή + € 414 χιλ., από € 521 χιλ. το 2015 σε € 935 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας μειώθηκαν κατά -83% (από € 23,3 εκατ. το 2019 σε € 4,0 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-84% ή - € 11,4 εκατ., από € 13,6 εκατ. το 2019 σε € 2,1 εκατ. το 2020), Κρήτης (-76% ή - € 1,7 εκατ., από € 2,3 εκατ. το 2019 σε € 543 χιλ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-79% ή - € 1,9 εκατ., από € 2,4 εκατ. το 2019 σε € 516 χιλ. το 2020), Στερεάς Ελλάδας (-88% ή - € 1,8 εκατ., από € 2,1 εκατ. το 2019 σε € 256 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-78% ή - € 1,1 εκατ., από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 305 χιλ. το 2020) και Δυτικής Ελλάδας (-89% ή - € 836 χιλ., από € 935 χιλ. το 2019 σε € 100 χιλ. το 2020).

Πίνακας 44: Εισπράξεις σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €), 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττικής	**6.359.969**	**13.546.010**	**2.127.182**	**113%**	**-84%**
Κρήτης	1.202.376	2.277.840	543.397	89%	-76%
Νότιο Αιγαίο	1.908.145	2.410.001	516.033	26%	-79%
Κεντρικής Μακεδονίας	799.863	1.380.806	304.851	73%	-78%
Στερεάς Ελλάδας	1.180.550	2.088.808	255.960	77%	-88%
Δυτικής Ελλάδας	521.270	935.207	99.648	79%	-89%
Ιονίων Νήσων	115.902	262.705	64.828	127%	-75%
Πελοποννήσου	91.298	159.499	59.218	75%	-63%
Ηπείρου	47.700	79.259	27.232	66%	-66%
Βορείου Αιγαίου	91.086	95.252	18.660	5%	-80%
Αν. Μακεδονίας & Θράι	37.419	69.026	18.070	84%	-74%
Θεσσαλίας	26.500	25.730	7.363	-3%	-71%
Δυτικής Μακεδονίας	3.135	12.883	4.959	311%	-62%
Σύνολο	**12.385.213**	**23.343.026**	**4.047.401**	**88%**	**-83%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2020 αντιπροσωπεύει σχεδόν τις μισές εισπράξεις (53%) που καταγράφηκαν στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (13%), το Νότιο Αιγαίο (13%) και η Κεντρική Μακεδονία (8%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 86% των εισπράξεων στα μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2020.

Διάγραμμα 55: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

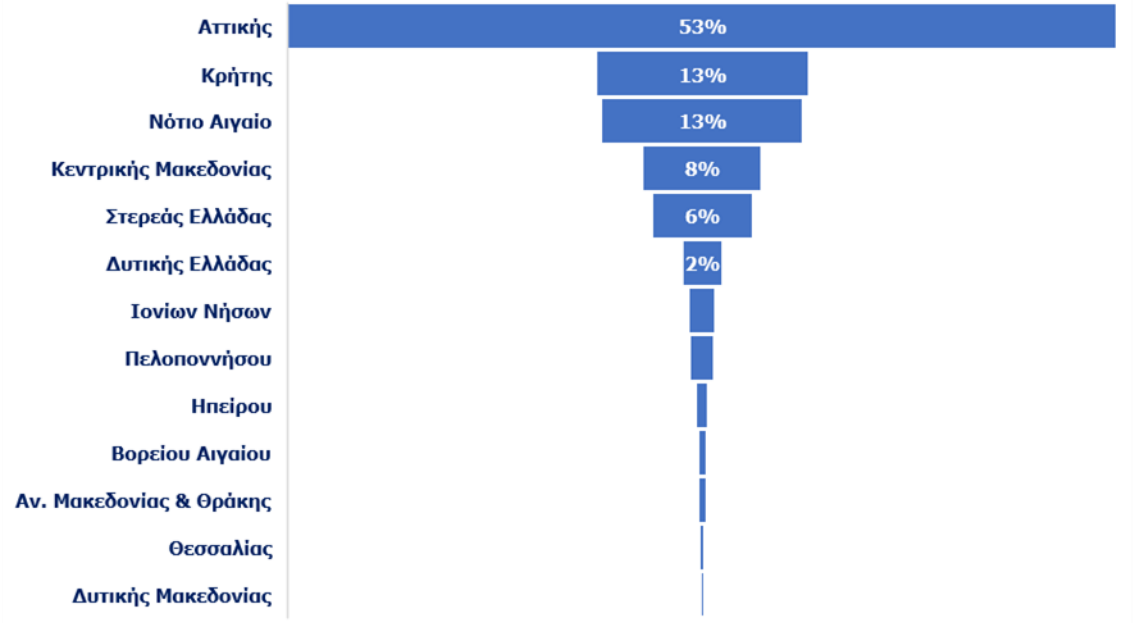

4.8.2 Εισπράξεις σε μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε την περίοδο 2015-2019 αύξηση εισπράξεων κατά +113% (από € 6,4 εκατ. το 2015 σε € 13,5 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (+113%, από € 6,3 εκατ. το 2015 σε € 13,5 εκατ. το 2019), Νήσων (+70%, από € 10 χιλ. το 2015 σε € 17 χιλ. το 2019), Πειραιώς (+100%, από € 12 χιλ. το 2015 σε € 25 χιλ. το 2019), Ανατολικής Αττικής (+33%, από € 2 χιλ. το 2015 σε € 2 χιλ. το 2019) και Δυτικής Αττικής (+44%, από € 471 το 2015 σε € 676 το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι εισπράξεις στα μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψαν πτώση κατά -84% (από € 13,5 εκατ. το 2019 σε € 2,1 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (-84%, από € 13,5 εκατ. το 2019 σε € 2,1 εκατ. το 2020), Νήσων (-53%, από € 17 χιλ. το 2019 σε € 8 χιλ. το 2020), Πειραιώς (-76%, από € 25 χιλ. το 2019 σε € 6 χιλ. το 2020), Ανατολικής Αττικής (-58%, από € 2 χιλ. το 2019 σε € 905 το 2020) και Δυτικής Αττικής (-10%, από € 676 το 2019 σε € 607 το 2020).

Πίνακας 45: Εισπράξεις σε μουσεία της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	6.335.428	13.501.305	2.111.611	113%	-84%
Νήσων	10.041	17.113	8.105	70%	-53%
Πειραιώς	12.396	24.748	5.954	100%	-76%
Ανατολικής Αττικής	1.633	2.168	905	33%	-58%
Δυτικής Αττικής	471	676	607	44%	-10%
Αττική	**6.359.969**	**13.546.010**	**2.127.182**	**113%**	**-84%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε μουσεία για το 2020, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών (99%) καταγράφει σχεδόν το σύνολο των εισπράξεων σε μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής και ακολουθούν οι Ενότητες Νήσων (0,4%), Πειραιώς (0,3%), Ανατολικής Αττικής (0,04%) και Δυτικής Αττικής (0,03%).

Διάγραμμα 56: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

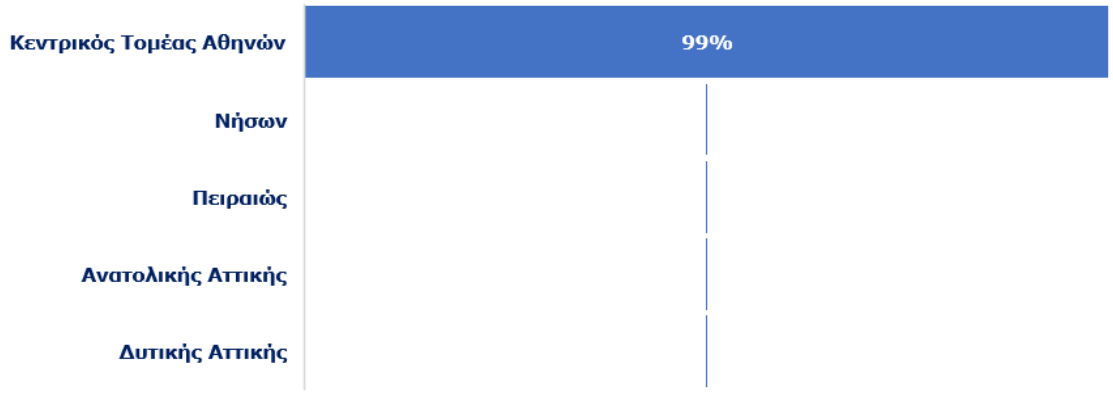

4.9 ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ (ΣΕ €), 2015-2020

4.9.1 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +145% (από € 43,8 εκατ. το 2015 σε € 107,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Θεσσαλίας (-78%, από € 15 χιλ. το 2015 σε € 3 χιλ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (-20%, από € 312 το 2015 σε € 250 το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+188% ή + € 39,0 εκατ., από € 20,7 εκατ. το 2015 σε € 59,7 εκατ. το 2019), Κρήτης (+178% ή + € 9,9 εκατ., από € 5,6 εκατ. το 2015 σε € 15,4 εκατ. το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+92% ή + € 6,0 εκατ., από € 6,4 εκατ. το 2015 σε € 12,4 εκατ. το 2019), Πελοποννήσου (+107% ή + € 5,4 εκατ., από € 5,1 εκατ. το 2015 σε € 10,5 εκατ. το 2019), Δυτικής Ελλάδας (+49% ή + € 1,2 εκατ., από € 2,5 εκατ. το 2015 σε € 3,7 εκατ. το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (+77% ή + € 1,2 εκατ., από € 1,6 εκατ. το 2015 σε € 2,8 εκατ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας μειώθηκαν κατά -84% (από € 107,6 εκατ. το 2019 σε € 17,1 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-86% ή - € 51,2 εκατ., από € 59,7 εκατ. το 2019 σε € 8,5 εκατ. το 2020), Κρήτης (-82% ή - € 12,7 εκατ., από € 15,4 εκατ. το 2019 σε € 2,7 εκατ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-82% ή - € 10,1 εκατ., από € 12,4 εκατ. το 2019 σε € 2,3 εκατ. το 2020), Πελοποννήσου (-81% ή - € 8,5 εκατ., από € 10,5 εκατ. το 2019 σε € 2,0 εκατ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (-87% ή - € 3,2 εκατ., από € 3,7 εκατ. το 2019 σε € 473 χιλ. το 2020), Στερεάς Ελλάδας (-85% ή - € 2,4 εκατ., από € 2,8 εκατ. το 2019 σε € 423 χιλ. το 2020) και Κεντρικής Μακεδονίας (-80% ή - € 1,1 εκατ., από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 278 χιλ. το 2020).

Πίνακας 46: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Αττικής	**20.714.434**	**59.673.091**	**8.476.452**	**188%**	**-86%**
Κρήτης	5.560.286	15.430.219	2.747.790	178%	-82%
Νότιου Αιγαίου	6.438.240	12.392.739	2.253.893	92%	-82%
Πελοποννήσου	5.082.045	10.495.760	2.005.587	107%	-81%
Δυτικής Ελλάδας	2.503.123	3.720.409	473.448	49%	-87%
Στερεάς Ελλάδας	1.588.160	2.817.993	422.921	77%	-85%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.013.021	1.403.192	278.340	39%	-80%
Ιονίων Νήσων	602.602	907.794	248.604	51%	-73%
Ηπείρου	78.730	249.340	103.867	217%	-58%
Βορείου Αιγαίου	97.716	233.466	68.243	139%	-71%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	145.865	268.184	47.750	84%	-82%
Θεσσαλίας	15.215	3.383	1.560	-78%	-54%
Δυτικής Μακεδονίας	312	250	180	-20%	-28%
Σύνολο	**43.839.749**	**107.595.820**	**17.128.635**	**145%**	**-84%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στους αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2020 αντιπροσωπεύει σχεδόν τις μισές εισπράξεις (49%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (16%), το Νότιο Αιγαίο (13%) και η Πελοπόννησος (12%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 90% των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2020.

Διάγραμμα 57: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

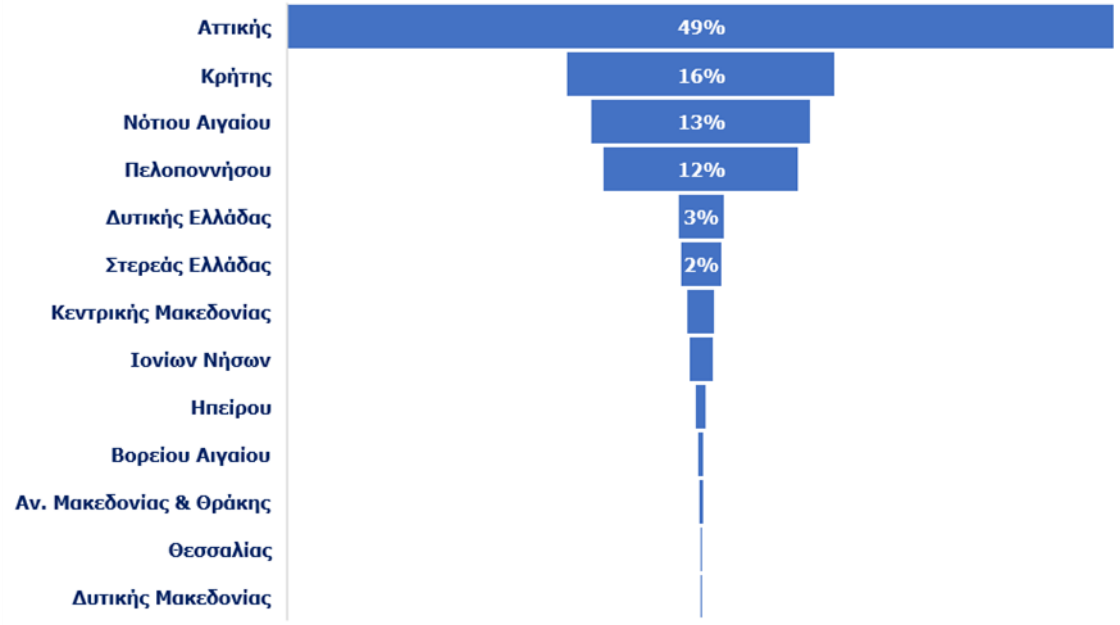

4.9.2 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε την περίοδο 2015-2019 αύξηση εισπράξεων στους αρχαιολογικούς της χώρους κατά +188% (από € 20,7 εκατ. το 2015 σε € 59,7 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (+191%, από € 19,7 εκατ. το 2015 σε € 57,3 εκατ. το 2019), Ανατολικής Αττικής (+145%, από € 794 χιλ. το 2015 σε € 1,9 εκατ. το 2019), Νήσων (+83%, από € 194 χιλ. το 2015 σε € 356 χιλ. το 2019) και Δυτικής Αττικής (+83%, από € 26 χιλ. το 2015 σε € 48 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψαν πτώση κατά -86% (από € 59,7 εκατ. το 2019 σε € 8,5 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν πτώση: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (-86%, από € 57,3 εκατ. το 2019 σε € 7,8 εκατ. το 2020), Ανατολική Αττική (-71%, από € 1,9 εκατ. το 2019 σε € 573 χιλ. το 2020), Νήσων (-73%, από € 356 χιλ. το 2019 σε € 95 χιλ. το 2020) και Δυτικής Αττικής (-68%, από € 48 χιλ. το 2019 σε € 15 χιλ. το 2020).

Πίνακας 47: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	19.700.019	57.321.889	7.793.628	191%	-86%
Ανατολικής Αττικής	794.396	1.947.955	572.563	145%	-71%
Νήσων	193.993	355.715	95.141	83%	-73%
Δυτικής Αττικής	26.026	47.532	15.120	83%	-68%
Αττική	**20.714.434**	**59.673.091**	**8.476.452**	**188%**	**-86%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2020, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών (92%) καταγράφει σχεδόν το σύνολο των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Αττικής και ακολουθούν οι Ενότητες Ανατολικής Αττικής (7%), Νήσων (1%) και Δυτικής Αττικής (0,2%).

Διάγραμμα 58: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

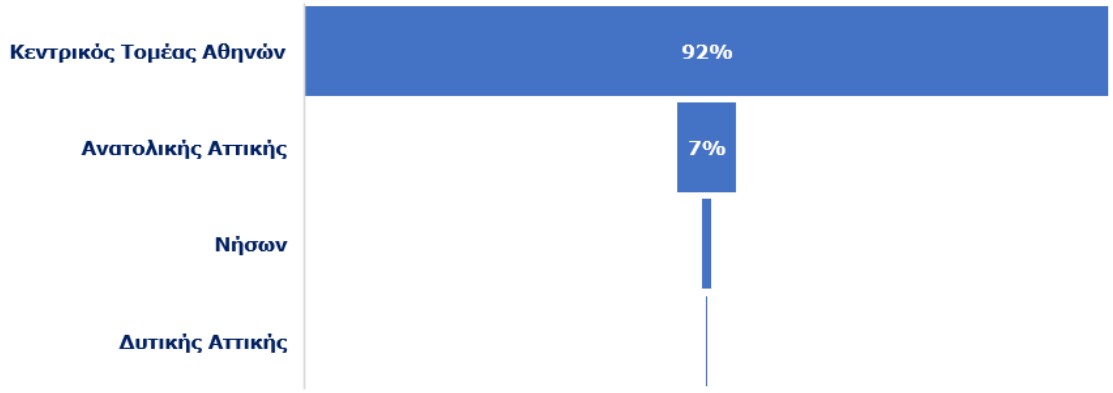

5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016-2020

5.1 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016-2020

Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων ανά Περιφέρεια, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων[10], ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016 και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συγκεντρώνει στοιχεία για την περιφερειακή κατανομή των ταξιδιωτικών εισπράξεων, καθώς και των επισκέψεων και διανυκτερεύσεων των εισερχόμενων ταξιδιωτών[11]. Η ταξινόμηση των Περιφερειών γίνεται σύμφωνα με την επίσημη στατιστική ταξινόμηση της ΕΕ (NUTS 2013/EU-28) και συγκεκριμένα με το δεύτερο επίπεδο αυτής (NUTS 2), που συμπίπτει με την διοικητική διαίρεση της χώρας σε 13 Περιφέρειες. Ως επισκέψεις, ορίζονται οι επισκέψεις που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται δύο Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια **άφιξη** και δύο **επισκέψεις**.

5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα

Οι επισκέψεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +29% (από 28,4 εκατ. το 2016 σε 36,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (-8%, από 330 χιλ. το 2016 σε 304 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες: Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+181% ή +2,5 εκατ., από 1,4 εκατ. το 2016 σε 3,8 εκατ. το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+32% ή +1,7 εκατ., από 5,2 εκατ. το 2016 σε 6,9 εκατ. το 2019), Αττικής (+30% ή +1,4 εκατ., από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,9 εκατ. το 2019), Κρήτης (+17% ή +751 χιλ., από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,3 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+24% ή +591 χιλ., από 2,5 εκατ. το 2016 σε 3,0 εκατ. το 2019).

Αντίθετα την περίοδο 2019-2020, οι επισκέψεις στην Ελλάδα κατέγραψαν μείωση κατά -77% (από 36,6 εκατ. το 2019 σε 8,3 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των επισκέψεων τους, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Κεντρικής Μακεδονίας (-81% ή -5,5 εκατ., από 6,8 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2020), Νοτίου

[10] Για συνοπτική παρουσίαση της μεθοδολογίας της Έρευνας Συνόρων βλ. εδώ.

[11] Δεν περιλαμβάνονται μεγέθη από κρουαζιέρες, πέραν όσων καταγράφονται από την Έρευνα Συνόρων.

Αιγαίου (-77% ή -5,3 εκατ., από 6,9 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020), Αττικής (-73% ή -4,3 εκατ., από 5,9 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020), Κρήτης (-77% ή -4,1 εκατ., από 5,3 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-84% ή -3,2 εκατ., από 3,8 εκατ. το 2019 σε 602 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-74% ή -2,2 εκατ., από 3,0 εκατ. το 2019 σε 805 χιλ. το 2020).

Πίνακας 48: Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2020

Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2020					
Περιφέρεια	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Αττικής	**4.543**	**5.923**	**1.622**	**30%**	**-73%**
Νότιο Αιγαίο	5.227	6.893	1.572	32%	-77%
Κεντρική Μακεδονία	6.395	6.761	1.280	6%	-81%
Κρήτη	4.537	5.288	1.236	17%	-77%
Ιόνια Νησιά	2.457	3.048	805	24%	-74%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1.363	3.833	602	181%	-84%
Πελοπόννησος	843	899	278	7%	-69%
Ήπειρος	717	1.033	265	44%	-74%
Δυτική Ελλάδα	513	817	188	59%	-77%
Θεσσαλία	714	806	176	13%	-78%
Στερεά Ελλάδα	409	679	148	66%	-78%
Δυτική Μακεδονία	330	304	73	-8%	-76%
Βόρειο Αιγαίο	328	359	44	10%	-88%
Ελλάδα	**28.376**	**36.643**	**8.288**	**29%**	**-77%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική (20%), το Νότιο Αιγαίο (19%), η Κεντρική Μακεδονία (15%), η Κρήτη (15%) και τα Ιόνια Νησιά (10%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών, αντιπροσωπεύοντας για το 2020 το 79% των συνολικών επισκέψεων στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 59: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

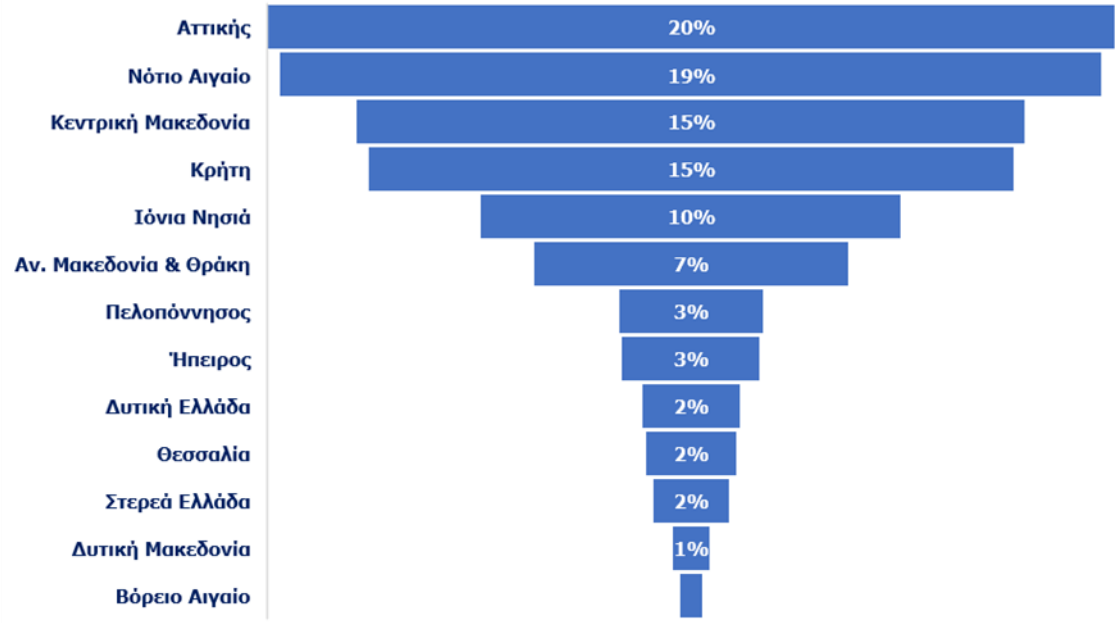

5.1.2 Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 20% των επισκέψεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2020. Την περίοδο 2016-2019, η Περιφέρεια κατέγραψε αύξηση επισκέψεων κατά +30% (από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,9 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι αγορές σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την αγορά του Ην. Βασιλείου (-4%, από 536 χιλ. το 2016 σε 514 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (+44%, από 291 χιλ. το 2016 σε 420 χιλ. το 2019), Κύπρος (+44%, από 313 χιλ. το 2016 σε 450 χιλ. το 2019), Γαλλία (+21%, από 266 χιλ. το 2016 σε 321 χιλ. το 2019), Ιταλία (+6%, από 281 χιλ. το 2016 σε 298 χιλ. το 2019), ΗΠΑ (+51%, από 554 χιλ. το 2016 σε 836 χιλ. το 2019), Τουρκία (+9%, από 151 χιλ. το 2016 σε 165 χιλ. το 2019), Αυστραλία (+104%, από 105 χιλ. το 2016 σε 213 χιλ. το 2019) και Λοιπές (+32%, από 2,0 εκατ. το 2016 σε 5,9 εκατ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι επισκέψεις στην Περιφέρεια Αττικής σημείωσαν πτώση κατά -73% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Ην. Βασίλειο (-61%, από 514 χιλ. το 2019 σε 200 χιλ. το 2020), Γερμανία (-57%, από 420 χιλ. το 2019 σε 181 χιλ. το 2020), Κύπρος (-60%, από 450 χιλ. το 2019 σε 180 χιλ. το 2020), Γαλλία (-57%, από 321 χιλ. το 2019 σε 139 χιλ. το 2020), Ιταλία (-67%, από 298 χιλ. το 2019 σε 97 χιλ. το 2020), ΗΠΑ (-90%, από 836 χιλ. το 2019 σε 81 χιλ. το 2020), Τουρκία (-54%, από 165 χιλ. το 2019 σε 75 χιλ. το 2020) και Λοιπές (-75%, από 2,7 εκατ. το 2019 σε 668 χιλ. το 2020). Στοιχεία για την αγορά της Αυστραλίας το 2020 δεν δημοσιεύτηκαν λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας.

Πίνακας 49: Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε χιλ.), 2016-2020

Κατανομή επισκέψεων στην Περιφέρεια Αττικής ανά αγορά (σε χιλ.), 2016-2020					
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Ην. Βασίλειο	536	514	200	-4%	-61%
Γερμανία	291	420	181	44%	-57%
Κύπρος	313	450	180	44%	-60%
Γαλλία	266	321	139	21%	-57%
Ιταλία	281	298	97	6%	-67%
ΗΠΑ	554	836	81	51%	-90%
Τουρκία	151	165	75	9%	-54%
Αυστραλία	105	213	(:)	104%	
Λοιπές	2.047	2.707	668	32%	-75%
Σύνολο	**4.543**	**5.923**	**1.622**	**30%**	**-73%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη-δημοσιευμένα λόγω μικρής αντιπροσωπευτικότητας

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, οι επισκέπτες από το Ην. Βασίλειο κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 12% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016) και ακολουθούν από την Γερμανία με 11% (6% το 2016), από την Κύπρο με 11% (7% το 2016), από την Γαλλία με 9% (6% το 2016), από την Ιταλία με 6% (αμετάβλητο σε σχέση το 2016), από τις ΗΠΑ με 5% (12% το 2016), από την Τουρκία με 5% (3% το 2016) και από τις Λοιπές με 41% (45% το 2016).

Διάγραμμα 60: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής, 2016-2020

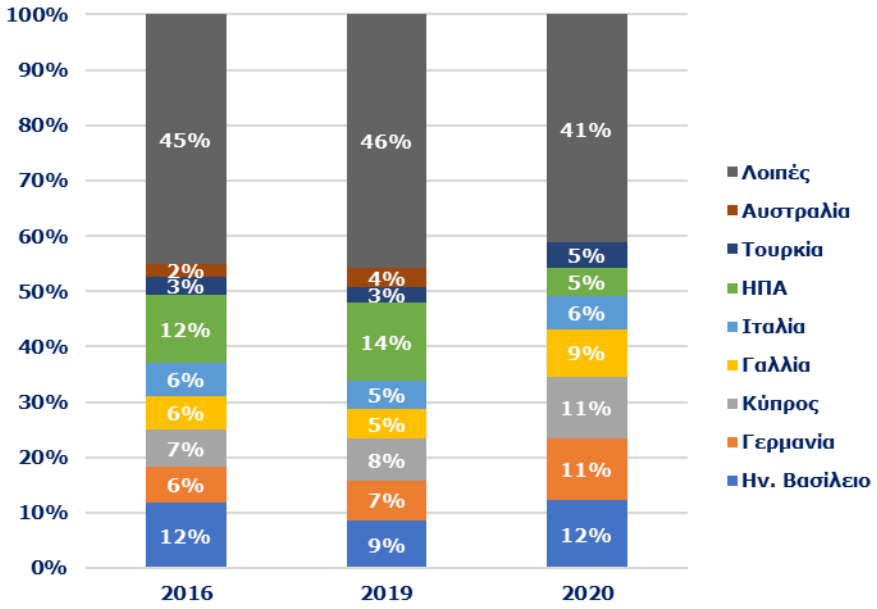

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +22% (από 190,4 εκατ. το 2016 σε 232,5 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Θεσσαλίας (-5%, από 5,1 εκατ. το 2016 σε 4,9 εκατ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφερειες Νοτίου Αιγαίου (+33% ή +13,2 εκατ., από 40,0 εκατ. το 2016 σε 53,2 εκατ. το 2019), Αττικής (+37% ή +9,3 εκατ., από 24,8 εκατ. το 2016 σε 34,0 εκατ. το 2019), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+88%, από 5,4 εκατ. το 2016 σε 10,2 εκατ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+12%, από 36,3 εκατ. το 2016 σε 40,8 εκατ. το 2019), Κρήτης (+10% ή +3,9 εκατ., από 39,4 εκατ. το 2016 σε 43,3 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+10% ή +2,3 εκατ., από 21,5 εκατ. το 2016 σε 23,7 εκατ. το 2019).

Αντίθετα την περίοδο 2019-2020, οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα κατέγραψαν μείωση κατά -72% (από 232,5 εκατ. το 2019 σε 64,1 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των διανυκετρεύσεων τους, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (-74% ή -39,5 εκατ., από 53,2 εκατ. το 2019 σε 13,6 εκατ. το 2020), Κρήτης (-76% ή -32,7 εκατ., από 43,3 εκατ. το 2019 σε 10,5 εκατ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-78% ή -31,6 εκατ., από 40,8 εκατ. το 2019 σε 9,2 εκατ. το 2020), Αττικής (-63% ή -21,6 εκατ., από 34,0 εκατ. το 2019 σε 12,5 εκατ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-71% ή -16,8 εκατ., από 23,7 εκατ. το 2019 σε 6,9 εκατ. το 2020).

Πίνακας 50: Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2020

Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2020					
Περιφέρεια	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Νότιο Αιγαίο	39.996	53.169	13.628	33%	-74%
Αττικής	**24.769**	**34.028**	**12.466**	**37%**	**-63%**
Κρήτη	39.378	43.256	10.510	10%	-76%
Κεντρική Μακεδονία	36.330	40.808	9.168	12%	-78%
Ιόνια Νησιά	21.493	23.744	6.914	10%	-71%
Πελοπόννησος	5.760	6.466	2.766	12%	-57%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	5.414	10.171	2.352	88%	-77%
Θεσσαλία	5.121	4.889	1.365	-5%	-72%
Δυτική Ελλάδα	2.742	4.530	1.324	65%	-71%
Ήπειρος	3.622	4.003	1.248	11%	-69%
Στερεά Ελλάδα	1.845	2.978	1.090	61%	-63%
Δυτική Μακεδονία	1.475	1.520	644	3%	-58%
Βόρειο Αιγαίο	2.458	2.902	581	18%	-80%
Ελλάδα	**190.402**	**232.464**	**64.053**	**22%**	**-72%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (21%), την Αττική (19%), την Κρήτη (16%), την Κεντρική Μακεδονία (14%) και τα Ιόνια Νησιά (11%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 82% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2020.

Διάγραμμα 61: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

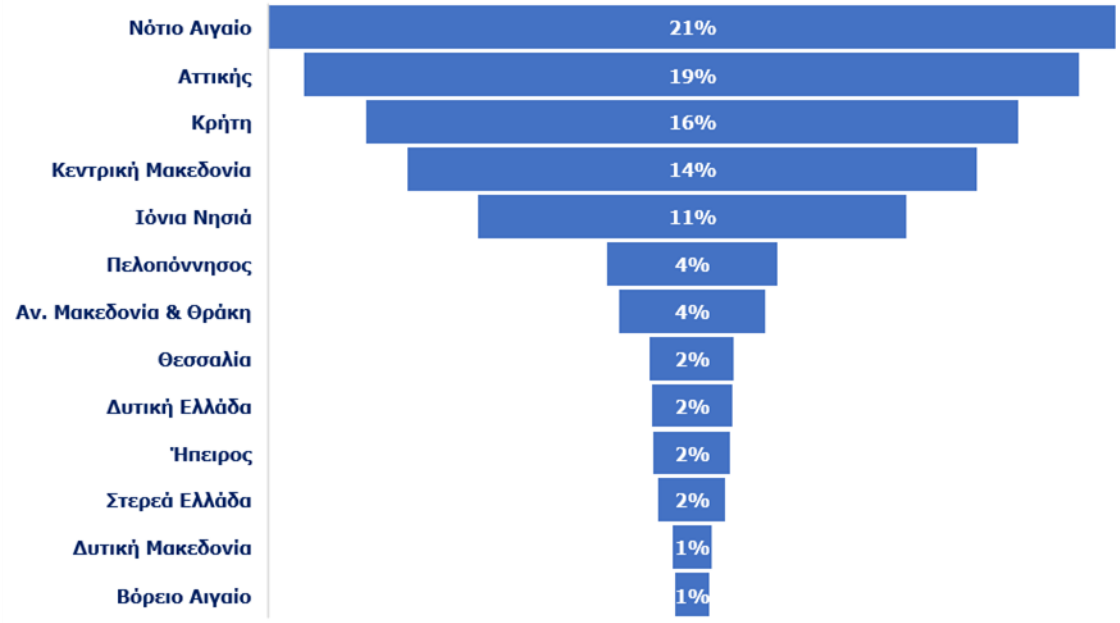

5.1.4 Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 19% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2020. Την περίοδο 2016-2019, η Περιφέρεια κατέγραψε αύξηση διανυκτερεύσεων κατά +37% (από 24,8 εκατ. το 2016 σε 34,0 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι αγορές σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την αγορά της Ιταλίας (-6%, από 1,2 εκατ. το 2016 σε 1,2 εκατ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Ην. Βασίλειο (+16%, από 3,4 εκατ. το 2016 σε 3,9 εκατ. το 2019), Κύπρος (+65%, από 2,3 εκατ. το 2016 σε 3,8 εκατ. το 2019), Γερμανία (+52%, από 1,6 εκατ. το 2016 σε 2,4 εκατ. το 2019), Γαλλία (+35%, από 1,4 εκατ. το 2016 σε 1,9 εκατ. το 2019), ΗΠΑ (+43%, από 3,1 εκατ. το 2016 σε 4,4 εκατ. το 2019), Τουρκία (+43%, από 581 χιλ. το 2016 σε 833 χιλ. το 2019), Αυστραλία (+30%, από 646 χιλ. το 2016 σε 843 χιλ. το 2019) και Λοιπές (+40%, από 10,6 εκατ. το 2016 σε 14,8 εκατ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Αττικής σημείωσαν πτώση κατά -63% (από 34,0 εκατ. το 2019 σε 12,5 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Ην. Βασίλειο (-54%, από 3,9 εκατ. το 2019 σε 1,8 εκατ. το 2020), Κύπρος (-54%, από 3,8 εκατ. το 2019 σε 1,8 εκατ. το 2020), Γερμανία (-37%, από 2,4 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2020), Γαλλία (-52%, από 1,9 εκατ. το 2019 σε 902 χιλ. το 2020), ΗΠΑ (-83%, από 4,4 εκατ. το 2019 σε 754 χιλ. το 2020), Ιταλία (-52%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 555 χιλ. το 2020), Τουρκία (-67%, από 833 χιλ. το 2019 σε 276 χιλ. το 2020) και Λοιπές (-67%, από 14,8 εκατ. το 2019 σε 4,9 εκατ. το 2020). Στοιχεία για την αγορά της Αυστραλίας το 2020 δεν δημοσιεύτηκαν λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας.

Πίνακας 51: Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε χιλ.), 2016-2020

Κατανομή διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Αττικής ανά αγορά (σε χιλ.), 2016-2020					
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Ην. Βασίλειο	3.386	3.922	1.802	16%	-54%
Κύπρος	2.330	3.837	1.757	65%	-54%
Γερμανία	1.560	2.368	1.493	52%	-37%
Γαλλία	1.407	1.894	902	35%	-52%
ΗΠΑ	3.054	4.379	754	43%	-83%
Ιταλία	1.240	1.162	555	-6%	-52%
Τουρκία	581	833	276	43%	-67%
Αυστραλία	646	843	(:)	30%	
Λοιπές	10.565	14.791	4.927	40%	-67%
Σύνολο	**24.769**	**34.028**	**12.466**	**37%**	**-63%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη-δημοσιευμένα λόγω μικρής αντιπροσωπευτικότητας

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, οι επισκέπτες από το Ην. Βασίλειο κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 14% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016) και ακολουθούν από την Κύπρο με 14% (9% το 2016), από την Γερμανία με 12% (6% το 2016), από την Γαλλία με 7% (6% το 2016), από τις ΗΠΑ με 6% (12% το 2016), από την Ιταλία με 4% (5% το 2016), από την Τουρκία με 2% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016) και από τις Λοιπές με 40% (43% το 2016).

Διάγραμμα 62: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής, 2016-2020

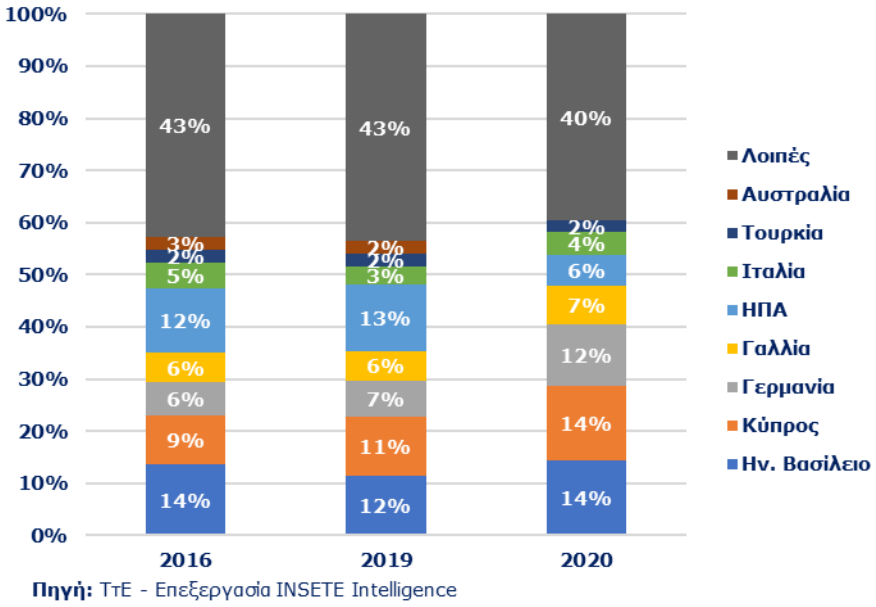

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +39% (από € 12,7 δισ. το 2016 σε € 17,7 δισ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς να σημειώνονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (+65% ή + € 2,0 δισ., από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 5,2 δισ. το 2019), Αττικής (+49% ή + € 858 εκατ., από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,6 δισ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+33% ή + € 562 εκατ., από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,3 δισ. το 2019), Κρήτης (+16% ή + € 506 εκατ., από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 3,6 δισ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+27% ή + € 408 εκατ., από € 1,5 δισ. το 2016 σε € 1,9 δισ. το 2019).

Αντίθετα την περίοδο 2019-2020, οι εισπράξεις στην Ελλάδα κατέγραψαν πτώση κατά -76% (από € 17,7 δισ. το 2019 σε € 4,3 δισ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (-76% ή - € 3,9 δισ., από € 5,2 δισ. το 2019 σε € 1,3 δισ. το 2020), Κρήτης (-76% ή - € 2,7 δισ., από € 3,6 δισ. το 2019 σε € 861 εκατ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-82% ή - € 1,8 δισ., από € 2,3 δισ. το 2019 σε € 412 εκατ. το 2020), Αττικής (-71% ή - € 1,8 δισ., από € 2,6 δισ. το 2019 σε € 761 εκατ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-77% ή - € 1,5 δισ., από € 1,9 δισ. το 2019 σε € 446 εκατ. το 2020).

Πίνακας 52: Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016-2020

Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016-2020					
Περιφέρεια	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Νότιο Αιγαίο	3.136	5.175	1.257	65%	-76%
Κρήτη	3.095	3.601	861	16%	-76%
Αττικής	**1.734**	**2.592**	**761**	**49%**	**-71%**
Ιόνια Νησιά	1.504	1.911	446	27%	-77%
Κεντρική Μακεδονία	1.688	2.250	412	33%	-82%
Πελοπόννησος	324	417	132	29%	-68%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	288	440	91	53%	-79%
Θεσσαλία	301	355	87	18%	-76%
Ήπειρος	218	261	82	20%	-69%
Δυτική Ελλάδα	146	257	70	77%	-73%
Στερεά Ελλάδα	117	180	59	54%	-67%
Δυτική Μακεδονία	68	76	27	12%	-64%
Βόρειο Αιγαίο	131	165	25	26%	-85%
Ελλάδα	**12.749**	**17.680**	**4.310**	**39%**	**-76%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2020, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (29%), την Κρήτη (20%), την Αττική (18%), τα Ιόνια Νησιά (10%) και την Κεντρική Μακεδονία (10%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 87% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2020.

Διάγραμμα 63: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

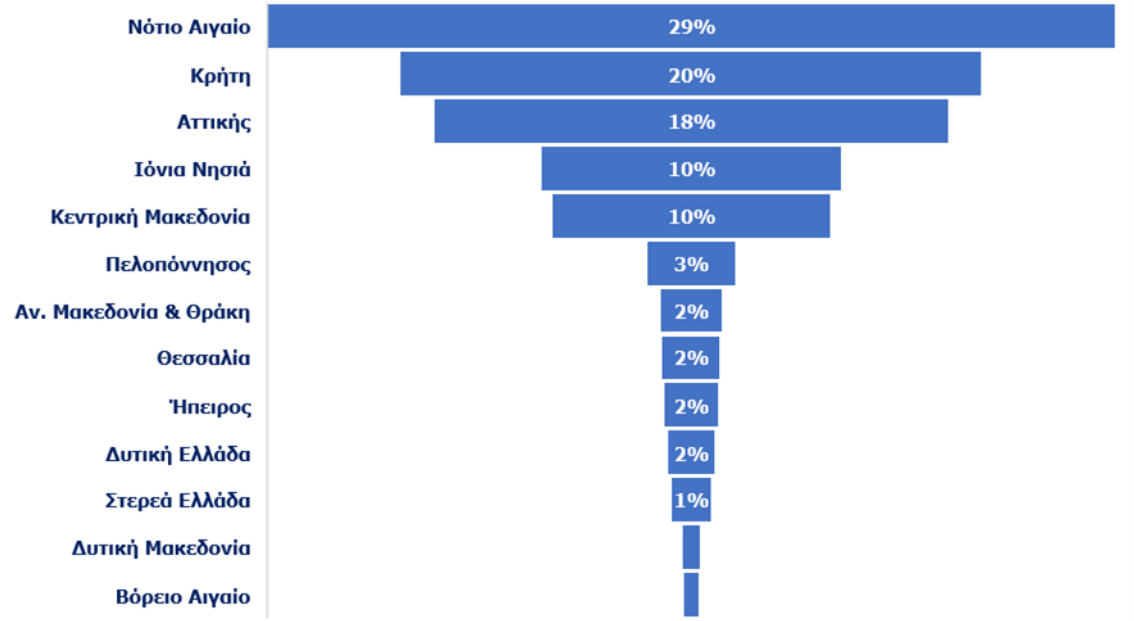

5.1.6 Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 18% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2020. Την περίοδο 2016-2019, η Περιφέρεια κατέγραψε αύξηση εισπράξεων κατά +49% (από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,6 δισ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι αγορές σημείωσαν αύξηση: Κύπρος (+88%, από € 121 εκατ. το 2016 σε € 227 εκατ. το 2019), Ην. Βασίλειο (+18%, από € 213 εκατ. το 2016 σε € 251 εκατ. το 2019), Γερμανία (+88%, από € 98 εκατ. το 2016 σε € 183 εκατ. το 2019), Γαλλία (+64%, από € 91 εκατ. το 2016 σε € 150 εκατ. το 2019), ΗΠΑ (+45%, από € 275 εκατ. το 2016 σε € 397 εκατ. το 2019), Τουρκία (+28%, από € 53 εκατ. το 2016 σε € 67 εκατ. το 2019), Ιταλία (+33%, από € 74 εκατ. το 2016 σε € 98 εκατ. το 2019), Αυστραλία (+49%, από € 56 εκατ. το 2016 σε € 82 εκατ. το 2019) και Λοιπές (+50%, από € 755 εκατ. το 2016 σε € 1,1 δισ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι εισπράξεις στην Περιφέρεια Αττικής σημείωσαν πτώση κατά -71% (από € 2,6 δισ. το 2019 σε € 761 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Κύπρος (-54%, από € 227 εκατ. το 2019 σε € 105 εκατ. το 2020), Ην. Βασίλειο (-62%, από € 251 εκατ. το 2019 σε € 97 εκατ. το 2020), Γερμανία (-56%, από € 183 εκατ. το 2019 σε € 80 εκατ. το 2020), Γαλλία (-60%, από € 150 εκατ. το 2019 σε € 59 εκατ. το 2020), ΗΠΑ (-88%, από € 397 εκατ. το 2019 σε € 47 εκατ. το 2020), Τουρκία (-47%, από € 67 εκατ. το 2019 σε € 35 εκατ. το 2020), Ιταλία (-71%, από € 98 εκατ. το 2019 σε € 29 εκατ. το 2020) και Λοιπές (-73%, από € 1,1 δισ. το 2019 σε € 308 εκατ. το 2020). Στοιχεία για την αγορά της Αυστραλίας το 2020 δεν δημοσιεύτηκαν λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας.

Πίνακας 53: Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε εκατ. €), 2016-2020

Κατανομή εισπράξεων στην Περιφέρεια Αττικής ανά αγορά (σε εκατ. €), 2016-2020					
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Κύπρος	121	227	105	88%	-54%
Ην. Βασίλειο	213	251	97	18%	-62%
Γερμανία	98	183	80	88%	-56%
Γαλλία	91	150	59	64%	-60%
ΗΠΑ	275	397	47	45%	-88%
Τουρκία	53	67	35	28%	-47%
Ιταλία	74	98	29	33%	-71%
Αυστραλία	56	82	(:)	49%	
Λοιπές	755	1.136	308	50%	-73%
Σύνολο	**1.734**	**2.592**	**761**	**49%**	**-71%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη-δημοσιευμένα λόγω μικρής αντιπροσωπευτικότητας

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, οι επισκέπτες από την Κύπρο κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 14% (7% το 2016) και ακολουθούν από το Ην. Βασίλειο με 13% (12% το 2016), από την Γερμανία με 11% (6% το 2016), από την Γαλλία με 8% (5% το 2016), από τις ΗΠΑ με 6% (16% το 2016), από την Τουρκία με 5% (3% το 2016), από την Ιταλία με 4% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016) και από τις Λοιπές με 40% (44% το 2016).

Διάγραμμα 64: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής, 2016-2020

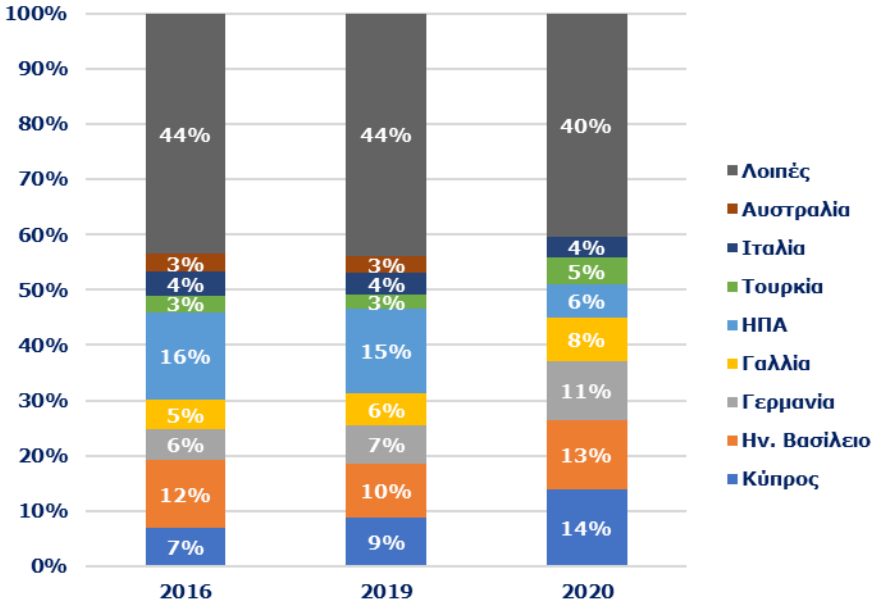

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016-2020

5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσε αύξηση κατά +7% (από € 449 το 2016 σε € 482 το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (-0,2%, από € 682 το 2016 σε € 681 το 2019), Στερεάς Ελλάδας (-7%, από € 287 το 2016 σε € 265 το 2019), Ηπείρου (-17%, από € 304 το 2016 σε € 253 το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-46%, από € 212 το 2016 σε € 115 το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (+25%, από € 600 το 2016 σε € 751 το 2019), Βορείου Αιγαίου (+15%, από € 399 το 2016 σε € 460 το 2019), Ιονίων Νήσων (+2%, από € 612 το 2016 σε € 627 το 2019), Θεσσαλίας (+4%, από € 422 το 2016 σε € 440 το 2019), Πελοποννήσου (+21%, από € 384 το 2016 σε € 464 το 2019), Αττικής (+15%, από € 382 το 2016 σε € 438 το 2019), Δυτικής Ελλάδας (+11%, από € 283 το 2016 σε € 315 το 2019), Δυτικής Μακεδονίας (+21%, από € 205 το 2016 σε € 248 το 2019) και Κεντρικής Μακεδονίας (+26%, από € 264 το 2016 σε € 333 το 2019).

Παρόμοια είναι η αύξηση που καταγράφηκε και την περίοδο 2019-2020 στην Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη (+8%, από € 482 το 2019 σε € 520 το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-12%, από € 627 το 2019 σε € 554 το 2020) και Κεντρικής Μακεδονίας (-3%, από € 333 το 2019 σε € 322 το 2020). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (+50%, από € 265 το 2019 σε € 398 το 2020), Δυτικής Μακεδονίας (+49%, από € 248 το 2019 σε € 370 το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+32%, από € 115 το 2019 σε € 152 το 2020), Βορείου Αιγαίου (+22%, από € 460 το 2019 σε € 559 το 2020) και Ηπείρου (+22%, από € 253 το 2019 σε € 310 το 2020).

Πίνακας 54: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2020

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2020					
Περιφέρεια	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Νότιο Αιγαίο	600	751	799	25%	6%
Κρήτη	682	681	697	0%	2%
Βόρειο Αιγαίο	399	460	559	15%	22%
Ιόνια Νησιά	612	627	554	2%	-12%
Θεσσαλία	422	440	493	4%	12%
Πελοπόννησος	384	464	475	21%	2%
Αττικής	**382**	**438**	**469**	**15%**	**7%**
Στερεά Ελλάδα	287	265	398	-7%	50%
Δυτική Ελλάδα	283	315	371	11%	18%
Δυτική Μακεδονία	205	248	370	21%	49%
Κεντρική Μακεδονία	264	333	322	26%	-3%
Ήπειρος	304	253	310	-17%	22%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	212	115	152	-46%	32%
Ελλάδα	**449**	**482**	**520**	**7%**	**8%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 600 το 2016, € 751 το 2019 και € 799 το 2020), Κρήτης (€ 682 το 2016, € 681 το 2019 και € 697 το 2020), Βορείου Αιγαίου (μόνο για το 2020, € 399 το 2016, € 460 το 2019 και € 559 το 2020) και Ιονίων Νήσων (€ 612 το 2016, € 627 το 2019 και € 554 το 2020).

Διάγραμμα 65: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2020

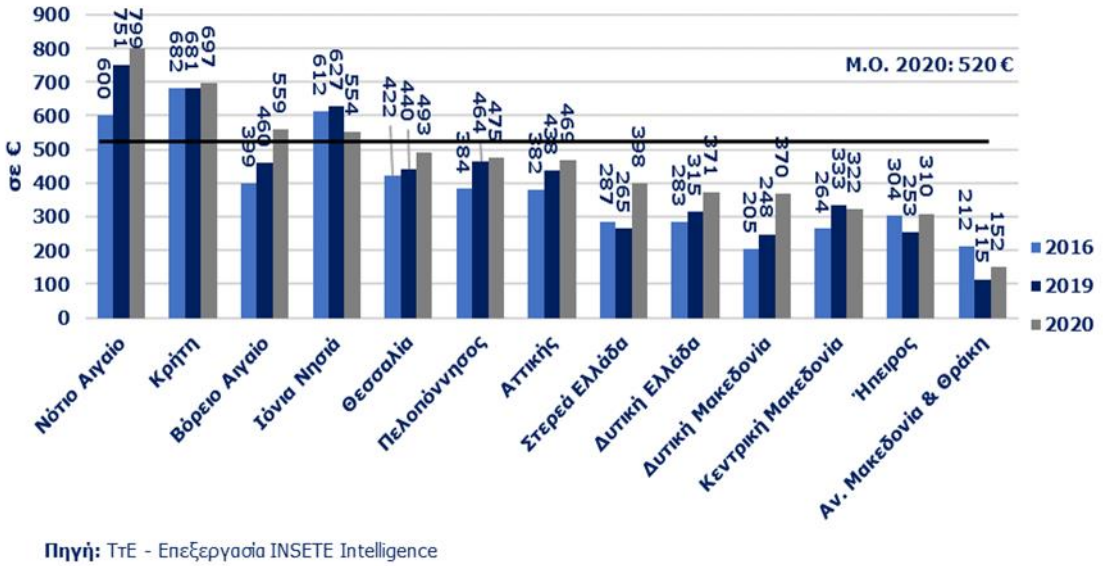

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Αττικής κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2016-2019 κατά +15% (από € 382 το 2016 σε € 438 το 2019). Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση που καταγράφηκε στην Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη σε όλες τις αγορές της Περιφέρειας, με εξαίρεση τις αγορές των ΗΠΑ (-4%, από € 496 το 2016 σε € 475 το 2019) και της Αυστραλίας (-27%, από € 531 το 2016 σε € 386 το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Κύπρος (+31%, από € 385 το 2016 σε € 505 το 2019), Ην. Βασίλειο (+23%, από € 396 το 2016 σε € 488 το 2019), Τουρκία (+17%, από € 350 το 2016 σε € 409 το 2019), Γερμανία (+30%, από € 335 το 2016 σε € 436 το 2019), Γαλλία (+35%, από € 344 το 2016 σε € 466 το 2019), Ιταλία (+26%, από € 262 το 2016 σε € 331 το 2019) και Λοιπές (+14%, από € 369 το 2016 σε € 420 το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη της Περιφέρειας Αττικής σημείωσε αύξηση κατά +7% (από € 438 το 2019 σε € 469 το 2020). Η αύξηση αυτή είναι απόρροια της αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψης που σημείωσαν οι αγορές των ΗΠΑ (+23%, από € 475 το 2019 σε € 585 το 2020), της Κύπρου (+16%, από € 505 το 2019 σε € 584 το 2020), της Τουρκίας (+15%, από € 409 το 2019 σε € 471 το 2020), της Γερμανίας (+2%, από € 436 το 2019 σε € 444 το 2020) και των Λοιπών (+10%, από € 420 το 2019 σε € 461 το 2020). Οι υπόλοιπες αγορές σημείωσαν μείωση στην Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη: Ην. Βασίλειο (-1%, από € 488 το 2019 σε € 482 το 2020), Γαλλία (-8%, από € 466 το 2019 σε € 428 το 2020) και Ιταλία (-10%, από € 331 το 2019 σε € 297 το 2020). Στοιχεία για την αγορά της Αυστραλίας το 2020 δεν δημοσιεύτηκαν λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη της Περιφέρειας Αττικής υπολείπεται κατά -15%, -9% και -10% της συνολικής Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψης που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2016, 2019 και 2020 αντίστοιχα.

Πίνακας 55: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε €), 2016-2020

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Αττικής ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016-2020					
Χώρες Προέλευσης	2016	2019	2020	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2020
ΗΠΑ	496	475	585	-4%	23%
Κύπρος	385	505	584	31%	16%
Ην. Βασίλειο	396	488	482	23%	-1%
Τουρκία	350	409	471	17%	15%
Γερμανία	335	436	444	30%	2%
Γαλλία	344	466	428	35%	-8%
Ιταλία	262	331	297	26%	-10%
Αυστραλία	531	386	(:)	-27%	
Λοιπές	369	420	461	14%	10%
Περιφέρεια	**382**	**438**	**469**	**15%**	**7%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη-δημοσιευμένα λόγω μικρής αντιπροσωπευτικότητας

Η εικόνα στη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στις επιμέρους αγορές σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας ήταν μικτή, με τις αγορές των ΗΠΑ (€ 496 το 2016, € 475 το 2019 και € 585 το 2020), της Κύπρου (€ 385 το 2016, € 505 το 2019 και € 584 το 2020) και του Ην. Βασιλείου (€ 396 το 2016, € 488 το 2019 και € 482 το 2020) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα 3 έτη, της Τουρκίας (€ 350 το 2016, € 409 το 2019 και € 471 το 2020) μόνο το 2020, της Γαλλίας (€ 344 το 2016, € 466 το 2019 και € 428 το 2020) μόνο το 2019 και της Αυστραλίας (€ 531 το 2016 και € 386 το 2019) μόνο το 2016, ενώ αντίθετα οι αγορές της Γερμανίας (€ 335 το 2016, € 436 το 2019 και € 444 το 2020), της Ιταλίας (€ 262 το 2016, € 331 το 2019 και € 297 το 2020) και των Λοιπών χωρών (€ 369 το 2016, € 420 το 2019 και € 461 το 2020) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα 3 έτη σε σύγκριση με το Μέσο Όρο της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 66: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε €), 2016-2020

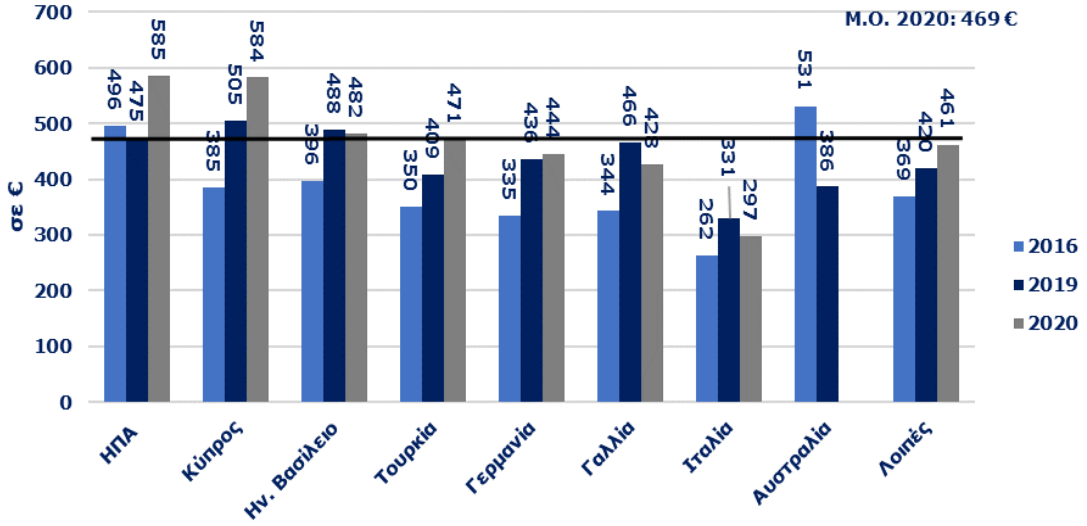

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.3 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσε αύξηση κατά +14% (από € 67 το 2016 σε € 76 το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (-5%, από € 63 το 2016 σε € 60 το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-19%, από € 53 το 2016 σε € 43 το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (+24%, από € 78 το 2016 σε € 97 το 2019), Κρήτης (+6%, από € 79 το 2016 σε € 83 το 2019), Ηπείρου (+9%, από € 60 το 2016 σε € 65 το 2019), Ιονίων Νήσων (+15%, από € 70 το 2016 σε € 80 το 2019), Θεσσαλίας (+23%, από € 59 το 2016 σε € 73 το 2019), Αττικής (+9%, από € 70 το 2016 σε € 76 το 2019), Δυτικής Ελλάδας (+7%, από € 53 το 2016 σε € 57 το 2019), Πελοποννήσου (+15%, από € 56 το 2016 σε € 64 το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+19%, από € 46 το 2016 σε € 55 το 2019), Βορείου Αιγαίου (+7%, από € 53 το 2016 σε € 57 το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (+8%, από € 46 το 2016 σε € 50 το 2019).

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2020 η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση κατέγραψε μείωση κατά -12% (από € 76 το 2019 σε € 67 το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν μείωση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Ηπείρου (+1%, από € 65 το 2019 σε € 66 το 2020). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες μείωσεις την περίοδο 2019-2020, σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (-26%, από € 57 το 2019 σε € 42 το 2020), Πελοποννήσου (-26%, από € 64 το 2019 σε € 48 το 2020), Ιονίων Νήσων (-20%, από € 80 το 2019 σε € 65 το 2020), Αττικής (-20%, από € 76 το 2019 σε € 61 το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-18%, από € 55 το 2019 σε € 45 το 2020) και Δυτικής Μακεδονίας (-16%, από € 50 το 2019 σε € 42 το 2020).

Πίνακας 56: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2020

Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2020					
Περιφέρεια	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Νότιο Αιγαίο	78	97	92	24%	-5%
Κρήτη	79	83	82	6%	-2%
Ήπειρος	60	65	66	9%	1%
Ιόνια Νησιά	70	80	65	15%	-20%
Θεσσαλία	59	73	64	23%	-12%
Αττικής	**70**	**76**	**61**	**9%**	**-20%**
Στερεά Ελλάδα	63	60	54	-5%	-11%
Δυτική Ελλάδα	53	57	53	7%	-7%
Πελοπόννησος	56	64	48	15%	-26%
Κεντρική Μακεδονία	46	55	45	19%	-18%
Βόρειο Αιγαίο	53	57	42	7%	-26%
Δυτική Μακεδονία	46	50	42	8%	-16%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	53	43	39	-19%	-10%
Ελλάδα	**67**	**76**	**67**	**14%**	**-12%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 78 το 2016, € 97 το 2019 και € 92 το 2020), Κρήτης (€ 79 το 2016, € 83 το 2019 και € 82 το 2020), Ιονίων Νήσων (μόνο το 2016 και το 2019, € 70 το 2016, € 80 το 2019 και € 65 το 2020) και Αττικής (μόνο το 2016 και 2019, € 70 το 2016, € 76 το 2019 και € 61 το 2020).

Διάγραμμα 67: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2020

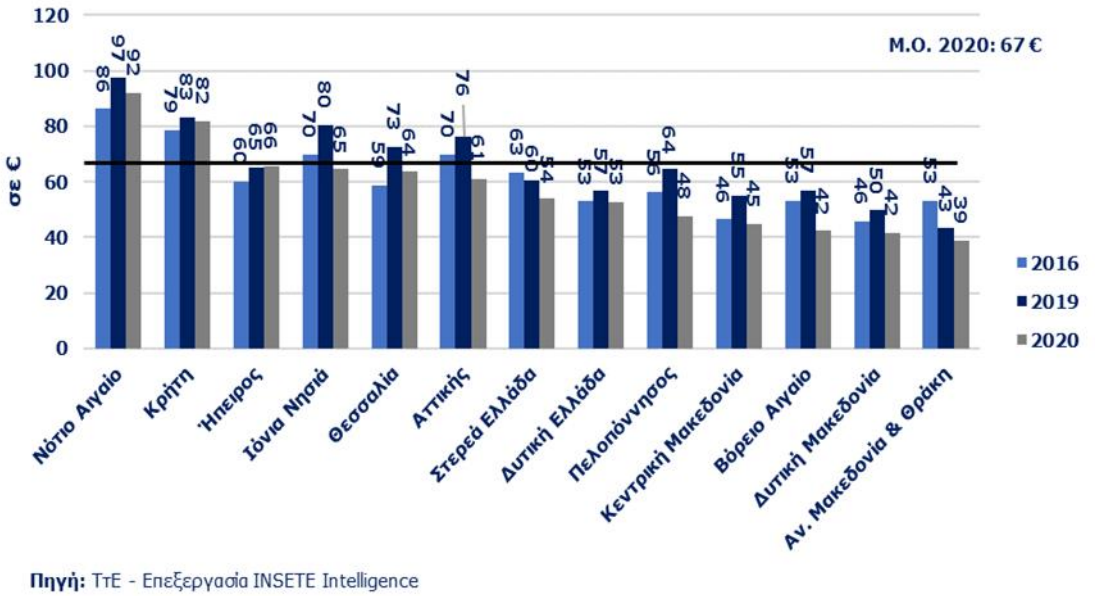

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.4 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής

Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Περιφέρεια Αττικής κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2016-2019 κατά +9% (από € 70 το 2016 σε € 76 το 2019). Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση που καταγράφηκε στην Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση σε όλες τις αγορές της Περιφέρειας, με εξαίρεση την αγορά της Τουρκίας (-11%, από € 91 το 2016 σε € 81 το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Γαλλία (+22%, από € 65 το 2016 σε € 79 το 2019), ΗΠΑ (+1%, από € 90 το 2016 σε € 91 το 2019), Κύπρος (+14%, από € 52 το 2016 σε € 59 το 2019), Γερμανία (+24%, από € 63 το 2016 σε € 77 το 2019), Ην. Βασίλειο (+2%, από € 63 το 2016 σε € 64 το 2019), Ιταλία (+42%, από € 60 το 2016 σε € 85 το 2019), Αυστραλία (+14%, από € 86 το 2016 σε € 98 το 2019) και Λοιπές (+7%, από € 71 το 2016 σε € 77 το 2019).

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2020 η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση της Περιφέρειας Αττικής σημείωσε μείωση κατά -20% (από € 76 το 2019 σε € 61 το 2020). Η μείωση αυτή είναι απόρροια της μείωσης της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση που σημείωσαν όλες οι επιμέρους αγορές, με εξαίρεση την αγορά της Τουρκίας (+59%, από € 81 το 2019 σε € 129 το 2020) και της Κύπρου (+1%, από € 59 το 2019 σε € 60 το 2020). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Γαλλλία (-16%, από € 79 το 2019 σε € 66 το 2020), ΗΠΑ (-31%, από € 91 το 2019 σε € 63 το 2020), Γερμανία (-30%, από € 77 το 2019 σε € 54 το 2020), Ην. Βασίλειο (-16%, από € 64 το 2019 σε € 54 το 2020), Ιταλία (-39%, από € 85 το 2019 σε € 52 το 2020) και Λοιπές (-19%, από € 77 το 2019 σε € 62 το 2020). Στοιχεία για την αγορά της Αυστραλίας το 2020 δεν δημοσιεύτηκαν λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση της Περιφέρειας Αττικής υπολείπεται κατά -9% της συνολικής Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση που καταγράφηκε στην Ελλάδα το 2020 ενώ έχει υπερκεράσει τον Μ.Ο. της χώρας κατά 5% και 0,1% τα έτη 2016 και 2019 αντίστοιχα.

Πίνακας 57: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε €), 2016-2020

Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Περιφέρεια Αττικής ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016-2020					
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Τουρκία	91	81	129	-11%	59%
Γαλλία	65	79	66	22%	-16%
ΗΠΑ	90	91	63	1%	-31%
Κύπρος	52	59	60	14%	1%
Γερμανία	63	77	54	24%	-30%
Ην. Βασίλειο	63	64	54	2%	-16%
Ιταλία	60	85	52	42%	-39%
Αυστραλία	86	98	(:)	14%	
Λοιπές	71	77	62	7%	-19%
Σύνολο	**70**	**76**	**61**	**9%**	**-20%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη-δημοσιευμένα λόγω μικρής αντιπροσωπευτικότητας

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Τουρκίας (€ 91 το 2016, € 81 το 2019 και € 129 το 2020), των ΗΠΑ (€ 90 το 2016, € 91 το 2019 και € 63 το 2020) και των Λοιπών (€ 71 το 2016, € 77 το 2019 και € 62 το 2020) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση από το σύνολο της Περιφέρειας και για τα 3 έτη, την αγορά της Γαλλίας (€ 65 το 2016, € 79 το 2019 και € 66 το 2020) μόνο για το 2019 και το 2020, της Γερμανίας (€ 63 το 2016, € 77 το 2019 και € 54 το 2020) και της Ιταλίας (€ 60 το 2016, € 85 το 2019 και € 52 το 2020) μόνο το 2019 ενώ αντίθετα οι επισκέπτες από τις αγορές της Κύπρου (€ 52 το 2016, € 59 το 2019 και € 60 το 2020) και του Ην. Βασιλείου (€ 63 το 2016, € 64 το 2019 και € 54 το 2020) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση από τον Μ.Ο. της Περιφέρειας και για τα τρία έτη. Η αγορά της Αυστραλίας (€ 86 το 2016 και € 98 το 2019) για τα διαθέσιμα έτη κατέγραψε υψηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση σε σύγκριση με τον Μ.Ο. της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 68: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε €), 2016-2020

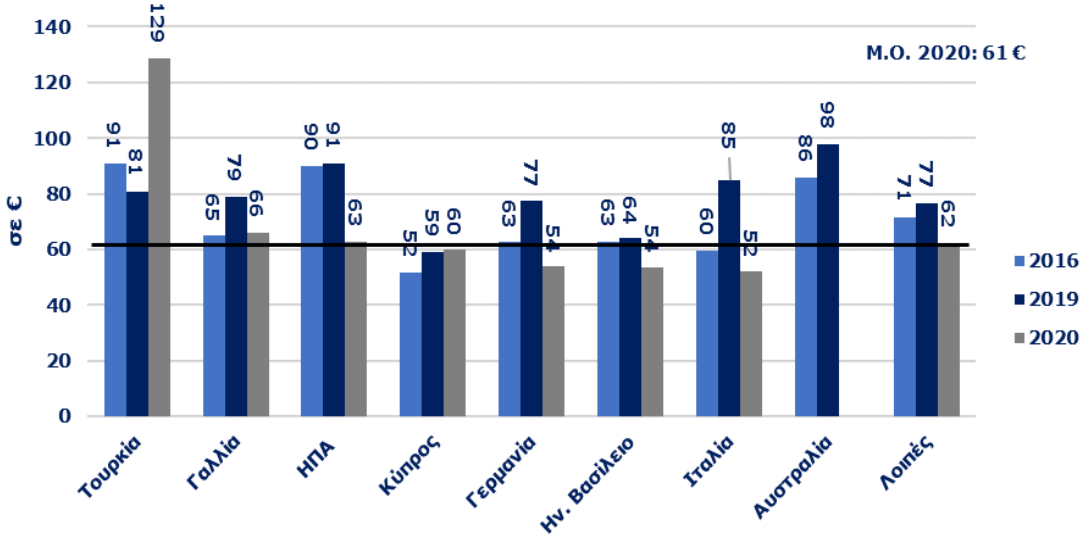

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσε μείωση κατά -5% (από 6,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 6,3 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (+8%, από 7,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019), Πελοποννήσου (+6%, από 6,8 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019), Δυτικής Μακεδονίας (+11%, από 4,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+0,2%, από 7,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,7 διανυκτερεύσεις το 2019), Αττικής (+4%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+6%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 6,0 διανυκτερεύσεις το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (+5%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-10%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019), Κρήτης (-6%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019), Θεσσαλίας (-16%, από 7,2 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019), Στερεάς Ελλάδας (-2%, από 4,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019), Ηπείρου (-24%, από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-34%, από 4,0 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019) μείωση.

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2020 η Μέση Διάρκεια Παραμονής κατέγραψε αύξηση κατά +21% (από 6,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,7 διανυκτερεύσεις το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να σημειώνονται στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (+78%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,9 διανυκτερεύσεις το 2020), Στερεάς Ελλάδας (+68%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,4 διανυκτερεύσεις το 2020), Βορείου Αιγαίου (+64%, από 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 13,2 διανυκτερεύσεις το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+47%, από 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,9 διανυκτερεύσεις το 2020), Πελοποννήσου (+38%, από 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,9 διανυκτερεύσεις το 2020) και Αττικής (+34%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,7 διανυκτερεύσεις το 2020).

Πίνακας 58: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2020

Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2020					
Περιφέρεια	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Βόρειο Αιγαίο	7,5	8,1	13,2	8%	64%
Πελοπόννησος	6,8	7,2	9,9	6%	38%
Δυτική Μακεδονία	4,5	5,0	8,9	11%	78%
Νότιο Αιγαίο	7,7	7,7	8,7	0%	12%
Ιόνια Νησιά	8,7	7,8	8,6	-10%	10%
Κρήτη	8,7	8,2	8,5	-6%	4%
Θεσσαλία	7,2	6,1	7,8	-16%	28%
Αττικής	**5,5**	**5,7**	**7,7**	**4%**	**34%**
Στερεά Ελλάδα	4,5	4,4	7,4	-2%	68%
Κεντρική Μακεδονία	5,7	6,0	7,2	6%	19%
Δυτική Ελλάδα	5,3	5,5	7,0	5%	27%
Ήπειρος	5,1	3,9	4,7	-24%	22%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	4,0	2,7	3,9	-34%	47%
Ελλάδα	**6,7**	**6,3**	**7,7**	**-5%**	**21%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η εικόνα στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη είναι μικτή με τις Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (7,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019 και 13,2 διανυκτερεύσεις το 2020), της Πελοποννήσου (6,8 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019 και 9,9 διανυκτερεύσεις το 2020), του Νοτίου Αιγαίου (7,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,7 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,7 διανυκτερεύσεις το 2020), των Ιονίων Νήσων (8,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,6 διανυκτερεύσεις το 2020) και της Κρήτης (8,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,5 διανυκτερεύσεις το 2020) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μέσο Όρο της χώρας και για τα 3 έτη, της Θεσσαλίας (7,2 διανυκτερεύσεις το 2016, 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,8 διανυκτερεύσεις το 2020) μόνο τα έτη 2016 και 2020, της Δυτικής Μακεδονίας (4,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,9 διανυκτερεύσεις το 2020) μόνο το 2020, ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αττικής (5,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,7 διανυκτερεύσεις το 2020), Στερεάς Ελλάδας (4,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,4 διανυκτερεύσεις το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (5,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 6,0 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,2 διανυκτερεύσεις το 2020), Δυτικής Ελλάδας (5,3 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,0 διανυκτερεύσεις το 2020), Ηπείρου (5,1 διανυκτερεύσεις το 2016, 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 και 4,7 διανυκτερεύσεις το 2020) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (4,0 διανυκτερεύσεις το

2016, 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019 και 3,9 διανυκτερεύσεις το 2020) σημείωσαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μ.Ο της χώρας και για τα 3 έτη.

Διάγραμμα 69: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2020

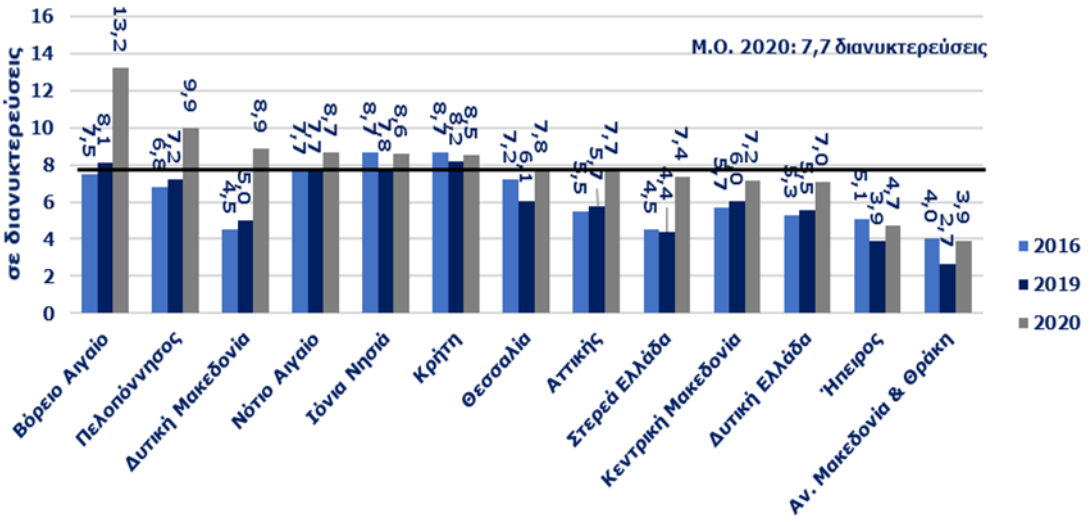

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Αττικής κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2016-2019 κατά +4% (από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019). Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση που κατέγραψε η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε όλες τις αγορές της Περιφέρειας, με εξαίρεση τις αγορές των ΗΠΑ (-5%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019), της Ιταλίας (-11%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019) και της Αυστραλίας (-36%, από 6,2 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 4,0 διανυκτερεύσεις το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Κύπρος (+15%, από 7,4 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,5 διανυκτερεύσεις το 2019), Ην. Βασίλειο (+21%, από 6,3 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019), Γερμανία (+5%, από 5,4 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019), Γαλλία (+11%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,9 διανυκτερεύσεις το 2019), Τουρκία (+31%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019) και Λοιπές (+6%, από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η Μέση Διάρκεια Παραμονής της Περιφέρειας Αττικής σημείωσε αύξηση κατά +34% (από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,7 διανυκτερεύσεις το 2020). Η αύξηση αυτή είναι απόρροια της αύξησης της Μέσης Διάρκειας Παραμονής που σημείωσαν όλες οι επιμέρους αγορές, με εξαίρεση την αγορά της Τουρκίας (-28%, από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2020). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Κύπρος (+14%, από 8,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,7 διανυκτερεύσεις το 2020), ΗΠΑ (+78%, από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,3 διανυκτερεύσεις το 2020), Ην. Βασίλειο (+18%, από 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,0 διανυκτερεύσεις το 2020), Γερμανία (+46%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,3 διανυκτερεύσεις το 2020), Γαλλία (+10%, από 5,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,5 διανυκτερεύσεις το 2020), Ιταλία (+46%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2020) και Λοιπές (+35%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,4 διανυκτερεύσεις το 2020). Στοιχεία για την αγορά της Αυστραλίας το 2020 δεν δημοσιεύτηκαν λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Διάρκεια Παραμονής της Περιφέρειας Αττικής υπολείπεται κατά -18%, -9% και -0,2% της συνολικής Μέσης Διάρκειας Παραμονής που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2016, 2019 και 2020 αντίστοιχα.

Πίνακας 59: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2020

Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Αττικής ανά αγορά (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2020					
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2019**	**2020**	**%Δ 2016-2019**	**%Δ 2019-2020**
Κύπρος	7,4	8,5	9,7	15%	14%
ΗΠΑ	5,5	5,2	9,3	-5%	78%
Ην. Βασίλειο	6,3	7,6	9,0	21%	18%
Γερμανία	5,4	5,6	8,3	5%	46%
Γαλλία	5,3	5,9	6,5	11%	10%
Ιταλία	4,4	3,9	5,7	-11%	46%
Τουρκία	3,9	5,1	3,7	31%	-28%
Αυστραλία	6,2	4,0	(:)	-36%	
Λοιπές	5,2	5,5	7,4	6%	35%
Περιφέρεια	**5,5**	**5,7**	**7,7**	**4%**	**34%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη-δημοσιευμένα λόγω μικρής αντιπροσωπευτικότητας

Η εικόνα στη Μέση Διάρκεια Παραμονής στις επιμέρους αγορές σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας ήταν μικτή, με τις αγορές της Κύπρου (7,4 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,5 διανυκτερεύσεις το 2019 και 9,7 διανυκτερεύσεις το 2020) και του Ην. Βασιλείου (6,3 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019 και 9,0 διανυκτερεύσεις το 2020) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας, την αγορά των ΗΠΑ (5,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 και 9,3 διανυκτερεύσεις το 2020) μόνο για το 2016 και το 2020, την αγορά της Γαλλίας (5,3 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,9 διανυκτερεύσεις το 2019 και 6,5 διανυκτερεύσεις το 2020) μόνο για το 2019 και το 2020, την αγορά της Γερμανίας (5,4 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,3 διανυκτερεύσεις το 2020) μόνο για το 2020, την αγορά της Αυστραλίας (6,2 διανυκτερεύσεις το 2016, 4,0 διανυκτερεύσεις το 2019) μόνο για το 2016 ενώ αντίθετα οι επισκέπτες από τις αγορές της Ιταλίας (4,4 διανυκτερεύσεις το 2016, 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 και 5,7 διανυκτερεύσεις το 2020), της Τουρκίας (3,9 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 και 3,7 διανυκτερεύσεις το 2020) και των Λοιπών (5,2 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,4 διανυκτερεύσεις το 2020) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 70: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Αττικής (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2020

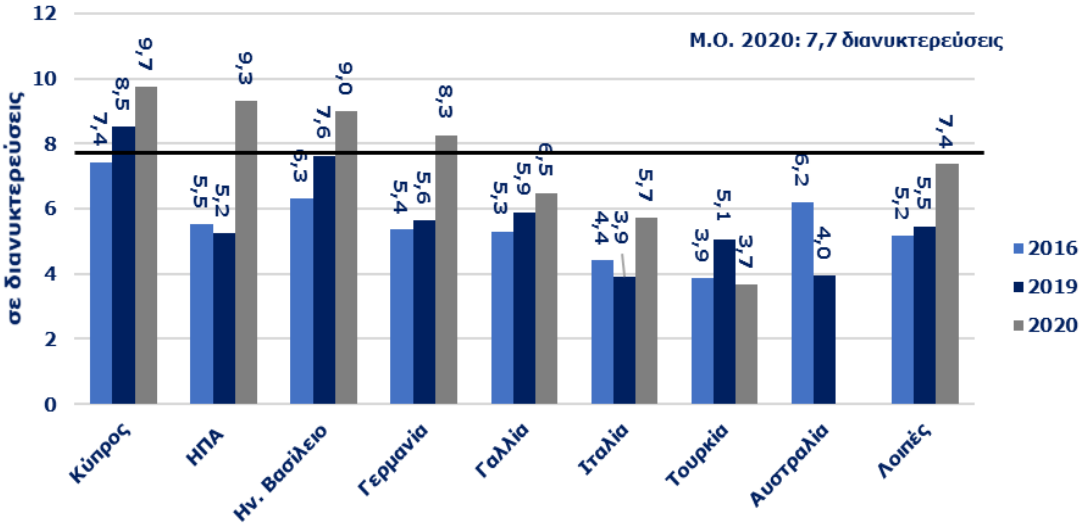

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία σχετικά με την στρατηγική ανάπτυξης του τουρισμού στην Περιφέρεια Αττικής τα οποία προέρχονται από την μελέτη Σχέδια Δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα και η οποία περιέχει τα σχετικά αναλυτικά στοιχεία στην ενότητα «Περιφέρεια Αττικής».

Η Περιφέρεια Αττικής αποτελεί έναν από τους πιο εδραιωμένους, δημοφιλείς και εμβληματικούς προορισμούς της χώρας, με σημαντική αναπτυξιακή δυναμική σε όλα τα προϊόντα λόγω της εξαιρετικά καλής προσβασιμότητας και των σημαντικών πόρων και υποδομών που διαθέτει, ως το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας, ενώ τα σημαντικά έργα και οι επενδύσεις που έχουν ξεκινήσει/αναμένεται να υλοποιηθούν στο παραλιακό μέτωπο πρόκειται να συμβάλλουν στην ανάπλαση αυτού και στην περαιτέρω τουριστική του αξιοποίηση. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα προϊόντα που μπορούν να υποστηρίξουν την τουριστική ανάπτυξη της Αττικής και ο βαθμός ωριμότητάς τους. Η Περιφέρεια Αττικής μπορεί να προσφέρει μια ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία σε επιμέρους προορισμούς όπως η μητροπολιτική Αθήνα και οι περί αυτήν περιοχές της Αττικής, η Αθηναϊκή Ριβιέρα και τα Νησιά του Αργοσαρωνικού.

Πίνακας 60: Προϊοντική εστίαση στην Περιφέρεια Αττικής

Εδραιωμένα / ιδιαίτερα ανεπτυγμένα	Δυνατότητα ανάπτυξης / ανάδειξης σε εδραιωμένα / ιδιαίτερα ανεπτυγμένα	Υφιστάμενα ή προς ανάπτυξη υποστηρικτικά / δευτερεύοντα
Ναυτικός Τουρισμός (κρουαζιέρα)	Sun & Beach	Οικοτουρισμός
Ναυτικός Τουρισμός (yachting)	Αθλητικός Τουρισμός	Τουρισμός Ευεξίας
Πολιτιστικός & Θρησκευτικός Τουρισμός	Γαστρονομικός Τουρισμός	
City Break		
MICE		

Πηγή: Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, ΙΝΣΕΤΕ, Αύγουστος 2021

Η περαιτέρω ανάπτυξη των προϊόντων του πίνακα προϋποθέτει την υλοποίηση επενδύσεων και δράσεων όπως:

- Η δημιουργία Διεθνούς Συνεδριακού Κέντρου για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού και την καθιέρωση της Ελλάδας ως σημαντικού διεθνούς συνεδριακού προορισμού
- Η ανάπλαση του παραλιακού μετώπου και η περιβαλλοντική προστασία του
- Η ανάπτυξη του Ελληνικού
- Η αναβάθμιση του κέντρου της πόλης των Αθηνών και του Πειραιά
- Δράσεις βελτίωσης υποστηρικτικών υποδομών μουσείων, αρχαιολογικών χώρων και λοιπών πόρων πολιτιστικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
- Δράσεις αποκατάστασης και επανένταξης στην πόλη του κτιριακού αποθέματος της Αθήνας, του Πειραιά και των νησιών του Αργοσαρωνικού
- Δράσεις βελτίωσης, ανάδειξης και προστασίας πολιτιστικών πόρων και υποδομών της Αθήνας, του Πειραιά και των νησιών του Αργοσαρωνικού
- Βελτίωση λιμενικών υποδομών και ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής
- Δημιουργία DMO για την Περιφέρεια που θα αναδείξει τον προορισμό και θα ενισχύσει την εξωστρέφεια φορέων που διαχειρίζονται πόρους που μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη του τουρισμού της Περιφέρειας
- Δημιουργία ενιαίας διαδικτυακής τουριστικής πύλης για την Περιφέρεια Αττικής

Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων και επενδύσεων θα επιτρέψει την περαιτέρω ανάπτυξη τόσο σε εδραιωμένες αγορές της Περιφέρειας όσο και σε νέες αγορές, όπως αυτές παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα. Οι προτεινόμενες αγορές προς ανάπτυξη διακρίνονται για την υψηλή τουριστική δαπάνη τους και μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην μεγέθυνση των τουριστικών μεγεθών της Περιφέρειας. Επιπλέον, η περαιτέρω στόχευση στην εγχώρια αγορά μπορεί να βοηθήσει στην αύξηση των πληροτήτων και στην άμβλυνση της εποχικότητας.

Πίνακας 61: Υφιστάμενες αγορές και αγορές στόχοι για την Περιφέρεια Αττικής

Πηγή: Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, ΙΝΣΕΤΕ, Αύγουστος 2021

Σύμφωνα με την μελέτη των Σχεδίων Δράσης (βλ. αν.), στόχος των παραπάνω είναι η βελτίωση των τουριστικών ροών και εισπράξεων στην Περιφέρεια αλλά και η μείωση της εποχικότητας και η αύξηση της Δαπάνης και της Διάρκειας Παραμονής. Στον κατωτέρω πίνακα, παρουσιάζονται:

- τα μεγέθη του 2019 και οι Στόχοι για την Περιφέρεια για το 2030 και η κατανομή τους ανά τρίμηνο,
- καθώς και οι αντίστοιχοι Δείκτες Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (ΜΔΔ), Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια (ΜΔΕ) και Μέσης Διάρκειας Παραμονής (ΜΔΠ), σε ετήσια βάση.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι στόχος των Σχεδίων Δράσης είναι:

- η περαιτέρω ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος (+29,2% επισκέψεις), με σημαντική όμως άμβλυνση της εποχικότητας (μείωση της συμμετοχής του 3ου τριμήνου κατά 5,4 π.μ. στις ετήσιες επισκεψεις)
- η αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψη (+19,2%), που θα προκύψει κατά κύριο λόγο από την αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (+13,9%) και δευτερευόντως από την αύξηση της Μέσης Διάρκειας Παραμονής (+4,7%)

- ως αποτέλεσμα, η αύξηση των διανυκτερεύσεων (+35,2%) και -κυρίως- των εισπράξεων (+54,0%) θα είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των επισκέψεων, ενώ θα αμβλυνθεί η εποχικότητα και σε αυτά τα μεγέθη με παρόμοιο τρόπο όπως στις επισκέψεις (μείωση κατά 5,6 π.μ. αντίστοιχα).

Πίνακας 62: Βασικά Μεγέθη/Δείκτες της Περιφέρειας Αττικής για το 2019 και οι στόχοι για το 2030

Περιφέρεια Αττικής Ποσοστιαία κατανομή ανά τρίμηνο							
Βασικά Μεγέθη		**1ο τρίμηνο**	**2ο τρίμηνο**	**3ο τρίμηνο**	**4ο τρίμηνο**	**Σύνολο**	**% Δ Στόχος 2030/2019**
Επισκέψεις	2019	14,3%	26,5%	37,8%	21,4%	5.923.290	29,2%
	Στόχος	15,9%	29,3%	32,4%	22,3%	7.650.000	
Διανυκτερεύσεις	2019	16,6%	25,2%	36,4%	21,9%	34.028.020	35,2%
	Στόχος	18,3%	28,0%	30,7%	23,0%	46.013.179	
Έσοδα (σε €)	2019	15,2%	26,9%	36,7%	21,3%	2.591.771.728	54,0%
	Στόχος	16,7%	29,9%	31,1%	22,4%	3.990.539.003	

Περιφέρεια Αττικής			
Βασικοί Δείκτες	**2019**	**Στόχος**	**% Δ Στόχος 2030/2019**
ΜΔΕ (€)	438	522	19,2%
ΜΔΔ (€)	76	87	13,9%
ΜΔΠ (σε διανυκτερεύσεις)	5,7	6,0	4,7%

Πηγή: Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, ΙΝΣΕΤΕ, Αύγουστος 2021

5.4 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ – ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ – ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ[12], 2015-2020

5.4.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +46% (από 18,5 εκατ. το 2015 σε 27,1 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση: Νότιο Αιγαίο (+79%, από 3,2 εκατ. το 2015 σε 5,8 εκατ. το 2019), Κρήτη (+52%, από 3,3 εκατ. το 2015 σε 5,0 εκατ. το 2019), Αττική (+27%, από 3,8 εκατ. το 2015 σε 4,8 εκατ. το 2019), Κεντρική Μακεδονία (+29%, από 2,4 εκατ. το 2015 σε 3,1 εκατ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+67%, από 1,4 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019), Πελοπόννησο (+60%, από 935 χιλ. το 2015 σε 1,5 εκατ. το 2019), Θεσσαλία (+41%, από 815 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+59%, από 514 χιλ. το 2015 σε 817 χιλ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+19%, από 607 χιλ. το 2015 σε 720 χιλ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+9%, από 646 χιλ. το 2015 σε 705 χιλ. το 2019), Ήπειρο (+59%, από 386 χιλ. το 2015 σε 611 χιλ. το 2019), Βόρειο Αιγαίο (+14%, από 353 χιλ. το 2015 σε 402 χιλ. το 2019) και Δυτική Μακεδονία (+24%, από 123 χιλ. το 2015 σε 152 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) σημείωσαν πτώση κατά -70% (από 27,1 εκατ. το 2019 σε 8,2 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν μείωση: Νότιο Αιγαίο (-72%, από 5,8 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2020), Κρήτη (-72%, από 5,0 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2020), Αττική (-73%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2020), Κεντρική Μακεδονία (-69%, από 3,1 εκατ. το 2019 σε 964 χιλ. το 2020), Ιόνια Νησιά (-73%, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 627 χιλ. το 2020), Πελοπόννησο (-60%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 602 χιλ. το 2020), Θεσσαλία (-64%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 412 χιλ. το 2020), Στερεά Ελλάδα (-62%, από 817 χιλ. το 2019 σε 309 χιλ. το 2020), Δυτική Ελλάδα (-61%, από 705 χιλ. το 2019 σε 278 χιλ. το 2020), Ήπειρος (-56%, από 611 χιλ. το 2019 σε 270 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-66%, από 720 χιλ. το 2019 σε 245 χιλ. το 2020), Βόρειο Αιγαίο (-77%, από 402 χιλ. το 2019 σε 94 χιλ. το 2020) και Δυτική Μακεδονία (-59%, από 152 χιλ. το 2019 σε 62 χιλ. το 2020).

[12] Για το έτος 2015 τα στοιχεία προκύπτουν από μέρος των συνολικών διαθέσιμων κλινών – η εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων γίνεται στο 80% των διαθέσιμων κλινών λόγω έλλειψης της πληροφορίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος. Τα στοιχεία για τα έτη 2019-2020 λόγω αλλαγής της μεθοδολογίας προκύπτουν από το σύνολο των διαθέσιμων κλινών.

Πίνακας 63: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Νοτίου Αιγαίου	3.211.252	5.756.216	1.603.500	79%	-72%
Κρήτης	3.316.404	5.033.786	1.410.617	52%	-72%
Αττικής	**3.805.609**	**4.844.993**	**1.331.720**	**27%**	**-73%**
Κεντρικής Μακεδονίας	2.392.102	3.092.167	964.095	29%	-69%
Ιονίων Νήσων	1.375.479	2.290.210	627.428	67%	-73%
Πελοποννήσου	935.140	1.492.741	602.434	60%	-60%
Θεσσαλίας	814.656	1.145.714	412.312	41%	-64%
Στερεάς Ελλάδας	513.600	817.403	309.064	59%	-62%
Δυτικής Ελλάδας	645.768	704.592	278.112	9%	-61%
Ηπείρου	385.687	611.459	270.073	59%	-56%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	606.705	720.197	244.831	19%	-66%
Βορείου Αιγαίου	353.364	401.790	93.598	14%	-77%
Δυτικής Μακεδονίας	122.935	152.498	62.178	24%	-59%
Ελλάδα	**18.478.701**	**27.063.766**	**8.209.962**	**46%**	**-70%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου (20%), της Κρήτης (17%), της Αττικής (16%), της Κεντρικής Μακεδονίας (12%) και των Ιονίων Νήσων (8%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2020 το 72% των συνολικών αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

Διάγραμμα 71: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια, 2020

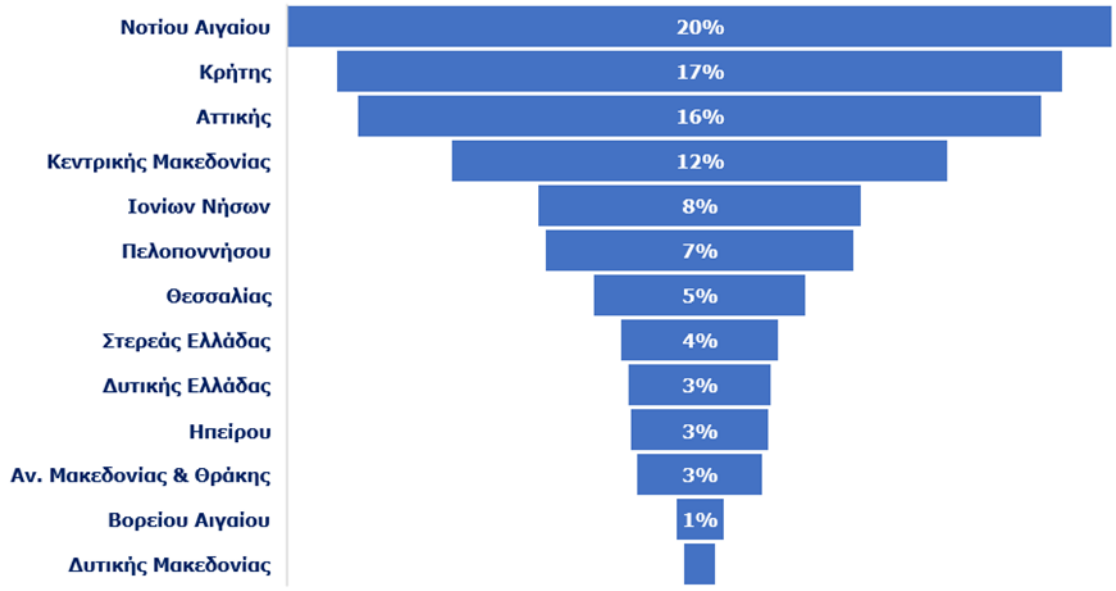

Επιπροσθέτως, την περίοδο 2015-2019, οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+55%, από 12,7 εκατ. το 2015 σε 19,7 εκατ. το 2019) από αυτές των ημεδαπών (+28%, από 5,7 εκατ. το 2015 σε 7,4 εκατ. το 2019). Παράλληλα, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων αυξάνεται την περίοδο 2015-2019 (από 69% το 2015 σε 73% το 2019) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που σημειώνει μείωση (από 31% το 2015 σε 27% το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι αφίξεις αλλοδαπών μειώθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (-77%, από 19,7 εκατ. το 2019 σε 4,6 εκατ. το 2020) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-51%, από 7,4 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2020). Τέλος, την περίοδο 2019-2020, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων μειώθηκε (από 73% το 2019 σε 56% το 2020) σε σύγκριση με των ημεδαπών (από 27% το 2019 σε 44% το 2020).

5.4.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά +27% (από 3,8 εκατ. το 2015 σε 4,8 εκατ. το 2019). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +32% (από 2,6 εκατ. το 2015 σε 3,5 εκατ. το 2019) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +17% (από 1,2 εκατ. το 2015 σε 1,4 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν θετική ποσοστιαία μεταβολή: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (+22%, από 2,6 εκατ. το 2015 σε 3,2 εκατ. το 2019), Ανατολικής Αττικής (+57%, από 425 χιλ. το 2015 σε 667 χιλ. το 2019), Νότιος Τομέας Αθηνών (+22%, από 304 χιλ. το 2015 σε 370 χιλ. το 2019), Πειραιώς (+24%, από 217 χιλ. το 2015 σε 268 χιλ. το 2019), Νήσων (+47%, από 102 χιλ. το 2015 σε 150 χιλ. το 2019), Βόρειος Τομέας Αθηνών (+22%, από 123 χιλ. το 2015 σε 151 χιλ. το 2019), Δυτική Αττική (+129%, από 30 χιλ. το 2015 σε 68 χιλ. το 2019) και Δυτικός Τομέας Αθηνών (+25%, από 9 χιλ. το 2015 σε 11 χιλ. το 2019). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών (71%) σε όρους αφίξεων υπερτερεί των ημεδαπών (29%).

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσώπευε το 2020 το 16% των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας μείωση κατά -73% σε σύγκριση με το 2019 (από 4,8 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2020). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -79% (από 3,5 εκατ. το 2019 σε 744 χιλ. το 2020) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -58% (από 1,4 εκατ. το 2019 σε 588 χιλ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (-75%, από 3,2 εκατ. το 2019 σε 779 χιλ. το 2020), Ανατολικής Αττικής (-72%, από 667 χιλ. το 2019 σε 186 χιλ. το 2020), Νότιος Τομέας Αθηνών (-70%, από 370 χιλ. το 2019 σε 111 χιλ. το 2020), Πειραιώς (-63%, από 268 χιλ. το 2019 σε 99 χιλ. το 2020), Νήσων (-54%, από 150 χιλ. το 2019 σε 68 χιλ. το 2020), Βόρειος Τομέας Αθηνών (-66%, από 151 χιλ. το 2019 σε 52 χιλ. το 2020), Δυτικής Αττικής (-53%, από 68 χιλ. το 2019 σε 32 χιλ. το 2020) και Δυτικός Τομέας Αθηνών (-47%, από 11 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2020). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2020 οι αφίξεις αλλοδαπών (56%) σε ξενοδοχειακά καταλύματα υπερτερούν αυτές των ημεδαπών (44%).

Πίνακας 64: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα		2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	1.916.641	2.438.305	489.087	27%	-80%
	Ημεδαποί	679.709	721.854	289.564	6%	-60%
Ανατολικής Αττικής	Αλλοδαποί	296.834	480.794	111.955	62%	-77%
	Ημεδαποί	128.069	185.710	74.418	45%	-60%
Νότιος Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	181.505	209.470	47.368	15%	-77%
	Ημεδαποί	122.342	160.618	63.269	31%	-61%
Πειραιώς	Αλλοδαποί	116.517	163.750	47.856	41%	-71%
	Ημεδαποί	100.235	104.224	50.696	4%	-51%
Νήσων	Αλλοδαποί	35.830	59.550	18.404	66%	-69%
	Ημεδαποί	65.767	90.142	49.739	37%	-45%
Βόρειος Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	49.234	61.529	13.241	25%	-78%
	Ημεδαποί	74.103	89.538	38.381	21%	-57%
Δυτικής Αττικής	Αλλοδαποί	18.236	43.897	15.308	141%	-65%
	Ημεδαποί	11.686	24.481	16.516	109%	-33%
Δυτικός Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	1.193	1.379	302	16%	-78%
	Ημεδαποί	7.708	9.752	5.616	27%	-42%
Σύνολο	**Αλλοδαποί**	**2.615.990**	**3.458.674**	**743.521**	**32%**	**-79%**
	Ημεδαποί	**1.189.619**	**1.386.319**	**588.199**	**17%**	**-58%**
Σύνολο Περιφέρειας		**3.805.609**	**4.844.993**	**1.331.720**	**27%**	**-73%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών (58%) καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα και ακολουθούν οι Ενότητες Ανατολικής Αττικής (14%), Νοτίου Τομέα Αθηνών (8%), Πειραιώς (7%), Νήσων (5%), Βορείου Τομέα Αθηνών (4%), Δυτικής Αττικής (2%) και Δυτικού Τομέα Αθηνών (0,4%).

Διάγραμμα 72: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

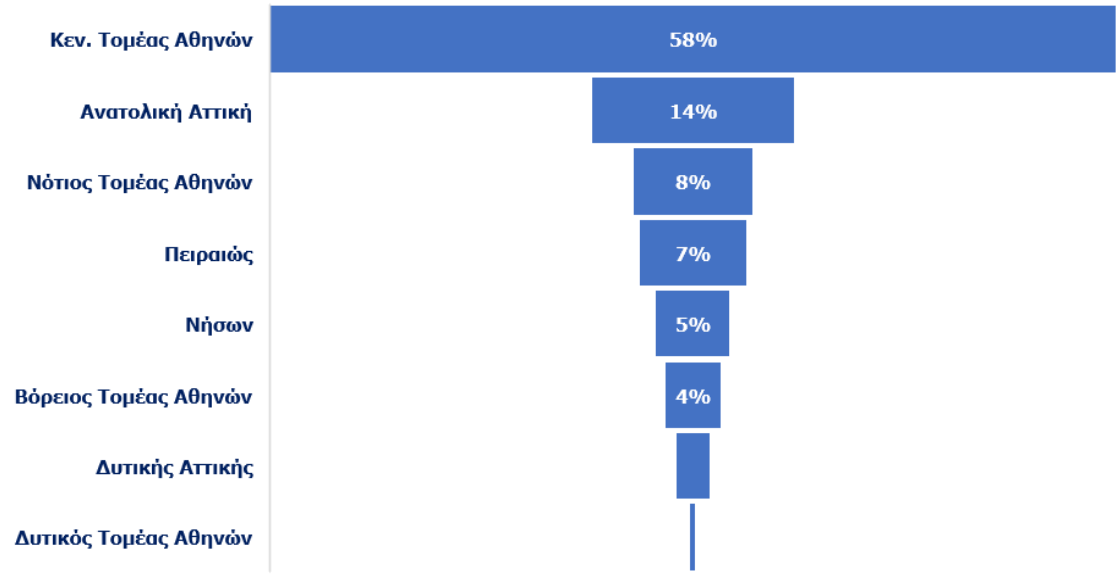

5.4.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +42% (από 76,8 εκατ. το 2015 σε 109,2 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση: Νότιο Αιγαίο (+63%, από 18,8 εκατ. το 2015 σε 30,6 εκατ. το 2019), Κρήτη (+33%, από 21,1 εκατ. το 2015 σε 28,0 εκατ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+52%, από 8,4 εκατ. το 2015 σε 12,8 εκατ. το 2019), Κεντρική Μακεδονία (+32%, από 8,2 εκατ. το 2015 σε 10,8 εκατ. το 2019), Αττική (+28%, από 8,0 εκατ. το 2015 σε 10,3 εκατ. το 2019), Πελοπόννησο (+59%, από 2,5 εκατ. το 2015 σε 3,9 εκατ. το 2019), Θεσσαλία (+34%, από 2,0 εκατ. το 2015 σε 2,7 εκατ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+61%, από 1,3 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+20%, από 1,8 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019), Βόρειο Αιγαίο (+14%, από 1,8 εκατ. το 2015 σε 2,0 εκατ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+15%, από 1,7 εκατ. το 2015 σε 2,0 εκατ. το 2019), Ήπειρο (+75%, από 892 χιλ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019) και Δυτική Μακεδονία (+8%, από 289 χιλ. το 2015 σε 313 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) κατέγραψαν μείωση κατά -72% (από 109,2 εκατ. το 2019 σε 30,4 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Νότιο Αιγαίο (-73%, από 30,6 εκατ. το 2019 σε 8,2 εκατ. το 2020), Κρήτη (-75%, από 28,0 εκατ. το 2019 σε 7,1 εκατ. το 2020), Ιόνια Νησιά (-74%, από 12,8 εκατ. το 2019 σε 3,3 εκατ. το 2020), Αττική (-71%, από 10,3 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2020), Κεντρική Μακεδονία (-74%, από 10,8 εκατ. το 2019 σε 2,8 εκατ. το 2020), Πελοπόννησο (-63%, από 3,9 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2020), Θεσσαλία (-65%, από 2,7 εκατ. το 2019 σε 934 χιλ. το 2020), Στερεά Ελλάδα (-63%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 800 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-63%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 792 χιλ. το 2020), Δυτική Ελλάδα (-64%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 728 χιλ. το 2020), Ήπειρος (-59%, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 639 χιλ. το 2020), Βόρειο Αιγαίο (-75%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 499 χιλ. το 2020) και Δυτική Μακεδονία (-55%, από 313 χιλ. το 2019 σε 140 χιλ. το 2020).

Πίνακας 65: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Νοτίου Αιγαίου	18.807.465	30.592.824	8.229.958	63%	-73%
Κρήτης	21.094.955	27.962.541	7.083.131	33%	-75%
Ιονίων Νήσων	8.394.831	12.790.429	3.332.132	52%	-74%
Αττικής	**7.994.126**	**10.260.847**	**2.969.501**	**28%**	**-71%**
Κεντρικής Μακεδονίας	8.194.395	10.809.343	2.773.076	32%	-74%
Πελοποννήσου	2.479.313	3.936.868	1.458.007	59%	-63%
Θεσσαλίας	1.980.296	2.661.626	933.793	34%	-65%
Στερεάς Ελλάδας	1.342.734	2.163.593	799.661	61%	-63%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	1.798.036	2.152.142	791.918	20%	-63%
Δυτικής Ελλάδας	1.740.236	1.999.273	727.800	15%	-64%
Ηπείρου	892.226	1.558.985	638.628	75%	-59%
Βορείου Αιγαίου	1.764.524	2.005.706	498.509	14%	-75%
Δυτικής Μακεδονίας	288.976	312.803	140.050	8%	-55%
Ελλάδα	**76.772.113**	**109.206.980**	**30.376.164**	**42%**	**-72%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου (27%), της Κρήτης (23%), των Ιονίων Νήσων (11%), της Αττικής (10%) και της Κεντρικής Μακεδονίας (9%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2020 το 80% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας.

Διάγραμμα 73: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

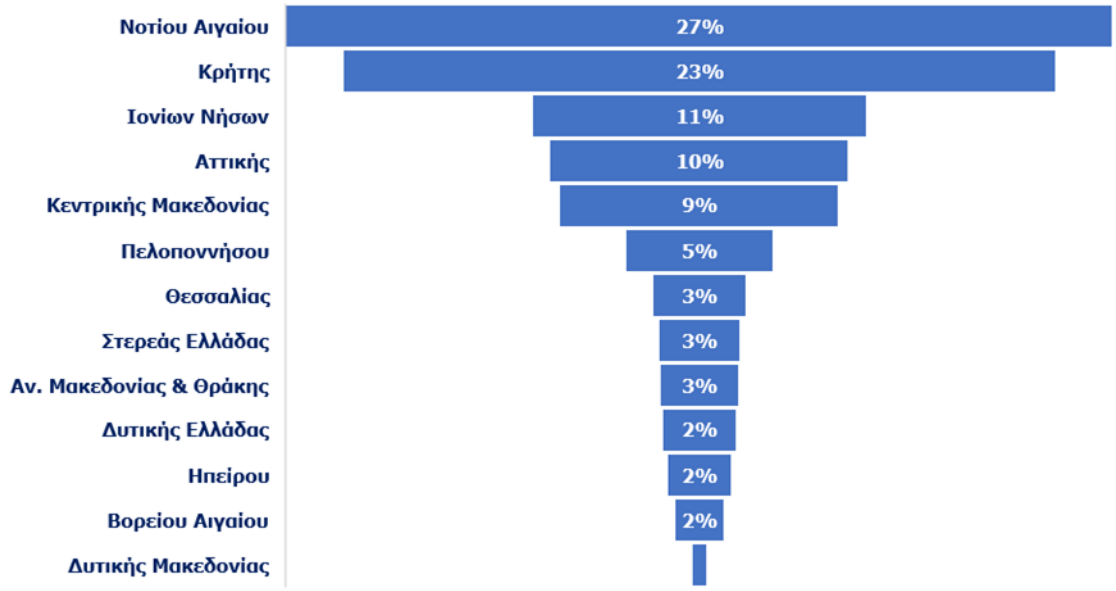

Επιπροσθέτως, την περίοδο 2015-2019, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+45%, από 63,6 εκατ. το 2015 σε 92,4 εκατ. το 2019) από αυτές των ημεδαπών (+27%, από 13,2 εκατ. το 2015 σε 16,8 εκατ. το 2019). Παράλληλα, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων αυξάνεται την περίοδο 2015-2019 (από 83% το 2015 σε 85% το 2019) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που σημειώνει μείωση (από 17% το 2015 σε 15% το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών μειώθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (-76%, από 92,4 εκατ. το 2019 σε 21,8 εκατ. το 2020) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-49%, από 16,8 εκατ. το 2019 σε 8,6 εκατ. το 2020). Τέλος, την περίοδο 2019-2020, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων μειώθηκε (από 85% το 2019 σε 72% το 2020) σε σύγκριση με των ημεδαπών (από 15% το 2019 σε 28% το 2020).

5.4.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά +28% (από 8,0 εκατ. το 2015 σε 10,3 εκατ. το 2019). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +34% (από 5,7 εκατ. το 2015 σε 7,6 εκατ. το 2019) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +14% (από 2,3 εκατ. το 2015 σε 2,7 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν θετική ποσοστιαία μεταβολή: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (+24%, από 5,3 εκατ. το 2015 σε 6,5 εκατ. το 2019), Ανατολικής Αττικής (+68%, από 920 χιλ. το 2015 σε 1,5 εκατ. το 2019), Νότιος Τομέας Αθηνών (+14%, από 727 χιλ. το 2015 σε 828 χιλ. το 2019), Νήσων (+40%, από 297 χιλ. το 2015 σε 417 χιλ. το 2019), Πειραιώς (+25%, από 383 χιλ. το 2015 σε 480 χιλ. το 2019), Βόρειος Τομέας Αθηνών (+19%, από 231 χιλ. το 2015 σε 275 χιλ. το 2019), Δυτικής Αττικής (+8%, από 148 χιλ. το 2015 σε 160 χιλ. το 2019) και Δυτικός Τομέας Αθηνών (+62%, από 14 χιλ. το 2015 σε 23 χιλ. το 2019). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών (74%) σε όρους διανυκτερεύσεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (26%).

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσώπευε το 2020 το 10% των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας μείωση κατά -71% σε σύγκριση με το 2019 (από 10,3 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2020). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -76% (από 7,6 εκατ. το 2019 σε 1,8 εκατ. το 2020) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -56% (από 2,7 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (-73%, από 6,5 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2020), Ανατολικής Αττικής (-72%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 431 χιλ. το 2020), Νότιος Τομέας Αθηνών (-68%, από 828 χιλ. το 2019 σε 262 χιλ. το 2020), Νήσων (-54%, από 417 χιλ. το 2019 σε 190 χιλ. το 2020), Πειραιώς (-62%, από 480 χιλ. το 2019 σε 183 χιλ. το 2020), Βόρειος Τομέας Αθηνών (-63%, από 275 χιλ. το 2019 σε 101 χιλ. το 2020), Δυτικής Αττικής (-65%, από 160 χιλ. το 2019 σε 56 χιλ. το 2020) και Δυτικός Τομέας Αθηνών (-58%, από 23 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2020). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2020 το μερίδιο των ημεδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων ήταν υψηλότερο των αλλοδαπών (60% έναντι 40%).

Πίνακας 66: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα		2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	3.978.110	5.180.449	1.166.052	30%	-77%
	Ημεδαποί	1.295.733	1.353.886	571.478	4%	-58%
Ανατολικής Αττικής	Αλλοδαποί	675.765	1.181.840	269.047	75%	-77%
	Ημεδαποί	244.365	361.353	161.735	48%	-55%
Νότιος Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	455.452	509.270	142.670	12%	-72%
	Ημεδαποί	271.205	318.859	118.924	18%	-63%
Νήσων	Αλλοδαποί	128.486	196.215	59.850	53%	-69%
	Ημεδαποί	168.962	220.303	129.821	30%	-41%
Πειραιώς	Αλλοδαποί	197.237	285.915	88.531	45%	-69%
	Ημεδαποί	186.011	194.520	94.913	5%	-51%
Βόρειος Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	107.204	119.940	31.092	12%	-74%
	Ημεδαποί	123.353	154.637	69.423	25%	-55%
Δυτικής Αττικής	Αλλοδαποί	117.108	127.391	32.414	9%	-75%
	Ημεδαποί	30.864	33.101	23.924	7%	-28%
Δυτικός Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	2.121	2.930	647	38%	-78%
	Ημεδαποί	12.150	20.238	8.980	67%	-56%
Σύνολο	**Αλλοδαποί**	**5.661.483**	**7.603.950**	**1.790.303**	**34%**	**-76%**
	Ημεδαποί	**2.332.643**	**2.656.897**	**1.179.198**	**14%**	**-56%**
Σύνολο Περιφέρειας		**7.994.126**	**10.260.847**	**2.969.501**	**28%**	**-71%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, η Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών εμφάνισε το 2020 το υψηλότερο ποσοστό (59%) διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα και ακολουθούν οι Ενότητες Ανατολικής Αττικής (15%), Νοτίου Τομέα Αθηνών (9%), Νήσων (6%), Πειραιώς (6%), Βορείου Τομέα Αθηνών (3%), Δυτικής Αττικής (2%) και Δυτικού Τομέα Αθηνών (0,3%).

Διάγραμμα 74: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

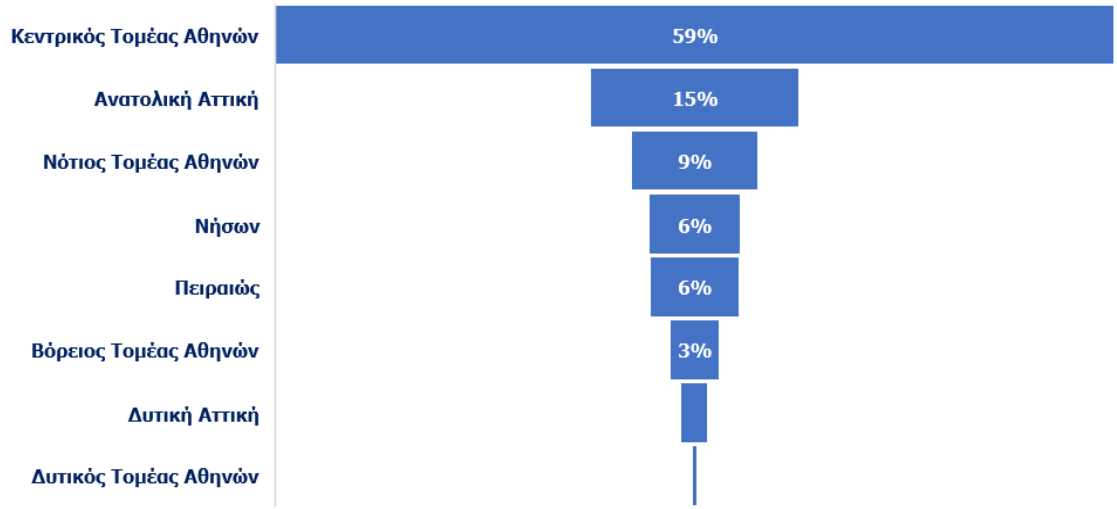

5.4.5 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε οριακή επιδείνωση (από 49,1% το 2015 σε 48,7% το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (από 47% το 2015 σε 49% το 2019), Θεσσαλίας (από 30% το 2015 σε 32% το 2019), Πελοποννήσου (από 27% το 2015 σε 32% το 2019), Ηπείρου (από 26% το 2015 σε 30% το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (από 23% το 2015 σε 27% το 2019) να καταγράφουν βελτίωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (από 59% το 2015 σε 58% το 2019), Ιονίων Νήσων (από 60% το 2015 σε 57% το 2019), Κρήτης (από 62% το 2015 σε 57% το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (από 46% το 2015 σε 44% το 2019), Βορείου Αιγαίου (από 39% το 2015 σε 35% το 2019), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (από 36% το 2015 σε 34% το 2019), Δυτικής Ελλάδας (από 34% το 2015 σε 33% το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (από 17% το 2015 σε 15% το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας σημείωσε επιδείνωση (από 48,7% το 2019 σε 29,6% το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν επιδείνωση: Νότιο Αιγαίο (από 58% το 2019 σε 40% το 2020), Ιόνια Νησιά (από 57% το 2019 σε 42% το 2020), Κρήτη (από 57% το 2019 σε 36% το 2020), Αττική (από 49% το 2019 σε 23% το 2020), Κεντρική Μακεδονία (από 44% το 2019 σε 23% το 2020), Βόρειο Αιγαίο (από 35% το 2019 σε 20% το 2020), Αν. Μακεδονία & Θράκη (από 34% το 2019 σε 19% το 2020), Δυτική Ελλάδα (από 33% το 2019 σε 23% το 2020), Θεσσαλία (από 32% το 2019 σε 21% το 2020), Πελοπόννησος (από 32% το 2019 σε 22% το 2020), Ήπειρος (από 30% το 2019 σε 21% το 2020), Στερεά Ελλάδα (από 27% το 2019 σε 18% το 2020) και Δυτική Μακεδονία (από 15% το 2019 σε 13% το 2020).

Πίνακας 67: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020
Νοτίου Αιγαίου	59%	58%	40%
Ιονίων Νήσων	60%	57%	42%
Κρήτης	62%	57%	36%
Αττικής	**47%**	**49%**	**23%**
Κεντρικής Μακεδονίας	46%	44%	23%
Βορείου Αιγαίου	39%	35%	20%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	36%	34%	19%
Δυτικής Ελλάδας	34%	33%	23%
Θεσσαλίας	30%	32%	21%
Πελοποννήσου	27%	32%	22%
Ηπείρου	26%	30%	21%
Στερεάς Ελλάδας	23%	27%	18%
Δυτικής Μακεδονίας	17%	15%	13%
Ελλάδα	**49%**	**49%**	**30%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.4.6 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Αττικής την περίοδο 2015-2019 σημείωσε βελτίωση (από 47% το 2015 σε 49% το 2019). Επιμέρους όλες οι Ενότητες σημείωσαν βελτίωση, με εξαίρεση τις Ενότητες Δυτικής Αττικής (από 41% το 2015 σε 40% το 2019) και Νήσων (από 22,4% το 2015 σε 22,0 το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Κεντρικός Τομέας Αθηνών (από 59% το 2015 σε 60% το 2019), Πειραιώς (από 37% το 2015 σε 43% το 2019), Ανατολικής Αττικής (από 34% το 2015 σε 39% το 2019), Νότιος Τομέας Αθηνών (από 44% το 2015 σε 46% το 2019), Βόρειος Τομέας Αθηνών (από 33% το 2015 σε 35% το 2019) και Δυτικός Τομέας Αθηνών (από 7% το 2015 σε 9% το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλύματων της Περιφέρειας σημείωσε επιδείνωση (από 49% το 2019 σε 23% το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν επιδείνωση: Δυτική Αττική (από 40% το 2019 σε 27% το 2020), Κεντρικός Τομέας Αθηνών (από 60% το 2019 σε 24% το 2020), Πειραιώς (από 43% το 2019 σε 24% το 2020), Ανατολική Αττική (από 39% το 2019 σε 22% το 2020), Νήσων (από 22% το 2019 σε 21% το 2020), Νότιος Τομέας Αθηνών (από 46% το 2019 σε 20% το 2020), Βόρειος Τομέας Αθηνών (από 35% το 2019 σε 19% το 2020) και Δυτικός Τομέας Αθηνών (από 9% το 2019 σε 6% το 2020).

Πίνακας 68: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020
Δυτικής Αττικής	41%	40%	27%
Κεντρικού Τομέα Αθηνών	59%	60%	24%
Πειραιώς	37%	43%	24%
Ανατολικής Αττικής	34%	39%	22%
Νήσων	22%	22%	21%
Νοτίου Τομέα Αθηνών	44%	46%	20%
Βορείου Τομέα Αθηνών	33%	35%	19%
Δυτικού Τομέα Αθηνών	7%	9%	6%
Αττική	**47%**	**49%**	**23%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.5 ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ, 2015-2020

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) διενεργεί και την Έρευνα συλλογικών καταλυμάτων σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια). Η έρευνα διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό 692/2011 της Ε.Ε. Τα στοιχεία για τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις πελατών (αλλοδαπών και ημεδαπών) στα καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) της χώρας συγκεντρώνονται από δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιείται στα καταλύματα αυτά.

5.5.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +42% (από 4,7 εκατ. το 2015 σε 6,7 εκατ. το 2019). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +66% (από 3,0 εκατ. το 2015 σε 5,0 εκατ. το 2019) και των ημεδαπών μείωση κατά -2% (από 1,7 εκατ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2015-2019, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+48% ή +612 χιλ., από 1,3 εκατ. το 2015 σε 1,9 εκατ. το 2019) και Κρήτης (+112% ή +579 χιλ., από 517 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019). Οι δύο αυτές Περιφέρειες μαζί με τις επίσης τουριστικές Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (+9% ή +87 χιλ., από 968 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019) και των Ιονίων Νήσων (+16% ή +94 χιλ., από 576 χιλ. το 2015 σε 671 χιλ. το 2019) αντιπροσώπευαν για το 2019 το 71% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2020 κατέγραψε μείωση κατά -75% (από 6,7 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2020). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -84% (από 5,0 εκατ. το 2019 σε 801 χιλ. το 2020) και των ημεδαπών μείωση κατά -46% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 885 χιλ. το 2020).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2020, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες μείωσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-77% ή -1,5 εκατ., από 1,9 εκατ. το 2019 σε 443 χιλ. το 2020), Κρήτης (-83% ή -908 χιλ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 188 χιλ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-85% ή -895 χιλ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 160 χιλ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-77% ή -514 χιλ., από

671 χιλ. το 2019 σε 157 χιλ. το 2020). Οι τέσσερις αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2020 το 56% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Πίνακας 69: Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2015-2020						
Περιφέρεια		**2015**	**2019**	**2020**	**%Δ 2015-2019**	**%Δ 2019-2020**
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	661.824	1.360.945	274.787	106%	-80%
	Ημεδαποί	619.438	532.027	168.103	-14%	-68%
Κρήτης	Αλλοδαποί	451.882	1.015.320	144.709	125%	-86%
	Ημεδαποί	65.441	80.885	43.512	24%	-46%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	776.609	938.572	65.969	21%	-93%
	Ημεδαποί	190.932	116.185	94.123	-39%	-19%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	511.469	632.395	126.876	24%	-80%
	Ημεδαποί	64.865	38.368	29.665	-41%	-23%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	101.632	183.670	30.891	81%	-83%
	Ημεδαποί	167.093	189.212	110.026	13%	-42%
Αττικής	**Αλλοδαποί**	**79.702**	**123.797**	**44.022**	**55%**	**-64%**
	Ημεδαποί	**124.409**	**153.976**	**91.887**	**24%**	**-40%**
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	139.929	179.517	36.881	28%	-79%
	Ημεδαποί	131.300	145.396	97.120	11%	-33%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	108.455	258.685	19.057	139%	-93%
	Ημεδαποί	95.278	105.475	80.303	11%	-24%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	1.487	36.765	9.227	2372%	-75%
	Ημεδαποί	109.115	121.832	84.499	12%	-31%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	92.560	166.972	26.756	80%	-84%
	Ημεδαποί	38.415	36.952	28.886	-4%	-22%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	94.581	105.432	12.107	11%	-89%
	Ημεδαποί	6.321	49.253	27.880	679%	-43%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	11.760	24.186	9.146	106%	-62%
	Ημεδαποί	31.494	45.720	24.500	45%	-46%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	2.843	3.620	543	27%	-85%
	Ημεδαποί	15.518	17.466	4.327	13%	-75%
	Αλλοδαποί	**3.034.733**	**5.029.876**	**800.971**	**66%**	**-84%**
	Ημεδαποί	**1.659.619**	**1.632.747**	**884.831**	**-2%**	**-46%**
Σύνολο Χώρας		**4.694.352**	**6.662.623**	**1.685.802**	**42%**	**-75%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Τέλος, το 2020 το μερίδιο των αλλοδαπών σε αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής μειώθηκε για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια σε ποσοστό κάτω του 50% ως απόρροια των ταξιδιωτικών περιορισμών που επέφερε η πανδημία του κορονοϊού. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2015-2020 το μερίδιο των αλλοδαπών μειώθηκε (από 65% το 2015 σε 48% το 2020) ενώ των ημεδαπών αυξήθηκε (από 35% το 2015 σε 52% το 2020).

Διάγραμμα 75: Εξέλιξη των αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015, 2019 και 2020

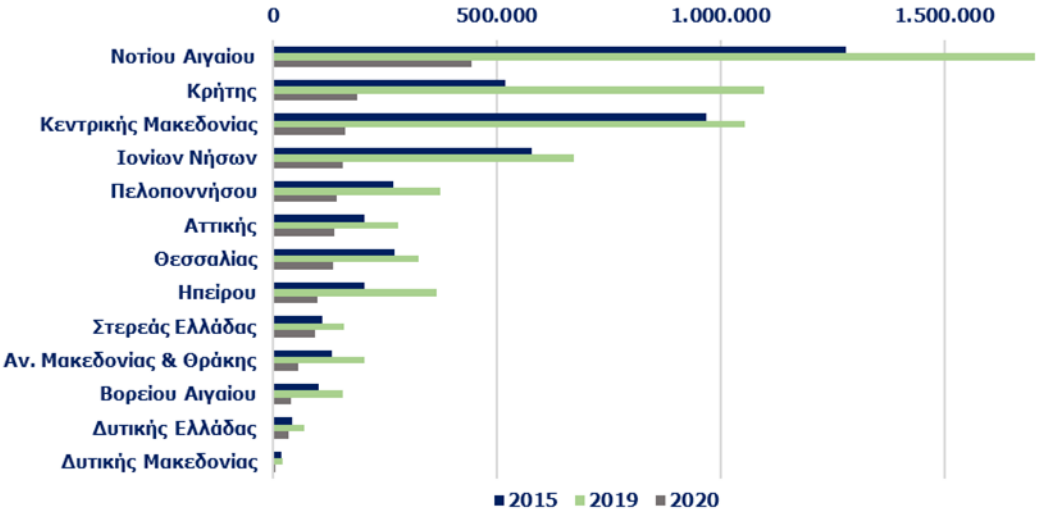

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019, κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +36% (από 204 χιλ. το 2015 σε 278 χιλ. το 2019). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +55% (από 80 χιλ. το 2015 σε 124 χιλ. το 2019) και οι ημεδαποί αύξηση κατά +24% (από 124 χιλ. το 2015 σε 154 χιλ. το 2019). Την περίοδο 2019-2020, η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -51% (από 278 χιλ. το 2019 σε 136 χιλ. το 2020). Επιμέρους, οι αλλοδαποί σημείωσαν μείωση κατά -64% (από 124 χιλ. το 2019 σε 44 χιλ. το 2020) και οι ημεδαποί μείωση κατά -40% (από 154 χιλ. το 2019 σε 92 χιλ. το 2020). Το 2020, η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσώπευε το 8% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.5.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +33% (από 24,3 εκατ. το 2015 σε 32,3 εκατ. το 2019). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +49% (από 17,7 εκατ. το 2015 σε 26,4 εκατ. το 2019) και των ημεδαπών μείωση κατά -11% (από 6,6 εκατ. το 2015 σε 5,9 εκατ. το 2019).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2015-2019, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις διαανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-7% ή -425 χιλ., από 6,1 εκατ. το 2015 σε 5,6 εκατ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (-13% ή -6 χιλ., από 48 χιλ. το 2015 σε 42 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+44% ή +2,6 εκατ., από 5,8 εκατ. το 2015 σε 8,4 εκατ. το 2019), Κρήτης (+76% ή +2,4 εκατ., από 3,2 εκατ. το 2015 σε 5,6 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+32% ή +1,2 εκατ., από 3,8 εκατ. το 2015 σε 5,0 εκατ. το 2019). Οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων, Κρήτης και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσώπευαν για το 2019 το 76% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2020 κατέγραψε μείωση κατά -78% (από 32,3 εκατ. το 2019 σε 7,2 εκατ. το 2020). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -85% (από 26,4 εκατ. το 2019 σε 4,1 εκατ. το 2020) και των ημεδαπών μείωση κατά -47% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 3,1 εκατ. το 2020).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2020, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες μείωσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-78% ή -6,6 εκατ., από 8,4 εκατ. το 2019 σε 1,8 εκατ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-89% ή -5,0 εκατ., από 5,6 εκατ. το 2019 σε 607 χιλ. το 2020), Κρήτης (-81% ή -4,5 εκατ., από 5,6 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2020) και Ιονίων Νήσων (-78% ή -3,9 εκατ., από 5,0 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2020). Οι τέσσερις αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2020 το 64% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Πίνακας 70: Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2015-2020						
Περιφέρεια		**2015**	**2019**	**2020**	**%Δ 2015-2019**	**%Δ 2019-2020**
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	2.851.139	6.081.967	1.152.062	113%	-81%
	Ημεδαποί	2.949.992	2.282.470	652.614	-23%	-71%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	3.417.034	4.772.731	930.998	40%	-80%
	Ημεδαποί	411.606	264.017	193.859	-36%	-27%
Κρήτης	Αλλοδαποί	2.956.125	5.253.003	879.132	78%	-83%
	Ημεδαποί	220.222	338.956	163.504	54%	-52%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	5.234.343	5.217.908	297.094	0%	-94%
	Ημεδαποί	824.851	415.978	310.204	-50%	-25%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	731.251	865.636	181.241	18%	-79%
	Ημεδαποί	464.025	489.003	334.779	5%	-32%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	397.501	553.012	108.315	39%	-80%
	Ημεδαποί	577.764	474.427	317.681	-18%	-33%
Αττικής	**Αλλοδαποί**	**290.077**	**361.572**	**148.016**	**25%**	**-59%**
	Ημεδαποί	**312.834**	**353.863**	**236.711**	**13%**	**-33%**
Ηπείρου	Αλλοδαποί	608.667	1.404.505	96.395	131%	-93%
	Ημεδαποί	256.681	317.732	276.053	24%	-13%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	4.651	242.460	35.004	5113%	-86%
	Ημεδαποί	285.950	379.992	325.651	33%	-14%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	458.064	907.484	136.886	98%	-85%
	Ημεδαποί	90.667	142.932	107.273	58%	-25%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	674.740	646.245	86.417	-4%	-87%
	Ημεδαποί	36.524	238.649	136.424	553%	-43%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	54.848	84.228	17.936	54%	-79%
	Ημεδαποί	140.380	146.720	63.210	5%	-57%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	6.022	6.355	1.252	6%	-80%
	Ημεδαποί	42.364	35.720	11.024	-16%	-69%
	Αλλοδαποί	**17.684.462**	**26.397.106**	**4.070.748**	**49%**	**-85%**
	Ημεδαποί	**6.613.860**	**5.880.459**	**3.128.987**	**-11%**	**-47%**
Σύνολο Χώρας		**24.298.322**	**32.277.565**	**7.199.735**	**33%**	**-78%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η πλειοψηφία των διανυκτερεύσεων την περίοδο 2015-2020 έγινε από αλλοδαπούς με πτωτική τάση (από 73% το 2015 σε 57% το 2020) ενώ αντίθετα το μερίδιο των ημεδαπών αυξήθηκε την ίδια περίοδο (από 27% το 2015 σε 43% το 2020).

Διάγραμμα 76: Εξέλιξη των διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015, 2019 και 2020

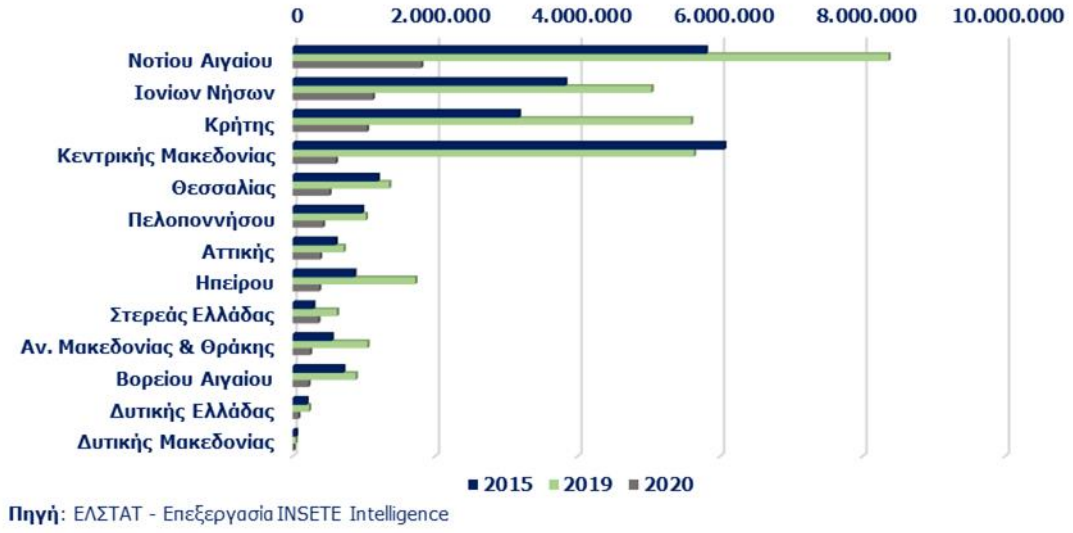

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019, κατέγραψε αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +19% (από 603 χιλ. το 2015 σε 715 χιλ. το 2019). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +25% (από 290 χιλ. το 2015 σε 362 χιλ. το 2019) και οι ημεδαποί αύξηση κατά +13% (από 313 χιλ. το 2015 σε 354 χιλ. το 2019). Την περίοδο 2019-2020, η Περιφέρεια Αττικής σημείωσε μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -46% (από 715 χιλ. το 2019 σε 385 χιλ. το 2020). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν μείωση κατά -59% (από 362 χιλ. το 2019 σε 148 χιλ. το 2020) και οι ημεδαποί μείωση κατά -33% (από 354 χιλ. το 2019 σε 237 χιλ. το 2020). Το 2020, η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσώπευε το 5% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.6 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΣΕ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2015-2020

5.6.1 Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +39% (από 342 χιλ. το 2015 σε 476 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση: Κεντρική Μακεδονία (+38%, από 98 χιλ. το 2015 σε 135 χιλ. το 2019), Πελοπόννησο (+37%, από 65 χιλ. το 2015 σε 88 χιλ. το 2019), Νότιο Αιγαίο (+37%, από 42 χιλ. το 2015 σε 58 χιλ. το 2019), Θεσσαλία (+50%, από 19 χιλ. το 2015 σε 29 χιλ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+5%, από 21 χιλ. το 2015 σε 22 χιλ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+58%, από 22 χιλ. το 2015 σε 34 χιλ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+62%, από 16 χιλ. το 2015 σε 26 χιλ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+39%, από 23 χιλ. το 2015 σε 32 χιλ. το 2019), Ήπειρο (+87%, από 12 χιλ. το 2015 σε 22 χιλ. το 2019), Κρήτη (+17%, από 12 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019), Αττική (+8%, από 13 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019) και Βόρειο Αιγαίο (από 0 αφίξεις το 2015 σε 791 αφίξεις το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι αφίξεις σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσαν μείωση κατά -56% (από 476 χιλ. το 2019 σε 208 χιλ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-44%, από 135 χιλ. το 2019 σε 76 χιλ. το 2020), Πελοπόννησο (-50%, από 88 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2020), Νότιο Αιγαίο (-61%, από 58 χιλ. το 2019 σε 23 χιλ. το 2020), Θεσσαλία (-55%, από 29 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2020), Στερεά Ελλάδα (-47%, από 22 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-66%, από 34 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2020), Ιόνια Νησιά (-70%, από 26 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2020), Δυτική Ελλάδα (-79%, από 32 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2020), Ήπειρο (-73%, από 22 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2020), Κρήτη (-59%, από 14 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2020), Αττική (-86%, από 14 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2020) και Βόρειο Αιγαίο (-32%, από 791 αφίξεις το 2019 σε 539 αφίξεις το 2020).

Πίνακας 71: Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015- 2019	%Δ 2019- 2020
Κεντρικής Μακεδονίας	98.068	135.377	75.893	38%	-44%
Πελοποννήσου	64.631	88.410	44.600	37%	-50%
Νοτίου Αιγαίου	42.401	58.152	22.936	37%	-61%
Θεσσαλίας	19.477	29.276	13.191	50%	-55%
Στερεάς Ελλάδας	20.644	21.616	11.563	5%	-47%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	21.506	34.058	11.530	58%	-66%
Ιονίων Νήσων	15.784	25.622	7.614	62%	-70%
Δυτικής Ελλάδας	23.165	32.208	6.907	39%	-79%
Ηπείρου	11.761	22.027	5.951	87%	-73%
Κρήτης	12.312	14.345	5.849	17%	-59%
Αττικής	**12.729**	**13.786**	**1.899**	**8%**	**-86%**
Βορείου Αιγαίου	0	791	539		-32%
Ελλάδα	**342.478**	**475.668**	**208.472**	**39%**	**-56%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα κάμπινγκ των Περιφερειών της Κεντρικής Μακεδονίας (36%), της Πελοποννήσου (21%) και του Νοτίου Αιγαίου (11%). Δηλαδή οι 3 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2020 το 69% των συνολικών αφίξεων σε κάμπινγκ.

Διάγραμμα 77: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, 2020

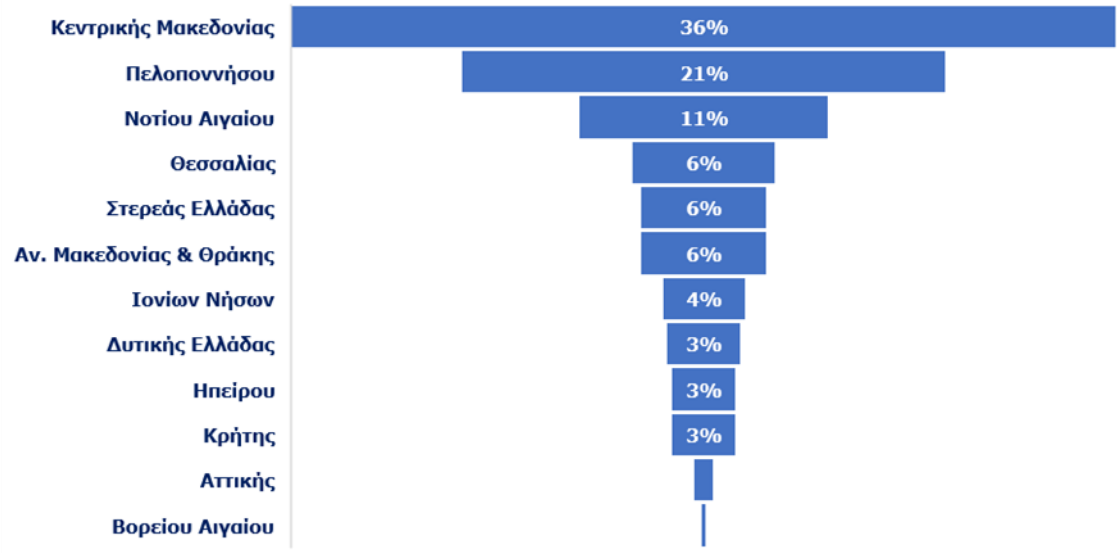

5.6.2 Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση αφίξεων σε κάμπινγκ κατά +8% (από 13 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +5% (από 11 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +39% (από 1 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Ενότητες Ανατολικής Αττικής (-21%, από 4 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019) και Βορείου Τομέα Αθηνών (-36%, από 2 χιλ. το 2015 σε 1 χιλ. το 2019) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Ενότητες Δυτικού Τομέα Αθηνών (+36%, από 6 χιλ. το 2015 σε 9 χιλ. το 2019) και Δυτικής Αττικής (+31%, από 806 αφίξεις το 2015 σε 1 χιλ. το 2019) αύξηση. Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (86% έναντι 14%).

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσώπευε το 2020 το 1% των συνολικών αφίξεων σε κάμπινγκ, σημειώνοντας μείωση κατά -86% σε σύγκριση με το 2019 (από 14 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2020). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -85% (από 12 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2020) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -96% (από 2 χιλ. το 2019 σε 70 αφίξεις το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Νήσων (από 0 αφίξεις το 2019 σε 60 αφίξεις το 2020). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Δυτικός Τομέας Αθηνών (-86%, από 9 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2020), Ανατολική Αττική (-78%, από 3 χιλ. το 2019 σε 667 αφίξεις το 2020), Βόρειος Τομέας Αθηνών (-99,8%, από 1 χιλ. το 2019 σε 2 αφίξεις το 2020) και Δυτικής Αττικής (-100%, από 1 χιλ. το 2019 σε 0 αφίξεις το 2020). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2020 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (96% έναντι 4%).

Πίνακας 72: Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα		2015	2019	2020	%Δ 2015- 2019	%Δ 2019- 2020
Δυτικός Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	6.296	8.567	1.160	36%	-86%
	Ημεδαποί	13	7	10	-46%	43%
Ανατολικής Αττικής	Αλλοδαποί	3.183	1.846	607	-42%	-67%
	Ημεδαποί	634	1.162	60	83%	-95%
Νήσων	Αλλοδαποί	0	0	60		
	Ημεδαποί	0	0	0		
Βόρειος Τομέας Αθηνών	Αλλοδαποί	1.674	1.135	2	-32%	-100%
	Ημεδαποί	123	12	0	-90%	-100%
Δυτικής Αττικής	Αλλοδαποί	171	292	0	71%	-100%
	Ημεδαποί	635	765	0	20%	-100%
Σύνολο	**Αλλοδαποί**	**11.324**	**11.840**	**1.829**	**5%**	**-85%**
	Ημεδαποί	**1.405**	**1.946**	**70**	**39%**	**-96%**
Σύνολο Περιφέρειας		**12.729**	**13.786**	**1.899**	**8%**	**-86%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, η Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο με 62% και ακολουθούν οι Ενότητες Ανατολικής Αττικής (35%), Νήσων (3%) και Βορείου Τομέα Αθηνών (0,1%).

Διάγραμμα 78: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

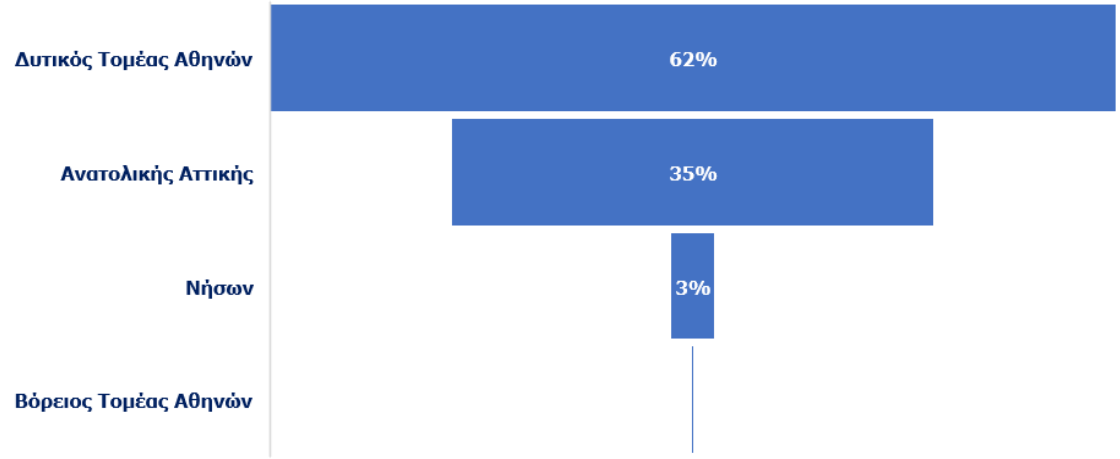

5.6.3 Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +35% (από 1,6 εκατ. το 2015 σε 2,1 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής (-18%, από 38 χιλ. το 2015 σε 31 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κεντρική Μακεδονία (+35%, από 640 χιλ. το 2015 σε 865 χιλ. το 2019), Πελοπόννησο (+25%, από 261 χιλ. το 2015 σε 327 χιλ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+54%, από 107 χιλ. το 2015 σε 165 χιλ. το 2019), Νότιο Αιγαίο (+39%, από 139 χιλ. το 2015 σε 193 χιλ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+15%, από 62 χιλ. το 2015 σε 71 χιλ. το 2019), Θεσσαλία (+86%, από 55 χιλ. το 2015 σε 101 χιλ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+67%, από 76 χιλ. το 2015 σε 127 χιλ. το 2019), Ήπειρο (+48%, από 51 χιλ. το 2015 σε 75 χιλ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+22%, από 89 χιλ. το 2015 σε 108 χιλ. το 2019), Κρήτη (+1%, από 44 χιλ. το 2015 σε 44 χιλ. το 2019) και Βόρειο Αιγαίο (από 0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2020, οι διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσαν μείωση κατά -57% (από 2,1 εκατ. το 2019 σε 899 χιλ. το 2020). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-54%, από 865 χιλ. το 2019 σε 394 χιλ. το 2020), Πελοπόννησο (-46%, από 327 χιλ. το 2019 σε 175 χιλ. το 2020), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-58%, από 165 χιλ. το 2019 σε 69 χιλ. το 2020), Νότιο Αιγαίο (-71%, από 193 χιλ. το 2019 σε 56 χιλ. το 2020), Στερεά Ελλάδα (-32%, από 71 χιλ. το 2019 σε 48 χιλ. το 2020), Θεσσαλία (-53%, από 101 χιλ. το 2019 σε 48 χιλ. το 2020), Ιόνια Νησιά (-67%, από 127 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2020), Ήπειρο (-67%, από 75 χιλ. το 2019 σε 25 χιλ. το 2020), Δυτική Ελλάδα (-80%, από 108 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2020), Κρήτη (-64%, από 44 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2020), Αττική (-88%, από 31 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2020) και Βόρειο Αιγαίο (-39%, από 2 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2020).

Πίνακας 73: Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κεντρικής Μακεδονίας	639.861	864.520	393.565	35%	-54%
Πελοποννήσου	260.827	327.337	175.380	25%	-46%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	106.785	164.664	69.008	54%	-58%
Νοτίου Αιγαίου	138.946	192.891	56.224	39%	-71%
Στερεάς Ελλάδας	61.701	70.681	48.293	15%	-32%
Θεσσαλίας	54.501	101.474	47.652	86%	-53%
Ιονίων Νήσων	76.471	127.343	41.392	67%	-67%
Ηπείρου	50.850	75.119	24.526	48%	-67%
Δυτικής Ελλάδας	88.571	108.484	22.118	22%	-80%
Κρήτης	43.984	44.344	15.974	1%	-64%
Αττικής	**37.732**	**31.049**	**3.763**	**-18%**	**-88%**
Βορείου Αιγαίου	0	2.017	1.222		-39%
Ελλάδα	**1.560.229**	**2.109.923**	**899.117**	**35%**	**-57%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα κάμπινγκ των Περιφερειών της Κεντρικής Μακεδονίας (44%) και της Πελοποννήσου (20%). Δηλαδή οι 2 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2020 το 63% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της χώρας.

Διάγραμμα 79: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2020

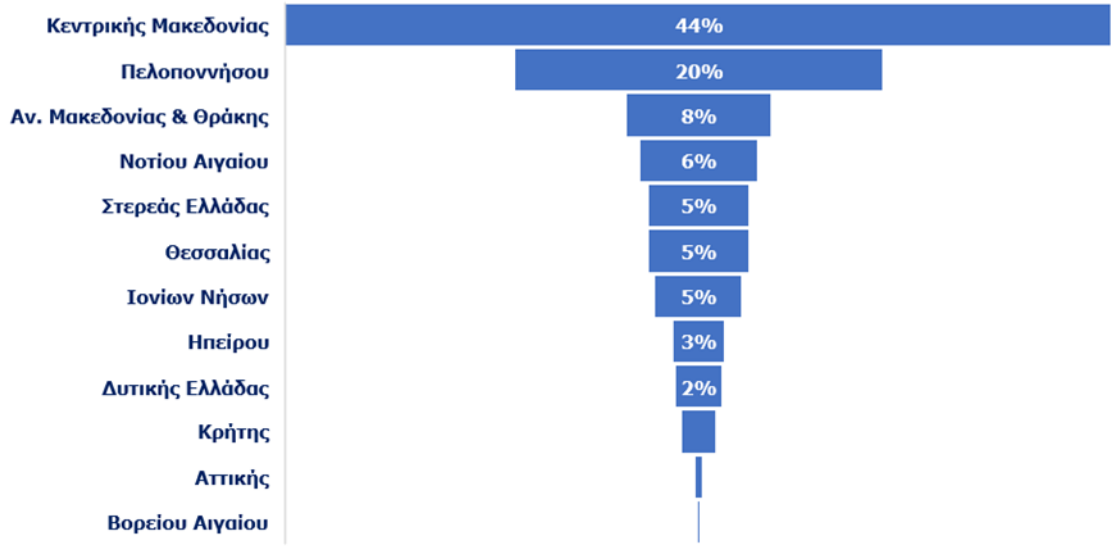

5.6.4 Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Αττικής την περίοδο 2015-2019 σημείωσε μείωση διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ κατά -18% (από 38 χιλ. το 2015 σε 31 χιλ. το 2019). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -2% (από 26 χιλ. το 2015 σε 26 χιλ. το 2019) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -54% (από 12 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών (+38%, από 13 χιλ. το 2015 σε 18 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ανατολικής Αττικής (-38%, από 11 χιλ. το 2015 σε 7 χιλ. το 2019), Βορείου Τομέα Αθηνών (-64%, από 8 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019) και Δυτικής Αττικής (-40%, από 6 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (83% έναντι 17%).

Η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσώπευε το 2020 το 0,4% των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ, σημειώνοντας μείωση κατά -88% σε σύγκριση με το 2019 (από 31 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2020). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -87% (από 26 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2020) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -94% (από 5 χιλ. το 2019 σε 315 διανυκτερεύσεις το 2020). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Νήσων (από 0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 124 διανυκτερεύσεις το 2020). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Δυτικός Τομέας Αθηνών (-88%, από 18 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2020), Ανατολική Αττική (-79%, από 7 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2020), Βόρειος Τομέας Αθηνών (-99%, από 3 χιλ. το 2019 σε 14 διανυκτερεύσεις το 2020) και Δυτικής Αττικής (-100%, από 3 χιλ. το 2019 σε 0 διανυκτερεύσεις το 2020). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2020 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (92% έναντι 8%).

Πίνακας 74: Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα		2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Δυτικού Τομέα Αθηνών	Αλλοδαποί	12.804	17.720	2.128	38%	-88%
	Ημεδαποί	20	12	13	-40%	8%
Ανατολικής Αττικής	Αλλοδαποί	8.284	3.774	1.188	-54%	-69%
	Ημεδαποί	3.162	3.357	296	6%	-91%
Νήσων	Αλλοδαποί	0	0	118		
	Ημεδαποί	0	0	6		
Βορείου Τομέα Αθηνών	Αλλοδαποί	4.211	2.736	14	-35%	-99%
	Ημεδαποί	3.534	45	0	-99%	-100%
Δυτικής Αττικής	Αλλοδαποί	897	1.484	0	65%	-100%
	Ημεδαποί	4.820	1.921	0	-60%	-100%
Σύνολο	**Αλλοδαποί**	**26.196**	**25.714**	**3.448**	**-2%**	**-87%**
	Ημεδαποί	**11.536**	**5.335**	**315**	**-54%**	**-94%**
Σύνολο Περιφέρειας		**37.732**	**31.049**	**3.763**	**-18%**	**-88%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, η Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών το 2020 αντιπροσώπευε το 57% των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας με τις Ενότητες Ανατολικής Αττικής (39%), Νήσων (3%) και Βορείου Τομέα Αθηνών (0,4%) να ακολουθούν.

Διάγραμμα 80: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

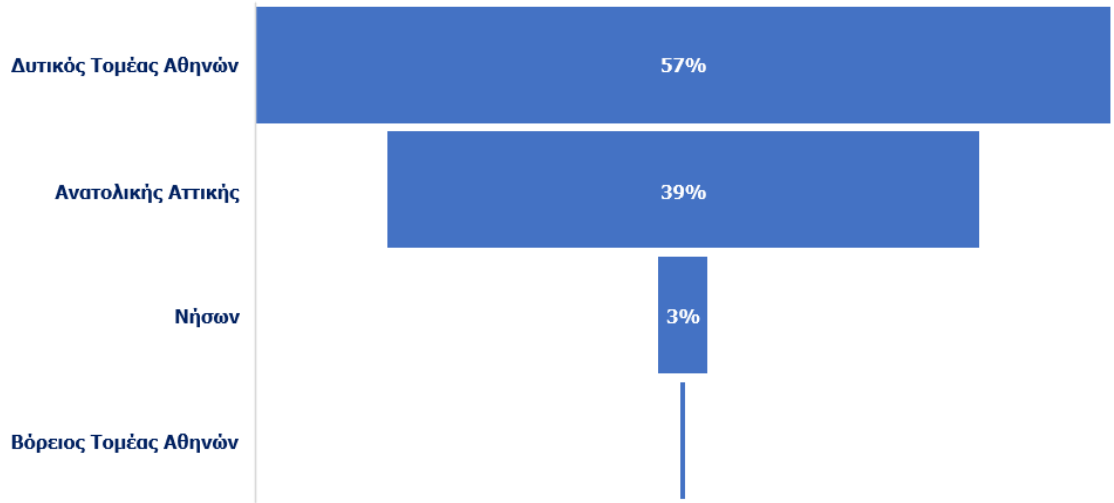

6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

6.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2019

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης βασίζεται σε στοιχεία ισολογισμών 2.333 εταιρειών, για τις οποίες βρέθηκε ισολογισμός για το 2019, οι οποίες ταυτοποιήθηκαν με τα 2.479 ξενοδοχεία[13] τα οποία τους ανήκουν και τα οποία διαθέτουν 172.349 δωμάτια στις κατηγορίες 2*, 3*, 4* και 5*. Με τον τρόπο αυτό κατέστη δυνατό να αναλυθούν όχι μόνο χρηματοοικονομικοί αλλά και λειτουργικοί δείκτες ανά κατηγορία και ανά προορισμό[14].

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 50% των μονάδων και το 56% των δωματίων των 5* ξενοδοχείων, το 37% των μονάδων και το 47% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 29% των μονάδων και το 40% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 21% των μονάδων και το 27% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

Για τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας για τα ξενοδοχεία 5* και Δυτικής Μακεδονίας για τα ξενοδοχεία 4*, δεν υπήρχε επαρκές δείγμα για την ανάλυση των ισολογισμών των ξενοδοχείων που ευρίσκονται σε αυτές. Στις περιπτώσεις αυτές προβήκαμε μόνο σε εκτίμηση του Κύκλου Εργασιών τους, ενώ τα μεγέθη ΚΠΦΤΑ[15], ΚΠΦ[16], Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια δεν εκτιμήθηκαν. Εκτιμούμε όμως ότι λόγω του μικρού αριθμού δωματίων στις εν λόγω Περιφέρειες, η παράλειψή τους δεν αλλοιώνει ουσιωδώς την εκτίμηση των συνολικών μεγεθών που προαναφέρθηκαν, ανά κατηγορία.

[13] Λόγω μη δημοσίευσης πλέον των στοιχείων του ΜΗΤΕ, η ταυτοποίηση των ξενοδοχείων έγινε αποκλειστικά και μόνο από την βάση του ΞΕΕ, ενώ την προηγούμενη χρονιά (2018) στα στοιχεία συμπεριλαμβάνονταν και τα στοιχεία του ΜΗΤΕ.

[14] Για αναλυτική μεθοδολογία βλ. σελ. 8 και 9 αντίστοιχης μελέτης με στοιχεία 2015.

[15] Κέρδη Προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.

[16] Κέρδη Προ Φόρων

6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα

Πίνακας 75: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2019

Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2019				
Κατηγορία	**5***	**4***	**3***	**2***
Δωμάτια	89.680	120.542	100.622	97.431
Κύκλος Εργασιών	3.262.069.431	2.190.935.667	1.004.047.195	643.495.812
ΚΠΦΤΑ	860.061.739	504.952.894	203.829.326	126.035.652
ως % του Κύκλου Εργασιών	26%	23%	20%	20%
ΚΠΦ	-22.888.646	170.938.533	63.408.779	32.535.258
ως % του Κύκλου Εργασιών	-1%	8%	6%	5%
Καθαρά Πάγια	2.201.335.531	1.018.595.403	358.973.582	157.788.663
Ίδια Κεφάλαια	5.993.544.916	3.815.983.412	2.136.588.898	1.761.742.699
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	5.551.773.761	1.593.275.697	634.837.964	288.649.974
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	0,9	0,4	0,3	0,2
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	6,5	3,2	3,1	2,3

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2019:

- Υπάρχει μια αρκετά ισομερής κατανομή δωματίων στα ξενοδοχεία 5*, 4*, 3* και 2*
- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2*, 3*, 4* και 5* υπερβαίνει τα € 7,0 δισ. αθροιστικά ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια υπερβαίνουν τα € 13,7 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 8,0 δισ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 3,7 δισ. περίπου.
- Αν και τα ξενοδοχεία 5* έχουν μικρότερο συνολικό αριθμό δωματίων από τα ξενοδοχεία 2*, 3* και 4*, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη οικονομική σημασία με όρους Κύκλου Εργασιών, Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ), Επενδεδυμένων Παγίων και Επενδεδυμένων Κεφαλαίων, τόσο Ιδίων όσο και Δανείων.
- Τα 5* ξενοδοχεία, έχουν επίσης καλύτερο δείκτη κερδοφορίας ΚΠΦΤΑ ενώ τα ΚΠΦ είναι αρνητικά, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες κατηγορίες. Συγκεκριμένα, ο δείκτης κερδοφορίας ΚΠΦΤΑ για τα 5* ξενοδοχεία κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός ενώ ο δείκτης ΚΠΦ είναι αρνητικός ενώ για τις υπόλοιπες κατηγορίες 4*, 3* και 2* οι δείκτες ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ κρίνονται ως ικανοποιητικοί, με εξαίρεση τα ΚΠΦ για τα 2* που κρίνεται ως χαμηλός.
- Τέλος, η χρηματοοικονομική επάρκεια (βάσει των δεικτών Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως υγιής για τις κατηγορίες 2*, 3* και 4* ενώ για την κατηγορία 5* αυτό ισχύει μόνο για τον πρώτο δείκτη (Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια), ενώ

ο δεύτερος δείκτης (Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως υψηλός.

Πίνακας 76: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Ελλάδα, 2019

Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Ελλάδα, 2019				
Κατηγορία	**5***	**4***	**3***	**2***
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	36.375	18.176	9.978	6.605
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	24.547	8.450	3.568	1.619
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	66.833	31.657	21.234	18.082
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	61.906	13.218	6.309	2.963

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 76, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι ενώ ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* είναι περίπου διπλάσιος από αυτόν των 4* (που με τη σειρά τους είναι περίπου διπλάσιος αυτού των 3* και περίπου τριπλάσιος αυτού των 2*), τα επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο είναι υπερδιπλάσια στα ξενοδοχεία 5* σε σχέση με τα αντίστοιχα 4*. Δηλαδή η απόδοση, με όρους Κύκλου Εργασιών ανά Δωμάτιο σε σχέση με τα επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* υπολείπεται αυτής των ξενοδοχείων 4*. Η εικόνα αυτή συνάδει και με την εικόνα στους δείκτες χρηματοοικονομικής επάρκειας του Πίνακα 75.

6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Αττικής

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης στην Περιφέρεια Αττικής βασίζεται στην ταυτοποίηση 160 ξενοδοχείων τα οποία διαθέτουν 14.252 δωμάτια στις κατηγορίες 5*, 4*, 3* και 2*.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 55% των μονάδων και το 68% των δωματίων των 5* ξενοδοχείων, το 41% των μονάδων και το 54% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 38% των μονάδων και το 46% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 11% των μονάδων και το 15% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

Πίνακας 77: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Αττικής, 2019

Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Αττικής, 2019				
Κατηγορία	**5***	**4***	**3***	**2***
Δωμάτια	6.594	9.962	7.061	7.327
Κύκλος Εργασιών	398.232.446	277.121.892	108.554.126	60.742.404
ΚΠΦΤΑ	92.722.678	76.527.064	25.666.858	4.245.642
ως % του Κύκλου Εργασιών	23%	28%	24%	7%
ΚΠΦ	10.782.093	49.293.461	16.400.214	-1.283.283
ως % του Κύκλου Εργασιών	3%	18%	15%	-2%
Καθαρά Πάγια	620.940.516	156.990.611	43.721.760	1.800.587
Ίδια Κεφάλαια	863.700.932	471.302.574	201.028.757	87.006.109
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	689.200.776	76.350.919	30.246.762	27.780.053
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	0,8	0,2	0,2	0,3
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	7,4	1,0	1,2	6,5

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2019:

- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2*, 3*, 4* και 5* ανέρχεται σε € 845 εκατ. περίπου ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια υπερβαίνουν τα € 1,6 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 823 εκατ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 823 εκατ. περίπου.
- Αν και τα ξενοδοχεία 5* έχουν μικρότερο συνολικό αριθμό δωματίων από τις άλλες κατηγορίες, έχουν σημαντικά μεγαλύτερο Κύκλο Εργασιών, Κερδοφορία (ΚΠΦΤΑ), Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια. Αναφορικά με τους δείκτες Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ), τα 5* ξενοδοχεία εμφανίζουν τα υψηλότερα ΚΠΦΤΑ ενώ όσον αφορά στα ΚΠΦ τα υψηλότερα καταγράφονται στα 4* ξενοδοχεία.

- Ο δείκτης ΚΠΦΤΑ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών των ξενοδοχείων 4* κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός, των 5* και 3* ως ικανοποιητικός ενώ των 2* ως χαμηλός. Παράλληλα, ο δείκτης ΚΠΦ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών των ξενοδοχείων 4* και 3* κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός, των 5* ως χαμηλός ενώ των 2* είναι αρνητικός.
- Τέλος, οι δείκτες Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ κρίνονται ως υγιείς για όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων, με εξαίρεση τον δείκτη Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά ΚΠΦΤΑ για τα 5* και 2* ξενοδοχεία που κρίνεται ως υψηλός.

Πίνακας 78: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Περιφέρεια Αττικής, 2019

Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Περιφέρεια Αττικής, 2019				
Κατηγορία	**5***	**4***	**3***	**2***
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	60.393	27.818	15.374	8.290
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	94.168	15.759	6.192	246
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	130.983	47.310	28.470	11.875
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	104.519	7.664	4.284	3.791

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 78, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Συγκριτικά με τους αντίστοιχους δείκτες για το σύνολο της χώρας και για τις κατηγορίες 2*, 3*, 4* και 5* (βλ. Πίνακα 76) παρατηρούμε ότι ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο, τα Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο και τα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο είναι υψηλότερα στην Περιφέρεια Αττικής - εξαίρεση αποτελούν μόνο τα Καθαρά Πάγια και τα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο για τα 2* ξενοδοχεία. Σε ότι αφορά στα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο, αυτό ισχύει μόνο για τα ξενοδοχεία 5* και 2* ενώ στις κατηγορίες 4* και 3* ισχύει το αντίστροφο.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι ενώ ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* είναι περίπου διπλάσιος από αυτόν των 4* (που με τη σειρά τους είναι σχεδόν 1,8 υψηλότερος αυτού των 3* και περίπου τριπλάσιος αυτού των 2*), τα Πάγια και επενδεδυμένα Κεφάλαια ανά Δωμάτιο είναι περίπου εξαπλάσια και τριπλάσια αντίστοιχα στα ξενοδοχεία 5* σε σχέση με τα αντίστοιχα 4*. Δηλαδή η απόδοση, με όρους Κύκλου Εργασιών ανά Δωμάτιο σε σχέση με τα Πάγια και επενδεδυμένα Κεφάλαια ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* υπολείπεται αυτής των ξενοδοχείων 4*. Η

εικόνα αυτή συνάδει και με την εικόνα στους δείκτες χρηματοοικονομικής επάρκειας του Πίνακα 76.

7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ενότητα περιλαμβάνει την συνοπτική καταγραφή επιλεγμένων **βασικών στρατηγικών κατευθύνσεων και προβλέψεων που έχουν άμεση σχέση με την τουριστική ανάπτυξη,** όπως έχουν θεσμοθετηθεί και προωθούνται στο πλαίσιο του **Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου (ΠΧΠ)** για την Περιφέρεια Αττικής (βλ. ΦΕΚ 156/Α/1.8.2014).

Τα **ΠΧΠ** θεσμοθετούνται με Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από δημόσια διαβούλευση. **Αποτελούν τα βασικά εργαλεία άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού αλλά και αναπτυξιακής πολιτικής σε Περιφερειακό επίπεδο**, παρέχοντας κατευθύνσεις για την χωρική οργάνωση και την ανάπτυξη των Περιφερειών της Χώρας και δίνοντας στρατηγικές κατευθύνσεις στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού που έχουν ρυθμιστικό χαρακτήρα.

Στις επόμενες ενότητες περιγράφονται στρατηγικές κατευθύνσεις που έχουν σχέση με:

- **πρότυπα χωρικής οργάνωσης, αναπτυξιακούς πόλους και άξονες, κόμβους και πύλες μεταφορών** καθώς και με
- ειδικές **πρόνοιες και κατευθύνσεις** σε ότι αφορά στην **τουριστική ανάπτυξη ανά χωρική/ γεωγραφική ενότητες, θεματικές μορφές τουρισμού και ειδικές κατηγορίες του χώρου** (πχ. παράκτιος και νησιωτικός χώρος, ορεινός χώρος, κλπ.) καθώς και **όρους δόμησης** (πχ. αρτιότητες, επιτρεπόμενες χρήσεις, πυκνότητα κλινών).

Πρακτικά, οι πρόνοιες και οι κατευθύνσεις αυτές λαμβάνουν υπόψη μία σειρά επιτελικών σχεδίων και προγραμμάτων όπως Εθνικές Πολιτικές (πχ. Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης, ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων), τα οικεία Περιφερειακά και Τομεακά (πχ. υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη) Επιχειρησιακά Προγράμματα, αλλά και τις επηρεάζουν. Παράλληλα **έχουν άμεση και στενή σχέση τόσο με τον σχεδιασμό του χώρου ρυθμιστικού χαρακτήρα** (πχ. πολεοδομικά σχέδια) όσο και **με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων** (πχ. μέσω της διαδικασίας της χωροθέτησης και της περιβαλλοντικής αδειοδότησης) στους τομείς – μεταξύ άλλων – των μεταφορών, των υποδομών και του τουρισμού.

Άρθρο 1 - Ορισμός και περιεχόμενο του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας – Αττικής

Το νέο ΡΣΑ επέχει ταυτόχρονα και θέση Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου Αττικής, σύμφωνα με την παρ. 8α του άρθρου 6 του ν. 4269/2014 (Α΄ 142).

Άρθρο 2 - Χρονική διάρκεια

Το νέο ΡΣΑ στηρίζεται σε προβολές πληθυσμιακών και οικονομικών μεγεθών και αναπτυξιακών προβλέψεων με χρονική διάρκεια έως και το έτος 2021.

Άρθρο 4 - Ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη, ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Αθήνας – Αττικής, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων

Η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Αθήνας–Αττικής και η χωρικά στοχευμένη εξειδίκευση σε σχέση με τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα επιδιώκεται μεταξύ άλλων με:

δ) ενίσχυση της βιομηχανίας και της επιχειρηματικότητας με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος και επιδίωξη οργάνωσης των επιχειρήσεων σε συστάδες ομοειδών ή και συμπληρωματικών (clusters),

ε) αύξηση της ελκυστικότητας της Αθήνας–Αττικής ως τουριστικού προορισμού με διεθνή ακτινοβολία, με:

αα) ενίσχυση της τουριστικής υποδομής, διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, επέκταση της τουριστικής περιόδου και

ββ) δικτύωση των πολιτιστικών πόλων και του φυσικού περιβάλλοντος.

Άρθρο 9 - Κατευθύνσεις για την οργάνωση Χωρικών Ενοτήτων

1.1. Χωρική Υποενότητα Κεντρικής Αθήνας:

Το Μητροπολιτικό κέντρο Αθήνας αποτελεί το επιτελικό κέντρο της Μητροπολιτικής Περιοχής και της χώρας. Επιδιώκεται, σε όλους τους τομείς η γενικότερη ενίσχυση του ρόλου του σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η αναβάθμιση των πολιτιστικών της πόρων, η συμπλήρωση και η αναβάθμιση των πολιτιστικών υποδομών Μητροπολιτικού επιπέδου στην κατεύθυνση προώθησης του αστικού τουρισμού, όπως συνεδριακού, εκθεσιακού, αθλητικού, επιχειρηματικού, πολιτιστικού, αναψυχής, υγείας, καθώς και η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και της εικόνας της πόλης και η αναβάθμιση του κοινωνικού εξοπλισμού.

1.5. Χωρική Υποενότητα Νότιας Αθήνας:

Διατηρείται ο χαρακτήρας της ως περιοχής κυρίως κατοικίας, αλλά και τουρισμού, αναψυχής και εμπορίου.

2. Χωρική Ενότητα Ανατολικής Αττικής:

2.1. Χωρική Υποενότητα Μεσογείων

α) Η Χωρική Υποενότητα Μεσογείων συνιστά την ευρύτερη περιοχή του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, του οποίου ο ρόλος ως κυρίας από αέρος πύλης εισόδου στη χώρα απαιτεί τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου περιβάλλοντος χώρου.

δ) Κατεύθυνση για τη Χωρική Υποενότητα αποτελεί επίσης η προώθηση κατά προτεραιότητα του συνεδριακού, επιχειρηματικού, πολιτιστικού και περιηγητικού τουρισμού.

2.2. Χωρική Υποενότητα Λαυρεωτικής

β) Με βάση τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής και την ύπαρξη πολιτιστικής κληρονομιάς διεθνούς ακτινοβολίας, βασική προωθητική δραστηριότητα για την περιοχή αποτελεί η ανάδειξη αυτών των στοιχείων και η αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή μέσω και της σύνδεσής τους με το Λιμένα του Λαυρίου.

δ) Προωθείται η ισχυροποίηση της δυναμικής του Λαυρίου με ανάδειξη της βιομηχανικής κληρονομιάς του και σύνδεσή της με την έρευνα και καινοτομία, η οργάνωση των δραστηριοτήτων και η ενίσχυση υποδομών του τουρισμού.

3. Χωρική Ενότητα Δυτικής Αττικής

3.1. Χωρική Υποενότητα Θριασίου

Μεταξύ άλλων άξονας προτεραιότητας είναι:

ζ) η ενίσχυση του πολιτιστικού και τουριστικού χαρακτήρα της Ελευσίνας, η οποία αποτελεί περιοχή αρχαιολογικών μνημείων διεθνούς ακτινοβολίας.

3.2. Χωρική Υποενότητα Μεγαρίδας

α) Επιδιώκεται η ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων στον πρωτογενή τομέα, η διασφάλιση και ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα, στις περιοχές Μεγάρων, Ερυθρών και Οινόης με προοπτική πρωτογενούς καθετοποίησης και σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με την τουριστική ανάπτυξη.

4. Χωρική Ενότητα Νησιωτικής Αττικής

α) Προωθείται η ανάπτυξη του τουρισμού υπό το πρίσμα της δικτύωσης με την περιοχή της Αθήνας–Αττικής, προκειμένου ο νησιωτικός χώρος της Περιφέρειας να αποτελεί συνδυασμένο προορισμό διεθνούς εμβέλειας.

β) Προκρίνεται η ήπια ανάπτυξη, ανάλογα με τα κατά τόπους συγκριτικά πλεονεκτήματα, με έμφαση στο σεβασμό της ευαισθησίας του νησιώτικου και παράκτιου τοπίου και περιβάλλοντος. Η ήπια οικιστική ανάπτυξη πρέπει να συσχετίζεται με την αναζωογόνηση των φθινόντων οικισμών και την περιορισμένη επέκταση των υπαρχόντων.

γ) Προωθούνται ειδικά επιλεγμένες μορφές τουρισμού και η διασύνδεσή τους με δίκτυο πολιτισμικών και τουριστικών, χερσαίων και θαλάσσιων διαδρομών.

Άρθρο 10 - Οικιστικό Δίκτυο και Δίκτυο Πολεοδομικών Κέντρων

3.1. Μητροπολιτικά Κέντρα Αθήνας – Πειραιά

α) Για το Μητροπολιτικό Κέντρο Αθήνας, επιδιώκεται μεταξύ άλλων:

εε) Ο καθορισμός του ως αυτοτελούς τουριστικού προορισμού.

Άρθρο 16 - Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση του παράκτιου χώρου

2. Οι στόχοι και κατευθύνσεις γενικά για τον παράκτιο χώρο περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

α) Αξιοποίηση, προκειμένου να συμβάλλει στην ανάδειξη της Αθήνας-Αττικής σε τουριστικό πόλο διεθνούς ακτινοβολίας, με δραστηριότητες τουρισμού και αναψυχής.

3. Εκπονείται από τον Οργανισμό Αθήνας **Σχέδιο-Πλαίσιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Ακτών της Αττικής (ΣΟΔΑΑ)**, το οποίο μπορεί να αναφέρεται είτε στη στενή ζώνη δημόσιου χαρακτήρα (κρίσιμη ζώνη), είτε σε ευρύτερες ζώνες επιρροής του παράκτιου χώρου (δυναμική ζώνη), είτε και στις δύο. Τα ΣΟΔΑΑ εκπονούνται κατά Χωρικές Ενότητες, περιέχουν κατευθύνσεις προς τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού, το δε περιεχόμενό τους αναλύεται στο Παράρτημα VI.

Άρθρο 30 - Οργάνωση Συστήματος Μεταφορών

1. Διευρωπαϊκά και Υπεραστικά Δίκτυα Μεταφορών: αεροδρόμια, λιμάνια και τερματικοί σταθμοί.

α) **Κύριος επιβατικός– εμπορευματικός Αερολιμένας** είναι ο διεθνής αερολιμένας «Ελευθέριος Βενιζέλος», ως κόμβος εθνικής, ευρωπαϊκής και διηπειρωτικής σημασίας.
β) **Κύριοι επιβατικοί λιμένες** είναι ο κεντρικός επιβατικός λιμένας Πειραιά και συμπληρωματικά οι επιβατικοί λιμένες Λαυρίου και Ραφήνας.
γ) **Κύριοι επιβατικοί σιδηροδρομικοί σταθμοί** είναι οι Αθηνών – Πειραιά, καθώς και το σιδηροδρομικό κέντρο Αχαρνών (ΣΚΑ).
δ) **Κύριοι σιδηροδρομικοί άξονες** είναι ο κλάδος σιδηροδρομικού σταθμού Πειραιά, σιδηροδρομικού σταθμού Αθηνών ΣΚΑ – Βόρεια Ελλάδα, ο κλάδος ΣΚΑ – Κόρινθος – Κιάτο – Πάτρα στη νέα χάραξη Σιδηροδρομικής Γραμμής Υψηλής Ταχύτητας (ΣΓΥΤ).
ε) Νέος **κεντρικός σταθμός υπεραστικών λεωφορείων εξωτερικού και εσωτερικού**, όπως ΚΤΕΛ: πλησίον του σταθμού Μετρό Ελαιώνας και σε άμεση γειτνίαση με το εθνικό οδικό δίκτυο.

2. Δίκτυα Δημόσιας Συγκοινωνίας, Μέσα Σταθερής Τροχιάς

Οι δημόσιες συγκοινωνίες μητροπολιτικής εξυπηρέτησης οργανώνονται σε δύο (2) βασικά δίκτυα, το πρωτεύον και το δευτερεύον.

3. Συγκοινωνιακά κέντρα, σταθμοί μετεπιβίβασης και αμαξοστάσια

4. Κύριο Οδικό Δίκτυο Αττικής

β) Οι άξονες που συγκροτούν το κύριο οδικό δίκτυο Αττικής ιεραρχούνται σε άξονες διαπεριφερειακής σημασίας και σε πρωτεύοντες και δευτερεύοντες άξονες μητροπολιτικής σημασίας.

γ) Οι άξονες διαπεριφερειακής σημασίας, οι οποίοι έχουν χαρακτηριστικά ελεύθερων και ταχειών λεωφόρων, διαχειρίζονται τις μεγαλύτερες ροές μετακινήσεων, αγαθών και προσώπων μεταξύ των κύριων πυλών – εισόδων στην Αττική.

δ) Οι πρωτεύοντες άξονες μητροπολιτικής σημασίας λειτουργούν ως βασικοί διανεμητήριοι για τις κυριότερες ροές εισόδου στον πυρήνα του πολεοδομικού συγκροτήματος. Στο σύνολό τους οι πρωτεύοντες άξονες μητροπολιτικής σημασίας, σε συνεργασία με τους άξονες διαπεριφερειακής σημασίας και, ιδιαίτερα, με την **Αττική Οδό**, συγκροτούν περιμετρικούς δακτυλίους, σε τρεις διαβαθμίσεις εγγύτητας ως προς την κεντρική περιοχή.

5. Πολιτική στάθμευσης

Οι βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής στάθμευσης περιλαμβάνουν:

ε) Καθορισμός χώρων στάσης και στάθμευσης τουριστικών λεωφορείων, με πρωτοβουλία των εμπλεκόμενων δήμων σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και τον Οργανισμό Αθήνας.

6. Παρεμβάσεις βιώσιμης κινητικότητας υπερτοπικού και τοπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 33 - Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας

Η αρμοδιότητα επί του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας–Αττικής ανήκει στον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας. Από την κατάργηση του ΟΡΣΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4250/2014 (Α΄74), η ως άνω αρμοδιότητα μεταφέρεται στο Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού

Αθήνας-Αττικής που συστήθηκε με την παρ. 4α του άρθρου 12 του ν. 4250/2014 και υπάγεται στη Διεύθυνση Χωροταξίας της Γενικής Γραμματείας Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Άρθρο 28 - Τουρισμός

1. Για την οργάνωση των δραστηριοτήτων του τουρισμού στην Αττική ισχύουν τα προβλεπόμενα στο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (ΑΠ 67659/2013, Β΄ 3155).

Βασικοί στόχοι για την ανάπτυξη του τομέα τουρισμού είναι οι εξής:

α) Ενδυνάμωση της ελκυστικότητας της Αθήνας–Αττικής ως ευρωπαϊκού μητροπολιτικού τουριστικού προορισμού με διεθνή και εθνική ακτινοβολία.
β) Εδραίωση του ρόλου της Αθήνας–Αττικής ως «Πόλης – Πύλης» σε επίπεδο χώρας για τον τουρισμό και συγκράτηση κατά το δυνατόν της τουριστικής κίνησης με συγκρότηση αναγνωρίσιμης τουριστικής ταυτότητας.
γ) Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με στόχους την οικονομική ευημερία, την κοινωνική και ενδοπεριφερειακή συνοχή και την περιβαλλοντική προστασία.

2. Επί μέρους στόχοι για την ανάπτυξη του τομέα τουρισμού είναι οι εξής:

α) Η εξασφάλιση της προστασίας και της βιωσιμότητας των φυσικών πόρων και περιβαλλοντική αναβάθμιση περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος.
β) Η ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και η προώθηση του εκσυγχρονισμού και της αναβάθμισης των υφιστάμενων καταλυμάτων, καθώς και της ανάπτυξης νέων με όρους «πράσινης ανάπτυξης».
γ) Η βελτίωση της απόδοσης και της ανταγωνιστικότητας του τομέα στην Αττική, με την προσαρμογή και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος.
δ) Η διευκόλυνση της πρόσβασης στους τουριστικούς προορισμούς από το διεθνή και από τον εθνικό χώρο.
ε) Η ορθολογική οργάνωση και η ανάπτυξη του τομέα, βάσει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και χαρακτηριστικών των περιοχών, στα πλαίσια των επιμέρους χωρικών ενοτήτων.
στ) Η αξιοποίηση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων.
ζ) Η προώθηση της Αττικής, ως προορισμού συνεδριακού τουρισμού (MICE), και η ενίσχυση της τουριστικής έλξης της Αττικής, ως αυτόνομου προορισμού αστικού τουρισμού σύντομης διάρκειας (city break), με κατάλληλες επενδύσεις

και εγκαταστάσεις που θα ενισχύσουν τη θέση της πόλης ως παγκόσμιου πόλου έλξης.

η) Η ανάπτυξη στην Αττική ειδικών και εναλλακτικών νέων μορφών τουρισμού, όπως ιδίως ο συνεδριακός, ο θαλάσσιος και ο ιατρικός τουρισμός. Οι νέες μορφές τουρισμού περιλαμβάνουν το συνεδριακό, τον ιατρικό τουρισμό. Οι υποδομές για την ανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού αναφέρονται ενδεικτικά στο Παράρτημα XIII.

θ) Η διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας εγκαταστάσεων ελλιμενισμού κρουαζιερόπλοιων και εξυπηρέτησης των επιβατών τους, με σκοπό τη μεγιστοποίηση των ωφελειών από την ανάπτυξη της κρουαζιέρας στην Αττική, καθώς επίσης και η αντιμετώπιση πιθανών επιπτώσεων στους τόπους προορισμού και επισκέψεων. Κατευθύνσεις δίνονται στο Παράρτημα XIII.

<u>3. Οι κατευθύνσεις χωρικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη του τουρισμού είναι οι εξής:</u>

α) Προωθείται η χωρική διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς, ανάλογα με το χαρακτήρα και τις δυνατότητες κάθε χωροταξικής ενότητας και τις αλληλεξαρτήσεις με τις παρακείμενες Περιφέρειες Πελοποννήσου (Κορινθία, Αργολίδα) και Στερεάς Ελλάδας (Βοιωτία, Εύβοια, Φωκίδα), Κυκλάδων (Β–ΒΔ Κυκλάδες), με χωρική κατανομή των ανάλογων μέτρων τουριστικής πολιτικής για την ανάπτυξή της.

β) Ο κατεξοχήν τρόπος ανάπτυξης του τουρισμού είναι ο αστικός τουρισμός.

γ) Η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός της υφιστάμενης τουριστικής υποδομής, καθώς και η δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων και σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων.

δ) Ειδικά για το κέντρο της Αθήνας, η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της υποβάθμισης του ιστορικού κέντρου της, πρόκειται να συμβάλει στην ανάδειξή του ως πυρήνα city break τουρισμού. Γι᾽ αυτό, οι όποιες πολιτικές και παρεμβάσεις στο κέντρο της Αθήνας οφείλουν να λαμβάνουν ως σημαντική συνιστώσα του σχεδιασμού την πολιτική για ανάδειξη του κέντρου ως τουριστικού πόλου.

ε) Ο σχεδιασμός και η ανάδειξη ειδικών διαδρομών περιπάτου και επισκέψεων που αναδεικνύουν τα ιστορικά χαρακτηριστικά σε συνδυασμό με τα ενδιαφέροντα της σύγχρονης πόλης.

στ) Η δημιουργία και η ανάδειξη διαδρομών και δικτύων περιοχών που συγκεντρώνουν στοιχεία φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Κυριότερες τέτοιες περιοχές είναι ο Μαραθώνας, το Τατόι, η Μακρόνησος, το Σούνιο, η

ευρύτερη περιοχή της Λαυρεωτικής, η Ελευσίνα και το νησιωτικό σύμπλεγμα της Αττικής.

ζ) Η επανάχρηση του υφιστάμενου κτηριακού αποθέματος οποιασδήποτε χρήσης, για τη μετατροπή του σε τουριστικά καταλύματα.

η) Η κατασκευή νέων καταλυμάτων επιτρέπεται εντός των θεσμοθετημένων ζωνών των ΓΠΣ και ΖΟΕ ή σε οργανωμένες τουριστικές αναπτύξεις μεγάλης κλίμακας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην επόμενη περίπτωση θ΄.

θ) Η χωροθέτηση των τουριστικών υποδομών μεγάλης κλίμακας γίνεται κατά προτεραιότητα εντός των θεσμοθετημένων ζωνών των ΓΠΣ και ΖΟΕ, όπου επιτρέπεται η χρήση ή με βάση τις διατάξεις για τους οργανωμένους υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 1 του ν. 4179/2013.

ι) Η εξυπηρέτηση των θεματικών πάρκων επιτυγχάνεται κατά προτεραιότητα από μέσα σταθερής τροχιάς και σε συνέργεια με αναπτυξιακούς πόλους και χώρους πρασίνου, αστικού και περιαστικού.

4. Η ελκυστικότητα της Αθήνας ως παγκόσμιου τουριστικού προορισμού επιδιώκεται και μέσω παρεμβάσεων που αφορούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και τη δικτύωση της περιφέρειας, όπως:

α) Αναπλάσεις σε περιοχές ολόκληρου του πολεοδομικού συγκροτήματος και κατά προτεραιότητα των ιστορικών κέντρων και του παράκτιου μετώπου.

β) Σύνδεση του θαλάσσιου μετώπου με τον οικιστικό ιστό και απόδοσή του στους κατοίκους και τους επισκέπτες.

γ) Αναπλάσεις των πυλών – εισόδων της Περιφέρειας, όπως τα λιμάνια, οι εθνικές οδοί και οι τερματικοί σταθμοί του δικτύου σιδηροδρόμων και υπεραστικών λεωφορείων.

δ) Προστασία, ανάδειξη και συνδυασμένη προβολή των πόρων του ευρύτερου περιαστικού χώρου.

ε) Βελτίωση της εικόνας των δημόσιων χώρων και της εικόνας των κτηρίων.

στ) Δικτύωση με μέσα σταθερής τροχιάς των προορισμών του αστικού τουρισμού και των μεγάλων πόλων τουριστικής έλξης στον εξωαστικό χώρο.

ζ) Διευκόλυνση της πρόσβασης στους τουριστικούς προορισμούς από τις βασικές διεθνείς και εθνικές πύλες εισόδου. Διαμόρφωση προϋποθέσεων για τη διακίνηση μεγαλύτερου ποσοστού επισκεπτών με ήπιους τρόπους μετακίνησης.

η) Η διαμόρφωση του συγκοινωνιακού και κυκλοφοριακού σχεδιασμού με τρόπο που να εξυπηρετεί και τις ανάγκες της τουριστικής δραστηριότητας. Προκειμένου η Αττική να καταστεί ελκυστικός προορισμός city break και

κρουαζιέρας και λόγω των συγκεκριμένων απαιτήσεων των ως άνω μορφών τουρισμού, προβλέπεται η κατάρτιση ειδικού σχεδίου με κατευθύνσεις κυκλοφοριακής οργάνωσης και πολεοδομικών παρεμβάσεων προς ενσωμάτωση στον υποκείμενο σχεδιασμό.

Παράρτημα ΙΙ - Άρθρο 12, Παράγραφος 5

Κατευθύνσεις πολιτικής και εργαλεία ανά κατηγορία περιοχών :

α) Ζώνες συγκέντρωσης **εντατικών αναπτυξιακών οικονομικών δραστηριοτήτων**, που περιλαμβάνουν λιμενικές ζώνες, περιοχές υφιστάμενων βιομηχανικών συγκεντρώσεων κλάδων που εξαρτώνται από τις θαλάσσιες μεταφορές, περιοχές διέλευσης δικτύων υποδομής και εν γένει περιοχές εντατικών αναπτυξιακών χρήσεων, η χωροθέτηση των οποίων είναι αναγκαία σε παράκτια ζώνη.

β) Πόλοι **σημειακής ανάπτυξης τουριστικής υποδομής και αναψυχής** που περιλαμβάνουν πυρήνες τουριστικής υποδομής και άλλων συμβατών με την ακτή χρήσεων υπερτοπικής αναψυχής, πολιτισμού και αθλητισμού που είναι δυνατόν να χωροθετούνται και σε περιοχές της κατηγορίας (γ).

- Εκσυγχρονισμός και βελτίωση των υποδομών των υφιστάμενων μαρινών, με έλεγχο των τάσεων εντατικοποίησης της χρήσης μετά από εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας της περιοχής.
- Προστασία των υφιστάμενων μικρών αλιευτικών καταφυγίων από τουριστικές πιέσεις και εξειδικευμένη χωροθέτηση νέων, με την προϋπόθεση ότι εξυπηρετούν αποκλειστικά επαγγελματική αλιευτική δραστηριότητα.
- Οργάνωση των περιοχών συγκέντρωσης ξενοδοχειακών μονάδων με πολεοδομικά εργαλεία και έλεγχο των τάσεων εντατικοποίησης της χρήσης, μετά από εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας του περιβάλλοντος αστικού ή φυσικού χώρου. Προσανατολισμός της ανάπτυξης νέων μονάδων μόνο σε οργανωμένες ζώνες προς πολεοδόμηση, που υποδεικνύονται από Σχέδια εξειδίκευσης του νέου ΡΣΑ, ή τα ΓΠΣ.
- Διαφύλαξη, προστασία και ανάδειξη της νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς, ιδίως στις ξενοδοχειακές μονάδες και τις ακτές κολύμβησης του ΕΟΤ. Ανακαίνισή τους με απομάκρυνση πρόσθετων χρήσεων και κατασκευών που αλλοιώνουν το χαρακτήρα και υποβαθμίζουν την ποιότητα της παράκτιας τουριστικής υποδομής.

- Επανάχρηση μνημείων βιομηχανικής αρχαιολογίας με στόχο την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και ταυτότητας του παράκτιου χώρου ως χωρικού κεφαλαίου της Αττικής και ένταξής του στο τουριστικό προϊόν.
- Θαλάσσια διασύνδεση των παράκτιων ιστορικών, πολιτισμικών και αρχαιολογικών μνημείων, καθώς και των σύγχρονων λιμενικών υποδομών.
- Ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της ακόλουθης κατηγορίας (γ) ως προς την πρόσβαση του κοινού και τη διασφάλιση του κοινόχρηστου χαρακτήρα της ζώνης αιγιαλού και παραλίας.

γ) Ζώνες **ήπιας αναψυχής τουρισμού και παραθερισμού** που περιλαμβάνουν περιοχές κύριας και παραθεριστικής κατοικίας, με περιβάλλουσες ζώνες αστικού πρασίνου, ακτές κολύμβησης, αστικές παράκτιες ζώνες με τάσεις αποβιομηχάνισης ή ζώνες απελευθερωμένες από λιμενικές δραστηριότητες.

- Διεύρυνση και ενίσχυση του δημόσιου, κοινόχρηστου χαρακτήρα της κρίσιμης παράκτιας ζώνης για όσο το δυνατόν περισσότερες και πολυπληθέστερες ομάδες χρηστών.
- Ανάπτυξη τμημάτων της ως πόλων ήπιας αναψυχής, πολιτισμού και αθλητισμού με ανάπλαση, αναβάθμιση, συμπλήρωση, εξυγίανση των ήδη υπαρχουσών δραστηριοτήτων, χωρίς αλλοίωση του φυσικού χαρακτήρα του παράκτιου δημόσιου χώρου και χωρίς προσθήκη νέων εγκαταστάσεων στις ήδη διαμορφωμένες.
- Αύξηση της προσπελασιμότητας, βελτίωση ή εξασφάλιση κάθετων προσβάσεων σύνδεσης με τον αστικό ιστό και πριμοδότηση μετακινήσεων με θαλάσσια μαζική συγκοινωνία, όπου αυτό είναι εφικτό. Κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση με την οργάνωση προσελεύσεων με δημόσια συγκοινωνία, αποθάρρυνση της χρήσης του αυτοκινήτου ΙΧ με πρόβλεψη χώρων στάθμευσης σε απόσταση από την ακτή και ειδική τιμολογιακή πολιτική.
- Εξασφάλιση της συνέχειας της ζώνης του Θαλάσσιου Μετώπου και αποτροπή της επέκτασης της οικιστικής χρήσης με φυσικά εμπόδια και διαμορφώσεις και κατάλληλη θεσμοθέτηση μέσω των Πολεοδομικών Μελετών. Μετατροπή των οδικών αξόνων ταχείας διέλευσης, οι οποίοι αναπτύσσονται μεταξύ ακτής και αστικού ιστού, σε Αστικές Λεωφόρους.
- Ανάλογη λειτουργική μετατροπή σε πεζόδρομο ή οδό ήπιας κυκλοφορίας των παράλληλων με την ακτή οδών με κατά προτεραιότητα διάνοιξη εξωτερικών, περιμετρικών του σχεδίου, δρόμων, ή λήψη άλλων μέτρων που θα αποφορτίσουν την οδική χρήση της παραλιακής οδού.
- Περιορισμό της πολεοδόμησης σε επίπεδο «οικιστικού συνεχούς» με την παρεμβολή ευρέων ζωνών πρασίνου και τη διασύνδεσή τους με το δίκτυο

πρασίνου του αστικού ιστού της εκάστοτε ενδοχώρας. Παράλληλος έλεγχος της ανάπτυξης στην περιβάλλουσα ζώνη με προστασία του φυσικού τοπίου και απαγόρευση πολεοδόμησης περιοχών μεγάλων κλίσεων. Προώθηση οργανωμένων μορφών πολεοδόμησης στις εκτάσεις των οποίων δεν έχει ακόμα εγκριθεί η ΠΜΕ με αποτροπή της κατάτμησης.

- Απομάκρυνση ασύμβατων με την ακτή και τον κοινόχρηστο χαρακτήρα της δραστηριοτήτων και αποσυμφόρησή της από εντατικές - αποκλειστικές χρήσεις. Μετεγκατάσταση των νομίμως υφιστάμενων εξ αυτών στο εσωτερικό της έκτασης, με πολεοδομικά εργαλεία, για να αποδεσμεύεται η έκταση εγγύτερα στην ακτή.
- Οργάνωση των τουριστικών υποδομών, όπως μαρινών και ξενοδοχείων, με λήψη μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας και αναβάθμισης για το θαλάσσιο περιβάλλον και τον προσκείμενο αστικό ιστό.
- Εφαρμογή ήπιων τεχνικών για τα λιμενικά έργα, σε συνάρτηση με τη θαλάσσια δυναμική.
- Εξασφάλιση υψηλής ποιότητας και αισθητικής αστικού περιβάλλοντος και τοπίου, με έλεγχο των κατασκευών και της ηχορύπανσης στο δημόσιο και ιδιωτικό χώρο, τήρηση ειδικών προδιαγραφών για τη φύτευση, διατήρηση και ανάδειξη μνημείων νεότερης αρχιτεκτονικής.
- Επανάχρηση μνημείων βιομηχανικής αρχαιολογίας, με στόχο την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και ταυτότητας ως χωρικού κεφαλαίου της Αττικής.

Παράρτημα VI - Άρθρο 16, Παράγραφος 3

1. Το **Σχέδιο – Πλαίσιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Ακτών της Αττικής (ΣΟΔΑΑ)** εκπονείται από τον Οργανισμό Αθήνας και ρυθμίζει τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης και όρους δόμησης με εξειδίκευση στην κρίσιμη ή στη δυναμική παράκτια ζώνη. Προβλέπει κατευθύνσεις σχεδιασμού για τα επόμενα στάδια και θεσπίζει ειδικά διαχειριστικά μέτρα, όπου τούτο είναι αναγκαίο.

2. Η παρακολούθηση και ο συντονισμός για την εφαρμογή των ΣΟΔΑΑ και των κατευθύνσεων του ΡΣΑ για τον παράκτιο χώρο αναλαμβάνεται από τον Οργανισμό Αθήνας.

Παράρτημα VI - Άρθρο 16, Παράγραφος 4

Για την εξειδίκευση των στόχων, αρχών και κατευθύνσεων του ΣΟΔΑΑ, διακρίνονται κατ' ελάχιστον οι ακόλουθες κατηγορίες περιοχών, που επιδέχονται και περαιτέρω εξειδίκευση. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

1. Ζώνες συγκέντρωσης **αναπτυξιακών οικονομικών δραστηριοτήτων**.
2. Πόλοι **σημειακής ανάπτυξης τουριστικής υποδομής και αναψυχής**, οι οποίοι περιλαμβάνουν πυρήνες τουριστικής υποδομής, όπως είναι μαρίνες και ξενοδοχεία και άλλων συμβατών με την ακτή χρήσεων υπερτοπικής αναψυχής, πολιτισμού και αθλητισμού, όπως ο ναυταθλητισμός, το ενυδρείο.
3. Ζώνες **ήπιας αναψυχής, τουρισμού και παραθερισμού**.
4. Ζώνες **προστασίας και ανάδειξης φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος**, που περιλαμβάνουν ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές, δασικές εκτάσεις, βραχώδεις παράκτιους φυσικούς σχηματισμούς, εκτάσεις γεωργικής γης σε ακτίνα δύο (2) χιλιομέτρων από την ακτογραμμή και λοιπούς αστικούς και περιαστικούς ελεύθερους χώρους.
5. Τα **δημόσια ακίνητα**
   Τα δημόσια ακίνητα του παράκτιου χώρου αναπτύσσονται κατά προτεραιότητα ως υποδοχείς σύνθετων χρήσεων τουρισμού, αναψυχής και κατοικίας.

Οι ειδικότεροι στόχοι και κατευθύνσεις πολιτικής για τον παράκτιο χώρο, τους οποίους καλείται να εξειδικεύσει το ΣΟΔΑΑ, ανά υποπεριοχή ή ζώνη περιλαμβάνουν:

2. Πόλοι σημειακής ανάπτυξης τουριστικής υποδομής και αναψυχής

- Εκσυγχρονισμός και βελτίωση των υποδομών των υφιστάμενων μαρινών με έλεγχο των τάσεων εντατικοποίησης της χρήσης και με μέριμνα για να μην υποθηκεύονται οι στόχοι του παρόντος για τις περιβάλλουσες αστικές περιοχές.
- Εξασφάλιση πρόσβασης σε ζώνες περιπάτου, ή σε ακτές κολύμβησης, προώθηση μετακινήσεων με ΜΜΜ.
- Προστασία των υφιστάμενων μικρών αλιευτικών καταφυγίων από τουριστικές πιέσεις και εξειδικευμένη χωροθέτηση νέων με την προϋπόθεση ότι εξυπηρετούν επαγγελματική αλιευτική δραστηριότητα.
- Οργάνωση των περιοχών συγκέντρωσης υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων με πολεοδομικά εργαλεία και έλεγχο των τάσεων εντατικοποίησης της χρήσης στα πλαίσια των στόχων του παρόντος για τις περιβάλλουσες αστικές ή φυσικές περιοχές. Προσανατολισμός της ανάπτυξης νέων μονάδων

σε οργανωμένες ζώνες προς πολεοδόμηση (αποφυγή της εκτός σχεδίου δόμησης).

5. Δημόσια Ακίνητα:

- Προώθηση προγραμμάτων αξιοποίησης με τη μορφή οργανωμένων υποδοχέων ανάπτυξης.
- Ανάπλαση, εξυγίανση, αναβάθμιση, εκσυγχρονισμός και συμπλήρωση υφιστάμενων τουριστικών εγκαταστάσεων και υποδομών με στόχο την προσέλκυση τουρισμού υψηλού επιπέδου και τη δημιουργία θυλάκων τουριστικής καινοτομίας και πρότυπης αναψυχής σε συνδυασμό με κατοικία.
- Προώθηση νέων μορφών θεματικού τουρισμού με συνδυασμό υποδομών, εγκαταστάσεων και δράσεων τουρισμού, αναψυχής, αθλητισμού και πολιτισμού και εξασφάλιση κατασκευών και εγκαταστάσεων υψηλής ποιότητας και αισθητικής με ένταξη στον περιβάλλοντα χώρο και το τοπίο και με ειδική μέριμνα για την ανάδειξη, προβολή και διατήρηση του υπάρχοντος φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου.

Παράρτημα XIII - Άρθρο 28, Παράγραφος 2

1.Προωθούνται υποδομές, κατά προτεραιότητα, για την ανάπτυξη των εξής μορφών τουρισμού:

Πολιτιστικός, περιηγητικός, συνεδριακός, εκθεσιακός, επιχειρηματικός, θαλάσσιος, κρουαζιέρα, τουρισμός φύσης, παραθεριστικός, αθλητικός – προπονητικός, τουρισμός μεγάλων γεγονότων (mega events), τουρισμός σπορ αέρος, προσκυνηματικός, αγροτοτουρισμός, γαστριμαργικός, ιαματικός και θεραπευτικός, αναψυχής και διασκέδασης.

2. Οι τουριστικές υποδομές λειτουργούν συμπληρωματικά και δημιουργούν συνέργειες με τις υποδομές αναψυχής και αθλητισμού. Αναλυτικότερα:

α) **Πολιτιστικός και Περιηγητικός**: Βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τους πολιτιστικούς πόρους. Στο πλαίσιο προώθησης του πολιτιστικού τουρισμού, ενδυναμώνεται ο ρόλος της Αθήνας ως αφετηρίας των περιηγήσεων.

β) **Συνεδριακός τουρισμός**: Προωθείται η δημιουργία διεθνούς συνεδριακού κέντρου στο Φαληρικό Όρμο (κτίριο tae-kwon-do), καθώς και ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων και η δημιουργία νέων εγκαταστάσεων μικρότερης κλίμακας σε συνδυασμό με καταλύματα υψηλών προδιαγραφών ή σε συνδυασμό με εγκαταστάσεις ΑΕΙ ή ερευνητικών κέντρων.

γ) **Θαλάσσιος τουρισμός και αναψυχή**: Προβλέπεται η ολοκλήρωση του προγράμματος έργων λιμένων, η συμπλήρωση, αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των υπόλοιπων λιμένων αναψυχής, η δημιουργία νέων λιμένων αναψυχής και καταφυγίων τουριστικών σκαφών. Δίδεται έμφαση στις κρουαζιέρες και αναβαθμίζεται σχετικά ο ρόλος των Επιβατικών Λιμένων Πειραιά και Λαυρίου, όπως αναφέρεται και στην παρ. 1β του άρθ. 30. Υποστηρίζεται ο καταδυτικός τουρισμός και ο ναυταθλητισμός.

δ) **Γήπεδα Γκολφ**: Για τη δημιουργία νέων γηπέδων, πλην του υφιστάμενου στη Γλυφάδα, πρέπει να εξασφαλίζονται οι αναγκαίοι υδάτινοι πόροι από αφαλάτωση και επεξεργασία λυμάτων.

ε) **Τουρισμός – ημερήσια αναψυχή**: Αναπτύσσεται στους υπερτοπικούς πόλους αναψυχής, στα Θεματικά Πάρκα, στους χώρους πρασίνου, στο παράκτιο μέτωπο σε συνδυασμό με θαλάσσια αναψυχή και κολύμβηση, καθώς και στους ορεινούς όγκους, σε συνδυασμό με τον τουρισμό φύσης και τον ήπιο ορεινό τουρισμό.

στ) **Θεματικά Πάρκα**: Τα Περιαστικά Μητροπολιτικά Πάρκα πρασίνου, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του άρθρου 18, ιδιαίτερα του Τατοΐου, των αρχαίων λατομείων Πεντέλης, των αρχαίων μεταλλείων Σουνίου, του πολιτιστικού πάρκου της Βραυρώνας θα αποτελέσουν θεματικά πάρκα. Επίσης προωθούνται, καταρχήν Θεματικά Πάρκα, σε συνάρτηση με τις Περιφέρειες Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας και σε κόμβους μεταφορών σε συνδυασμό και με το απόθεμα πολιτιστικών και φυσικών πόρων στις Χωρικές Ενότητες Δυτικής και Βόρειας Αττικής.

ζ) **Ζωολογικό Πάρκο**: Χωροθετείται στα Μεσόγεια – Σπάτα σε συνέχεια του υφιστάμενου Επιχειρηματικού Πάρκου. Το όριο και οι όροι δόμησης καθορίζονται με απόφαση Υπουργού ΠΕΚΑ, μετά από γνώμη της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΟΡΣΑ.

η) **Αθλητικός τουρισμός**: Προωθείται η ανάπτυξη του προπονητικού τουρισμού μέσω της αξιοποίησης της ολυμπιακής αθλητικής υποδομής για μεγάλες διοργανώσεις και του Ολυμπιακού Πάρκου ως αξιοθέατου. Προωθείται, επίσης, η ανάπτυξη σπορ αέρος με χρήση του αεροδρομίου Τατοΐου και των αερολεσχών. Προωθείται η ανάδειξη της διοργάνωσης των Μαραθωνίων.

θ) **Παραθεριστικός τουρισμός**: Κυρίως στη Χωρική Ενότητα Νησιωτικής Αττικής και στο παράκτιο χώρο.

ι) **Τουρισμός φύσης – ήπιος ορεινός τουρισμός**: Προωθείται η διαμόρφωση ενιαίου περιαστικού πάρκου αναψυχής, πολιτισμού και πεζοπορίας στους ορεινούς όγκους του Υμηττού και του Αιγάλεω, η δημιουργία διαδρομών και δραστηριοτήτων (δημιουργία υποδομών παρατήρησης της φύσης), δικτύου

μονοπατιών στους ορεινούς όγκους Αιγάλεω, Υμηττού, Πάρνηθας, Πεντέλης, Λαυρεωτικής, Γερανείων, Πάστρα, Πατέρα, στο περιαστικό πράσινο και σε ενδιαφέρουσες περιβαλλοντικά ή αρχαιολογικά περιοχές, όπως τα αρχαία λατομεία Πεντέλης, οι αρχαιολογικοί χώροι Αιγοσθένων και Ελευθερών.

ια) **Ιαματικός τουρισμός**: Προωθείται κυρίως στα Μέθανα και στη Λίμνη Βουλιαγμένης.

ιβ) **Τουρισμός Υγείας**: Ενθαρρύνεται, όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 2.1.δ.

ιγ) **Αγροτουρισμός**: Ενθαρρύνεται με τη στήριξη αγροτικών δραστηριοτήτων φιλικών
προς το περιβάλλον. Ειδικότερα, έμφαση δίνεται στα νησιά της Περιφέρειας.

3. Για την ανάπτυξη της **κρουαζιέρας** και τη μεγιστοποίηση των ωφελειών που προκύπτουν από αυτή, συνυπολογίζονται στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού οι απαιτήσεις και επιπτώσεις στους τόπους προορισμού και επισκέψεων. Ειδικότερα για τις περιπτώσεις που επιδιώκεται η δημιουργία κόμβου αφετηρίας – επιβίβασης και αποβίβασης, η οποία πρόκειται να έχει πολλαπλασιαστικά οφέλη ανά επισκέπτη σε σχέση με την απλή επίσκεψη, πρέπει να διαμορφωθεί ελκυστικό περιβάλλον και εναλλακτικοί προορισμοί με σκοπό τη διάχυση στην Αττική των θετικών επιπτώσεων των επισκέψεων και την άμβλυνση της κυκλοφοριακής επιβάρυνσης, αλλά και άλλων πιέσεων που δημιουργούνται όταν οι προορισμοί είναι περιορισμένοι. Για το λόγο αυτόν, προτείνεται η δυνατότητα κατάρτισης ειδικών σχεδίων εμπλουτισμού και διαχείρισης προορισμών, τα οποία θα περιλαμβάνουν την ανάπτυξη στρατηγικών και προτάσεων για την ενσωμάτωσή τους στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού, αλλά και για την κατάρτιση προγράμματος δράσης δεσμευτικού προς τους εμπλεκόμενους φορείς.

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το ΙΝΣΕΤΕ στο πλαίσιο της Πράξης:
«Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του»
με κωδικό MIS 5003333, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020" και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑνΕΚ

ΕΠΑνΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης